

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេវាទំនាក់ទំនងគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

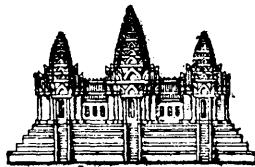
ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉េត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលែងអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និងឧបាសិកា យុន ស៊ីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជឹម-ជា និងលោកស្រី រតន៍ ស្រីម៉ុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យេឡីន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៊ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធរ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យេឡីម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សាន់ម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)

ព្រះ
ក្រុងប៊ិដកប្យាប៊ិ
និង
សេចក្តីព្រមជាភាសាខ្មែរ
អភិធម្មប៊ិដក
បង្គោល ទិសបកាត

១០៣

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ត. ស. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមីរាប័រអាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចកប្រៃតិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពិជម្រៅដ៏ធំ ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុក្តិន ដើរតាមពុទ្ធដីការព្រះបរមគ្រូ មិត្តមំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្យ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未會有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、臆りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiya Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិវឌ្ឍន៍ប្រជាជន

បណ្ណាញ ទស្សនាវដ្តី

១០៣

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ទេសមោ ភាគោ

ឧបាទានំ

បដិច្ចវិញ

[១] ឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ចំ នោ ឧបាទានំ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុំ បដិច្ចំ
នោ ឧបាទានំ ខន្ធ ។ នោ ឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ចំ នោ-
ឧបាទានំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោ ឧបាទានំ
ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ចំ តយោ ខន្ធ នោ ឧបាទានំ ច
ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិក្ខណោ
នោ ឧបាទានំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ចំ តយោ ខន្ធ នោ-
ឧបាទានំ ច កក្កតារូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... ឯកំ មហា-
ក្ខតំ ... ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ចំ ទ្វេ មហាក្ខតា ។
នោ ឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧបាទានំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា នោ ឧបាទានំ ខន្ធិ បដិច្ចំ ឧបាទានំ
ចិត្តសម្មដានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្ខតេ បដិច្ចំ
ឧបាទានំ ចិត្តសម្មដានំ រូបំ កក្កតារូបំ ឧបាទានរូបំ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ទេសមភាគ

ឧបាទានៈ

បដិប្បវារៈ

(១) នោឧបាទានធម៌^(១) (ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន) អាស្រ័យ នូវ
 ឧបាទានធម៌^(២) ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ កងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ពួកនោឧបាទានខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ នោឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវ
 នោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ខន្ធភក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ជានោឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជានោឧបាទាន នូវ
 ខន្ធល ... កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធភក្តី កងតារូប ជានោឧបាទានក្តី
 អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជានោឧបាទាន នូវខន្ធល ... នូវមហាកូត ១ ...
 មហាកូត ២ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ២ ។ ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវនោ-
 ឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
 ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជានោឧបាទាន កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូប ជាឧបាទាន កងតារូប និងឧបាទានរូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត។

១ បានដល់ កុសល អកុសល វិបាកក្នុងភូមិ ៤ កិរិយាព្យាប្រិកក្នុងភូមិ ៣
 មហាកូតរូប ៤ និងព្រះនិព្វាន ។ ២ ចក្ខុ សោតៈ ឃាតៈ ដ្បិញ កាយ រូប សទ្ទៈ គន្លុះ
 រសៈ ឥន្ទ្រិយ បុរិស្ត្រិយ ដីវិធីត្រិយ ហទយវត្ថុ កាយវិញ្ញត្តិ វិចីវិញ្ញត្តិ អាកាសធាតុ
 រូបស្ស លហុតា រូបស្ស មុទុតា រូបស្ស កម្មញ្ញតា រូបស្ស ឧបចយោ រូបស្ស
 សន្តតិ រូបស្ស ជរតា រូបស្ស អនិច្ចតា កព្យុដ្ឋាហារ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

លោឌុបាណា ធម្មំ បដិច្ច ឌុបាណា ច លោឌុបាណា ច
 ធម្មា ឌុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លោឌុបាណា ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ឌុបាណា ច លោឌុបាណា
 ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។
 ឌុបាណា ច លោឌុបាណា ច ធម្មំ បដិច្ច លោឌុបា-
 ណា ធម្មា ឌុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
 លោឌុបាណា ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

[២] ឌុបាណា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុបាណា ធម្មា
 ឌុប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តំ
 បដិច្ច លោឌុបាណា ខន្ធា ។ លោឌុបាណា ធម្មំ បដិច្ច
 លោឌុបាណា ធម្មា ឌុប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា លោ-
 ឌុបាណា ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធា ... បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ឌុបាណា ច
 លោឌុបាណា ច ធម្មំ បដិច្ច លោឌុបាណា ធម្មា
 ឌុប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ លោ-
 ឌុបាណា ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បជ្ជាន

ឧបាទាធម៌ក្តី នោឧបាទាធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈនរូប ជាឧបាទា
 នឹងជានោឧបាទា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទា នូវខន្ធ ២ ...
 ជាបដិសន្ធិ ។ នោឧបាទាធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទាធម៌ផង នូវ
 នោឧបាទាធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ព អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទាផង នូវក្តីផង
 នូវខន្ធ ២ ... ។

(២) នោឧបាទាធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទាធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកនោឧបាទាខន្ធ
 អាស្រ័យ នូវក្តី ។ នោឧបាទាធម៌ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជានោឧបាទា នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ។ នោឧបា-
 ទាធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទាធម៌ផង នូវនោឧបាទាធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ព
 អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទាផង នូវក្តីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

ឧបាសម្ពុទ្ធកថា បដិច្ចវាវេ

[៣] លោឌុចានា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចានា
 ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា លោឌុចានា ឯកំ
 ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា លោឌុចានា ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ ខន្ធធ្វេ ... ។ លោឌុចានា ធម្មំ
 បដិច្ច ឌុចានា ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា
 លោឌុចានា ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ឌុចានា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ លោឌុចានា ធម្មំ បដិច្ច ឌុចានា ច លោ-
 ឌុចានា ច ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ អធិបតីប្បច្ចយា លោ-
 ឌុចានា ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ឌុចានា
 ច លោឌុចានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ
 ខន្ធធ្វេ ... ។ ... អនន្តរ្យប្បច្ចយា តីណិ សមនន្ត-
 រ្យប្បច្ចយា តីណិ សហជាតប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៤] ឌុចានា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចានា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ
 បដិច្ច លោឌុចានា ខន្ធា ។ លោឌុចានា ធម្មំ
 បដិច្ច លោឌុចានា ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច-
 យា លោឌុចានា ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្រេ ខន្ធធ្វេ ... ឯកំ មហាក្ខតំ ។ បេ ។ អសញ្ញ-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា

ឧបាទានុក្ខេបៈ បដិច្ចវារៈ

[៣] នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជានោ-
 ឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ នូវខន្ធ ២ ... ។
 ឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវពួកនោឧបាទា-
 ខន្ធ ។ ឧបាទានុក្ខេបៈ នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាឧបាទានុក្ខេបៈ និងជានោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទា-
 នុក្ខេបៈ ២ ... ។ ... ព្រោះអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះស-
 មនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៤] នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ កងខណៈវនបដិសន្ធិ ពួកនោឧបាទានុក្ខេបៈ
 អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ នូវខន្ធ ២ ... នូវមហាក្ខត ១ ។ បេ ។
 មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទ្វេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា ។ លោ-
 ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច លោឧទានា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុលោ លោឧទានា ខន្ធ
 បដិច្ច វត្ថុ ។ លោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ឧទានា
 ច លោឧទានា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្កុលោ លោឧទានា ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធ វត្ថុ ច ទ្វេ ខន្ធ ... ។ ឧទានា ច
 លោឧទានា ច ធម្មំ បដិច្ច លោឧទានា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្កុលោ លោឧ-
 ទានា ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ បដិច្ច តយោ ខន្ធ
 ទ្វេ ខន្ធ ... ។ សន្និទ្ធី ។

[៥] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ តីណិ អធិ-
 បតិយា តីណិ អនន្តរេ តីណិ សមនន្តរេ តីណិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច
 ឧបនិស្សយេ តីណិ បុរេជាតេ ឯកំ អាសេវនេ
 ឯកំ កម្មេ បញ្ច វិចារកេ បញ្ច សព្វត្ថ បញ្ច
 សម្បយុត្តេ តីណិ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច
 នត្ថិយា តីណិ វិគតេ តីណិ អវិគតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។ នោឧបាទាធមិ អាស្រ័យ
 នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកនោឧបាទាធខន្ធ ។ ឧបាទាធមិក្ក
 នោឧបាទាធមិក្ក អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ពក្កិ វត្ថុក្កិ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទា នូវខន្ធ ២ ... ។ នោឧបាទាធមិ អាស្រ័យ
 នូវឧបាទាធមិផង នូវនោឧបាទាធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ព អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជានោឧបាទាផង នូវវត្ថុផង នូវខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

(៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ឧបាទាន បដិច្ចវិហារ

[៦] ឧបាទាន ធម្មំ បដិច្ច លោធិធានា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ
វត្ថុំ បដិច្ច លោធិធានា ខន្ធ ។ លោធិធានា
ធម្មំ បដិច្ច លោធិធានា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ន-
ហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ លោធិធានា ឯកំ ខន្ធ
បដិច្ច តយោ ខន្ធ លោធិធានា ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ
ឯកំ មហាក្ខតំ ។ បេ ។ អសញ្ញាសត្តានំ
ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ទ្វេ
មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ។ លោធិធានា
ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ដ្ឋយា អហេតុកេ លោធិធានា ខន្ធ បដិច្ច ឧបា-
ទាន ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ
មហាក្ខតេ បដិច្ច ឧបាទាន ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ក-
ដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ លោ-
ធិធានា ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន ច លោធិធានា ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ លោធិធានា
ឯកំ ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ឧបាទាន ច លោ-
ធិធានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

ឧបាទានុក្ខេបៈ បដិច្ចវិវរៈ

(៦) នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរោត្តមប្បច្ច័យសន្និក្ខណៈ ពួក

នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ នោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ

នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ក្តី

ចិត្តសមុជ្ជនរូប ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវអរោត្តមក្ខន្ធទ ជា

នោឧបាទានុក្ខេបៈ ខន្ធទ ២ . . . ក្នុងអរោត្តមប្បច្ច័យសន្និក្ខណៈ នូវមហា-

ក្ខត ១ ។ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ របស់

ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។

ឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

នរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជនរូប ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ អាស្រ័យ នូវពួក

អរោត្តមក្ខន្ធទ ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ ក្នុងអរោត្តមប្បច្ច័យសន្និក្ខណៈ ចិត្តស-

មុជ្ជនរូប ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ ក្នុងនោឧបាទានុក្ខេបៈ របស់ពួកអសញ្ញា-

សត្វ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។ ឧបាទានុក្ខេបៈ នោឧបាទានុក្ខេបៈ

អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានុក្ខេបៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោត្តមប្បច្ច័យ គឺ

ខន្ធភ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជនរូប ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ និងជានោឧបាទានុក្ខេបៈ ជាអរោត្ត-

មប្បច្ច័យសន្និក្ខណៈ អាស្រ័យ នូវអរោត្តមក្ខន្ធទ ១ ជានោឧបាទានុក្ខេបៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទានា ច នោឧទានា ច ធម្មំ បដិច្ច នោឧ-
ទានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុ-
កប្បដិសន្ធិក្ខណោ នោឧទានា ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច
បដិច្ច តយោ ខន្ធិ ទេ ខន្ធិ ... ។

[៧] នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច នោឧទានា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា នោឧទានា
ខន្ធិ បដិច្ច នោឧទានា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ឯកំ មហាក្កតំ យាវ អសញ្ញាសត្តា
ទេ មហាក្កតេ បដិច្ច ទេ មហាក្កតា ។ នោឧ-
ទានា ធម្មំ បដិច្ច ឧទានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
អារម្មណាប្បច្ចយា នោឧទានា ខន្ធិ បដិច្ច ឧទា-
នា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ មហាក្កតេ
បដិច្ច ឧទានា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឧទានា-
រូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច
ឧទានា ច នោឧទានា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអា-
រម្មណាប្បច្ចយា នោឧទានា ខន្ធិ បដិច្ច ឧទានា
ច នោឧទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
... នអធិបតិប្បច្ចយា បញ្ច នអនន្តរប្បច្ចយា
តណី ។ សន្ធិតំ ។ ... នឧបនិស្សយប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវឧបាទាធមិផង នូវនោឧបាទាធមិផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងអហេតុកប្បដ្ឋសន្និក្ខណៈ
ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាទាធមិ នូវវត្ថុផង នូវ
ខន្ធ ២ . . . ។

(៧) នោឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវឧបាទាធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជានោឧបាទា
អាស្រ័យ នូវពួកនោឧបាទាខន្ធ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្និ មហាក្ខត ១
រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។
ឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាឧបាទា អាស្រ័យ នូវពួកនោ-
ឧបាទាខន្ធ ក្នុងខណៈវិនិច្ឆ័យសន្និ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាឧបាទា កងតារូប
និងឧបាទារូប រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។
ឧបាទាធមិក្តី នោឧបាទាធមិក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាឧបាទា
និងជានោឧបាទា អាស្រ័យ នូវពួកនោឧបាទាខន្ធ មានបដិសន្ធិដែរ ។
. . . ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ព្រោះនអនន្តរប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ . . ព្រោះនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ

ឧបាសម្ពុទ្ធ បដិច្ចវិហារ

នប្បវេជ្ជាតប្បច្ចយា បញ្ច នបច្ឆាជ្ជាតប្បច្ចយា បញ្ច
នអាសេវនប្បច្ចយា បញ្ច ។

(៨) នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច នោឧទានា ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា នោឧទានា ខន្ធម បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ចេតនា ពាហិរំ . . . អាហារស-
ម្មដ្ឋានំ . . . ឧតុសម្មដ្ឋានំ . . . ទ្រេ មហាក្រតេ បដិច្ច
ទ្រេ មហាក្រតា ។ នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ឧទានា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ពាហិរេ . . . អាហា-
រសម្មដ្ឋានេ . . . ឧតុសម្មដ្ឋានេ មហាក្រតេ បដិច្ច
ឧទានារូបំ ។ នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ឧទានា ច
នោឧទានា ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ពា-
ហិរំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧតុសម្មដ្ឋានំ ឯកំ
មហាក្រតំ បដិច្ច តយោ មហាក្រតា ឧទានា ច រូបំ ។

(៩) នោឧទានា ធម្មំ បដិច្ច នោឧទានា ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នវិទាកប្បច្ចយា នោឧទានា ឯកំ ខន្ធម
បដិច្ច តយោ ខន្ធម នោឧទានា ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
រូបំ ឯកំ មហាក្រតំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ឯកំ តិណិ
នោឧទានាមូលកេ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធៈ បដិច្ចវិវរៈ

ព្រោះនបុរេជានប្បច្ច័យ មានវរៈ ៥ ព្រោះនបច្ចុជានប្បច្ច័យ មានវរៈ ៥ ព្រោះនកាសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៥ ។

(៨) នោឧបាសម្ពុទ្ធំ អាស្រ័យ នូវនោឧបាសម្ពុទ្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ សម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ នូវពួកនោឧបាសម្ពុទ្ធំ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្ពុជ្ជាន . . . ឧត្តសម្ពុជ្ជាន . . . មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ។ ឧបាសម្ពុទ្ធំ អាស្រ័យ នូវនោឧបាសម្ពុទ្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្ពុជ្ជាន . . . ទបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត មានរដូវជាសម្ពុជ្ជាន ។ ឧបាសម្ពុទ្ធំក្តី នោឧបាសម្ពុទ្ធំក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាសម្ពុទ្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្ពុជ្ជាន . . . មហាក្ខត ៣ ក្តី ឧបាទារូបក្តី អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ មានរដូវជាសម្ពុជ្ជាន ។

(៩) នោឧបាសម្ពុទ្ធំ អាស្រ័យ នូវនោឧបាសម្ពុទ្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្ពុជ្ជានរូប ជានោឧបាសម្ពុទ្ធំក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជានោឧបាសម្ពុទ្ធំ មហាក្ខត ១ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ក្នុងនោឧបាសម្ពុទ្ធលកៈ មានវរៈ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១០] លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុទានា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ជតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . ឌុតុសម្មដ្ឋា-
 នំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ទ្វេ មហា-
 ក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ។ លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច
 ឌុទានា ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
 ឌុតុសម្មដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច
 ឌុទានារូបំ ។ លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានា ច
 លោឌុទានា ច ធម្មោ ឌុប្បជ្ជន្តិ នអាហារប្បច្ចយា
 ពាហិរំ . . . ឌុតុសម្មដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច
 តយោ មហាក្ខតា ឌុទានា ច រូបំ ។

[១១] លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុទានា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ជតិ នស្រ្តិយប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . អាហារ-
 សម្មដ្ឋានំ . . . ឌុតុសម្មដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។
 លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានា ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ
 នស្រ្តិយប្បច្ចយា ពាហិរេ មហាក្ខតេ . . . អាហារ-
 សម្មដ្ឋានេ . . . ឌុតុសម្មដ្ឋានេ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 មហាក្ខតេ បដិច្ច រូបដីវតិស្រ្តិយំ ។ លោឌុទានា
 ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ជន្តិ នស្រ្តិយប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . អាហារស-
 ម្មដ្ឋានំ . . . ឌុតុសម្មដ្ឋានំ . . . ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(១០) នោឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... មហា-
 កូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មហាកូត ២ អាស្រ័យ នូវមហា-
 កូត ២ ។ ឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... ឧបាទារូប
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ឧបាទាធមិក្តិ
 នោឧបាទាធមិក្តិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអាហារប្បច្ច័យ ពាហិរៈ ... មហាកូត ៣ ក្តិ ឧបាទារូបក្តិ អា-
 ស្រ័យ នូវមហាកូត ១ មានរដូវជាសមុជ្ឈាន ។

(១១) នោឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ឈាន ...
 មហាកូត ១ មានរដូវជាសមុជ្ឈាន ... ។ ឧបាទាធមិ អាស្រ័យ នូវ
 នោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពួកមហាកូត
 ខាងក្រៅ ... មានអាហារជាសមុជ្ឈាន ... មានរដូវជាសមុជ្ឈាន ...
 រូបជីវិតន្ទ្រិយ អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។
 ឧបាទាធមិក្តិ នោឧបាទាធមិក្តិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ ... អាហារសមុជ្ឈាន ...
 ឧតុសមុជ្ឈាន ... មហាកូត ១ ... ។

[១២] លោឌុចាណា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចាណា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ឈតិ ន ឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ពាហិរំ ...
 អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អសញ្ញាសត្តានំ
 ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា ។ លោឌុចាណា
 ធម្មំ បដិច្ច ឌុចាណា ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ ន ឈានប្បច្ច-
 យា ពាហិរេ ... អាហារសមុដ្ឋានេ ... ឧតុសមុដ្ឋា-
 នេ ... អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្ខតេ បដិច្ច ឌុចាណា
 កដត្តារូបំ ។ លោឌុចាណា ធម្មំ បដិច្ច ឌុចាណា ច
 លោឌុចាណា ច ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ ន ឈានប្បច្ចយា ពា-
 ហិរំ ... អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧតុសមុដ្ឋានំ ... អ-
 សញ្ញាសត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា
 មហាក្ខតេ បដិច្ច ឌុចាណា កដត្តារូបំ ឌុចាណារូបំ ។

[១៣] ឌុចាណា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចាណា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ឈតិ ន មត្តប្បច្ចយា បញ្ច ។ ... នសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយា តិណិ ។

[១៤] លោឌុចាណា ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចាណា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ឈតិ ន វិប្បយុត្តប្បច្ចយា^(១) អរូបេ លោឌុចាណា ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ ... ពាហិរំ ...

១ ម. នសម្បយុត្តប្បច្ចយា ។

ឧបាទ្យន្តៈ បដិច្ចវិវរៈ

(១២) នោឧបាទ្យន្តិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទ្យន្តិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរៈ . . អាហារសមុជ្ឈន
 . . ឧតុសមុជ្ឈន . . . មហាកូត ២ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ២ របស់
 ពួកអសព្វាសត្វ ។ ឧបាទ្យន្តិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទ្យន្តិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ជាខាងក្រៅ ... មានអាហារ
 ជាសមុជ្ឈន . . . មានរដូវជាសមុជ្ឈន . . . កងតារូប ជាឧបាទ្យ
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ ឧបាទ្យន្តិ
 នោឧបាទ្យន្តិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទ្យន្តិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នឈានប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ... អាហារសមុជ្ឈន . . . ឧតុសមុជ្ឈន
 . . . មហាកូត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ
 កងតារូប ជាឧបាទ្យ និងឧបាទ្យរូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត ។

(១៣) នោឧបាទ្យន្តិ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្យន្តិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ មានវរៈ ៥ ។ . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៣ ។

(១៤) នោឧបាទ្យន្តិ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទ្យន្តិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ ជានោឧបាទ្យ កងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរៈ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ទុតុសម្មជ្ជានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានា
 ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ពាហិរេ . . . អា-
 ហារសម្មជ្ជានេ . . . ទុតុសម្មជ្ជានេ . . . អសញ្ញាសត្តានំ
 មហាក្ខតេ បដិច្ច ឌុទានា កដត្តារូបំ ឌុទានារូបំ ។
 លោឌុទានា ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានា ច លោឌុទានា
 ច ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា ពាហិរំ . . .
 អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ទុតុសម្មជ្ជានំ ឯកំ មហាក្ខតំ
 បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ឌុទានា ច រូបំ ទ្វេ
 មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្ខតា អសញ្ញាសត្តានំ
 ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា កដត្តា
 ច រូបំ ឌុទានារូបំ ទ្វេ មហាក្ខតេ បដិច្ច ទ្វេ
 មហាក្ខតា កដត្តា ច រូបំ ឌុទានារូបំ . . . លោនត្ថិ-
 ប្បច្ចយា លោកតតប្បច្ចយា ។

[១៥] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណេ ភីណិ នអ-
 ធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ នឌុបដិស្សយេ ភីណិ នបុរេ-
 ជាតេ បញ្ច នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច
 នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នអាហារេ ភីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អាហារសម្បជ្ជាន . . . ឧតុសម្បជ្ជាន . . . មហាក្ខត ១ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ . . . ។ ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ជាខាងក្រៅ . . . មានអាហារ
 ជាសម្បជ្ជាន . . . មានរដូវជាសម្បជ្ជាន . . . កងតារូប ជាឧបាទាន និង
 ឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ឧបា-
 ទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ គឺ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្បជ្ជាន . . .
 មហាក្ខត ៣ ក្តី ឧបាទារូបក្តី អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ដែលមានរដូវ
 ជាសម្បជ្ជាន មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ មហាក្ខត ៣ ក្តី
 កងតារូបក្តី ឧបាទារូបក្តី អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ មហាក្ខត ២ ក្តី កងតារូបក្តី ឧបាទារូបក្តី អាស្រ័យ នូវមហា-
 ក្ខត ២ . . . ព្រោះនោនត្ថប្បដ្ឋយ ព្រោះនោវិត្តប្បដ្ឋយ ។

- [១៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញា-
 មញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនបរេវាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣

ឧបាទ្យនៃ បច្ចយវិព

នស្រ្តិយេ ភីណិ នយានេ ភីណិ នមក្កេ បញ្ច
នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា
ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

(១៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ ភីណិ ...
នអធិបតិយា បញ្ច នកម្មេ ឯកំ នវិចារកេ ភីណិ
នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ នោនត្តិយា
ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

(១៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ភីណិ ...
អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ សហជាតេ បញ្ច
អញ្ញាមញ្ញា បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ
ភីណិ បុរេជាតេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ មក្កេ
ឯកំ អវិគតេ បញ្ច ។

សហជាតវិព បដិច្ចវាសនិសោ ។

បច្ចយវិព

(១៨) ឧទានា ធម្មំ បដ្ឋយា នោឧទានា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បដ្ឋយា នោឧទានា ឧទ្ធា

ឧបាយកម្ម: បច្ចយវិវា:

ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារ: ៣
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារ: ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៣
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារ: ៣
 ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ។

(១៦) ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារ: ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារ: ១
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៣
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុង
 នោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ។

(១៧) ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងននន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុងនសមនន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារ: ៣
 ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ៥ ក្នុងនអពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារ: ៥ ក្នុង
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុង
 បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ១ ក្នុងនសោវនប្បច្ច័យ មានវារ: ១ ក្នុងនមគ្គ-
 ប្បច្ច័យ មានវារ: ១ ក្នុងនវិត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៥ ។

សហជាតវារ: ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារ:ដែរ ។

បច្ចយវិវា:

(១៨) នោឧបាទាធមិ ព័ន្ធនៃផ្អក នឹងឧបាទាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោឧបាទាធន្ត ព័ន្ធនៃផ្អក នឹងវត្ថុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ នោឧចានា ធម្មំ បច្ចយា
 នោឧចានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
 នោឧចានាមូលកេ ភីណិបិ បដិច្ចសទិសា និដ្ឋា-
 នាករណា ។ ឧចានា ច នោឧចានា ច ធម្មំ
 បច្ចយា នោឧចានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នោឧចានា ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។

(១៧) ឧចានា ធម្មំ បច្ចយា នោឧចានា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា ចក្កាយតនំ បច្ចយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្តំ បច្ចយា នោឧចានា ខន្ធា បដិសន្ធិ ។ នោ-
 ឧចានា ធម្មំ បច្ចយា នោឧចានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អារម្មណប្បច្ចយា ឯកំ បដិច្ចសទិសំ ។ ឧចានា
 ច នោឧចានា ច ធម្មំ បច្ចយា នោឧចានា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធា ចក្កាយតនញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធា ... កាយវិញ្ញាណសហគតំ ... នោឧចានា
 ឯកំ ខន្ធា វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធា ... បដិសន្ធិ ។ សន្និតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កងខណៈវៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ នោឧបាទាធមិ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីននោ-
 ឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។
 កងនោឧបាទាមូលកៈ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ មិនមាន
 ការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។ នោឧបាទាធមិ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីននោឧបាទាធមិ
 ផង នីននោឧបាទាធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីនខន្ធ ១ ជានោឧបាទាផង នីនវត្ថុផង នីនខន្ធ
 ២ ... ជាបដិសន្ធិ ។

(១៧) នោឧបាទាធមិ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីននោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីនចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីនកាយាយតនៈ ពួកនោឧបាទាខន្ធ ជាបដិសន្ធិ
 ព័ន្ធវិដ្ឋក នីនវត្ថុ ។ នោឧបាទាធមិ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីននោឧបាទាធមិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ
 ដែរ ។ នោឧបាទាធមិ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីននោឧបាទាធមិផង នីននោឧបាទា-
 ធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីន
 ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នីនចក្ខុយតនៈផង នីនខន្ធ
 ២ ... ដែលប្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ... ខន្ធ ៣ ព័ន្ធវិដ្ឋក នីន
 ខន្ធ ១ ជានោឧបាទាផង នីនវត្ថុផង នីនខន្ធ ២ ... ជាបដិសន្ធិ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធកេ បច្ចយវារោ

(២០) ហេតុយា បញ្ច អាវច្ឆុលោ ភីណិ អធិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ភីណិ សមនន្តរេ ភីណិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ បញ្ច ទិស្សយេ
 បញ្ច ឧបទិស្សយេ ភីណិ បុរជាតេ ភីណិ អាសេ-
 វនេ ភីណិ កក្កេ បញ្ច ។ ឯវំ កលោតតំ ។
 អវិគតេ បញ្ច ។

(២១) ឧបាទា ធម្មំ បច្ចយា នោឧបាទា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុ-
 បច្ចយា អហេតុកា នោឧបាទា ខន្ធា អហេតុក-
 ប្បជ្ឈិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បច្ចយា វិចីក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ នោឧបាទា ធម្មំ បច្ច-
 យា នោឧបាទា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នោឧបាទា ឯកំ ខន្ធា បច្ចយា តយោ
 ខន្ធា នោឧបាទា ច ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធា ... អហេតុកប្បជ្ឈិសន្ធិក្ខណោ ឯកំ មហា-
 ភ្នំ យាវ អសញ្ញាសត្តា វិចីក្ខាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ ខន្ធា បច្ចយា វិចីក្ខាសហគតោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធានុក្កតៈ បច្ចយវារៈ

(២០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអតាមពោប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។

(២១) នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាសម្ពុទ្ធិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយយតនៈ ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជានោឧបាសម្ពុទ្ធិ
 ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណៈ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ពឹង
 ផ្អែកនឹងនោឧបាសម្ពុទ្ធិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ក៏ ចិត្តសមដានរូប ជានោឧបាសម្ពុទ្ធិ ពឹងផ្អែក នឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជានោ-
 ឧបាសម្ពុទ្ធិ ២ ... ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណៈ មហាក្ខត ១ រហូត
 ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តីណិបិ បដិច្ចសទិសា និដ្ឋានាករណំ ។ ឧទានា ច
 នោឧទានា ច ធម្មំ បច្ចយា នោឧទានា ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធិញ្ច ចក្កាយតនញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ
 ... កាយវិញ្ញាណសហគតំ ... នោឧទានា ឯកំ
 ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ . .
 បដិសន្ធិក្កិលោ វិចីកិញ្ញាសហគតេ ឧន្ធិច្ចសហគតេ
 ខន្ធិ ច វត្តញ្ច បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧន្ធិច្ច-
 សហគតោ មោហោ ។ ... នអារម្មណប្បច្ចយា
 តីណិ នអាសេវនប្បច្ចយា បញ្ច ។

[២២] ឧទានា ធម្មំ បច្ចយា នោឧទានា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា វត្តំ បច្ចយា នោឧទានា ចេ-
 តនា ។ នោឧទានា ធម្មំ បច្ចយា នោឧទានា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា នោឧទានា ខន្ធិ បច្ចយា
 សម្បយុត្តកា ចេតនា ពាហិវំ... អាហារសមុដ្ឋានំ...
 ឧតុសមុដ្ឋានំ... ទ្វេ មហាក្រតេ បច្ចយា ទ្វេ មហា-
 ក្រតា ។ នោឧទានា ធម្មំ បច្ចយា ឧទានា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ពាហិវេ... អាហារសមុដ្ឋា-
 នេ... ឧតុសមុដ្ឋានេ មហាក្រតេ បច្ចយា ឧទានារូបំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឯវារៈមាន ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ៗ គ្នា
 ទេ ។ នោឧបាទាធមិ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទាធមិផង នឹងនោឧបាទាធមិ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហត្ថប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
 ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុយតនៈផង នឹងខន្ធ
 ២ . . . ដែលប្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . . ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
 ខន្ធ ១ ជានោឧបាទាធមិ នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . កងបដិ-
 សន្និក្ខណៈ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 នឹងវត្ថុផង ។ . . . ព្រោះនេហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះ
 នេហសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(២២) នោឧបាទាធមិ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនេកម្មប្បច្ច័យ គឺ នោឧបាទាចេតនា ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ នោឧបា-
 ទាធមិ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទាធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេកម្មប្បច្ច័យ
 គឺ សម្បយុត្តកចេតនា ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ជានោឧបាទា ពាហិរៈ . . .
 អាហារសម្បជ្ជាន . . . ឧត្តសម្បជ្ជាន . . . មហាក្ខត ២ ពឹងផ្អែក នឹង
 មហាក្ខត ២ ។ ឧបាទាធមិ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនេកម្មប្បច្ច័យ គឺ ជាខាងក្រៅ . . . មានអាហារជាសម្បជ្ជាន
 . . . ឧបាទារូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ដែលមានរដូវជាសម្បជ្ជាន ។

ឧបាសម្ពុទ្ធកថា បច្ចយវារោ

លោឌុទានា ធម្មំ បច្ចយា ឌុទានា ច លោឌុទានា ច
 ធម្មា ឌុប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ពាហិវំ . . . អាហារស-
 មុដ្ឋានំ . . . ឌុតុសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បច្ចយា
 តយោ មហាក្ខតា ឌុទានា ច រូបំ ទ្វេ . . . ។
 ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ធម្មំ បច្ចយា លោឌុទានា
 ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា លោឌុទានា ខទ្វេ
 ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា លោឌុទានា ចេតនា ។ . . .
 នវិទាកប្បច្ចយា បញ្ច នអាហារប្បច្ចយា តីណិ
 នស្រ្តិយប្បច្ចយា តីណិ ។

[២៣] ឌុទានា ធម្មំ បច្ចយា លោឌុទានា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ជតិ នណានប្បច្ចយា ចក្កាយតនំ បច្ចយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញា-
 ណំ ។ លោឌុទានា ធម្មំ បច្ចយា លោឌុទានា ធម្មោ
 ឌុប្បជ្ជតិ នណានប្បច្ចយា មញ្ញវិញ្ញាណសហគតំ
 ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខទ្វេ . . .
 ពាហិវំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឌុតុសមុដ្ឋានំ . . .
 អសញ្ញាសត្តានំ ទ្វេ មហាក្ខតេ បច្ចយា ទ្វេ មហា-
 ក្ខតា ។ លោឌុទានា ធម្មំ បច្ចយា ឌុទានា
 ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ នណានប្បច្ចយា ពាហិវេ . . .

ឧបាទានុក្ករៈ បច្ចយវារៈ

ឧបាទានុក្ករៈ នោឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានុក្ករៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ . . . អាហារសមុជ្ឈាន . . .
 មហាក្ខត ៣ ក្តី ឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹងមហាក្ខត ១ ដែលមាន
 រដូវជាសមុជ្ឈាន នឹងខន្ធ ២ . . . ។ នោឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹង
 ឧបាទានុក្ករៈ នឹងនោឧបាទានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
 គឺ នោឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ជានោឧបាទានុក្ករៈ នឹងវត្ថុ
 ផង ។ . . . ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ព្រោះនវត្ថុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៣) នោឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយយតនៈ ។ នោឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹង
 នោឧបាទានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នឹងខន្ធ ២ . . . ពាហិរ . . .
 អាហារសមុជ្ឈាន . . . ឧតុសមុជ្ឈាន . . . មហាក្ខត ២ ពឹងផ្អែក នឹង
 មហាក្ខត ២ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ ឧបាទានុក្ករៈ ពឹងផ្អែក នឹងនោ-
 ឧបាទានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ជាខាងក្រៅ . . .

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ទុតុសម្មជ្ជានំ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ មហាក្ខតេ បច្ចយា ទុចានា កដត្តារូបំ ។
នោទុចានា ធម្មំ បច្ចយា ទុចានា ច នោទុចានា ច
ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ នយានប្បច្ចយា ពាហិរំ . . . អាហារ-
សម្មជ្ជានំ . . . ទុតុសម្មជ្ជានំ . . . អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
មហាក្ខតំ បច្ចយា តយោ មហាក្ខតា ទុចានា ច
កដត្តារូបំ ទ្វេ . . . ។ ទុចានា ច នោទុចានា ច ធម្មំ
បច្ចយា នោទុចានា ធម្មា ទុប្បជ្ឈន្តិ នយានប្បច្ចយា
ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច ចក្ខាយ-
តនញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធិ ទ្វេ ខន្ធិ . . . ។ . . .
នមក្កប្បច្ចយា បញ្ច នសម្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ ន-
វិប្បយុត្តប្បច្ចយា តីណិ នោនត្តិប្បច្ចយា តីណិ នោ-
វិកតប្បច្ចយា តីណិ ។

[២៤] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា បញ្ច នកម្មេ បញ្ច នវិចារកេ បញ្ច
នអាហារេ តីណិ នស្រ្តិយេ តីណិ នយានេ បញ្ច
នមក្កេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ តីណិ
នោនត្តិយា តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ និស្សយវារោបិ កាតញ្ច ។

មានអាហារជាសម្បជាន . . . មានជ្រូវជាសម្បជាន . . . កងតារូប
 ជាឧបាទា ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាកូត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ឧបា-
 ទាធម៌ក្តី នោឧបាទាធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទាធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរៈ . . . អាហារសម្បជាន . . . ឧត្ត-
 សម្បជាន . . . មហាកូត ៣ ក្តី កងតារូប ជាឧបាទា ពឹងផ្អែក
 នឹងមហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ នឹងខន្ធ ២ . . . ។ នោឧបាទា-
 ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទាធម៌ផង នឹងនោឧបាទាធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
 ដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុយតនៈផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ . . .
 ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ព្រោះនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៤) កងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ កងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ កងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កងនអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ កងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កងនឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ កងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ កងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ កងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ កងនោនតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ កងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការពាប់៦ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ។

ឧបាទានេ សំសង្ខារោ

សំសង្ខារោ

(២៥) នោឧបាទានា ធម្មំ សំសង្ខារោ នោឧបាទានា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នោឧបាទានា ឯកំ
ខន្ធំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ សំសង្ខារោ
ទ្វេ ខន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ សង្ខិតំ ។

(២៦) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អធិ-
បតិយា ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

(២៧) នោឧបាទានា ធម្មំ សំសង្ខារោ នោឧបាទានា
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ នោ-
ឧបាទានា ឯកំ ខន្ធំ សំសង្ខារោ តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ វិចីកិត្តាស-
ហកតេ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ ខន្ធធ្វេ សំសង្ខារោ វិចីកិត្តា-
សហកតេ ឧទ្ធច្ចុសហកតេ មោហោ ។ សង្ខិតំ ។

(២៨) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ឯកំ
នបុរេជាតេ ឯកំ នបច្ឆាជាតេ ឯកំ នអាសេវនេ
ឯកំ នកម្មេ ឯកំ នវិចារកេ ឯកំ នយានេ
ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវារោបិ
កាតព្វា ។

ឧបាទានៈ សំសង្ការៈ

សំសង្ការៈ

(២៥) នោឧបាទានធម៌ ច្រឡំ នឹងនោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ជានោឧបាទាន ខន្ធ ២
ច្រឡំ នឹងខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(២៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

(២៧) នោឧបាទានធម៌ ច្រឡំ នឹងនោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងនហេតុកខន្ធ ១ ជានោ-
ឧបាទាន នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងនហេតុកប្បដិសន្ធិក្នុងណៈ មោហៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(២៨) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បញ្ញាវិវោ

(២៧) នោឧទានា ធម្មោ នោឧទានា ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នោឧទានា ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ទុក្ខានំ នោឧទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
 ។ បេ ។ នោឧទានា ធម្មោ ឧទានា ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នោឧទានា ហេតុ ឧទានា
 ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ នោឧទានា ធម្មោ ឧ-
 ទានា ច នោឧទានា ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ នោឧទានា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទុក្ខានំ
 ឧទានា ច នោឧទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

(៣០) ឧទានា ធម្មោ នោឧទានា ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចក្កំ ... កាយំ រូបេ
 រសេ ... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្ប-
 ដ្ឋតិ និព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ និព្វាយ សោត-
 នាតុយា សន្តំ សុណានិ រូទាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវាទៈ

[២៩] នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានោឧបាទា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជានោឧបាទាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-
 ទាធមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជានោឧបាទា ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធមិ
 ផង នៃនោឧបាទាធមិផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជា
 នោឧបាទា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាឧបាទា និងជានោឧបាទាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ បេ ។

[៣០] ឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ ... នូវកាយ ពួករូប ពួករស ...
 នូវវិត្ត ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង
 បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយ
 ទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញាវិញ្ញាណ

រសាយតនំ ជីវិតំវិញ្ញាណស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឧទានា ខន្ធ ឥន្ទ្រិយវិញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជ-
 នាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧទានា
 ធម្មោ នោឧទានា ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នានំ . . . សីលំ . . . ឧទានាសថកម្មំ កត្វា
 តំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ អាព្វ
 រកោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វ
 ។ បេ ។ យានា ។ បេ ។ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា
 មត្តំ បច្ចវេក្ខតិ ដលំ . . . និព្វានំ . . . និព្វានំ
 កោត្រភ្នស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស ដលស្ស អាវជ្ជ-
 នាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា បហីនេ
 កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ វិក្ខម្ភតេ កិលេសេ . . .
 បុព្វ ។ បេ ។ ដោដ្ឋព្វេ . . . នោឧទានា ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោ-
 បរិយញ្ញាលោន នោឧទានា ចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្តំ ជា-
 នាតិ អាគាសានញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស
 អាគិញ្ញញ្ញាយតនំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនស្ស ដោ-
 ដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន

ឧបាសម្ពុទ្ធៈ បញ្ញាវារៈ

រសាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃជិវិតវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកឧ-
 បាសម្ពុទ្ធ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិធាណា បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សត្រិញ្ញាណ និងអនាគត្តសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នោឧ-
 បាសម្ពុទ្ធ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសម្ពុទ្ធ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា
 នូវកុសលនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា
 នូវកុសលនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។
 អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ
 នូវផល ... នូវនិព្វាន ... និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវ
 គោត្រភូ វេទនៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ នូវពួកដេវៈ ... នូវពួក
 នោឧបាសម្ពុទ្ធ ជាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនោឧបាសម្ពុទ្ធ ដោយចេតោ-
 បរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ជាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ជាយ-
 តនៈ អាកញ្ជាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ជាយតនៈ
 ដេវៈញ្ជាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ចុយោ នោឧបាទា ខន្ធោ ឥទ្ធិវិជញ្ញាណាស្ស ចេ-
តោបរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស
យថាភក្កប្បតញ្ញាណាស្ស អនាគតំសញ្ញាណាស្ស អា-
វជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៣០) ឧបាទា ធម្មោ នោឧបាទា ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ ចក្កំ ...
កាយំ រូបេ រសេ ... វត្ថុំ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ
អភិទទ្ធតិ តំ ករុំ កត្វា វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ
ឧប្បជ្ជតិ ។ នោឧបាទា ធម្មោ នោឧបាទា ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ... សីលំ ... ឧបា-
សថកម្មំ កត្វា តំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ
អភិទទ្ធតិ តំ ករុំ កត្វា វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជ-
តិ បុព្វេ សុចិណ្ណានំ ... យានា វុដ្ឋហិត្វា លាទំ ...
អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករុំ កត្វា ... ដលំ ...
ទិញ្ញានំ ... ទិញ្ញានំ កោត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស
ដលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ដោដ្ឋព្វេ ...
នោឧបាទា ខន្ធោ ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្ធតិ
តំ ករុំ កត្វា វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកនោឧបាទាខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ
ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបតិញ្ញាណ
និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(៣១) ឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវចក្ខុ ... នូវកាយ
ពួករូប ពួករស ... ធ្វើ នូវវត្ថុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
បុគ្គល នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម
ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ
រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ទិដ្ឋិ កើតឡើង នូវពួកកុសលដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ...
ចេញ អំពីឈាន នូវឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពី
មគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ... នូវផល ... នូវនិព្វាន ...
និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ ពេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គល នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ... ធ្វើ នូវពួកនោ-
ឧបាទាខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើត
ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញាវិញ្ញាណ

សហជាតាធិបតី នោឧបាសម្ពុទ្ធិ អធិបតី សម្មយុត្តកាណំ
 ខន្ធាណំ នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិ-
 បតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មោ ឧបាសម្ពុទ្ធិ
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតី
 នោឧបាសម្ពុទ្ធិ អធិបតី ឧបាសម្ពុទ្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មោ ឧ-
 បាសម្ពុទ្ធិ ច នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ច ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតាធិបតី នោឧបាសម្ពុទ្ធិ អធិបតី សម្ម-
 យុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ឧបាសម្ពុទ្ធិ ច នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូបានំ អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣២) នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មោ នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ធម្មស្ស
 អនន្តរច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោឧបាសម្ពុទ្ធិ
 ខន្ធាណំ បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ នោឧបាសម្ពុទ្ធិ ខន្ធាណំ អនន្ត-
 រច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស ផល-
 សមាបត្តិយា អនន្តរច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . .
 សមនន្តរច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។ . . . អញ្ញមញ្ញច្ចយេន
 បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។ . . . និស្សយច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ចយវារេ និស្សយសទិសំ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឧសហជាតាធិបតី គឺ នោឧបាទាធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជានោឧបាទាធិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ នោឧបាទាធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធិផង នៃនោឧបាទាធិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតី គឺ នោឧបាទាធិបតីធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា និងជានោឧបាទាផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣២] នោឧបាទាធិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទាខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រភូ និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតាប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(៣ ៣) ឧបាទាន ឆម្មោ នោឧបាទាន ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ
ចក្កសម្មនំ . . . កាយសម្មនំ វណ្ណសម្មនំ កន្ធសម្មនំ
រសសម្មនំ . . . ភោជនំ ឧបនិស្សយ នានំ
ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ ចក្កសម្មនា . . .
កាយសម្មនា វណ្ណសម្មនា កន្ធសម្មនា រសសម្មនា
. . . ភោជនំ សទ្ធាយ ដលសមាបត្តិយា ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧបាទាន ឆម្មោ
នោឧបាទាន ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តប-
និស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧប-
និស្សយ នានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ
មាណំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ . . . សទ្ធិំ
។ បេ ។ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ
ឧត្តំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ នានំ ទេតិ
។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ
សទ្ធាយ ។ បេ ។ ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(៣៣) ឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។
ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល នូវចក្ខុសម្បទា ... នូវកាយសម្បទា
វណ្ណសម្បទា គន្ធសម្បទា និងរសសម្បទា ... អាស្រ័យ នូវ
ភោជន ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ ចក្ខុសម្បទា ...
កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា គន្ធសម្បទា រសសម្បទា ...
ភោជន ជាបច្ច័យ នៃសត្វា និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ
សត្វា ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើត តម្លើងមានៈ
ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... នូវសត្វា ។ បេ ។ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងវដ្តវ ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សត្វា ។ បេ ។ សេនាសនៈ
ជាបច្ច័យ នៃសត្វា ។ បេ ។ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

(៣២) ឧបាទាន ធម្មា នោឧបាទាន ធម្មស្ស បុ-
 រេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុ-
 បុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ ។ បេ ។ វត្ថុ-
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន
 ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោតជានុយា សទ្ធិ-
 សុណាតិ រូចាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស រសាយតនំ
 ជីវាវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ . . . វត្ថុ នោឧបាទាន ខន្ធនំ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ នោឧបាទាន ធម្មា
 នោឧបាទាន ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អារម្មណបុរេជាតំ ដោជ្ឈត្វេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោ-
 មនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ដោជ្ឈព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ឧបាទាន ច នោឧ-
 បាទាន ច ធម្មា នោឧបាទាន ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 ដោជ្ឈព្វាយតនញ្ច វត្ថុ ច នោឧបាទាន ខន្ធនំ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ដោជ្ឈព្វាយតនញ្ច កា-
 យាយតនញ្ច កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

ឧបាទានៈ បញ្ញាវិវាទៈ

(៣៤) ឧបាទានមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានមិ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ-
 បុរេជាត គឺ បុគ្គល នូវចក្ខុ ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ
 នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ រសាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃដីវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត
 គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ... វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទានៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោឧបា-
 ទានមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណបុរេជាត គឺ នូវពួកដេវត្តៈ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង ដេវត្តាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានមិក្តិ នោឧបាទានមិក្តិ ជាបច្ច័យ នៃនោ-
 ឧបាទានមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាត និងវត្ថុ-
 បុរេជាត ។ ដេវត្តាយតនៈក្តិ វត្ថុក្តិ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទានៈ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ដេវត្តាយតនៈក្តិ កាយាយតនៈក្តិ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៣៥] លោឌុចានា ធម្មោ លោឌុចានា ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បច្ឆាជាតា លោឌុចានា
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស លោឌុចានា កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ ម្ងលំ បុត្តិតតំ បច្ឆា-
 ជាតា លោឌុចានា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឌុ-
 ចានា កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 ម្ងលំ បុត្តិតតំ បច្ឆាជាតា លោឌុចានា ខន្ធា បុរេជា-
 តស្ស ឥមស្ស ឌុចានា កាយស្ស ច លោឌុចានា
 កាយស្ស ច បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។ . . .
 អាសេវនប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

[៣៦] លោឌុចានា ធម្មោ លោឌុចានា ធម្មស្ស
 កក្កប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជាតា នាណខណ៌-
 កា ។ សហជាតា លោឌុចានា ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ លោឌុចានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 កក្កប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ នាណ-
 ខណ៌កា លោឌុចានា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ លោ-
 ឌុចានា ច កដត្តារូចានំ កក្កប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 លោឌុចានា ធម្មោ ឌុចានា ធម្មស្ស កក្កប្បដ្ឋយេន
 បច្ឆយោ សហជាតា នាណខណ៌កា ។ សហជាតា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(៣៥) នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយ
 បច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត គឺ ពួកនោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនោឧបាទាកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។
 បណ្ឌិតគប្បីស្នូរមូលផងចុះ បច្ចាជាត គឺ ពួកនោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាទាកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីស្នូរមូលផងចុះ បច្ចាជាត គឺ ពួកនោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទាកាយ និងនោឧបាទាកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជា-
 តប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(៣៦) នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធមិ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ
 នោឧបាទាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃពួកចិត្ត-
 សមុជ្ឈនរូប ជានោឧបាទាផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ . . . ។ ឯនានាខណៈ គឺ នោឧបាទាចេតនា ជាបច្ច័យ
 នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង ៃពួកកដត្តារូប ជានោឧបាទាផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធមិ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ

លោឌុទានា ចេតនា ឌុទានា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 នាណាខណិកា លោឌុទានា ចេតនា ឌុទានា កដត្តា-
 រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោឌុទានា
 ធម្មោ ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ធម្មស្ស កម្មប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នាណាខណិកា ។
 សហជាតា លោឌុទានា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 នាណាខណិកា លោឌុទានា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ
 ឌុទានា ច លោឌុទានា ច កដត្តារូទានំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(៣៧) លោឌុទានា ធម្មោ លោឌុទានា ធម្មស្ស
 វិចារកម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ លោឌុទានា
 ឃិកោ ខន្ធានំ តិណ្ណានំ ខន្ធានំ . . . បដិសន្ធិ តិណិ ។

(៣៨) ឌុទានា ធម្មោ ឌុទានា ធម្មស្ស អាហារប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ កតត្ថិញ្ញាវេ អាហារវេ ឥមស្ស
 ឌុទានា កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ម្យលំ បុត្តិកត្ថំ កតត្ថិញ្ញាវេ អាហារវេ ឥមស្ស លោ-
 ឌុទានា កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទានុកៈ បញ្ញាវារៈ

នោឧបាទាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនានាខណៈកៈ
 គឺ នោឧបាទាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាឧបាទា ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធម៌ផង នៃនោឧបា-
 ទាធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈកៈ ។
 សហជាត គឺ នោឧបាទាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា និងជានោឧបាទាផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯនានាខណៈកៈ គឺ នោឧបាទាចេតនា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូប ជាឧបាទា និងជានោ-
 ឧបាទាផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣៧) នោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធម៌ ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ គឺ វិបាកក្ខន្ធទ ជានោឧបាទា នៃខន្ធភ ។ . . ជា
 បដិសន្ធិ មានវារៈ ៣ ។

(៣៨) នោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធម៌ ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្យឺណ៍រាហារ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាកាយនេះ
 ដោយអាហាររៀបចំ ។ បណ្ឌិត គប្បីស្នូរខ្ញុំរមូលផងចុះ កតទ្យឺណ៍-
 រាហារ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ម្ចលំ បុត្តិភត្ថំ កតត្ថិញ្ញារោ អាហារោ សមស្ស
 ឧទានា កាយស្ស ច នោឧទានា កាយស្ស ច
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧទានា ធម្មា
 នោឧទានា ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នោឧទានា អាហារ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ នោ-
 ឧទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អាហារប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុលោ ។ បេ ។ នោឧ-
 ទានាម្ពរកេ ភីណិ បដិសន្ធិ ។

[៣៧] ឧទានា ធម្មា ឧទានា ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ រូបដីវិឥន្ទ្រិយំ ឧទានា កតត្ថារូទានំ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្ចលំ បុត្តិភត្ថំ^(១) ចក្កុន្ទ្រិ-
 យំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ . . . រូបដីវិឥន្ទ្រិយំ
 នោឧទានា កតត្ថារូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ម្ចលំ បុត្តិភត្ថំ រូបដីវិឥន្ទ្រិយំ ឧទានា ច
 នោឧទានា ច កតត្ថារូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោឧទានា ធម្មា នោឧទានា ធម្មស្ស
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ បដិសន្ធិ ។

១ ម. កាតព្វន្តិ ទិស្សតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បណ្ឌិត គប្បីស្នូរមូលផងចុះ កតឡើងវិញហោរ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទា-
 កាយ និងនោឧបាទាកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោឧបាទា-
 អាហារ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្លផង នៃពួកចិត្តសម្បជានរូប
 ជានោឧបាទាផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 វារៈ ៣ ក្នុងនោឧបាទាមូលកៈ ជាបដិសន្ធិ ។

(៣៧) ឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច័យ គឺ រូបដីវិឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាឧបាទា ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីស្នូរមូលផងចុះ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ ... រូបដីវិឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តា-
 រូប ជានោឧបាទា ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត គប្បីស្នូរមូល
 ផងចុះ រូបដីវិឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាឧបាទា និងជា
 នោឧបាទា ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 នោឧបាទាធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបដិសន្ធិទៀត ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញាវិញ

ឧទានា ច នោឧទានា ច ធម្មា នោឧទានា
 ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កុន្ទ្រិយញ្ច
 ចក្កុវិញ្ញាណញ្ច ចក្កុវិញ្ញាណសហគតានំ ខន្ធានំ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយិន្ទ្រិយំ . . . ។

(២០) នោឧទានា ធម្មា នោឧទានា ធម្មស្ស
 យានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ . . . មក្កប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ភីណិ បដិសន្ធិក្កាតញ្ច ។ . . .
 សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។

(២១) ឧទានា ធម្មា នោឧទានា ធម្មស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតំ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ នោឧទានា ខន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កាយតនំ
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ . . . វត្ថុ នោឧទានា
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧទានា
 ធម្មា នោឧទានា ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ សហជាតា នោឧទានា ខន្ធា
 នោឧទានា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេ-
 ន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្កុណោ នោឧទានា ខន្ធា នោ-
 ឧទានា កដត្តារូចានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទានៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយ
កម្រិតប្រដាប់ គឺ ចក្ខុកម្រិត ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយកម្រិតប្រដាប់ កាយកម្រិត ... ។

[២០] នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយ
ឈានប្រដាប់ មានវារៈ ៣ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្រដាប់ មាន
វារៈ ៣ ជាបដិសន្ធិ បណ្ឌិត គប្បិធ្វើចុះ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយ
សម្បយុត្តប្រដាប់ មានវារៈ ១ ។

[២១] ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្រដាប់ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទានធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្រដាប់ ។ ឯបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយយតនៈ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទានធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្រដាប់ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្រដាប់ បានដល់សហជាត និងបច្ចុប្បន្នជាត ។ សហជាត
គឺ ពួកនោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ឈនរូប ជានោឧបាទាន
ដោយវិប្បយុត្តប្រដាប់ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកនោឧបាទានធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ជានោឧបាទាន ដោយវិប្បយុត្តប្រដាប់ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជាតា លោឌុទានា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 លោឌុទានា កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 លោឌុទានា ធម្មោ ឌុទានា ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា
 លោឌុទានា ខន្ធា ឌុទានា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។
 បច្ឆាជាតា លោឌុទានា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 ឌុទានា កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។
 លោឌុទានា ធម្មោ ឌុទានា ច លោឌុទានា ច
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ ។ សហជាតា លោឌុទានា ខន្ធា ឌុទានា ច
 លោឌុទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ បច្ឆាជាតា
 លោឌុទានា ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឌុទានា
 កាយស្ស ច លោឌុទានា កាយស្ស ច វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

[២២] ឌុទានា ធម្មោ ឌុទានា ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេ-
 ន បច្ឆយោ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ កតន្និដ្ឋានោ អាហារោ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ឯបច្ឆាជានត គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាទាធមិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបច្ឆា-
 ជានត ។ សហជាន គឺ នោឧបាទាខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ... ។ ឯបច្ឆាជាន គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធមិ ជា
 បច្ច័យ នៃឧបាទាធមិផង នៃនោឧបាទាធមិផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាន និងបច្ឆាជាន ។ សហជាន គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា និងជានោឧបាទា ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯបច្ឆាជាន គឺ
 ពួកនោឧបាទាខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាកាយ និងនោឧបាទាកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(៤២) ឧបាទាធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធមិ ដោយ

អត្ថប្បច្ច័យ បានដល់អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ កតទ្ធិវិញ្ញាណាហារ

ឧបាសម្ពុទ្ធ បញ្ញាវិញ្ញាណ

ឥសស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធ កាយសស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 រូបជីវិត្រ្ម័យំ ឧបាសម្ពុទ្ធ កេដត្តារូចានំ អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ឧបាសម្ពុទ្ធ ធម្មោ នោឧបាសម្ពុទ្ធ ធម្មសស្ស
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ អាហារំ
 ឥន្ទ្រ័យំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ នោឧ-
 បាសម្ពុទ្ធ ខន្ធានំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ
 ចក្កំ អនិច្ចតោ ។ សន្ធិតំ ។ បុរេជាតសនិសំ និច្ចា-
 នាករណំ ។ កតតន្ត្រីញ្ញាណ អាហារាណ ឥសស្ស
 នោឧបាសម្ពុទ្ធ កាយសស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ រូប-
 ជីវិត្រ្ម័យំ នោឧបាសម្ពុទ្ធ កេដត្តារូចានំ អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ឧបាសម្ពុទ្ធ ធម្មោ ឧបាសម្ពុទ្ធ ច នោឧបាសម្ពុទ្ធ
 ច ធម្មសស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារំ ឥន្ទ្រ័យំ ។
 កតតន្ត្រីញ្ញាណ អាហារាណ ឥសស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធ កាយសស្ស
 ច នោឧបាសម្ពុទ្ធ កាយសស្ស ច អត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ រូបជីវិត្រ្ម័យំ ឧបាសម្ពុទ្ធ ច នោឧបាសម្ពុទ្ធ ច ក-
 េដត្តារូចានំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧបាសម្ពុទ្ធ
 ធម្មោ នោឧបាសម្ពុទ្ធ ធម្មសស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចុប្បជាតំ ។ សហជាតោ

ឧបាទានុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតទ្រិយ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាឧបាទាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្និ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ជានោឧបាទាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 បុរេជាត គឺ ន្ទវចក្ខុ ថាមិនខៀង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ដូចគ្នានឹងបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។ កតទ្ធិញ្ញិកាហារ
 ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតទ្រិយ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជានោឧបាទាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃនោឧបាទានធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ កតទ្ធិញ្ញិកាហារ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទានកាយ និងនោឧបាទានកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតទ្រិយ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជាឧបាទាន និងជានោឧបាទាន ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត

អភិធម្មបិដកេ អនុណាមទុកប្បដ្ឋានំ

នោធុទានា ឃកោ ខន្ធនោ តិណ្ណាន្នំ ខន្ធនំ នោធុ-
 ទានា ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ឃកំ មហា-
 ក្ខតំ តិណ្ណាន្នំ មហាក្ខតានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ។ បេ ។ ទ្វេ មហាក្ខតា ទ្ធិន្នំ មហាក្ខតានំ អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ យាវ អសញ្ញសត្តា ។ បុរេ-
 ជាតំ ដោដ្ឋព្វេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ដោដ្ឋព្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា នោធុទានា
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស នោធុទានា កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោធុទានា ធម្មា
 ធុទានា ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហា-
 ជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហាជាតា នោធុទានា ខន្ធា
 ធុទានា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បដិសន្ធិក្ខណោ . . . ។ បច្ឆាជាតា នោធុទានា
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ធុទានា កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោធុទានា ធម្មា
 ធុទានា ច នោធុទានា ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហាជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហាជាតា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ខន្ធ ១ ជានោឧបាទា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ជានោឧបាទាផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ មហាក្កត ១ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្កត ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ។ បេ ។ មហាក្កត ២ ជាបច្ច័យ នៃមហាក្កត ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 រហូតដល់ពួកអសព្វាសត្វ ។ បុរេជាន គឺ នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ថាមិន
 ឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាន គឺ ពួកនោឧបាទា-
 ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាន និងបច្ឆាជាន ។ សហជាន គឺ ពួកនោឧបាទា-
 ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាឧបាទា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯបច្ឆាជាន គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 នោឧបាទាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធម៌ផង នៃនោឧបាទាធម៌ផង
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបច្ឆាជាន ។ សហជាន

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញាវិញ្ញាណ

លោឌុទានា ឯកោ ខន្ធភ្នោ តិណ្ណាដ្ឋំ ខន្ធភ្នាដំ ឌុ-
 ទានា ច លោឌុទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានាដំ រូទានាដំ
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ្នោ . . . បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ . . . ។ បញ្ញាជាតា លោឌុទានា ខន្ធភ្នោ បុរេ-
 ជាតស្ស ឥសស្ស ឌុទានា កាយស្ស ច លោឌុ-
 ទានា កាយស្ស ច អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ធម្មា ឌុទានា ធម្មស្ស
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ញាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិ-
 យំ ។ បញ្ញាជាតា លោឌុទានា ខន្ធភ្នោ ច កតត្ថិ-
 ដ្ឋានេ អាហារេ ច ឥសស្ស ឌុទានា កាយស្ស
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បញ្ញាជាតា លោឌុទានា
 ខន្ធភ្នោ ច រូបដីតិទ្រិយញ្ច ឌុទានា កតត្ថានុទានំ
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឌុទានា ច លោឌុទា-
 នា ច ធម្មា លោឌុទានា ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បញ្ញាជាតំ អា-
 ហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ ចក្កវិញ្ញាណសហ-
 កតោ ឯកោ ខន្ធភ្នោ ច ចក្កាយតនញ្ច តិណ្ណាដ្ឋំ
 ខន្ធភ្នាដំ អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ្នោ . . .

ឧបាសម្ពុទ្ធៈ បញ្ញាវិវាៈ

គឺ ខន្ធ ១ ជានោឧបាសា ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមដ្ឋាន-
រូប ជាឧបាសា និងជានោឧបាសាផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ . . .

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ។ ឯបច្ចាជាន គឺ ពួកនោឧបាសាខន្ធ ជា
បច្ច័យ នៃឧបាសាកាយ និងនោឧបាសាកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ

អត្ថប្បច្ច័យ ។ ឧបាសាធម៌ក្តី នោឧបាសាធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាសាធម៌
ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន អាហារ និងស្រ្តីយ ។ បច្ចាជាន

គឺ ពួកនោឧបាសាខន្ធក្តី កតទ្បិញអាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាសា-
កាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាន គឺ ពួកនោឧបាសាខន្ធ

ក្តី រូបជីវិតស្រ្តីយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារូប ជាឧបាសា ដោយអត្ថ-
ប្បច្ច័យ ។ ឧបាសាធម៌ក្តី នោឧបាសាធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសាធម៌

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន បុរេជាន បច្ចាជាន អាហារ និង
ស្រ្តីយ ។ សហជាន គឺ ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណក្តី

ចក្ខុយាននៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមកទុប្បដ្ឋានំ

លោឌុទានា ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិ-
 សន្និក្ខុលោ លោឌុទានា ឯកោ ខន្ធោ ច វត្ថុ ច
 តិល្លាន្នំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេ-
 ជាតំ ដោជ្ជព្វាយតនព្វា វត្ថុ ច លោឌុទានា ខន្ធនំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដោជ្ជព្វាយតនព្វា កាយាយ-
 តនព្វា កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា លោឌុទានា ខន្ធា ច កេតន្និញ្ញារោ អា-
 ហារោ ច ឥសស្ស លោឌុទានា កាយស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា លោឌុទានា ខន្ធា
 ច រូបដីវិតិទ្ធិយព្វា លោឌុទានា កេតន្នារូទានំ អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ធម្មា
 ឌុទានា ច លោឌុទានា ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ បច្ឆាជាតា
 លោឌុទានា ខន្ធា ច កេតន្និញ្ញារោ អាហារោ ច
 ឥសស្ស ឌុទានា កាយស្ស ច លោឌុទានា កាយស្ស
 ច អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា លោ-
 ឌុទានា ខន្ធា ច រូបដីវិតិទ្ធិយព្វា ឌុទានា ច លោ-
 ឌុទានា ច កេតន្នារូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ១ ជានោឧបាទាភិ វត្ថុភិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ . . . កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ១ ជានោឧបាទា
 ភិ វត្ថុភិ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ
 ដោយដ្ឋាយតនៈភិ វត្ថុភិ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទាខន្ធ ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ ដោយដ្ឋាយតនៈភិ កាយាយតនៈភិ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្ន គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធកិ កតទ្យាវា-
 រហារកិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទាកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុ-
 ប្បន្ន គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធកិ រូបដីវិត្រ្យិយភិ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូ-
 ប ជានោឧបាទា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទាធម៌ភិ នោឧបាទា-
 ធម៌ភិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាធម៌ផង នៃនោឧបាទាធម៌ផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចុប្បន្ន អាហារ និងឥន្រ្ទិយ ។ បច្ចុប្បន្ន
 គឺ ពួកនោឧបាទាខន្ធកិ កតទ្យាវាវហារកិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាកាយ
 និងនោឧបាទាកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្ន គឺ ពួក
 នោឧបាទាខន្ធកិ រូបដីវិត្រ្យិយភិ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ជា
 ឧបាទា និងជានោឧបាទា ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញាវិហារ

[៤៣] ហេតុយា តីណិ អាវច្ឆណោ ទ្វេ អនិ-
 បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច
 ឧបនិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ តីណិ បន្ទាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ តីណិ វិទាកេ តីណិ
 អាហារេ ច ឥន្ទ្រិយេ សត្ត យានេ តីណិ មន្ត
 តីណិ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ចត្តារិ អត្តិយា
 នវ នត្តិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

[៤៤] ឧទានា ធិម្មា ឧទានា ធិម្មស្ស អាហារ-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧទានា ធិម្មា នោឧទានា ធិម្មស្ស អាវច្ឆណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ឧទានា ធិម្មា ឧទានា ច នោឧទានា ច
 ធិម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោឧទានា ធិម្មា នោឧទានា ធិម្មស្ស

[៤៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ្ណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងអតាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតត-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៤] ឧបាទានុក្ខេប ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានុក្ខេប ដោយអាហារ-
 ប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ។ ឧបាទានុក្ខេប ជាបច្ច័យ
 នៃនោឧបាទានុក្ខេប ដោយការម្មណ្ណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ។ ឧបាទានុក្ខេប ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានុក្ខេបផង នៃ
 នោឧបាទានុក្ខេបផង ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ។ នោឧបាទានុក្ខេប ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានុក្ខេប

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធមិ
ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធមិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធមិ ជាបច្ច័យ
នៃឧបាទានធមិផង នៃនោឧបាទានធមិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធមិក្កិ
នោឧបាទានធមិក្កិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធមិ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។
ឧបាទានធមិក្កិ នោឧបាទានធមិក្កិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធមិ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធមិក្កិ នោឧបាទានធមិក្កិ ជាបច្ច័យ នៃ
ឧបាទានធមិផង នៃនោឧបាទានធមិផង ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៤៥] នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ សព្វត្ថ នវ
 នសម្បយុត្តេ នវ នវប្បយុត្តេ ន លោកត្ថយា ចត្តារិ
 លោកត្ថយា នវ លោកតេ នវ លោកតេ ចត្តារិ ។

[៤៦] ហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ . . .
 អធិបតិយា តីណិ អនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ អញ្ញាមញ្ញា តីណិ នធម្មិស្សយេ តីណិ
 សព្វត្ថ តីណិ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវប្បយុត្តេ ឯកំ
 លោកត្ថយា តីណិ លោកតេ តីណិ ។

[៤៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ . . . អធិ-
 បតិយា ចត្តារិ ។ សង្ខតំ ។ អនុលោមមាតិកា
 វិត្តារេតព្វា ។ . . . អវិកតេ នវ ។

ឧបាទានៈ បញ្ញាវារៈ

(៤៥) ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោភិក្ខុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនោភិក្ខុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិភិក្ខុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនោវិភិក្ខុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

(៤៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោភិក្ខុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោ-
 វិភិក្ខុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៧) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ
 . . . ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ អនុលោម-
 មាតិកា បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ . . . ក្នុងនវិភិក្ខុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

ចប់ ឧបាទានៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទិដ្ឋទុកំ

បដិប្បវាណ

(៤៨) ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទានិដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... បដិសន្ធិក្ខណោ ឧទានិដ្ឋំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ...
 ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធោ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ។
 ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឧទានិដ្ឋោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសម្មដានំ
 រូបំ ។ ឧទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិដ្ឋោ ច អនុទានិដ្ឋោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទានិដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ចិត្តសម្មដានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ
 ... ។ អនុទានិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុទានិដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសម្មដានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឧបាទិទ្ធទុក្ខៈ

បដិប្បវិរៈ

(៤៨) ឧបាទិទ្ធធមិ (ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកំលេស មាន
តណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ(១)) អាស្រ័យ នូវឧបាទិទ្ធធមិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ជាឧបាទិទ្ធ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈវេនបដិសន្ធិ ខន្ធ ៣ ក្តី
កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាឧបាទិទ្ធ នូវខន្ធ ២ . . .
វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាកូត ១
. . . កងតារូប និងឧបាទិទ្ធរូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត ។ អនុបា-
ទិទ្ធធមិ (ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកំលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនបាន
កាន់យកហើយ(២)) អាស្រ័យ នូវឧបាទិទ្ធធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទិទ្ធខន្ធ ។
ឧបាទិទ្ធធមិក្តី អនុបាទិទ្ធធមិក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទិទ្ធធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ជាឧបាទិទ្ធ នូវខន្ធ ២ . . . ។ អនុបាទិទ្ធធមិ អាស្រ័យ
នូវអនុបាទិទ្ធធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនុបាទិទ្ធ នូវខន្ធ ២ . . .

១ វិហាកក្កដក្ខមិ ៣ និទ្ធកដត្តារូប ។ ២ កុសល អកុសល កិរិយាព្យាគ្រឹត ក្កដក្ខមិ ៣
មគ្គ ៤ ផល ៤ ព្រះនិព្វាន ១ ។

ឧបាទ្ទន្តទុកោ បដិច្ចវាហេ

ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច . . . មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។ ឧបាទិន្ទញ្ច អនុបាទិន្ទញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទិន្ទោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ឧបាទិន្ទោ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សមុដ្ឋានំ រូបំ ។

(៤៧) ឧបាទិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទិន្ទោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឧបាទិន្ទំ ឯកំ ខន្ធទំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធទា ទ្វេ ខន្ធទេ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិច្ច
ខន្ធទា ។ អនុបាទិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទិន្ទោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អនុបាទិន្ទំ ឯកំ ខន្ធទំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធទា ទ្វេ ខន្ធទេ . . . ។

(៤៨) អនុបាទិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច អនុបាទិន្ទោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា អនុបាទិន្ទំ ឯកំ ខន្ធទំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធទា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទេ . . . ឯកំ
មហាក្កតំ បដិច្ច . . . មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
រូបំ ឧបាទារូបំ ។ សន្ធិត្ថំ ។

(៤៩) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អធិ-
បតិយា ឯកំ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ ស-
ហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ ជិស្សយេ បញ្ច

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទ្ទារូប អាស្រ័យ
នូវពួកមហាក្ខត ។ អនុបាទ្ទិណ្ឌមិ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទិណ្ឌមិផង នូវ
អនុបាទ្ទិណ្ឌមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយគី ចិត្តសមុដ្ឋា-
នរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទ្ទិណ្ឌមិផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។

(៤៧) ឧបាទ្ទិណ្ឌមិ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទិណ្ឌមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ គី ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាឧបាទ្ទិ
នូវខន្ធ ២ . . . កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។
អនុបាទ្ទិណ្ឌមិ អាស្រ័យ នូវអនុបាទ្ទិណ្ឌមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្មណប្បដ្ឋយ គី ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្ទិ នូវ
ខន្ធ ២ . . . ។

(៥០) អនុបាទ្ទិណ្ឌមិ អាស្រ័យ នូវអនុបាទ្ទិណ្ឌមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ គី ខន្ធ ៣ ក៏ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក៏ អា-
ស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្ទិ នូវខន្ធ ២ . . . អាស្រ័យ នូវ
មហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទ្ទារូប អាស្រ័យ នូវពួក
មហាក្ខត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៥១) កងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ កងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ កងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ កងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ កងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ កងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៥ កងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ កងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ឯកំ
កម្មេ បញ្ច វិចារកេ បញ្ច អាហារេ បញ្ច វេទ្រិយេ
បញ្ច លាទេ បញ្ច មក្កេ បញ្ច សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អត្តិយា បញ្ច នត្តិយា ទ្វេ វិកតេ ទ្វេ
អវិកតេ បញ្ច ។

[៥២] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិទ្ធា ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧទានិទ្ធិំ ឯកំ
ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្ប-
ដិសន្ធិក្ខណោ ឧទានិទ្ធិំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច . . .
មហាក្ខតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ អសញ្ញ-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្ខតំ បដិច្ច . . . មហាក្ខតេ
បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ។ ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ
បដិច្ច អនុទានិទ្ធា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកេ ឧទានិទ្ធា ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសម្បដ្ឋា-
នំ រូបំ ។ ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិទ្ធា ច
អនុទានិទ្ធា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ។

[៥២] ឧបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាឧ-
 បាទិន្ទ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងអហេតុកប្បជិសន្តិទូណៈ ខន្ធ ៣ ក្តី កងត្តា-
 រូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាឧបាទិន្ទ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១
 ... កងត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត អាស្រ័យ
 នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... កងត្តារូប និងឧបាទារូប
 អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។ អនុបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យ
 នូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាឧបាទិន្ទ ។ ឧបាទិន្ទធម៌ក្តី អនុបាទិន្ទធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

ឧបាសម្ពុទ្ធកថា បដិច្ចវិហារ

អហេតុកំ ឧទាទិដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . ។ អនុទាទិដ្ឋំ ធម្មំ
 បដិច្ច អនុទាទិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ អនុទាទិដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ឯកំ មហាក្កតំ . . .
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ឧទានារូបំ ពា-
 ហិរំ . . . អាហារសម្មដ្ឋានំ . . . ឧត្តសម្មដ្ឋានំ ឯកំ
 មហាក្កតំ . . . មហាក្កតេ បដិច្ច ឧទានារូបំ វិចិ-
 កិច្ចាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចិ-
 កិច្ចាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។ ឧទា-
 ទិដ្ឋញ្ច អនុទាទិដ្ឋញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អនុទាទិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ ឧទាទិដ្ឋោ ខន្ធេ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៣] ឧទាទិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទាទិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ ឧទា-
 ទិដ្ឋោ ខន្ធេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ
 ឯកំ មហាក្កតំ . . . មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ
 ឧទានារូបំ អសញ្ញសន្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ . . .
 មហាក្កតេ បដិច្ច កដត្តារូបំ ឧទានារូបំ ។

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បដិច្ចវិវាហៈ

គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជា
 ឧបាទ្ទន្ត នូវខន្ធ ២ ... ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទ្ទន្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូប
 ក្តី អាស្រ័យ នូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្ទន្ត នូវខន្ធ ២ ... មហា-
 ក្ខត ១ ... ចិត្តសមដ្ឋានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត
 ៣ហិវ ... អាហារសមដ្ឋាន ... មហាក្ខត ១ មានរដូវជាសមដ្ឋាន
 ... ឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត មោហាៈ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទន្ត-
 ធម៌ផង នូវអនុបាទ្ទន្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ចិត្តសមដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាឧបាទ្ទន្តផង នូវពួក
 មហាក្ខតផង ។

(៥៣) ឧបាទ្ទន្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទន្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ កងខណៈវិនបដិសន្ធិ កដត្តារូប អាស្រ័យ
 នូវពួកឧបាទ្ទន្តក្ខន្ធ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ ... កដត្តា
 រូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត មហាក្ខត ១ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នអារម្មណាប្បច្ចយា ឧទានិទ្ធា ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ។ អនុទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិទ្ធា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា អនុទានិទ្ធា ខន្ធ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ពាហិរំ
 . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច ឧទានារូបំ ។ ឧទានិទ្ធា
 អនុទានិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិទ្ធា ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ឧទានិទ្ធា ខន្ធ ច មហា-
 ក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

[៥៤] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ . . . នអនន្តរប្បច្ចយា
 នសមនន្តរប្បច្ចយា នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយា នឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយា ។

[៥៥] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេវតិប្បច្ចយា អរូបេ ឧទានិទ្ធិំ ឯកំ
 ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ខន្ធា ខន្ធា . . . បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ឧទានិទ្ធិំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា កេជត្តា ច រូបំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអា-
រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទិន្ទកន្ធិ ។

អនុបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យ នូវអនុបាទិន្ទកន្ធិ

មហាក្ខត ១ ... ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ឈន ... មហាក្ខត ១
មានរដូវជាសមុជ្ឈន ... ឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។

អនុបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌ផង នូវអនុបាទិន្ទធម៌ផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈនរូប អាស្រ័យ នូវ
ពួកឧបាទិន្ទកន្ធិផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។

(៥៤) ឧបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ព្រោះនសមនន្ត-
រប្បច្ច័យ ព្រោះនអតាមពាប្បច្ច័យ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៥) ឧបាទិន្ទធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះនបុរេជានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាឧបាទិន្ទ
កងអរូប នូវខន្ធល ។ ... កងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធភ ក៏ កងភារូប
ក៏ អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ១ ជាឧបាទិន្ទ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

ឧបទ្ទេសធម៌ បដិច្ចវិញ

ឧបទ្ទេសធម៌ បដិច្ច អនុបទ្ទេសធម៌ ធម្មា ឧបទ្ទេសធម៌
 ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌
 រូបំ ។ អនុបទ្ទេសធម៌ បដិច្ច អនុបទ្ទេសធម៌ ធម្មា
 ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ អរូបេ អនុបទ្ទេសធម៌
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ ទ្រេ ខន្ធោ ...
 អនុបទ្ទេសធម៌ ខន្ធោ បដិច្ច ឧបទ្ទេសធម៌ រូបំ ឯកំ
 មហាក្កតំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ឧបទ្ទេសធម៌ ។
 ឧបទ្ទេសធម៌ អនុបទ្ទេសធម៌ ធម្មំ បដិច្ច អនុបទ្ទេសធម៌
 ធម្មា ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌
 មហាក្កតេ ម បដិច្ច ឧបទ្ទេសធម៌ រូបំ ។ ...
 ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ ។

[៥៦] អនុបទ្ទេសធម៌ បដិច្ច អនុបទ្ទេសធម៌
 ធម្មា ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ អនុបទ្ទេសធម៌ ខន្ធោ
 បដិច្ច អនុបទ្ទេសធម៌ ចេតនា ពាហិរំ ... អាហារស-
 ម្មា ឧបទ្ទេសធម៌ ... ឧបទ្ទេសធម៌ ... ។ បេ ។ មហាក្កតេ
 បដិច្ច ឧបទ្ទេសធម៌ ។

[៥៧] ឧបទ្ទេសធម៌ បដិច្ច ឧបទ្ទេសធម៌ ធម្មា
 ឧបទ្ទេសធម៌ ឧបទ្ទេសធម៌ អសញ្ញាសត្តា ឯកំ មហា-
 ក្កតំ ... មហាក្កតេ បដិច្ច ក្រដត្តារូបំ ឧបទ្ទេសធម៌ ។

ឧបាទ្ទន្ត្រៈ បដិបូរិវៈ

អនុបាទ្ទន្ត្រធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទន្ត្រធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
 ជានប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទ្ទន្ត្រកន្ល ។
 អនុបាទ្ទន្ត្រធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទ្ទន្ត្រធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 បុរេជានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្ទន្ត្រ ក្នុង
 អរូប នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកអនុបាទ្ទន្ត្រកន្ល
 មហាកូត ១ មានរដូវជាសមុដ្ឋាន រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ អនុ-
 បាទ្ទន្ត្រធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទន្ត្រធម៌ផង នូវអនុបាទ្ទន្ត្រធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជានប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួក
 ឧបាទ្ទន្ត្រកន្លផង នូវពួកមហាកូតផង ។ ... ព្រោះនបច្ចាជានប្បច្ច័យ
 ព្រោះនសេវនប្បច្ច័យ ។

(៥៦) អនុបាទ្ទន្ត្រធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទ្ទន្ត្រធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទ្ទន្ត្រចេតនា អាស្រ័យ នូវពួកអនុបា-
 ទ្ទន្ត្រកន្ល ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧត្តសមុដ្ឋាន ... ។ បេ ។
 ឧបាទ្ទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត ។

(៥៧) ឧបាទ្ទន្ត្រធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទ្ទន្ត្រធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ មហាកូត ១ របស់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ ... កដត្តារូប និងឧបាទ្ទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាកូត ។

អរិយធម៌ដំណើរ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អនុចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចារិទ្ធានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នវិចារកប្បច្ចយា អនុចារិទ្ធិនំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ត-
យោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា ... ឯកំ
មហាក្កតំ យាវ ឧត្តសមុដ្ឋានំ ។

(៥៨) ឧចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចារិទ្ធានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអាហារប្បច្ចយា អសញ្ញាសត្តានំ ឯកំ
មហាក្កតំ ... ។ អនុចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចា-
រិទ្ធានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអាហារប្បច្ចយា ពាហិរំ ...
ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... ។ បេ ។

(៥៩) ឧចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចារិទ្ធានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នសង្ក្រិយប្បច្ចយា អសញ្ញាសត្តានំ មហាក្កតេ
បដិច្ច រូបដីតិសង្ក្រិយំ ។ អនុចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចា-
រិទ្ធានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នសង្ក្រិយប្បច្ចយា ពាហិរំ ...
អាហារសមុដ្ឋានំ ... ឧត្តសមុដ្ឋានំ ... ។ បេ ។

(៦០) ឧចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧចារិទ្ធានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នឈានប្បច្ចយា បញ្ចវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា ... អសញ្ញា-
សត្តានំ ។ បេ ។ អនុចារិទ្ធិនំ ធម្មំ បដិច្ច អនុចា-
រិទ្ធានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នឈានប្បច្ចយា ពាហិរំ ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសម្មជានុបក្ខី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ជាអនុបាទិន្ន នូវខន្ធ ២ ... មហាក្ខត ១ មានរដូវជាសម្មជាន
រហូតតទៅ ។

[៥៨] ឧបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសព្វាសត្វ ... ។
អនុបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអា-
ហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... ឧត្តសម្មជាន ... ។ បេ ។

[៥៩] ឧបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ រូបជីវិតិន្ទ្រិយ អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត
របស់ពួកអសព្វាសត្វ ។ អនុបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបាទិន្នធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ : ... អាហារ-
សម្មជាន ... ឧត្តសម្មជាន ... ។ បេ ។

[៦០] ឧបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទិន្នធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ ... របស់
ពួកអសព្វាសត្វ ។ បេ ។ អនុបាទិន្នធម៌ អាស្រ័យ នូវអនុបា-
ទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ : ...

ឧបទ្ទេសឧកេ បដិច្ចវាវេ

អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧតុសម្មជ្ជានំ . . . ។ បេ ។

[៦០] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានិទ្ធិនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នមក្កប្បច្ចយា នហេតុសទិសំ មោហោ
នត្ថំ ។ . . . នសម្បយុត្តប្បច្ចយា ។

[៦២] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិទ្ធិនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្បយុត្តប្បច្ចយា អរូបេ ឧទានិទ្ធិំ ឯកំ
ខន្ធិំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធវេ . . . អសញ្ញា-
សត្តានំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច . . . ។ អនុទានិទ្ធិំ
ធម្មំ បដិច្ច អនុទានិទ្ធិនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវិប្ប-
យុត្តប្បច្ចយា អរូបេ អនុទានិទ្ធិំ ឯកំ ខន្ធិំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធវេ . . . ពាហិរំ . . . អាហារ-
សម្មជ្ជានំ . . . ឧតុសម្មជ្ជានំ . . . ។ បេ ។ . . . គោ-
នត្ថប្បច្ចយា គោវិកតប្បច្ចយា ។

[៦៣] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ ចត្តារិ
នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ
ចត្តារិ នអញ្ញមញ្ញោ ចត្តារិ នឧបទិស្សយេ ចត្តារិ
នបុរេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ
បញ្ច នកម្មេ ឯកំ នវិទាតេ ទ្វេ នអាហារេ
ទ្វេ នវត្ថិយេ ទ្វេ នឈានេ ទ្វេ នមគ្គេ បញ្ច

ឧបាទិដ្ឋានុក្ករៈ បដិច្ចវារៈ

អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... ។ បេ ។

[៦១] ឧបាទិដ្ឋានុក្ករៈ អាស្រ័យ នូវឧបាទិដ្ឋានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងនរោត្តប្បច្ច័យដែរ មោហៈ មិនមាន ទេ ។ . . . ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៦២] អនុបាទិដ្ឋានុក្ករៈ អាស្រ័យ នូវឧបាទិដ្ឋានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាឧបាទិដ្ឋានុក្ករៈអរូប នូវខន្ធ ២ . . . អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ . . . ។ អនុបាទិដ្ឋានុក្ករៈ អាស្រ័យ នូវអនុបាទិដ្ឋានុក្ករៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាអនុបាទិដ្ឋានុក្ករៈអរូប នូវខន្ធ ២ . . . ពាហិរៈ . . . អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន . . . ។ បេ ។ . . . ព្រោះនោនតិប្បច្ច័យ ព្រោះនោវិត្តប្បច្ច័យ ។

[៦៣] ក្នុងនរោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នសម្បយុត្តេ ចត្តារិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនត្ថិយា
ចត្តារិ លោភិកតេ ចត្តារិ ។

[៦៤] ហេតុប្បច្ចយា នការម្មណោ ចត្តារិ . . .
នអធិបតិយា បញ្ច នបុរេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ
បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ ឯកំ នវិចារកេ
ឯកំ នសម្បយុត្តេ ចត្តារិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនត្ថិ-
យា ចត្តារិ លោភិកតេ ចត្តារិ ។

[៦៥] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ . . .
អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជាតេ បញ្ច អញ្ញ-
មញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្សយេ ទ្វេ បុរេ-
ជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ បញ្ច វិចារកេ
បញ្ច មត្តេ ឯកំ សម្បយុត្តេ ទ្វេ ។ បេ ។ អភិ-
កតេ បញ្ច ។

សហជាតវារោ បដិច្ចវារសន្តិសោ ។

អភិធម្មចំណីក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤

ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ។

(៦៤) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

.. ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤

ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥

ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងន-

សម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤

ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ។

(៦៥) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ

... ក្នុងននន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤

ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤

ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤

ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង

កម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ

មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ។ លេ ។ ក្នុងនអវិត្ត-

ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

សហជាតវារៈ ដូចជាបដិច្ចវារៈវិជរ ។

បច្ចយវិវោ

(៦៦) ឧបាទ្រន្តំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបាទ្រន្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទ្រន្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ច-
យា ភយោ ខន្ធា កេជត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...
បដិសន្ធិក្កុណោ ឧបាទ្រន្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា
ភយោ ខន្ធា កេជត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ...
ខន្ធធ្វេ បច្ចយា វត្ថុ វត្ថុំ បច្ចយា ខន្ធា ឯកំ មហា-
ក្ខតំ ... មហាក្ខតេ បច្ចយា កេជត្តារូបំ ឧបាទារូបំ
វត្ថុំ បច្ចយា ឧបាទ្រន្តោ ខន្ធា ។ ឧបាទ្រន្តំ ធម្មំ បច្ចយា
អនុបាទ្រន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទ្រន្តោ
ខន្ធធ្វេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា អនុបា-
ទ្រន្តោ ខន្ធា ។ ឧបាទ្រន្តំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបាទ្រន្តោ ច
អនុបាទ្រន្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបា-
ទ្រន្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា ភយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ឯកំ មហាក្ខតំ ... មហា-
ក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។ អនុបា-
ទ្រន្តំ ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្រន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា អនុបាទ្រន្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា ភយោ ខន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ឯកំ មហាក្ខតំ ...
មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។

ឧបាទ័ន្ធទុកៈ បច្ចយវារៈ

បច្ចយវារៈ

(៦៦) ឧបាទ័ន្ធធមិ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ័ន្ធធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ គឺ ខន្ធ ពាក្យ កងតារូបក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ជាឧបាទ័ន្ធ នឹងខន្ធ ២ . . . កងខណៈវៃនបដិសន្ធិ ខន្ធ
 ពាក្យ កងតារូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាឧបាទ័ន្ធ នឹងខន្ធ ២ . . .
 វត្ថុ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . .
 កងតារូប និងឧបាទ័ន្ធរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ពួកឧបាទ័ន្ធកន្ធ ពឹង
 ផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ អនុបាទ័ន្ធធមិ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ័ន្ធធមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បប្បយ គឺ បិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកឧបាទ័ន្ធកន្ធ
 ពួកអនុបាទ័ន្ធកន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ឧបាទ័ន្ធធមិក្តី អនុបាទ័ន្ធធមិក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ័ន្ធធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ គឺ ខន្ធ
 ពាក្យ បិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាឧបាទ័ន្ធ នឹងខន្ធ ២
 . . . មហាក្ខត ១ . . . បិត្តសមដ្ឋានរូប និងឧបាទ័ន្ធរូប ពឹងផ្អែក នឹង
 ពួកមហាក្ខត ។ អនុបាទ័ន្ធធមិ ពឹងផ្អែក នឹងអនុបាទ័ន្ធធមិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បប្បយ គឺ ខន្ធ ពាក្យ បិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអនុបាទ័ន្ធ នឹងខន្ធ ២ . . . មហាក្ខត ១
 . . . បិត្តសមដ្ឋានរូប និងឧបាទ័ន្ធរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទានិទ្ធិញ្ច អនុទានិទ្ធិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា អនុទានិទ្ធិ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧទានិទ្ធិ ខន្ធ ច
មហាក្រុត ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ អនុទានិទ្ធិ
ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធ . . . ។

[៦៧] ឧទានិទ្ធិ ធម្មំ បច្ចយា ឧទានិទ្ធិ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ឧទានិទ្ធិ ឯកំ ខន្ធិ
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្កុលោ
វត្តំ បច្ចយា ខន្ធា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញា-
ណំ កាយយតនំ បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្តំ
បច្ចយា ឧទានិទ្ធិ ខន្ធា ។ ឧទានិទ្ធិ ធម្មំ បច្ចយា
អនុទានិទ្ធិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា វត្តំ
បច្ចយា អនុទានិទ្ធិ ខន្ធា ។ អនុទានិទ្ធិ ធម្មំ បច្ច-
យា អនុទានិទ្ធិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
អនុទានិទ្ធិ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធ . . . ។ ឧទានិទ្ធិញ្ច អនុទានិទ្ធិញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
អនុទានិទ្ធិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណាប្បច្ចយា អនុ-
ទានិទ្ធិ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា
ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អនុបាទិន្ទធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទិន្ទធម៌ផង នឹងអនុបាទិន្ទធម៌ផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជានុប ពឹងផ្អែក នឹងពួក
ឧបាទិន្ទកន្លងផង នឹងពួកមហាក្កតផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជា
អនុបាទិន្ទផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[៦៧] ឧបាទិន្ទធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាឧបាទិន្ទ
នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចក្ខុ-
វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងកាយ-
យតនៈ ពួកឧបាទិន្ទកន្លង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្ទធម៌ ពឹងផ្អែក
នឹងឧបាទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបា-
ទិន្ទកន្លង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្ទធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនុបា-
ទិន្ទធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ ជាអនុបាទិន្ទ នឹងខន្ធ ២ . . . ។ អនុបាទិន្ទធម៌ ពឹងផ្អែក
នឹងឧបាទិន្ទធម៌ផង នឹងអនុបាទិន្ទធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអនុបាទិន្ទផង នឹងវត្ថុផង
នឹងខន្ធ ២ . . . ។

[៦៨] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បច្ចយា អនុទានិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា អនុទានិទ្ធា
 ខន្ធ ។ អនុទានិទ្ធិំ ធម្មំ បច្ចយា អនុទានិទ្ធា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ អធិបតិប្បច្ចយា អនុទានិទ្ធិំ ឯកំ ខន្ធ
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធ
 . . . ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ឧទានារូបំ ។ ឧទានិទ្ធា អនុទា-
 និទ្ធា ធម្មំ បច្ចយា អនុទានិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អធិបតិប្បច្ចយា អនុទានិទ្ធិំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ បច្ច-
 យា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។ សង្ខតំ ។

[៦៩] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ចត្តារិ អធិ-
 បតិយា តីណិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ចត្តារិ និស្សយេ បញ្ច
 ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរាជាតេ ចត្តារិ អាសេវនេ
 តីណិ កម្មេ បញ្ច វិទាកេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

[៧០] ឧទានិទ្ធិំ ធម្មំ បច្ចយា ឧទានិទ្ធា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧទា-
 និទ្ធិំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ
 . . . អហេតុកប្បនិស្សិត្តណោ ខន្ធ បច្ចយា
 វត្ថុ វត្ថុ បច្ចយា ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ . . .

ឧបាទ្រន្តទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

[៦៨] អនុបាទ្រន្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ្រន្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទ្រន្តក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ អនុបា-
 ទ្រន្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងអនុបាទ្រន្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក៏ ចិត្តសម្បជានុរូបក៏ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្រន្ត នឹង
 ខន្ធ ២ . . . មហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសម្បជានុរូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកមហាក្ខត ។ អនុបាទ្រន្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ្រន្តធម៌ផង នឹងអនុ-
 បាទ្រន្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹង
 ខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្រន្តផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមណ្ឌប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧០] ឧបាទ្រន្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ្រន្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងអហេតុកក្នុង ១ ជា
 ឧបាទ្រន្ត នឹងខន្ធ ២ . . . ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិកណៈ វត្ថុ ពឹង
 ផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ឯពួកខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . .

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

មហាក្សត្រ បច្ចុយា កេជន្តារូបំ ឧទានារូបំ អសញ្ញា-
 សត្តានំ ឯកំ មហាក្សតំ . . . ចក្កាយតនំ បច្ចុយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកា ឧទានិន្ទ្រា ខន្ធា ។ ឧទានិន្ទ្រំ
 ធម្មំ បច្ចុយា អនុទានិន្ទ្រា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុ-
 ប្បច្ចុយា អហេតុកេ ឧទានិន្ទ្រា ខន្ធា បច្ចុយា ចិត្ត-
 សម្មជ្ជានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកា អនុទានិន្ទ្រា
 ខន្ធា វត្ថុំ បច្ចុយា វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហ-
 គតោ មោហោ ។ ឧទានិន្ទ្រំ ធម្មំ បច្ចុយា ឧទានិន្ទ្រា
 ច អនុទានិន្ទ្រា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចុយា
 អហេតុកំ ឧទានិន្ទ្រំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អនុទានិន្ទ្រំ ធម្មំ
 បច្ចុយា អនុទានិន្ទ្រា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចុយា
 អហេតុកំ អនុទានិន្ទ្រំ ឯកំ ខន្ធា បច្ចុយា តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសម្មជ្ជានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ឯកំ មហាក្សតំ
 . . . ពាហិរំ . . . អាហារសម្មជ្ជានំ . . . ឧតុសម្មជ្ជានំ
 . . . វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ ខន្ធា បច្ចុ-
 យា វិចីកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កងតារាប និងឧបាទារាប ពឹងផែក និងពួកមហាក្ខត មហាក្ខត ១ របស់ពួក

អសពាសត្ត . . . ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផែក និងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ

ពឹងផែក និងកាយានៈ ពួកឧបាទិន្នកន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផែក

នឹងវត្ថុ ។ អនុបាទិន្នធម៌ ពឹងផែក និងឧបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមដានរប ពឹងផែក និងពួកអហេតុកកន្ធ

ជាឧបាទិន្ន ពួកអហេតុកកន្ធ ជាអនុបាទិន្ន ពឹងផែក និងវត្ថុ មោហៈ

ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផែក និងវត្ថុ ។

ឧបាទិន្នធម៌កិ អនុបាទិន្នធម៌កិ ពឹងផែក និងឧបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន ៣ កិ ចិត្តសមដានរបកិ ពឹងផែក និង

អហេតុកកន្ធ ១ ជាឧបាទិន្ន និងខន ២ . . . ។ អនុបាទិន្នធម៌ ពឹងផែក

នឹងឧបាទិន្នធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន ៣ កិ

ចិត្តសមដានរបកិ ពឹងផែក និងអហេតុកកន្ធ ១ ជាអនុបាទិន្ន និងខន

២ . . . មហាក្ខត ១ . . . ពាហិរៈ . . . អាហារសមដាន . . .

ឧត្តសមដាន . . . មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ

ពឹងផែក និងពួកខន ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

ឧបាទ្ទន្តកថា បច្ចយវិហារ

ឧបាទ្ទន្តកថា អនុបាទ្ទន្តកថា ធម្មំ បច្ចយា អនុបាទ្ទន្តកថា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកេ ឧបា-
 ទ្ទន្ត ខន្ធ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តសម្មជ្ជានំ
 រូបំ អហេតុកំ អនុបាទ្ទន្តំ ឯកំ ខន្ធកា វត្តកា
 បច្ចយា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ... វិចីក៏ច្ឆាសហគតេ
 ឧទ្ធច្ឆសហគតេ ខន្ធ ច វត្តកា បច្ចយា វិចីក៏ច្ឆា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ឆសហគតោ មោហោ ។ សុខ្ខិត្តំ ។

[៧០] នហេតុយា បញ្ច នអារម្មណោ ចត្តារិ
 នអធិបតីយា បញ្ច នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ
 ចត្តារិ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ នបុរេជាតេ ចត្តារិ
 នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ តីណិ
 នវិចារកេ ចត្តារិ នអាហារេ ទ្វេ នវដ្ឋិយេ ទ្វេ នឈា-
 នេ ទ្វេ នមក្កេ បញ្ច នសម្បយុត្តេ ចត្តារិ នវិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ នោនតិយា ចត្តារិ នោវិកតេ ចត្តារិ ។

[៧២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ចត្តារិ ...
 នអធិបតីយា បញ្ច ។ បេ ។ នបុរេជាតេ
 ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច

ឧបាទ្ទន្ត្រៈ បច្ចយវារៈ

អនុបាទ្ទន្ត្រមិ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទ្ទន្ត្រមិផង នឹងអនុបាទ្ទន្ត្រមិផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប ពឹងផ្អែក នឹងអរហេ-
តុកក្ខន្ធ ជាឧបាទ្ទន្ត្រផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងអរហេ-
តុកក្ខន្ធ ១ ជាអនុបាទ្ទន្ត្រផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . មោហាៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(៧១) ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ

- ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- នសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
- ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
- ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
- ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- នេត្រនិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- នមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- នវិប្បយត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

(៧២) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ . . .

- ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
- ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ ភីណិ នសម្បយុត្តេ ចត្តារិ
នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ឆោនត្តិយា ចត្តារិ ឆោវិកតេ ចត្តារិ ។

[៧៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ចត្តារិ ...

អនន្តរេ ចត្តារិ មក្កេ ភីណិ អវិកតេ បញ្ច ។

និស្សយវារោ បច្ចយវារសទិសោ ។

សំសដ្ឋិវារោ

[៧៤] ឧចាទិន្នំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ឧចាទិន្នោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧចាទិន្នំ ឯកំ ខន្ធ
សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ ... បដិសន្ធិ-
ក្កុណោ ។ បេ ។ អនុចាទិន្នំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ អ-
នុចាទិន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អនុ-
ចាទិន្នំ ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ
ខន្ធ ... ។

[៧៥] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អធិបតិយា
ឯកំ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហនាតេ ទ្វេ
អញ្ញមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ ទ្វេ ឧបនិស្សយេ ទ្វេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៧៣] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សីលដ្ឋានៈ

[៧៤] ឧបាទិទ្ធផមិ ប្រឡំ នឹងឧបាទិទ្ធផមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ជាឧបាទិទ្ធផមិ នឹងខន្ធ ២ ...
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ អនុបាទិទ្ធផមិ ប្រឡំ នឹងអនុបាទិទ្ធផមិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ជាអ-
នុបាទិទ្ធផមិ នឹងខន្ធ ២ ... ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្ត-
រាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

ឧបាទ័ស្តទុកេ សំសន្តិវារោ

បុរេជានេ ទ្វេ អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ ទ្វេ វិចារ-
កេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

[៧៦] ឧបាទ័ន្ទំ ធម្មំ សំសន្តោ ឧបាទ័ន្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ ឧបា-
ទ័ន្ទំ ឯកំ ខន្ធំ សំសន្តោ ភយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ...
អហេតុកប្បជ្ឈិត្តិកុណោ ។ បេ ។ អនុបាទ័ន្ទំ
ធម្មំ សំសន្តោ អនុបាទ័ន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា អហេតុកំ អនុបាទ័ន្ទំ ឯកំ ខន្ធំ សំសន្តោ
ភយោ ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ ... វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ
ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធោ សំសន្តោ វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ
ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[៧៧] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ នបុ-
រេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ទ្វេ នអាសេវនេ ទ្វេ ន-
កម្មេ ឯកំ នវិចារកេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ ន-
មក្កេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណាធាបិ សង្ឃយុត្តវារោបិ
កាតញ្ចា ។

ឧបាទ័ន្ធទុកៈ សំសង្ការៈ

ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងគោរសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិ-
គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(៧៦) ឧបាទ័ន្ធធមិ ប្រឡំ នឹងឧបាទ័ន្ធធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ប្រឡំ នឹងអហេតុកុក្ខន្ធ ១ ជាឧបាទ័ន្ធ
នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងអហេតុកប្បជិសន្តិកុណៈ ។ បេ ។ អនុបាទ័ន្ធធមិ
ប្រឡំ នឹងអនុបាទ័ន្ធធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
ប្រឡំ នឹងអហេតុកុក្ខន្ធ ១ ជាអនុបាទ័ន្ធ នឹងខន្ធ ២ ... មោហាៈ ដែល
ប្រឡំ ដោយវិចិក្ខិតា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ប្រឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំ
ដោយវិចិក្ខិតា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

(៧៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនគោរសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងន-
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិវោ

[៧៨] ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧទានិទ្ទោ ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធនំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ ឧទានិទ្ទោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធន-
 ំ កេដត្តា ច រូទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
 ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ អនុទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧទានិទ្ទោ ហេតុ ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ
 រូទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ
 ឧទានិទ្ទស្ស ច អនុទានិទ្ទស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧទានិទ្ទោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូទានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ អនុទានិទ្ទោ ធម្មោ អនុទានិទ្ទស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អនុទានិទ្ទោ ហេតុ
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធនំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៩] ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
 អាវច្ឆណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . កាយំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ហាវិវាទៈ

[៧៨] ឧបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធធម៌ ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទិទ្ធហោត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកឧបាទិទ្ធហោត ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកកដតារបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧបា-
 ទិទ្ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបា-
 ទិទ្ធហោត ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ឧបាទិទ្ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធម៌ផង នៃអនុបាទិទ្ធម៌ផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទិទ្ធហោត ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង
 នៃពួកចិត្តសមដានរបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អនុបាទិទ្ធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនុបាទិទ្ធហោត
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមដានរបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩] ឧបាទិទ្ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ . . . នូវកាយ

ឧបាទ័ន្ទទុក្ខេ បញ្ញាវិហារ

ឧបាទ័ន្ទេ រូបេ កន្ទេ រសេ វេទ្ខន្ទេ វត្ថុំ . . .
 ឧបាទ័ន្ទេ ខន្ទេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈតិ កុសលា កុសលេ និរុទ្ទេ វិចារោ តណ-
 វម្មណាតា ឧប្បជ្ឈតិ ឧបាទ័ន្ទំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញា-
 ណាស្ស ឧបាទ័ន្ទំ កម្លាយតនំ យានវិញ្ញាណាស្ស
 ។ បេ ។ វេទ្ខន្ទាយតនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស អាវម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទ័ន្ទោ ធម្មា អនុ-
 បាទ័ន្ទិស្ស ធម្មស្ស អាវម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ . . . កាយំ ឧបាទ័ន្ទេ រូបេ កន្ទេ រសេ វេទ្ខ-
 ន្ទេ វត្ថុំ . . . ឧបាទ័ន្ទេ ខន្ទេ អនិច្ចតោ ។ បេ ។
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ និព្វេន ចក្កនា ឧបាទ័ន្ទំ រូបំ
 បស្សតិ ចេតោ បរិយញ្ញាណេន ឧបាទ័ន្ទចិត្តស-
 មដ្ឋិស្ស ចិត្តំ ជាតតិ ឧបាទ័ន្ទោ ខន្ទា វត្ថុវិញ្ញា-
 ណាស្ស ចេតោ បរិយញ្ញាណាស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាស្ស អនាគតសញ្ញាណាស្ស អាវជ្ជនាយ
 អាវម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុបាទ័ន្ទោ ធម្មា
 អនុបាទ័ន្ទិស្ស ធម្មស្ស អាវម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ
 កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ពួករូប ជាឧបាទ្ទន្តៈ ពួកគន្លងៈ ពួកវសៈ ពួកផោដ្ឋព្វៈ នឹងវត្ថុ... នូវ
 ឧបាទ្ទន្តកន្លង ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលា
 កុសល រលត់ហើយ វិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះមានកុសលាកុសលនោះ
 ជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ ជាឧបាទ្ទន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ គន្លា-
 យតនៈ ជាឧបាទ្ទន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃយានវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វ-
 យតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ឧបា-
 ទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 (បុគ្គល) នូវចក្ខុ... នូវកាយ ពួករូប ជាឧបាទ្ទន្ត ពួកគន្លងៈ ពួកវសៈ
 ពួកផោដ្ឋព្វៈ នឹងវត្ថុ... នូវពួកខន្ធ ជាឧបាទ្ទន្ត ថាមិនទៀង ។ បេ ។
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញនូវរូប ជាឧបាទ្ទន្ត ដោយទិព្វចក្ខុ
 ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយឧបាទ្ទន្តចិត្ត ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ពួកឧបាទ្ទន្តកន្លង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទ្រិវិញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវេសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន... នូវសីល...
 ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ត្រេកអរ រីករាយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តំ អាវុត្ត វាតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនំ
 បុត្រេ សុចិណ្ណានិ ... លោធា ... អរិយា មគ្គ
 វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ដលំ ... ទិញានំ ..
 ទិញានំ កោត្រកុស្ស វេទាននស្ស មគ្គស្ស ដលស្ស
 អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋនាយ បច្ចុវេក្ខន្តិ អរិយា បហី
 ទេ កំលេសេ ... វិក្ខុម្ពិភេ កំលេសេ ... បុត្រេ
 សមុទានិណ្ណា ... អនុទានិណ្ណ រូបេ ... សន្តិ ...
 ដោដ្ឋត្រេ ... អនុទានិណ្ណ ខន្ធ អនិច្ចតោ ។ បេ ។
 នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជនិ ទិញាន ចក្ខុទា អនុទានិណ្ណ រូបំ
 បស្សនិ ទិញាយ សោតនាតុយា សន្តិ សុណាតិ
 ចេតោបរិយញ្ញាលោ ន អនុទានិណ្ណចិត្តសមន្តិស្ស ចិត្ត
 ជានាតិ អាណាសា នញ្ញាយតនំ វិញ្ញាលាញ្ញាយននស្ស
 អាភិញ្ញញ្ញាយតនំ ទេវសញ្ញាលាសញ្ញាយននស្ស អនុ-
 ទានិណ្ណ ខន្ធ វិញ្ញាលាស្ស ចេតោបរិយញ្ញាលាស្ស
 បុត្រេ និវាសានុស្សនិញ្ញាលាស្ស យថា កម្មបកញ្ញា
 លាស្ស អនាគតសញ្ញាលាស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋនាយ
 បច្ចុវេក្ខន្តិ អរិយា បហី ។ អនុទានិណ្ណ ធម្មោ ឧទានិណ្ណស្ស
 ធម្មស្ស អាវុដ្ឋនាយ បច្ចុវេក្ខន្តិ អរិយា បហី ។ អនុទានិណ្ណ រូបេ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពត៌: ប្រារព្ធនូវកុសលនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង នូវ
 ពួកកុសល ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ នូវផល . . .
 នូវនិព្វាន . . . និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ
 រោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ . . . នូវពួកកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ . . . នូវពួកកិលេស ដែលសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន . . . នូវពួករូប ជាអនុបាទិន្ន . . . នូវពួកសំឡេង
 . . . នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ . . . នូវពួកខន្ធ ជាអនុបាទិន្ន ថាមិនឡើង
 ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ជាអនុបាទិន្ន ដោយ
 ទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត របស់
 បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអនុបាទិន្ធចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកា-
 សានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាណ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកអនុបាទិន្ធខន្ធ
 ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវឥន្ទវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អនុបាទិន្ធធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ធធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) . . . នូវពួករូប ជាឧបាទិន្ន . . .

ឧបាទ័ន្ទទ្រព្យោ បញ្ញាវិហារ

សទ្ធិ . . . ដោដ្ឋព្វេ . . . អនុចាទិទ្ធិ ខន្ធិ អនិច្ចតោ
 ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ កុសលាកុសលេ
 និរុទ្ធិ វិចារកោ តនារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ អាកាសា-
 នញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាកញ្ញាយ-
 តនំ ទេវសញ្ញាសញ្ញាយតនស្ស អនុចាទិទ្ធិ រូចាយ-
 តនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស សន្តាយតនំ . . . ដោដ្ឋព្វាយ-
 តនំ កាយវិញ្ញាណស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨០] ឧចាទិទ្ធិ ធម្មោ អនុចាទិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ ចក្កំ ..
 កាយំ ឧចាទិទ្ធិ រូបេ កន្ធិ រសេ ដោដ្ឋព្វេ វត្ថុំ . . .
 ឧចាទិទ្ធិ ខន្ធិ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ
 តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។
 អនុចាទិទ្ធិ ធម្មោ អនុចាទិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស អនិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ សហជាតានិ-
 បតិ ។ អារម្មណានិបតិ នានំ . . . សីលំ . . . ឧចា-
 សថកម្មំ កត្វា តំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករំ កត្វា រាគោ ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ
 . . . បុព្វេ . . . ឈានា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវិរៈ

នូវពួកសំឡេង . . . នូវពួកដេរដេរ . . . នូវពួកអនុបាទ្ទន្តក្នុង ថាមិន
 ខ្សោយ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលាកុសល រលត់
 ហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះមានកុសលាកុសលនោះជាអារម្មណ៍
 អាកាសានញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញាយតនៈ អាកិញ្ញាញ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញានាសញាយតនៈ រូបាយតនៈ ជា
 អនុបាទ្ទន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ សទ្ធាយតនៈ . . . ដេរដេរញា-
 យតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

(៨០) ឧបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ . . . នូវកាយ
 នូវពួករូប ជាឧបាទ្ទន្ត ពួកគន្លង ពួករសៈ ពួកដេរដេរ និងវត្ថុ . . . ត្រេក-
 អរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវពួកឧបាទ្ទន្តក្នុង ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ អនុ-
 បាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល)
 នូវទាន . . . នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ធ្វើ នូវកុសល
 នោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ . . .
 ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

មក្កំ កក្កំ កត្តា បច្ឆវេក្កនិ ដលំ . . . និព្វានំ . . .
 និព្វានំ កោត្រកុស្សំ វេហានស្ស មត្តស្ស ដលស្ស
 អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អនុចានិទ្ធោ រូបេ . . . សទ្ធោ
 . . . ដោដ្ឋព្វេ . . . អនុចានិទ្ធោ ខន្ធិ កក្កំ កត្តា វាកោ
 ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ អនុចា-
 និទ្ធា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូចានំ អធិបតិប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

(៨០) ឧចានិទ្ធោ ធម្មោ ឧចានិទ្ធស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តវប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ឧចានិទ្ធា
 ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ ឧចានិទ្ធានំ ខន្ធានំ អនន្ត-
 វប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បញ្ចវិញ្ញាណំ វិចាកមនោ-
 ធាតុយា អនន្តវប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ វិចាកមនោ-
 ធាតុ វិចាកមនោវិញ្ញាណធាតុយា អនន្តវប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។ ឧចានិទ្ធោ ធម្មោ អនុចានិទ្ធស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ កក្កំ កក្កំ-
 នាយ វិចាកមនោវិញ្ញាណធាតុ កិរិយមនោវិញ្ញាណ-
 ធាតុយា អនន្តវប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ អនុចា-
 និទ្ធា ធម្មោ អនុចានិទ្ធស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ឆ-
 យេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា អនុចានិទ្ធា ខន្ធា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវផល . . . នូវនិព្វាន . . .
 និព្វាន ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិ-
 បតិប្ប័យ នូវពួកអនុបាទិន្ទរូប . . . នូវពួកសំឡេង . . . នូវពួកដោដ្ឋព្វៈ
 . . . រាគៈ ធ្វើ នូវពួកអនុបាទិន្ទកន្ល នូវគោត្រក្ខ ទើបកើតឡើង
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ជាអនុបាទិន្ទ-
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អធិបតិប្ប័យ ។

(៨១) ឧបាទិន្នធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នធមិ ដោយអនន្ត
 រូប្ប័យ គឺ ពួកឧបាទិន្នកន្ល មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទិន្នកន្ល
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរូប្ប័យ បញ្ចវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ នៃវិបាក-
 មនោធាតុ ដោយអនន្តរូប្ប័យ វិបាកមនោធាតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាក-
 មនោវិញ្ញាណធាតុ ដោយអនន្តរូប្ប័យ ។ ឧបាទិន្នធមិ ជាបច្ច័យ
 នៃអនុបាទិន្នធមិ ដោយអនន្តរូប្ប័យ គឺ ភវន្តិ (ជាបច្ច័យ) នៃអា-
 វជ្ជនៈ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ ជាបច្ច័យ នៃភិរិយាមនោវិញ្ញាណធាតុ
 ដោយអនន្តរូប្ប័យ ។ អនុបាទិន្នធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ន-
 ធមិ ដោយអនន្តរូប្ប័យ គឺ ពួកអនុបាទិន្នកន្ល មុន ។ ជាបច្ច័យ

ឧបទ្ទេសកថា បញ្ញាវិញ្ញាណ

បច្ឆ័មាណំ បច្ឆ័មាណំ អនុចាទិណ្ណាណំ ខត្តាណំ អនន្តរវប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ អនុចាទិណ្ណា ខត្តា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរ-
 វប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស ផលស-
 មាបតិយា អនន្តរវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ អនុចាទិណ្ណា
 ធម្មោ ឧចាទិណ្ណស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 អាវុដ្ឋនា បញ្ចុដ្ឋំ វិញ្ញាណាណំ អនុចាទិណ្ណា ខត្តា
 វុដ្ឋានស្ស អនន្តរវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ . . . សមនន្ត-
 រវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជាតវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 បញ្ចុ បដិច្ចសទិសា ។ . . . អញ្ញមញ្ញវប្បច្ចុយេន
 បច្ចុយោ ធូ បដិច្ចសទិសា ។ . . . ទិស្សយវប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ បច្ចុយវារេ ទិស្សយសទិសា បញ្ចុ ។

(៨២) ឧចាទិណ្ណា ធម្មោ ឧចាទិណ្ណស្ស ធម្មស្ស

ឧបទិស្សយវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អនន្តរ្បទិស្សយា
 បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបទិស្សយោ
 កាយិកំ សុខំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ទុក្ខស្ស ឧបទិស្សយវប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧចាទិណ្ណំ ឧត្តុ . . . កោដណំ
 កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

នៃពួកអនុបាទ្ទន្តកុន ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកអនុបាទ្ទន្តកុន
 ជាបច្ច័យ នៃវដ្តន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ
 នៃគោត្រភូ និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ការជួនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃបញ្ចវិញ្ញាណ ពួកអនុបាទ្ទន្តកុន ជាបច្ច័យ នៃវដ្តន
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៥ ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-
 វារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយអតោមតាប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២
 ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៥ ដូចគ្នានឹងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។

(៨២) ឧបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយឧប- ។
 និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរបុនិស្ស័យ និងបកក្ខបុនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកក្ខបុនិស្ស័យ គឺ កាយិកសុខ ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ និង
 កាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ជា
 ឧបាទ្ទន្ត ... ភោជន ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាយិកំ សុខំ . . .
 កាយិកំ ទុក្ខំ . . . ឧត្ត . . . ភោជនំ កាយិកស្ស
 សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អនុនាទិន្នោ ធម្មោ អនុនាទិន្នស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
 បនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ កាយិកំ សុខំ ឧបនិ-
 ស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ កាយិ-
 កំ ទុក្ខំ . . . ឧនាទិន្នំ ឧត្តំ . . . ភោជនំ ឧបនិស្សយ
 ទានំ ទេតិ ។ ប ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ ។ បេ ។
 សង្ឃំ ភិក្ខុតិ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ទុក្ខំ
 . . . ឧត្ត . . . ភោជនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បត្តនាយ
 មក្ខស្ស ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អនុនាទិន្នោ ធម្មោ អនុនាទិន្នស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ មាណំ
 ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ។ បេ ។ បត្តនំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ...

កោដន ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយ-

ប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិទ្ធុធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធុធមិ ដោយឧបនិស្សយ-

យប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូប-

និស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវកាយិក-

សុខ ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ នូវកាយិកទុក្ខ ... នូវ

រដូវ ជាឧបាទិទ្ធុ ... អាស្រ័យ នូវកោដន ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។

ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខ ...

កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ... កោដន ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ។ បេ ។

នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អនុបាទិទ្ធុធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធុធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ

។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ហើយ

ឲ្យទាន តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីល ។ បេ ។ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ...

ឧត្តំ . . . កោដនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ នានំ
 នេតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ណតិ សន្តា ។ បេ ។ បត្តនា
 . . . ឧត្តំ . . . កោដនំ . . . សេនាសនំ សន្តាយ ។ បេ ។
 បត្តនាយ មត្តស្ស ដលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុទានិញ្ញោ ធម្មោ ឧទានិន្ទស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូប-
 និស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខប-
 និស្សយោ សុទ្ធិំ ឧបនិស្សយ អត្តានំ អាតាបេតិ
 បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ . . . សីលំ ។ បេ ។ បត្តនំ . . .
 ឧត្តំ . . . កោដនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ អត្តានំ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ បរិយិដ្ឋិ . . . សន្តា ។ បេ ។
 សេនាសនំ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ កុសលា-
 កុសលំ កម្មំ វិទាកស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[៨៣] ឧទានិញ្ញោ ធម្មោ ឧទានិន្ទស្ស

ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 បុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ
 បក្ខំ . . . កាយំ ឧទានិន្ទ រូបេ កន្ធភោជ្ឈ-
 ព្វ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ . . .

ឧបាទិទ្ទទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

នូវវដ្តវ ... នូវកោជន ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយ
 ឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបកសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា ...
 វដ្តវ ... កោជន ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ បេ ។
 នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 អនុបាទិទ្ធផមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធផមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ
 គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយញ្ញាំងខ្លួន ឲ្យក្តៅ ឲ្យក្តៅសព្វ
 ការវិស្វធុរក ... សីល ។ បេ ។ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ... នូវវដ្តវ ...
 នូវកោជន .. បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយញ្ញាំងខ្លួន
 ឲ្យក្តៅ ឲ្យក្តៅសព្វ ការវិស្វធុរក ... សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យ នៃវិបាក ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨៣) ឧបាទិទ្ធផមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធផមិ ដោយបុរេជា-

តប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេ-
 ជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ... នូវកាយ នូវពួករូប ជាឧបាទិទ្ធផមិ ពួកគន្លះ
 ពួកដេដ្ឋព្វៈ... ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ពោមនស្ស ...

កុសលាកុសលេ ធិរុទ្ធេ វិទាណោ តទារម្មណាតា
 ឧប្បជ្ជតិ ឧទានិទ្ធិំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស កត្តា-
 យតនំ . . . ដោជ្ជញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស ។ វត្ថុ-
 បុរេជាតំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស កាយាយ-
 តនំ កាយវិញ្ញាណាស្ស វត្ថុ ឧទានិទ្ធិនំ ខន្ធនំ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានិទ្ធិនោ ធម្មោ
 អនុទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ
 ចក្កំ . . . កាយំ ឧទានិទ្ធិ រូបេ កន្ធ�េ រសេ ដោ-
 ជ្ជព្វេ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន ចក្កុណា ឧទានិទ្ធិំ រូបំ បស្សតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ អនុទានិទ្ធិនំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ។ អនុទានិទ្ធិនោ ធម្មោ អនុទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ អនុ-
 ទានិទ្ធិ រូបេ . . . សន្ធិ . . . កន្ធិ . . . ដោជ្ជព្វេ
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន
 ចក្កុណា អនុទានិទ្ធិំ រូបំ បស្សតិ ទិញ្ញាយ សោតជា-
 តុយា សន្តំ សុណាតិ ។ អនុទានិទ្ធិនោ ធម្មោ ឧទា-
 និទ្ធិស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណបុរេជាតំ អនុទានិទ្ធិ រូបេ . . . កន្ធិ . . . ដោជ្ជព្វេ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កាលកុសលាកុសល រលតហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះមានកុស-
 លាកុសលនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ ជាឧបាទិទ្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ គន្លាយតនៈ ... ផោដ្ឋពាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧ-
 បាទិទ្ធក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិទ្ធផមិ ជាបច្ច័យ នៃអនុបា-
 ទិទ្ធផមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេ-
 ជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ... នូវកាយ នូវ
 ពួករូប ជាឧបាទិទ្ធ ពួកគន្លៈ ពួករសៈ ពួកផោដ្ឋពៈ ... នូវវត្ថុ
 ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវ
 រូប ជាឧបាទិទ្ធ ដោយទិព្វចក្ខុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកអនុបាទិទ្ធក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អនុបាទិទ្ធផមិ ជា
 បច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធផមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍-
 បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវពួករូប ជាអនុបាទិទ្ធ ... នូវពួកសំឡេង
 ... នូវពួកក្លិន ... នូវពួកផោដ្ឋពៈ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ជាអនុបាទិទ្ធ ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំ-
 ឡេង ដោយទិព្វសោតពាត ។ អនុបាទិទ្ធផមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-
 ទិទ្ធផមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បុរេជាត គឺ (បុគ្គល)
 នូវពួករូប ជាអនុបាទិទ្ធ ... នូវពួកគន្លៈ ... នូវពួកផោដ្ឋពៈ

ឧបទ្ទេសកថា បញ្ញាវិហារ

អនុចារិតា ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ កុស-
 លាកុសលេ និរុទ្ធ វិហារោ តទារម្មណតា ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ អនុចារិតំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស សន្តា-
 យតនំ ... ដោដ្ឋញ្ញាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វត្ថុ ឧចារិតំ ខន្ធនំ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧចារិតំ ច អនុ-
 ចារិតំ ច ធម្មា ឧចារិតំស្ស ធម្មស្ស បុរេជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 អនុចារិតំ រូបាយតនញ្ច វត្ថុ ច ដោដ្ឋញ្ញាយតនញ្ច
 វត្ថុ ច ឧចារិតំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អនុចារិតំ រូបាយតនញ្ច ចក្កាយតនញ្ច ចក្ក-
 វិញ្ញាណស្ស សន្តាយតនញ្ច ... ដោដ្ឋញ្ញាយតនញ្ច
 កាយាយតនញ្ច កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ឧចារិតំ ច អនុចារិតំ ច
 ធម្មា អនុចារិតំស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អនុចារិតំ
 រូបាយតនញ្ច វត្ថុ ច ដោដ្ឋញ្ញាយតនញ្ច វត្ថុ ច
 អនុចារិតំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទ័ន្ធខ្ញុំក្រ: បញ្ញាវិវេ:

ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលាកុសល
 រលត់ហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះកុសលាកុសលនោះជាអារម្មណ៍
 រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិទ្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ សទ្ទាយតនៈ
 ... ផោដ្ឋពាយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាត-
 ប្ប័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទិទ្ធកន្ធ ដោយបុរេជាតប្ប័យ ។
 ឧបាទិទ្ធធម៌ក្តី អនុបាទិទ្ធធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធធម៌ ដោយ
 បុរេជាតប្ប័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ រូបា-
 យតនៈ ជាអនុបាទិទ្ធក្តី វត្ថុក្តី ផោដ្ឋពាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកឧបាទិទ្ធកន្ធ ដោយបុរេជាតប្ប័យ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិទ្ធក្តី
 ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ សទ្ទាយតនៈក្តី ... ផោ-
 ដ្ឋពាយតនៈក្តី កាយាយតនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
 បុរេជាតប្ប័យ ។ ឧបាទិទ្ធធម៌ក្តី អនុបាទិទ្ធធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 អនុបាទិទ្ធធម៌ ដោយបុរេជាតប្ប័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និង
 វត្ថុបុរេជាត ។ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិទ្ធក្តី វត្ថុក្តី ផោដ្ឋពាយតនៈ
 ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិទ្ធកន្ធ ដោយបុរេជាតប្ប័យ ។

[៨៤] ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា ឧទានិទ្ទោ
 ខន្ធា បុរេជាតស្ស ភមស្ស ឧទានិទ្ទស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ
 អនុទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បច្ឆាជាតា ឧទានិទ្ទោ ខន្ធា បុរេជាតស្ស ភមស្ស
 អនុទានិទ្ទស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ច អនុទា-
 និទ្ទស្ស ច ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សង្ខតំ ។ អនុទានិទ្ទោ ធម្មោ អនុទានិទ្ទស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។
 អនុទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ អនុទានិទ្ទោ
 ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ច អនុទានិទ្ទស្ស ច ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។

[៨៥] អនុទានិទ្ទោ ធម្មោ អនុទានិទ្ទស្ស
 ធម្មស្ស អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៦] ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
 កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទានិទ្ទោ ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ កេម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៨៤] ឧបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធធម៌ ដោយបច្ចាជាន-
 តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន គឺ ពួកឧបាទិទ្ធកុន្ត ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធ-
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិទ្ធធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធធម៌ ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាន
 គឺ ពួកឧបាទិទ្ធកុន្ត ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ឧបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធមិផ្សំ នៃ
 អនុបាទិទ្ធមិផ្សំ ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 អនុបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធមិ ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ អនុបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធមិ ដោយ
 បច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អនុបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទិទ្ធមិផ្សំ នៃអនុបាទិទ្ធមិផ្សំ ដោយបច្ចាជានតប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។

[៨៥] អនុបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធធម៌ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៨៦] ឧបាទិទ្ធធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 គឺ ឧបាទិទ្ធលោកនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្តកុន្ត ដោយកម្មប្បច្ច័យ

បដិសន្ធិក្ខណោ ឧបាទិដ្ឋោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបាទិដ្ឋោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋោ ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧបាទិដ្ឋស្ស ច អនុបាទិដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អនុបាទិដ្ឋោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុបាទិដ្ឋោ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាទំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុបាទិដ្ឋោ ធម្មោ ឧបា-
 ទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ លាតាខណ៌-
 កា អនុបាទិដ្ឋោ ចេតនា វិបាកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូបាទំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៧] ឧបាទិដ្ឋោ ធម្មោ ឧបាទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
 វិបាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទិដ្ឋោ ឯកោ
 ខន្ធានំ ។ សន្តិកំ ។ ឧបាទិដ្ឋមូលកេ ភីណិ ។
 អនុបាទិដ្ឋោ ធម្មោ អនុបាទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ឧបាទ្ទន្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកងត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទ្ទន្តចេតនា ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ឧបាទ្ទន្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
 នរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្ត-
 ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទ្ទន្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បុរាណវិទ្យាខណៈនាខណៈ គឺ
 អនុបាទ្ទន្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកងត្តារូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៨៧] ឧបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយវិបាកប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ឧបាទ្ទន្តក្ខន្ធទ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងឧបាទ្ទន្តមូលកៈ

មានវារៈ ៣ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ អនុចានិទ្ទោ
ឃកោ ខន្ធា តិណ្ណានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានព្វ
រូចានំ វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។

[៧៧] ឧចានិទ្ទោ ធម្មោ ឧចានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចានិទ្ទោ អាហារា សម្ម-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិ-
សន្ធិ ឧចានិទ្ទោ កតន្និវ្យាហោ អាហារោ ឥមស្ស
ឧចានិទ្ទស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
ឧចានិទ្ទោ ធម្មោ អនុចានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស អាហារប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ឧចានិទ្ទោ អាហារា ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ
រូចានំ ឧចានិទ្ទោ កតន្និវ្យាហោ អាហារោ ឥមស្ស
អនុចានិទ្ទស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
ឧចានិទ្ទោ ធម្មោ ឧចានិទ្ទស្ស ច អនុចានិទ្ទស្ស ច
ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចានិទ្ទោ អា-
ហារា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានព្វ រូ-
ចានំ កតន្និវ្យាហោ អាហារោ ឥមស្ស ឧចានិទ្ទស្ស
ច អនុចានិទ្ទស្ស ច កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ អនុចានិទ្ទោ ធម្មោ អនុចានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចានិទ្ទោ អាហារា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ អនុបាទិន្នក្ខន្ធទ ជាវិបាក ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ
៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

(៨៨) ឧបាទិន្នធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នធម៌ ដោយអាហារ-
រូបច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាឧបាទិន្ន ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអាហាររូបច្ច័យ កតទ្បិញ្ញាហារ ជាឧបាទិន្ន
ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នកាយនេះ ដោយអាហាររូបច្ច័យ ។ ឧបាទិន្នធម៌
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នធម៌ ដោយអាហាររូបច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជា
ឧបាទិន្ន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប កតទ្បិញ្ញាហារ ជាឧបាទិន្ន
ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិន្នកាយនេះ ដោយអាហាររូបច្ច័យ ។ ឧបាទិន្នធម៌
ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្នធម៌ផង នៃអនុបាទិន្នធម៌ផង ដោយអាហាររូបច្ច័យ គឺ
ពួកអាហារ ជាឧបាទិន្ន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង កតទ្បិញ្ញាហារ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលជាឧបា-
ទិន្ន និងជាអនុបាទិន្ន ដោយអាហាររូបច្ច័យ ។ អនុបាទិន្នធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃអនុបាទិន្នធម៌ ដោយអាហាររូបច្ច័យ គឺ ពួកអាហារ ជាអនុបាទិន្ន

សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិដ្ឋោ កតទ្ធិដ្ឋា-
រោ អាហារោ សមស្ស អនុចាទិដ្ឋស្ស កាយស្ស
អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចាទិដ្ឋោ ធម្មា
ឧចាទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អនុចាទិដ្ឋោ កតទ្ធិដ្ឋារោ អាហារោ សមស្ស ឧចា-
ទិដ្ឋស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អនុចាទិដ្ឋោ ធម្មា ឧចាទិដ្ឋស្ស ច អនុចាទិដ្ឋស្ស
ច ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិដ្ឋោ
កតទ្ធិដ្ឋារោ អាហារោ សមស្ស ឧចាទិដ្ឋស្ស ច
អនុចាទិដ្ឋស្ស ច កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ ឧចាទិដ្ឋោ ច អនុចាទិដ្ឋោ ច ធម្មា ឧចា-
ទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចា-
ទិដ្ឋោ ច អនុចាទិដ្ឋោ ច កតទ្ធិដ្ឋារោ អាហារោ
សមស្ស ឧចាទិដ្ឋស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ឧចាទិដ្ឋោ ច អនុចាទិដ្ឋោ ច ធម្មា អនុ-
ចាទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧចា-
ទិដ្ឋោ ច អនុចាទិដ្ឋោ ច កតទ្ធិដ្ឋារោ អាហារោ
សមស្ស អនុចាទិដ្ឋស្ស កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ឧចាទិដ្ឋោ ច អនុចាទិដ្ឋោ ច ធម្មា

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវិរៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ កតឡើងវិញហោរ ជាអនុបាទ្ទន្ត ជាបច្ច័យ នៃអនុបា-
 ទ្ទន្តកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតឡើងវិញហោរ ជាអនុបាទ្ទន្ត
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ផង ដោយអាហា-
 រប្បច្ច័យ គឺ កតឡើងវិញហោរ ជាអនុបាទ្ទន្ត ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ជាឧបាទ្ទន្ត និងជាអនុបាទ្ទន្ត ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តធម៌ក្តី
 អនុបាទ្ទន្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ
 កតឡើងវិញហោរ ជាឧបាទ្ទន្តក្តី ជាអនុបាទ្ទន្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ជាឧបាទ្ទន្ត ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តធម៌ក្តី អនុបាទ្ទន្តធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតឡើងវិញហោរ
 ជាឧបាទ្ទន្តក្តី ជាអនុបាទ្ទន្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាអនុ-
 បាទ្ទន្ត ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តធម៌ក្តី អនុបាទ្ទន្តធម៌ក្តី

ឧទានិទ្ធិស្ស ច អនុទានិទ្ធិស្ស ច ធម្មស្ស អាហារ.
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទានិទ្ធិស្ស ច អនុទានិទ្ធិស្ស ច
កតត្បិញ្ញា អាហារោ សមស្ស ឧទានិទ្ធិស្ស ច អនុ-
ទានិទ្ធិស្ស ច កាយស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៧) ឧទានិទ្ធិស្ស ធម្មោ ឧទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧទានិទ្ធិស្ស ឥន្ទ្រិយោ សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ-
កូលោ ឧទានិទ្ធិស្ស ឥន្ទ្រិយោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កដត្តា ច រូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ចក្កន្ទ្រិយំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយិន្ទ្រិយំ . . . រូបដី-
វិត្តន្ទ្រិយំ កដត្តារូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
ឧទានិទ្ធិស្ស ធម្មោ អនុទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស ។ បេ ។
ឧទានិទ្ធិមូលកេ ភិណ្ឌំ បវេសស្ស រូបដីវិត្តន្ទ្រិយំ
ឥតរេសុ នតិ ។ អនុទានិទ្ធិស្ស ធម្មោ អនុទានិទ្ធិស្ស
ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុទានិទ្ធិស្ស
ឥន្ទ្រិយោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្ថា
រូទានំ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៨៨) ឧទានិទ្ធិស្ស ធម្មោ ឧទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស ឈា-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ។ . . . មក្កប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ចត្តារិ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធផលផល នៃអនុបាទិទ្ធផលផល ដោយអាហារប្បច្ច័យ
គឺកត្ស្រិកាហារ ជាឧបាទិទ្ធកិ ជាអនុបាទិទ្ធកិ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
ជាឧបាទិទ្ធ និងជាអនុបាទិទ្ធ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៨៧) ឧបាទិទ្ធផល ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធផល ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ គឺ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាឧបាទិទ្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកឥន្ទ្រិយ ជា
ឧបាទិទ្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល នៃពួកកដត្តារូបផល ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចក្រន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្រវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ . . .
រូបដីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យ នៃពួកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។
ឧបាទិទ្ធផល ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធផល ។ បេ ។ ក្នុងឧបាទិទ្ធមូលកៈ
មានវារៈ ៣ រូបដីវិតន្ទ្រិយ នៃវារៈ ទី ១ មិនមានក្នុងពួកវារៈដទៃទេ ។
អនុបាទិទ្ធផល ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ធផល ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ
ពួកឥន្ទ្រិយ ជាអនុបាទិទ្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផល ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

(៨៨) ឧបាទិទ្ធផល ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធផល ដោយឈាន-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ឧបាទ្ទន្តទុកេ បញ្ញាវិហ

[៧០] ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ
 បន្ទាជាតំ ។ សហជាតា បដិសន្ធិក្ខណោ ឧទានិទ្ទោ
 ខន្ទា កេដត្តារូទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 ខន្ទា វត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វត្ត
 ខន្ទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ
 បក្ខាយតនំ បក្ខវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ត ឧទានិទ្ទានំ ខន្ទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា ឧទានិទ្ទោ ខន្ទា
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧទានិទ្ទស្ស កាយស្ស វិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ អនុទា-
 និទ្ទស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ស-
 ហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទាជាតំ ។ សហជាតា ឧទា-
 និទ្ទោ ខន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ បុរេជាតំ វត្ត អនុទានិទ្ទានំ
 ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ បន្ទាជាតា ឧទានិទ្ទោ ខន្ទា បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស អនុទានិទ្ទស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស

ឧបាទ័ន្ធទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[៧១] ឧបាទ័ន្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធធមិ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។
 សហជាត គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកឧបាទ័ន្ធខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកកងតារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវត្ថុ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ ចក្ខុយានៈ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយានៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកឧបាទ័ន្ធខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ពួកឧបា-
 ទ័ន្ធខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ័ន្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ័ន្ធធមិ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សហ-
 ជាត គឺ ពួកឧបាទ័ន្ធខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទ័ន្ធខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត
 គឺ ពួកឧបាទ័ន្ធខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ័ន្ធកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ័ន្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធធមិផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ច អនុទានិទ្ធិស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតា ឧទានិទ្ធិ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស ឧទានិទ្ធិស្ស ច អនុទានិទ្ធិស្ស ច កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុទានិទ្ធិ ធម្មោ
 អនុទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា អនុទានិទ្ធិ
 ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូទានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនុទានិទ្ធិ ខន្ធោ បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស អនុទានិទ្ធិស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ អនុទានិទ្ធិ ធម្មោ ឧទានិទ្ធិស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អនុទានិទ្ធិ
 ខន្ធោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧទានិទ្ធិស្ស កាយស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុទានិទ្ធិ ធម្មោ
 ឧទានិទ្ធិស្ស ច អនុទានិទ្ធិស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតា អនុទានិទ្ធិ ខន្ធោ
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧទានិទ្ធិស្ស ច អនុទានិទ្ធិស្ស
 ច កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃអនុបាទិន្ទធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បច្ឆាជាត គឺ ពួក
 ឧបាទិន្ទកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្ទ និងជាអនុបាទិន្ទ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អនុបាទិន្ទធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 អនុបាទិន្ទធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆា-
 ជាត ។ សហជាត គឺ ពួកអនុបាទិន្ទកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកបិក្ខុសមុដ្ឋា-
 នរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកអនុបាទិន្ទកន្ធ ជា
 បច្ច័យ នៃអនុបាទិន្ទកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 អនុបាទិន្ទធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់បច្ឆាជាត គឺ ពួកអនុបាទិន្ទកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អនុបាទិន្ទធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាទិន្ទធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 បច្ឆាជាត គឺ ពួកអនុបាទិន្ទកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្ទ
 និងជាអនុបាទិន្ទ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

ឧបាទ្ទន្ត១៣ បញ្ញាវារោ

[៧២] ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ ។ យថា និក្ខត្ត-
បទានិ វិភជិតញានិ បរិបុណ្ណានិ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ
អនុទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស-
ហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។ សង្ខតំ ។
យថា និក្ខត្តបទានិ វិត្តារេតញានិ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មោ
ឧទានិទ្ទស្ស ច អនុទានិទ្ទស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។
សង្ខតំ ។ យថា និក្ខត្តបទានិ វិត្តារេតញានិ ។
អនុទានិទ្ទោ ធម្មោ អនុទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
អាហារំ ។ សង្ខតំ ។ យថា និក្ខត្តបទានិ វិភជិ-
តញានិ ។ អនុទានិទ្ទោ ធម្មោ ឧទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។
បុរេជាតំ បុរេជាតេ អនុទានិទ្ទ រូប . . . សន្ត . . .
ដោជ្ជន្ត អនិច្ចតា ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្ប-
ជ្ជតិ កុសលាកុសលេ ជិរុន្តេ វិចារកោ តទារម្មណា-
តា ឧប្បជ្ជតិ អនុទានិទ្ទំ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស

ឧបាទ័ន្ធទុកៈ បញ្ញាវារៈ

(៧២) ឧបាទ័ន្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធធមិ ដោយអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងត្រ្រិយ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ ដូចយ៉ាងបទ ដែលលោក តម្កល់ទុកហើយ
 បណ្ឌិត គប្បីចែកឲ្យបរិច្ចណិច្ចះ ។ ឧបាទ័ន្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃអនុ-
 បាទ័ន្ធធមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត
 និងអាហារ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ដូចយ៉ាងបទ ដែលលោកតម្កល់
 ទុកហើយបណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារច្ចះ ។ ឧបាទ័ន្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទ័ន្ធធមិផង នៃអនុបាទ័ន្ធធមិផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ស-
 ហជាត បច្ចាជាត និងអាហារ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ដូចយ៉ាងបទ
 ដែលលោកតម្កល់ទុកហើយ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារច្ចះ ។ អនុបាទ័ន្ធធមិ
 ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ័ន្ធធមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បុរេជាត បច្ចាជាត និងអាហារ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ដូចយ៉ាងបទ
 ដែលលោកតម្កល់ទុកហើយ បណ្ឌិត គប្បីចែកច្ចះ ។ អនុបាទ័ន្ធធមិ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ័ន្ធធមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត បច្ចា-
 ជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គលឃើញ) ទ្វិវត្ថករូប ជាអនុ-
 បាទ័ន្ធមិ ដែលកើតមុន . . . ទ្វិវត្ថកសំឡេង . . . ទ្វិវត្ថកផោដ្ឋព្វៈ ជា
 មិនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង កាលកុសលាកុសល
 រលត់ហើយ វិបាក កើតឡើង ព្រោះមានកុសលាកុសលនោះជា
 អារម្មណ៍ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទ័ន្ធមិ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្រវិញ្ញាណ

ដោដ្ឋកាយតនំ . . . ។ បច្ឆាជាតា អនុចាទិដ្ឋោ ខន្ធ
 បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧចាទិដ្ឋស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុចាទិដ្ឋោ កតដ្ឋិដ្ឋារោ
 អាហារោ ឥមស្ស ឧចាទិដ្ឋស្ស កាយស្ស អត្ថប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ អនុចាទិដ្ឋោ ធម្មា ឧចា-
 ទិដ្ឋស្ស ច អនុចាទិដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។ បច្ឆាជាតា អនុចា-
 ទិដ្ឋោ ខន្ធ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស ឧចាទិដ្ឋស្ស ច
 អនុចាទិដ្ឋស្ស ច កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុចាទិដ្ឋោ កតដ្ឋិដ្ឋារោ អាហារោ ឥមស្ស ឧចា-
 ទិដ្ឋស្ស ច អនុចាទិដ្ឋស្ស ច កាយស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ឧចាទិដ្ឋោ ច អនុចាទិដ្ឋោ ច
 ធម្មា ឧចាទិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ បុរេជាតំ
 អនុចាទិដ្ឋំ រូចាយតនញ្ច វត្ថុ ច ដោដ្ឋកាយតនញ្ច
 វត្ថុ ច ឧចាទិដ្ឋានំ ខន្ធនំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អនុចាទិដ្ឋំ រូចាយតនញ្ច ច កាយតនញ្ច ច កុវិញ្ញា-
 ណស្ស អនុចាទិដ្ឋំ ដោដ្ឋកាយតនញ្ច កាយាយត-
 នញ្ច កាយវិញ្ញាណស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយយាយតនៈ . . . ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកអនុបាទិន្ទកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទិន្ទកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតឡើងវិញ
 ជាអនុបាទិន្ទ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ អនុ-
 បាទិន្ទធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទធម៌ផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់បច្ចាជាត និងសាហារ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកអនុបា-
 ទិន្ទកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិន្ទ និងជាអនុបាទិន្ទ ដែលកើត
 មុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតឡើងវិញ ជាអនុបាទិន្ទ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
 នេះ ជាឧបាទិន្ទ និងជាអនុបាទិន្ទ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិន្ទធម៌ក៏
 អនុបាទិន្ទក៏ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់បុរេជាត បច្ចាជាត សាហារ និងស្រ្តីយ ។ បុរេជាត គឺ រូបាយ-
 តនៈ ជាអនុបាទិន្ទក៏ វត្ថុក៏ ដោយយាយតនៈក៏ វត្ថុក៏ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ឧបាទិន្ទកន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិន្ទក៏ ចក្ខុយាយតនៈ
 ក៏ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយយាយតនៈ ជាអនុបាទិន្ទក៏ កា-
 យាយតនៈក៏ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឧបទ្វីបធម្មកថា

បច្ឆាជាតា អនុចានិទ្ធា ខន្ធ ច អនុចានិទ្ធា កត-
 ទ្ធិវិញ្ញាណ អាហារោ ច ឥសស្ស ឧចានិទ្ធាស្ស កា-
 យស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា អនុ-
 ចានិទ្ធា ខន្ធ ច រូបជីវិត្រ្យយញ្ច កដត្តារូចានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧចានិទ្ធា ច អនុចានិ-
 ទ្ធា ច ធម្មា អនុចានិទ្ធាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ។
 សហជាតា ឧចានិទ្ធា ខន្ធ ច មហាក្ខតា ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ស-
 ហជាតា អនុចានិទ្ធា ឯកោ ខន្ធ ច វត្ថុ ច
 តិណ្ណំ ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធ
 ... ។ បុរេជាតំ អនុចានិទ្ធា រូចាយតនញ្ច វត្ថុ ច
 អនុចានិទ្ធា ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ដោ-
 ដ្ឋញ្ចាយតនញ្ច វត្ថុ ច អនុចានិទ្ធានំ ខន្ធានំ អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧចានិទ្ធា ខន្ធ
 ច អនុចានិទ្ធា កតទ្ធិវិញ្ញាណ អាហារោ ច ឥសស្ស
 អនុចានិទ្ធាស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧចានិទ្ធា ច អនុចានិទ្ធា ច ធម្មា ឧចានិទ្ធាស្ស
 ច អនុចានិទ្ធាស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

បច្ឆាជានត គឺ ពួកអនុបាទិន្ទកន្តក្តី កតទ្យង្គិកាហារ ជាអនុបាទិន្ទក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជានត គឺ
 ពួកអនុបាទិន្ទកន្តក្តី រូបដីវិត្យន្ត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិន្ទធម៌ក្តី អនុបាទិន្ទធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃអនុបា-
 ទិន្ទធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជានត បុរេជានត បច្ឆាជានត
 នឹងអាហារ ។ សហជានត គឺ ពួកឧបាទិន្ទកន្តក្តី ពួកមហាកូតក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ សហជានត
 គឺ អនុបាទិន្ទកន្ត ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ . . . ។ បុរេជានត គឺ រូបាយតនៈ ជាអនុបាទិន្ទក្តី វត្ថុក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិន្ទកន្ត ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈក្តី
 វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកអនុបាទិន្ទកន្ត ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជានត
 គឺ ពួកឧបាទិន្ទកន្តក្តី កតទ្យង្គិកាហារ ជាអនុបាទិន្ទក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 អនុបាទិន្ទកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិន្ទធម៌ក្តី អនុបាទិន្ទធម៌
 ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិន្ទធម៌ផង នៃអនុបាទិន្ទធម៌ផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អាហារំ ឧទានិដ្ឋោ ច អនុទានិដ្ឋោ ច កតត្ថិដ្ឋា-
រោ អាហារោ ឥមស្ស ឧទានិដ្ឋស្ស ច អនុទា-
និដ្ឋស្ស ច កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
... នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៣] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ អធិ-
បតិយា ទ្វេ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ ស-
ហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧ-
បនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ធន បច្ឆាជាតេ ធន អា-
សេវនេ ឯកំ កក្កេ បញ្ច វិនាកេ ចត្តារិ អាហារេ
នវំ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មត្តេ ចត្តារិ
សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ ធន អត្ថិយា នវំ នត្ថិយា
ចត្តារិ វិភតេ ចត្តារិ អវិភតេ នវំ ។

[៧៤] ឧទានិដ្ឋោ ធម្មោ ឧទានិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិ-
ស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ

បានដល់ភាហារ គឺ កតាទ្ធិញ្ញាភាហារ ជាឧបាទិទ្ធីក្តី ជាអនុបា-
ទិទ្ធីក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ជាឧបាទិទ្ធី និងជាអនុបាទិទ្ធី ដោយ
អត្ថប្បច្ច័យ ។ . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
វិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្សណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងការសរនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងភាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤] ឧបាទិទ្ធធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ធធមិ ដោយការម្ស-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយភាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧបទ្ទេសទុកេ បញ្ញាវិហេ

ក្រិយ្យប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ។ ឧទានិទ្ទោ ធម្មា
 អនុទានិទ្ទេស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ
 សហជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យេន
 បច្ច័យោ បុរេជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ បន្តាជាត-
 ប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ អាហារប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ។
 ឧទានិទ្ទោ ធម្មា ឧទានិទ្ទេស្ស ច អនុទានិទ្ទេស្ស
 ច ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ បន្តាជា-
 តប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ អាហារប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ។
 អនុទានិទ្ទោ ធម្មា អនុទានិទ្ទេស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ សហជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ បុរេជាតប្បច្ច័យេន
 បច្ច័យោ បន្តាជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ អាហារប្បច្ច័-
 យេន បច្ច័យោ ។ អនុទានិទ្ទោ ធម្មា ឧទានិទ្ទេស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ បុរេជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ
 បន្តាជាតប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ក្រិយ្យប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ
 អាហារប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ។ អនុទានិទ្ទោ ធម្មា
 ឧទានិទ្ទេស្ស ច អនុទានិទ្ទេស្ស ច ធម្មស្ស បន្តាជា-
 តប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ អាហារប្បច្ច័យេន បច្ច័យោ ។

ឧបាទ្ទន្តទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ដោយក្រៀមក្រាមប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌
ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ឧបាទ្ទន្ត-
ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ផង នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ផង ដោយសហ-
ជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទ្ទន្តធម៌ ដោយអា-
រម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ អនុបា-
ទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ។ អនុបាទ្ទន្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទ្ទន្តធម៌ផង នៃអនុ-
បាទ្ទន្តធម៌ផង ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណាមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទានិទ្ទោ ច អនុទានិទ្ទោ ច ធម្មា ឧទានិទ្ទស្ស ធម្ម-
 ស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ វេទ្ធិយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ឧទានិទ្ទោ ច អនុទានិទ្ទោ ច
 ធម្មា អនុទានិទ្ទស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទា-
 និទ្ទោ ច អនុទានិទ្ទោ ច ធម្មា ឧទានិទ្ទស្ស ច
 អនុទានិទ្ទស្ស ច ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៧៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ សត្វត្ត
 នវ នអាហារេ អដ្ឋ នសម្បយុត្តេ នវ នវិប្បយុត្តេ
 នវ នោអត្តិយា ចត្តារិ នោនត្តិយេ នវ នោវិគតេ
 នវ នោអវិគតេ ចត្តារិ ។

(៧៦) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ចត្តារិ...
 នអញ្ញាមញ្ញា ភីណិ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ។ បេ ។
 នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា
 ចត្តារិ នោវិគតេ ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឧបាទិទ្ទធម៌កិ អនុបាទិទ្ទធម៌កិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ទធម៌ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយត្រ័យប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិទ្ទធម៌កិ
 អនុបាទិទ្ទធម៌កិ ជាបច្ច័យ នៃអនុបាទិទ្ទធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ឧបាទិទ្ទធម៌កិ អនុបាទិទ្ទធម៌កិ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទិទ្ទធម៌ផល នៃអនុបាទិទ្ទធម៌ផល ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

(៧៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនសម្បយត្រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្ប-
 យត្រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិ-
 ត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

(៧៦) ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ។ បេ ។ ក្នុងនសម្បយត្រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយត្រ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិត្តប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធកំ បដិច្ចវិហារ

[៧៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ . . .
អធិបតិយា ទ្វេ ។ អនុលោមមាតិកា កាតញ្ចា ។
. . . អវិគតេ នវ ។

ឧបាទិដ្ឋទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានំ

បដិច្ចវិហារ

[៧៨] ឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ទិដ្ឋទានំ បដិច្ច កាម្ម-
ទានំ កាម្មទានំ បដិច្ច ទិដ្ឋទានំ សីលព្វតុ-
ទានំ បដិច្ច កាម្មទានំ កាម្មទានំ បដិច្ច
សីលព្វតុទានំ អត្តវាទុទានំ បដិច្ច កាម្មទានំ
កាម្មទានំ បដិច្ច អត្តវាទុទានំ ។ ឧបាទានំ ធម្មំ
បដិច្ច នោឧបាទានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ឧបាទានេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋា-
នញ្ច រូបំ ។ ឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោ ច
នោឧបាទានោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ឧបាទានទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[៧៧] ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
... ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើចុះ ។ ... ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ ឧបាទានទុកៈ ។

ឧបាទានទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៧៨] ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ កាមុបាទាន អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋបាទាន ទិដ្ឋបា-
ទាន អាស្រ័យ នូវកាមុបាទាន កាមុបាទាន អាស្រ័យ នូវសីលព្វតុ-
បាទាន សីលព្វតុបាទាន អាស្រ័យ នូវកាមុបាទាន កាមុបាទាន អា-
ស្រ័យ នូវអត្តវេទុបាទាន អត្តវេទុបាទាន អាស្រ័យ នូវកាមុបាទាន ។
នោឧបាទានធម៌ (ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន^១) អាស្រ័យ នូវឧបាទាន-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយត្តកុន្តក្តី ចិត្ត
សមុជ្ឈានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទាន ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបា-
ទានធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

១ អកុសលដ៏សេសក្រៅពីឧបាទាន កុសលនិងវិបាកក្នុងភូមិ ៤ កិរិយាព្យាប្រឹក្សានុភូមិ ៣
រូប និព្វាន ។

ទិដ្ឋទានានំ បដិច្ច កាម្មទានានំ សម្បយុត្តកា ច
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ កាម្មទានានំ . . . ។
 សត្វំ ចក្កំ កាតត្វំ ។ លោឌុទានានំ ធម្មំ បដិច្ច
 លោឌុទានាលោ ធម្មា ឌុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោ-
 ឌុទានានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
 លោឌុទានានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា
 ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . ខន្ធេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដត្តារូបំ ឌុទានារូបំ ។
 លោឌុទានានំ ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានាលោ ធម្មា
 ឌុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោឌុទានាលោ ខន្ធេ
 បដិច្ច ឌុទានាលោ ។ លោឌុទានានំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឌុទានាលោ ច លោឌុទានាលោ ច ធម្មា ឌុប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា លោឌុទានានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ត-
 យោ ខន្ធា ឌុទានាលោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ
 បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ។ ឌុទានា-
 នញា លោឌុទានានញា ធម្មំ បដិច្ច ឌុទានាលោ
 ធម្មា ឌុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋទានានញា
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធេ បដិច្ច កាម្មទានានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ កាមុបាទានក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ទិដ្ឋបាទាន កាមុបាទាន ... ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈទាំងអស់ចុះ ។

នោឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធភក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧ-
 បាទានក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធភក្តី កងតារូបក្តី អាស្រ័យ នូវ
 នោឧបាទានក្ខន្ធ ១ កងបដិសន្ធិកណៈ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្ខត ។

ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកឧបាទាន អាស្រ័យ នូវពួកនោឧបាទានក្ខន្ធ ។

ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធភក្តី ពួកឧបាទានក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានក្ខន្ធ ១ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ។ ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបា-
 ទានធម៌ផង នូវនោឧបាទានធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 គឺ កាមុបាទាន អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋបាទានផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ។

សត្វំ ចក្កំ កាកត្ថំ^(១) ។ ឧបាសម្ភារៈ លោឌុបាសម្ភារៈ
 ធម្មំ បដិច្ច លោឌុបាសម្ភារៈ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា លោឌុបាសម្ភារៈ ឯកំ ខន្ធាត្ថំ ឧបាសម្ភារៈ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធាត្ថំ ចិត្តសម្មាសម្ភារៈ រូបំ ទ្វេ ខន្ធាត្ថំ ...
 ឧបាសម្ភារៈ លោឌុបាសម្ភារៈ មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសម្មាសម្ភារៈ រូបំ ឧបាសម្ភារៈ វត្ថុត្ថំ បដិច្ច លោឌុ-
 បាសម្ភារៈ ខន្ធាត្ថំ ។ ឧបាសម្ភារៈ លោឌុបាសម្ភារៈ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសម្ភារៈ ច លោឌុបាសម្ភារៈ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោឌុបាសម្ភារៈ ឯកំ ខន្ធាត្ថំ
 ទិដ្ឋចាសម្ភារៈ បដិច្ច តយោ ខន្ធាត្ថំ កាកត្ថំ ឧបាសម្ភារៈ
 ចិត្តសម្មាសម្ភារៈ រូបំ ទ្វេ ខន្ធាត្ថំ ... ។ ចក្កំ កាកត្ថំ ។

[៧៧] ឧបាសម្ភារៈ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសម្ភារៈ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អាវច្ឆណាប្បច្ចយា នវបិ បញ្ញា កាកត្ថំ រូបំ
 ធម្មត្ថំ ។

[១០០] ហេតុយា នវ អាវច្ឆណា នវ អធិបតិយា
 នវ សត្វត្ថំ នវ វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

១ ម. សព្វេ ចក្កំ កាកត្ថំ ។

ឧបាសម្ភ័យៈ បដិច្ចវារៈ

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈទាំងអស់ចុះ ។ នោឧបាសម្ភ័យ អាស្រ័យ
 នូវឧបាសម្ភ័យផង នូវនោឧបាសម្ភ័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី ចិត្តសម្មជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាសម្ភ័យ
 កន្ធ ១ ផង នូវឧបាសម្ភ័យផង នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្មជានុប អាស្រ័យ
 នូវឧបាសម្ភ័យផង នូវនោឧបាសម្ភ័យផង នូវពួកមហាក្កតផង ពួកនោឧបា-
 សម្ភ័យ អាស្រ័យ នូវឧបាសម្ភ័យផង នូវត្រង់ ។ ឧបាសម្ភ័យក្តី
 នោឧបាសម្ភ័យក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាសម្ភ័យផង នូវនោឧបាសម្ភ័យ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ព ក្តី កាមុបាសម្ភ័យ
 ចិត្តសម្មជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវនោឧបាសម្ភ័យកន្ធ ១ ផង នូវទិដ្ឋុបា-
 សម្ភ័យផង នូវខន្ធ ២ ... ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈចុះ ។

[៧៧] ឧបាសម្ភ័យ អាស្រ័យ នូវឧបាសម្ភ័យ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ បញ្ញាទាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ
 ឯរូប បណ្ឌិត គប្បីដកចោលចេញ ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១០១] លោឌុចានានំ ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចា-
 នាលោ ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 លោឌុចានានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ-
 ក្ខណោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
 មហាក្កតំ . . . មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កដត្តារូបំ ឌុចានារូបំ ពាហិវំ . . . អាហារសមុដ្ឋា-
 នំ . . . ឌុតសមុដ្ឋានំ . . . ។ បេ ។ អសញ្ញាសត្តានំ
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតេ ឌុទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច
 វិចិត្តិច្ឆាសហគតោ ឌុទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[១០២] ឌុចានានំ ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចានាលោ
 ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ឌុចានានេ ប-
 ដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ លោឌុចានានំ ធម្មំ បដិច្ច
 លោឌុចានាលោ ធម្មោ ឌុប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា
 លោឌុចានានេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិ-
 សន្ធិក្ខណោ លោឌុចានានេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច កដត្តា-
 រូបំ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ
 មហាក្កតំ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ ឌុចានានញ្ច
 លោឌុចានានញ្ច ធម្មំ បដិច្ច លោឌុចានាលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(១០១) នោឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ពក កិ ចិត្តសម្មជានុរូបកិ
 អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
 អាស្រ័យ នូវពកខន្ធ ពកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ កងអហេតុកប្បដិ-
 សន្តិកណៈ មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសម្មជានុរូប កងតារូប និងឧបាទា-
 រូប អាស្រ័យ នូវពកមហាក្ខត ពាហិរៈ ... អាហារសម្មជានុរូប ...
 ឧត្តសម្មជានុរូប ... ។ បេ ។ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ របស់ពកអសព្វាសត្វ ។

(១០២) នោឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសម្មជានុរូប អាស្រ័យ
 នូវពកឧបាទាន ។ នោឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវនោឧបាទានធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសម្មជានុរូប អាស្រ័យ
 នូវពកនោឧបាទានក្ខន្ធ កងតារូប អាស្រ័យ នូវពកនោឧបាទានក្ខន្ធ
 កងបដិសន្តិកណៈ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពកខន្ធ ពកខន្ធ អាស្រ័យ
 នូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ រហូតដល់ពកអសព្វាសត្វ ។ នោឧបា-
 ទានធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានធម៌ផង នូវនោឧបាទានធម៌ផង

ឧបាសម្ពុទ្ធកេ បដិច្ចវិហារ

ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ឧទានានេ ច សម្មយុត្តកេ ច ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ឧទានានេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
 . . . នអធិបតិប្បច្ចយា នអនន្តរប្បច្ចយា ។ បេ ។
 នឧបនិស្សយប្បច្ចយា ។

(១០៣) ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជានប្បច្ចយា អរូបេ អត្តវាទុទានានំ បដិច្ច កាមុទានានំ កាមុទានានំ បដិច្ច អត្តវាទុទានានំ ។ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច នោឧទានានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជានប្បច្ចយា អរូបេ ឧទានានេ បដិច្ច សម្មយុត្តកោ ខន្ធវា ឧទានានេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្ខតំ ។ នវបិ បញ្ញា អរូបេ ទ្វេ ឧទានានា ។ សង្ខតំ ។

(១០៤) នបោតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ ។ បេ ។ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ នវចានកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្មយុត្តេ តីណិ

ឧបាទានទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
នូវពួកឧបាទានក្នុងផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
ស្រ័យ នូវពួកឧបាទានផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ ... ព្រោះនអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ ព្រោះនអនន្តប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៣] ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប កាមុបាទាន អាស្រ័យ
នូវអត្តវេទុបាទាន អត្តវេទុបាទាន អាស្រ័យ នូវកាមុបាទាន ។ នោ-
ឧបាទានធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្នុង អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទាន ក្នុង
អរូប ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទាន ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
បញ្ហាទាំង ៧ ឧបាទានទាំង ២ ក្នុងអរូប ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១០៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុ-
រេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នវិប្បយុត្តេ នវ លោនត្តិយា តីណិ លោវិកតេ
តីណិ ។

[១០៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ...
នអធិបតិយា នវ នឧបទិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ
នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ
លោនត្តិយា តីណិ លោវិកតេ តីណិ ។

[១០៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ សព្វត្ត
ឯកំ ... មក្កេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោចិ បដិច្ចវារសទិសោ វិកជន្តេន
ទិដ្ឋនាណំ សហជាតំ កាម្មនាណនន្តិ
កាតត្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣

ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥] ក្នុងនការមណ្ឌប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ

. . . ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន

វារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ

៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣

ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣

ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦] ក្នុងនការមណ្ឌប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ

ក្នុងប្បដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ . . . ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

ក្នុងនវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។

ឯសហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត កាលចែក

គប្បីធ្វើថា កាមុបាទាន កើតជាមួយនឹងទិដ្ឋបាទានចុះ ។

បច្ចុយវិពោ

(១០៧) ឧបាយកលំ ធម្មំ បច្ចុយា ឧបាយកលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា ទិដ្ឋបាយកលំ បច្ចុយា
 កាមបាយកលំ ។ ភិណ្ឌំ បដិច្ចសទិសា ។ ហេតុបាយ-
 កលំ ធម្មំ បច្ចុយា ហេតុបាយកលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចុយា ហេតុបាយកលំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសម្មជ្ឈានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្ក-
 ណោ ខន្ធធ្វេ បច្ចុយា យាវ អជ្ឈត្តិកា មហាក្កតា
 វត្តំ បច្ចុយា ហេតុបាយកលោ ខន្ធា ។ ហេតុបាយកលំ
 ធម្មំ បច្ចុយា ឧបាយកលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចុយា ហេតុបាយកលោ ខន្ធធ្វេ បច្ចុយា ឧបាយកលោ វត្តំ
 បច្ចុយា ឧបាយកលោ ។ ហេតុបាយកលំ ធម្មំ បច្ចុយា
 ឧបាយកលោ ច ហេតុបាយកលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចុយា ហេតុបាយកលំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា
 តយោ ខន្ធា ឧបាយកលោ ច ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . វត្តំ បច្ចុយា ឧបាយកលោ មហាក្កតេ បច្ចុយា
 ចិត្តសម្មជ្ឈានំ រូបំ វត្តំ បច្ចុយា ឧបាយកលោ សម្ប-
 យុត្តកា ច ខន្ធា ។ ឧបាយកលញ្ច ហេតុបាយ-
 កលញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា ឧបាយកលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ឧបាទានទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

បច្ចយវារៈ

(១០៧) ឧបាទានធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ កាមុបាទាន ពឹងផ្អែក នឹងទិដ្ឋបាទាន ។ មាន
 វារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោឧបាទានធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
 នោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមដានរូបក៏ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានក្ខន្ធទ ១ នឹងខន្ធ ២ . . . កង
 បដិសន្ធិកណៈ ពួកមហាក្ខត ខាងកង ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ រហូតដល់
 ពួកនោឧបាទានក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ឧបាទានធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
 នោឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទាន
 ពឹងផ្អែក នឹងពួកនោឧបាទានក្ខន្ធ ពួកឧបាទាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។
 ឧបាទានធម៌ក៏ នោឧបាទានធម៌ក៏ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ពួកឧបាទានក៏ ចិត្តស-
 មដានរូបក៏ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានក្ខន្ធទ ១ នឹងខន្ធ ២ . . . ពួក
 ឧបាទាន ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត
 ពួកឧបាទានក៏ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក៏ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ឧបាទានធម៌
 ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានធម៌ផង នឹងនោឧបាទានធម៌ផង ទើបកើតឡើង

ហេតុប្បដ្ឋយា ទិដ្ឋទានានញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ
 បដ្ឋយា កាមុទានានំ កាមុទានានញ្ច សម្បយុត្តកេ
 ច ខន្ធ បដ្ឋយា ទិដ្ឋទានានំ ។ ចក្កំ កាតតំ ។
 ទិដ្ឋទានានញ្ច វត្តញ្ច បដ្ឋយា កាមុទានានំ ។ ចក្កំ
 កាតតំ ។ ឧទានានញ្ច លោឧទានានញ្ច ធម្មំ បដ្ឋ-
 យា លោឧទានាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 លោឧទានានំ ឯកំ ខន្ធន្ត ឧទានានញ្ច បដ្ឋយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ធ ខន្ធ . . . ។
 ចក្កំ កាតតំ ។ ឧទានានេ ច មហាក្រតេ ច បដ្ឋ-
 យា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ឧទានានញ្ច វត្តញ្ច បដ្ឋយា
 លោឧទានាលោ ខន្ធា ។ ឧទានានញ្ច លោឧទានានញ្ច
 ធម្មំ បដ្ឋយា ឧទានាលោ ច លោឧទានាលោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោឧទានានំ ឯកំ ខន្ធន្ត
 ទិដ្ឋទានានញ្ច បដ្ឋយា តយោ ខន្ធា កាមុទានានញ្ច
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ ចក្កំ ។ ទិដ្ឋទានានញ្ច វត្តញ្ច
 បដ្ឋយា កាមុទានានំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា ។
 ចក្កំ ។ . . . អារម្មណប្បដ្ឋយា អារម្មណោ លោឧទា-
 នានម្ពរកេ បញ្ចាយតនញ្ច វត្ត ច កាតតា ។

[១០៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិបត្តិ-

យា នវ សព្វត្ត នវ វិចារកេ ឯកំ អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ កាមុបាទាន ពឹងផ្អែក នឹងទិដ្ឋបាទានផង នឹង
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទិដ្ឋបាទាន ពឹងផ្អែក នឹងកាមុបាទានផង នឹងពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈចុះ ។ កាមុបាទាន ពឹង
 ផ្អែក នឹងទិដ្ឋបាទានផង នឹងវត្ថុផង ។ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈចុះ ។
 នោឧបាទានធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានធម៌ផង នឹងនោឧបាទានធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានក្ខន្ធទ ផង នឹងឧបាទានផង នឹងខន្ធ ២... ។
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើជាចក្កៈចុះ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកឧបាទាន
 ផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ពួកនោឧបាទានក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងពួកឧបា-
 ទានផង នឹងវត្ថុផង ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងឧបាទានធម៌ផង នឹងនោឧបាទានធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី កាមុបាទានក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងនោឧបាទានក្ខន្ធទ ផង នឹងទិដ្ឋបាទានផង ។ ចក្កៈ ។ កាមុបាទាន
 ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែក នឹងទិដ្ឋបាទានផង នឹងវត្ថុផង ។
 ចក្កៈ ។ ... ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ អាយតនៈ ៥ ក្តី វត្ថុក្តី បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ នឹងក្នុងនោឧបាទានមូលកៈចុះ ។

[១០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងប្បដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធកថា សំសង្ការិកថា

[១០៧] លោឌុទាទានំ ធម្មំ បច្ចុយា លោឌុទា-
 ទាលោ ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 លោឌុទាទានំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចុយា អហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ យាវ អសញ្ញាសត្តា ចក្កាយននំ បច្ចុយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយននំ បច្ចុយា កាយវិញ្ញាណំ
 វត្ថុំ បច្ចុយា អហេតុកា លោឌុទាទាទា ខន្ធវា វិចីកិញ្ញា
 សហគតេ ឌុទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធវា ច វត្ថុញ្ញ បច្ចុយា
 វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឌុទ្ធច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[១១០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ ភីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
 ភីណិ នបុរេជានេ នវ ។ សង្ខីតំ ។ នកម្មេ ភីណិ
 នវិទាកេ នវ បដិច្ចសទិសំ ។ លោវិគតេ ភីណិ ។
 ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាទាបិ និស្សយវារោបិ កាតញ្ញ ។

សំសង្ការិកថា

[១១១] ឌុទាទានំ ធម្មំ សំសង្ការិ ឌុទាទាលោ
 ធម្មោ ឌុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋទាទានំ សំសង្ការិ
 កាមុទាទានំ កាមុទាទានំ សំសង្ការិ ទិដ្ឋទាទានំ ។
 ចក្កំ ។ ឯវំ ទវបិ បញ្ញា កាតញ្ញ ។

ឧបាទានទុកៈ សំសង្ហារៈ

[១០៧] នោឧបាទានធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពឹងផ្អែក នឹងនោឧបាទានក្ខន្ធ ១
 ជាអហេតុកៈ ក្នុងអហេតុកប្បដ្ឋសន្តិកណៈ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹង
 ចក្ខុយានៈ រហូតដល់ពួកអសព្វាសត្វ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹង
 កាយាយានៈ ពួកនោឧបាទានក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួក
 ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិតា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

[១១០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ដូចគ្នានឹងបដិចារៈដែរ ។ ក្នុងនោ-
 វិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសង្ហារៈ

[១១១] ឧបាទានធម៌ ច្រឡំ នឹងឧបាទានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ កាមុបាទាន ច្រឡំ នឹងទិដ្ឋបាទាន ទិដ្ឋបាទាន ច្រឡំ នឹង
 តាមុបាទាន ។ ចក្កៈ ។ ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បជ្ជាដំ

[១១២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ សព្វត្ថ នវ វិចារកេ ឯកំ វិភតេ នវ
អវិភតេ នវ ។

[១១៣] នោទុចារានំ ធម្មំ សំសដ្ឋា នោ-
ទុចារានោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ នហេតុច្ចុយា អហេ-
តុកំ នោទុចារានំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋា តយោ
ខន្ធោ ទ្វេ ខន្ធោ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណោ
វិចិកិញ្ញាសហគតេ ទុច្ចុសហគតេ ខន្ធោ សំសដ្ឋា
វិចិកិញ្ញាសហគតោ ទុច្ចុសហគតោ មោហោ ។

[១១៤] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តិណិ នវិចារកេ នវ នលារនេ ឯកំ នមត្ត
ឯកំ នវិច្ឆយុត្តេ នវ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាទាបិ សម្បយុត្តវកេបិ
កាតព្វា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៣] នោឧបាទានធមិ ច្រឡំ នឹងនោឧបាទានធមិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងនោឧបាទានក្ខន្ធ
 ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងអហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណៈ មោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១១៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត
 គប្បធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

ឧបាទានទុក្ខៈ បញ្ញាវិវៈ

បញ្ញាវិវៈ

[១១៥] ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទានហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាទាន
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទានហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្លង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទានហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកកន្លង នៃពួកឧបាទានផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោឧបាទានហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កកន្លង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ
 ។ បេ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកនោឧបាទានហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាទាន ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកនោឧបាទានហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្លង នៃពួកឧបាទានផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុ-
 រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទាននស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ឧបាទានា ច លោឧបាទានា ច ហេតុ សម្មយុត្ត-
 កានំ ឧបាទានានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 ម្យលំ កាតត្ថំ ឧបាទានា ច លោឧបាទានា ច ហេតុ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្យលំ កាតត្ថំ ឧបា-
 ទានា ច លោឧបាទានា ច ហេតុ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ឧបាទានានញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៦) ឧបាទានោ ធម្មោ ឧបាទាននស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបាទានេ
 អារត្ត ឧបាទានា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ តីណិ អារត្ត កាតត្ថា ។
 លោឧបាទានោ ធម្មោ លោឧបាទាននស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នានំ ទត្វា សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បដ្ឋវេក្ខតិ អស្សាទេតិ
 អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត វាតោ . . . ទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា
 ឧទ្ធច្ចំ . . . នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ បុព្វេ សុចិណ្ណា-
 និ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បដ្ឋវេក្ខតិ
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ ផលំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទានហេតុក្តី
 ពួកនោឧបាទានហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាទាន ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទានហេតុក្តី ពួក
 នោឧបាទានហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្លងនៃពួកចិត្ត-
 សម្ពុជានុបដ្ឋាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ
 ពួកឧបាទានហេតុក្តី ពួកនោឧបាទានហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកកន្លងនៃពួកឧបាទានផង នៃពួកចិត្តសម្ពុជានុបដ្ឋាន ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៦) ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទាន ប្រារព្ធ នូវពួកឧបាទាន ទើបកើត
 ឡើង ។ វារៈ ព្យា បណ្ឌិត គប្បីប្រារព្ធធ្វើចុះ ។ នោឧបាទានធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ
 នូវទាន នូវសីល . . . ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ពិចារណា នូវកុសល
 នោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវកុសលនោះ . . . ទិដ្ឋិ
 វិចិត្តិយា ឧទ្ធច្ចៈ . . . ទោមនស្ស កើតឡើង នូវពួកកុសល ដែល
 សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន ពិចារណា នូវ
 ឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ នូវផល . . .

ឧបាសម្ពុទ្ធោ បញ្ញាវារោ

ទិព្វានំ បច្ចុវេក្ខន្តិ ទិព្វានំ តោត្រកុស្ស វោនានស្ស
 មក្ខស្ស ជលស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ អរិយា នោឧទានានេ បហំនេ កិលេសេ ...
 វិក្ខម្ភិតេ កិលេសេ បច្ចុវេក្ខន្តិ បុព្វេ សម្មនាចិល្លោ
 ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ... នោឧទានានេ ខន្ធភ អនិច្ចតោ
 ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ
 បស្សតិ ទិព្វាយ សោតនាតុយា សម្មំ សុណាតិ វេ-
 តោបរិយញ្ញាណេន នោឧទានានេចិត្តសមធម៌ស្ស ចិត្តំ
 ដានតិ អាកាសានិយាយនំ វិញ្ញាណនិយាយនស្ស
 អាកិញ្ញាណយនំ ... រូចាយនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 ដោជ្ឈនាយនំ ... នោឧទានានេ ខន្ធភ ឥន្ទ្រិវិញ្ញា-
 ណស្ស ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំ
 សញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ។ នោឧទានានេន ធម្មោ ឧទានានស្ស ចក្ខុស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ នានំ ... សីលំ
 ... ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ អស្សនេតិ អភិ-
 នន្តតិ តំ អារត្ត វតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ

ឧបាសនទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវគោ-
 ត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 (ពិចារណា) នូវពួកនោឧបាសនា នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ
 ... ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេស
 ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួក
 នោឧបាសនាក្នុង ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញ
 នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង នូវចិត្ត
 របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនោឧបាសនាចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញា-
 យតនៈ ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយញ្ញាយតនៈ
 ... ពួកនោឧបាសនាក្នុង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវវិញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបតញ្ញាណ និង
 អនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នោឧបាសនាធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាសនាធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល នូវទាន ...
 នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកុ-
 សលនោះ ពតៈ ប្រារព្ធ នូវកុសលនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . .
 លោឌុទាណាលេ ខន្ធភស្សនេតិ អភិនន្ទតិ តំ អារត្ត
 វាលោ ឧប្បជ្ឈតិ និដ្ឋិ . . . ។ លោឌុទាណាលោ ធម្មោ
 ឌុទាណានស្ស ច លោឌុទាណានស្ស ច ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . . សីលំ . . . ឧទោ-
 សថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា . . .
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . លោឌុទាណាលេ ខន្ធភស្សនេតិ
 អភិនន្ទតិ តំ អារត្ត ឌុទាណាលោ ច សម្មយុត្តកា ច
 ខន្ធភស្សនេតិ ។ ឌុទាណាលោ ច លោឌុទាណាលោ ច
 ធម្មោ ឌុទាណានស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ តីណិ អារត្ត កាតញ្ច ។

[១១៧] ឌុទាណាលោ ធម្មោ ឌុទាណានស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ឌុទាណាលេ
 ករុំ កត្វា ឌុទាណាលោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ តីណិ អារម្មណាធិ-
 បតិយេវ ។ លោឌុទាណាលោ ធម្មោ លោឌុទាណានស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ នានំ នត្វា សីលំ
 . . . ឧទោសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា
 ឈានំ ករុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សនេតិ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុកប្បដ្ឋាន

នូវពួកកុសល ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . .
 នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកនោឧបាទាន-
 កូន រាគៈ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . ។ នោ-
 ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃនោឧបាទានធម៌ផង
 ដោយការម្សុណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវ
 ឧបោសថកម្ម . . . នូវពួកកុសល ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . .
 អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
 ពួកនោឧបាទានកូន ពួកឧបាទានកូនក្តី ពួកសម្បយុត្តកកូនក្តី ប្រារព្ធ
 នូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយការម្សុណាប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បី
 ប្រារព្ធធ្វើ នូវវារៈ ៣ ចុះ ។

(១១៧) ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណាធិបតិ គឺ ពួកឧបាទាន ធ្វើ នូវពួក
 ឧបាទាន ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ មានវារៈ ៣ បានដល់
 ការម្សុណាធិបតិហ្នឹងឯង ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបា-
 ទានធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សុណាធិបតិ និងសហ-
 ជាតាធិបតិ ។ ការម្សុណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យនូវទាន នូវសីល . . .
 នូវឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន ធ្វើ
 នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ ។ បេ ។

ឧបាទានទុកេ បញ្ញាវារោ

អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ ... ដលំ ...
 ទិញាទំ ករំ កត្វា បច្ឆុវេក្ខន្តិ ទិញាទំ ដលស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ចក្កំ ... វត្តំ ... លោ-
 ឧបាទានេ ខន្ធ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ
 តំ ករំ កត្វា វារោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... ។ សហជា-
 តាធិបតិ លោឧបាទានា អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ
 ខន្ធាទំ ចិត្តសម្មជ្ជានានញ្ច រូបាទំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ ។ លោឧបាទានោ ធម្មោ ឧបាទានស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ... សីលំ
 ... ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 ករំ កត្វា វារោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... ។ បុព្វេ ... ណា-
 យា ... ចក្កំ ... វត្តំ ... លោឧបាទានេ ខន្ធ ករំ
 កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា វារោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... ។ សហជាតាធិបតិ លោឧបាទានា
 អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ឧបាទានាទំ អធិបតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចុយោ ។ លោឧបាទានោ ធម្មោ ឧបាទា-
 នស្ស ច លោឧបាទានស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

ឧបាសនទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ (ធ្វើ) នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព... នូវផល
 ... ធ្វើ នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន
 ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ
 នូវពួកនោឧបាសនក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ... ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ជានោឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុជានុបដង្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោឧ-
 បាសនធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាសនធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្សណាធិបតិ គឺ បុគ្គល
 នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ ចំពោះកុសលនោះ រាគៈ ធ្វើ នូវពួកខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... ។ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ...
 នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកនោឧបាសនក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើប
 កើតឡើង ទិដ្ឋិ... ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ជានោឧ-
 បាសន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាសន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 នោឧបាសនធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាសនធមិផង្គ នៃនោឧបាសនធមិផង្គ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតិ នាទំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ
 . . . បុព្វេ . . . ឈាតា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . លោ-
 ឧបាទានោ ខន្ធភ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 ករំ កត្វា ឧបាទានា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធភ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ លោឧបាទានា អធិបតិ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធភំ ឧបាទានានព្វ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានំ រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានោ
 ច លោឧបាទានោ ច ធម្មា ឧបាទានស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 តីណិ អារត្ត កាតត្វា អារម្មណាធិបតិយេវ ។

[១១៨] ឧបាទានោ ធម្មា ឧបាទានស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧ-
 បាទានា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ឧបាទានានំ អនន្តរវ្យច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ មូលំ កាតត្វំ បុរិមា បុរិមា ឧ-
 បាទានា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ លោឧបាទានានំ ខន្ធភំ
 អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ឧបាទានំ វុដ្ឋានស្ស អ-
 នន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ កាតត្វំ បុរិមា បុរិមា
 ឧបាទានា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ ឧបាទានានំ សម្ម-
 យុត្តកានព្វ ខន្ធភំ អនន្តរវ្យច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបាស-
 ថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អំពីឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ
 . . . ធ្វើ នូវពួកនោឧបាទានក្នុង ឲ្យជាទីគោរព គ្រេកអរ រីករាយ ពួក
 ឧបាទានក្តី សម្បយុត្តកក្នុង ធ្វើ នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើប
 កើតឡើង ។ សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធមិ ជានោឧបាទាន ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង នៃពួកឧបាទានផង នៃពួកចត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ ឯ
 អារម្មណាធិបតិ បណ្ឌិត គប្បីប្រារព្ធធ្វើ នូវវារៈ ៣ ឲ្យនៅជាអារម្ម-
 ណាធិបតិដដែល ។

(១១៨) ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទាន មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទាន
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួក
 ឧបាទាន មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាទានក្នុង ក្រោយ ។ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវុដ្ឋាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទាន មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ឧបាទាន និងពួកសម្បយុត្តកក្នុង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

លោឌុបាណាលោ ធម្មោ លោឌុបាណានស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា លោឌុបា-
 ណាណា ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ លោឌុបាណាណំ
 ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អនុលោមំ កោត្រ-
 កុស្ស ផលសមាបត្តិយា អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។
 លោឌុបាណាលោ ធម្មោ ឌុបាណានស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា លោឌុបាណា
 ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឌុបាណាណំ ខន្ធាណំ អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អារជ្ជេនា ឌុបាណាណំ អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ លោឌុបាណាលោ ធម្មោ ឌុបា-
 ណានស្ស ច លោឌុបាណានស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរវ្យ-
 ច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា លោឌុបាណាណា ខន្ធា
 បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឌុបាណាណំ សម្បយុត្តកាណា
 ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ អារជ្ជេនា ឌុបាណា-
 ណំ សម្បយុត្តកាណាណា ខន្ធាណំ អនន្តរវ្យច្ឆយេន
 បច្ឆយោ ។ ឌុបាណាលោ ច លោឌុបាណាលោ ច
 ធម្មោ ឌុបាណានស្ស ធម្មស្ស អនន្តរវ្យច្ឆយេន បច្ឆ-
 យោ បុរិមា បុរិមា ឌុបាណាណា ច សម្បយុត្តកា
 ច ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឌុបាណាណំ អនន្ត-
 រវ្យច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ ម្យសំ កាភត្ថំ

ឧបាសនទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

នោឧបាសនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកនោឧបាសនក្ខន្ធ មុន ៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបាសនក្ខន្ធ
 ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រក្ខ
 និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោឧបាសនធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាសនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកនោឧបាសនក្ខន្ធ មុន ៗ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាសនក្ខន្ធ ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាសន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោឧបាសនធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាសនធម៌ផង នៃនោឧបាសនធម៌ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកនោឧបាសនក្ខន្ធ មុន ៗ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាសន និងពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧ-
 បាសនផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ឧបាសនធម៌
 ក៏ នោឧបាសនធម៌ក៏ ជាបច្ច័យ នៃឧបាសនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកឧបាសនក៏ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក៏ មុន ៗ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ឧបាសន ក្រោយ ៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ

បុរិមា បុរិមា ឧបាទានាណា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ
 បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ លោឌុបាទានាណាណំ ខន្ធាណំ អនន្តរ
 ប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ឧបាទានាណា ច សម្មយុត្តកា ឧ
 ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។ ម្យលំ
 កាកត្ថំ បុរិមា បុរិមា ឧបាទានាណា ច សម្មយុត្តកា
 ច ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឧបាទានាណាណំ សម្មយុត្ត-
 កានញ្ច ខន្ធាណំ អនន្តរប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ ។ . . .
 សមនន្តរប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ សហជាតប្បច្ឆាយេន
 បច្ឆាយោ បដិច្ចសទិសំ ។ . . . អញ្ញមញ្ញប្បច្ឆាយេន
 បច្ឆាយោ បដិច្ចសទិសំ ។ . . . និស្សយប្បច្ឆាយេន
 បច្ឆាយោ បច្ឆយសទិសំ ។

(១១៧) ឧបាទានោ ឆម្មោ ឧបាទានស្ស
 ឆម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ អារម្មណ្យ-
 បនិស្សយោ អនន្តរបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ ឧបាទានាណា ឧបាទា-
 នាណំ ឧបនិស្សយប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ តីណិ ។
 លោឌុបាទានោ ឆម្មោ លោឌុបាទានស្ស ឆម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ឆាយេន បច្ឆាយោ អារម្មណ្យបនិ-
 ស្សយោ អនន្តរបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សន្តំ ឧបនិស្សយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកឧបាទានក្តី សម្បយត្តកក្កនក្តី មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោឧបា-
 ទានក្ខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកឧបាទានក្តី សម្បយត្ត-
 កក្កនក្តី ជាបច្ច័យ នៃវដ្តាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទានក្តី ពួកសម្បយត្តកក្កនក្តី មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកឧបាទាន និងពួកសម្បយត្តកក្កន ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 ... ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
 ប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយ
 និស្សយប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

(១១៧) ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកក្ខបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ គឺ ពួកឧបាទាន ជា
 បច្ច័យ នៃពួកឧបាទាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខ-
 បនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកក្ខបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ

ឧបាសម្ពុទ្ធព បញ្ញាវិហារ

ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាទំ
 ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញា . . .
 រាគំ ។ បេ ។ បត្តនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិ-
 ស្សាយ អទិន្នំ អាទិយតិ មុសា . . . បិសុណំ . . .
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាទំ
 ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ សីលំ ឧបនិស្សាយ . . . រាគំ
 . . . បត្តនំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ ទានំ ទេតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនា-
 សនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ ជលសមាបត្តិយា ឧប-
 និស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោឧទានានោ
 ធម្មោ ឧទានានស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧប-
 និស្សាយ មាទំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាតិ សីលំ
 ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សាយ អទិន្នំ . . . មុ-
 សា . . . បិសុណំ . . . ជុសំ . . . សម្មំ . . . សទ្ធិំ . . .
 និល្លាបំ . . . ឯកាភារិកំ . . . បរិបន្តេ . . . បរទារំ . . .
 តាមយាតំ . . . និកមយាតំ . . . សទ្ធា ។ បេ ។ សេ-
 នាសនំ ឧទានានំ ឧបនិស្សាយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ម្យលំ កាតត្វំ សទ្ធិំ ឧបនិស្សាយ មាទំ ជប្បេតិ

ឧបាសន៍ទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ
 ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា ... នូវរាគៈ ។ បេ ។ នូវ
 សេចក្តីប្រាថ្នា ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយលួចយក នូវ
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ កុហក ... នូវពាក្យញ្ឆោតញ្ឆាង ... ឲ្យ នូវ
 ទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ
 អាស្រ័យ នូវសីល ... នូវរាគៈ ... នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ... អា-
 ស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សុទ្ធ
 ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសុទ្ធ ។ បេ ។ នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាសន៍ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាសន៍ធម៌
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្សយ គឺ បុគ្គល អា-
 ស្រ័យ នូវសុទ្ធ តម្លើងមានៈ ប្រកាន់ ទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ អា-
 ស្រ័យ នូវសេនាសនៈ នូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ... កុហក ...
 នូវពាក្យញ្ឆោតញ្ឆាង ... នូវពាក្យអាក្រក់ ... នូវពាក្យរោយរាយ ...
 នូវទី - ត . . . នូវការឆក់យកទ្រព្យគេ ... នូវការប្លន់យកទ្រព្យក្នុងផ្ទះ
 មួយ ... គ្រងផ្លូវជួបគ្នា ... នូវប្រពន្ធអ្នកដទៃ ... នូវការសម្លាប់
 អ្នកស្រុក ... នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម ... សុទ្ធ ។ បេ ។ សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាសន៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសុទ្ធ ហើយតម្លើងមានៈ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិ-
 ស្សាយ អទិដ្ឋំ អាទិយតិ មុសា . . . បិសុណំ . . .
 ធរុសំ . . . សម្មំ . . . សទ្ធិំ . . . និល្លាបំ . . . ឯកា-
 ការិកំ . . . បរិបន្តេ . . . បរទារំ . . . តាមយាតំ . . .
 និកមយាតំ . . . សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧទាទា-
 នានំ សម្មយុត្តកានញ្ច ខន្ធនំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ឧទាទាទោ ច ទោឧទាទាទោ ច ធម្មា
 ឧទាទានស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តប-
 និស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ តីណិ ។

[១២០] ទោឧទាទាទោ ធម្មា ទោឧទាទានស្ស
 ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្យបុរេ-
 ជានំ វត្តបុរេជានំ ។ អារម្មណ្យបុរេជានំ ចក្កំ . . .
 វត្តំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ និព្វេន
 ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ និព្វាយ សោភនាតុយា សន្និ-
 សុណាតិ រូបាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋញ្ញាយ-
 ននំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្តបុរេជានំ ចក្កាយននំ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ . . . វត្ត ទោឧទា-
 ទានានំ ខន្ធនំ បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយលួច
 យក នូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ កុហក ... នូវពាក្យញុះញង់ ...
 នូវពាក្យអាគ្រក់ ... នូវពាក្យពោយពាយ ... នូវទី-ត ... នូវការឆក់យក
 ទ្រព្យគេ ... នូវការប្លន់យកទ្រព្យក្នុងផ្ទះមួយ ... គ្រង់ផ្លូវដួងគ្នា ... នូវ
 ប្រពន្ធអ្នកដទៃ ... នូវការសម្លាប់អ្នកស្រុក ... នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម
 ... សុទ្ធ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានផង នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោ-
 ឧបាទានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ៍ប្បនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្ថប្បនិស្ស័យ
 ។ បេ ។ ឯបកត្ថប្បនិស្ស័យ មានវារៈ ៣ ។

(១២០) នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណ៍បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង ។ បេ ។
 ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ
 នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ផោដ្ឋពាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុ-
 បុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
 ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធកថា បញ្ញាវិញ្ញា

លោឌុបាណាលោ ធម្មោ ឌុបាណានស្ស ធម្មស្ស បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនិ
 តំ អារត្ត រាតោ ឌុប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ ឌុបាណាណំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោ-
 ឌុបាណាលោ ធម្មោ ឌុបាណានស្ស ច លោឌុបាណានស្ស
 ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណា-
 បុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណាបុរេជាតំ ចក្កំ-
 . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធនិ តំ អារត្ត ឌុបាណា
 ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ ឌុប្បជ្ជន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 វត្ថុ ឌុបាណាណំ សម្មយុត្តកានញ្ច ខន្ធនំ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១២១] ឌុបាណាលោ ធម្មោ លោឌុបាណានស្ស
 ធម្មស្ស បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខីតំ ។
 លោឌុបាណាលោ ធម្មោ លោឌុបាណានស្ស ធម្មស្ស បច្ចា-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខីតំ ។ ឌុបាណាលោ
 ច លោឌុបាណាលោ ច ធម្មោ លោឌុបាណានស្ស
 ធម្មស្ស បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខីតំ ។
 . . . អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាសម្ភ័យៈ បញ្ញាវិរៈ

នោឧបាសម្ភ័យិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាសម្ភ័យិ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ
 (បុគ្គល) នឹងចក្ខុ . . . ព្រេតកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវ
 វត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ . . . ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ
 ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាសម្ភ័យិ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ នោឧបាសម្ភ័យិ
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាសម្ភ័យិផង នៃនោឧបាសម្ភ័យិផង ដោយបុរេជានប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណបុរេជាន
 គឺ (បុគ្គល) នឹងចក្ខុ . . . ព្រេតកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ ពួកឧបាសម្ភ័យិ
 ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កិ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេ-
 ជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាសម្ភ័យិផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កនផង
 ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។

[១២១] ឧបាសម្ភ័យិ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសម្ភ័យិ ដោយ
 បច្ច័យជានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ នោឧបាសម្ភ័យិ ជាបច្ច័យ
 នៃនោឧបាសម្ភ័យិ ដោយបច្ច័យជានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 ឧបាសម្ភ័យិក្តី នោឧបាសម្ភ័យិក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសម្ភ័យិ
 ដោយបច្ច័យជានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ . . . ជាបច្ច័យ
 ដោយការសេវនប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(០២២) លោឌុចានាលោ ធម្មោ លោឌុចានាននស្ស
 ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា ពាលា-
 ខណីកា ។ សហជាតា លោឌុចានាលោ ចេតនា
 សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្មដ្ឋាណនញ្ច រូចានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ពាលាខណីកា លោឌុ-
 ចានាលោ ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច
 រូចានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោឌុចានាលោ
 ធម្មោ ឌុចានាននស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 លោឌុចានាលោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ឌុចានាលានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោឌុចានាលោ ធម្មោ
 ឌុចានាននស្ស ច លោឌុចានាននស្ស ច ធម្មស្ស កក្ក-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោឌុចានាលោ ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ឌុចានាលានញ្ច ចិត្តសម្មដ្ឋាណនំ
 រូចានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(០២៣) លោឌុចានាលោ ធម្មោ លោឌុចានា-
 នស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ
 លោឌុចានាលោ ឃកោ ខន្ធាន្ត ។ បេ ។ ឃកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១២២] នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌

ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហ-

ជាត គឺ នោឧបាទានចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដ្នង នៃ

ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផ្នង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ នោ-

ឧបាទានចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធដ្នង នៃពួកកដតារូប ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ គឺ នោឧបាទានចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧ-

បាទាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-

ទានធម៌ផ្នង នៃនោឧបាទានធម៌ផ្នង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ នោឧបាទា-

នចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដ្នង នៃពួកឧបាទានផ្នង នៃ

ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផ្នង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១២៣] នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌

ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ នោឧបាទានក្ខន្ធទ ជាវិបាក ។ ថេ ។ វរៈ ១ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធ បញ្ញាវិហារ

[១២៤] លោឌុទានាលោ ធម្មោ លោឌុទានានស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ឯកោយេវ កតធឿដ្ឋានោ អាហារោ ។ . . . វេទ្ឋិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ រូបដីវិវេទ្ឋិយំ ឯកោយេវ ។ . . . ឈានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[១២៥] ឌុទានាលោ ធម្មោ ឌុទានានស្ស ធម្មស្ស មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឌុទានានាជិ មគ្គផ្លាជិ សម្មយុត្តកានំ ឌុទានានាជំ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ វេទ្ឋិយោ កាវណោន លវ បញ្ញា កាតញ្ច ។ . . . សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ លវ ។

[១២៦] ឌុទានាលោ ធម្មោ លោឌុទានានស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា ឌុទានានា ចិត្តសមុដ្ឋានាជំ រូទានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតំ^(១) បច្ឆាជាតា ឌុទានានា បុរេជាតស្ស វេទ្ឋស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោឌុទានាលោ ធម្មោ លោឌុទានានស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សង្ខតំ ។

១ អតិបកបទេនេវ វរិកត្ថំ ។

ឧបាសនាទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

[១២៤] នោឧបាសនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសនធម៌
 ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ កតឡឺណ្ឌិកាហារ តែ ១ គត់ ។
 . . . ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ រូបជីវិត-
 ទ្រិយតែ ១ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១២៥] ឧបាសនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាសនធម៌ ដោយមគ្គ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកអនិមគ្គ ជាឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបា-
 សន ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។ បញ្ញា ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ដោយហេតុ
 នេះចុះ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២៦] ឧបាសនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសនធម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និធិបច្ឆាជាត ។ សហជាត
 គឺ ពួកឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកឧបាសន ដែលកើតក្រោយ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោ-
 ឧបាសនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត បុរេជាត និធិបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទាន ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃនោឧបា-
 ទានធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកឧបាទានផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត
 គឺ ពួកឧបាទានក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដា-
 នរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺ ពួកឧបាទានក្តី ពួក
 សម្បយុត្តកក្កនក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។

[១២៧] ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ទិដ្ឋបាទាន ជាបច្ច័យ នៃកាមុបាទាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ចក្កៈ ។ ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកឧបាទាន ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្តសមដានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

ឧបាសម្ពុទ្ធិ បញ្ញាវិហារ

បញ្ញាជាតា ឧបាទានោ បុរេជាតស្ស ឥតស្ស កា-
 យស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានោ ធម្មា
 ឧបាទានស្ស ច លោឧបាទានស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ បដិច្ចសទិសំ ។ លោឧបា-
 ទានោ ធម្មា លោឧបាទានស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បញ្ញាជាតំ អាហារំ វត្ថុ-
 យំ ។ សង្ខតំ វិញ្ញាវតតំ ។ លោឧបាទានោ ធម្មា
 ឧបាទានស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ស-
 ហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ សហជាតសទិសំ
 បុរេជាតំ បុរេជាតសទិសំ ។ លោឧបាទានោ ធម្មា
 ឧបាទានស្ស ច លោឧបាទានស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សង្ខតំ ។
 សហជាតសទិសំ សហជាតំ វិភជិតតំ បុរេជាតសទិ-
 សំ បុរេជាតំ ។ ឧបាទានោ ច លោឧបាទានោ ច
 ធម្មា ឧបាទានស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ ទិដ្ឋទានានត្ថា
 សម្មយុត្តកា ច ខុទ្ទកា កាម្មទានានស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ចក្កំ ។ សហជាតំ ទិដ្ឋទានានត្ថា វត្ថុ
 ច កាម្មទានានស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទានទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ឯបច្ចាជានត គឺ ពួកឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃ
 នោឧបាទានធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ដូចគ្នា
 នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន បុរេជាន បច្ចាជាន អាហារ
 និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រញ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។
 នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់សហជាន និងបុរេជាន ។ សហជាន ដូចគ្នានឹងសហជានប្បច្ច័យ
 ដែរ ឯបុរេជាន ដូចគ្នានឹងបុរេជានប្បច្ច័យដែរ ។ នោឧបាទានធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃនោឧបាទានធម៌ផង ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន និងបុរេជាន ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 សហជាន ដូចគ្នានឹងសហជានប្បច្ច័យដែរ បុរេជាន ដូចគ្នានឹងបុរេជាន-
 ប្បច្ច័យដែរ បណ្ឌិត គប្បីចែកចុះ ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទា-
 នធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាន និងបុរេជាន ។ សហជាន គឺ ទិដ្ឋបាទានក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃកាមុបាទាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ ។ សហជាន
 គឺ ទិដ្ឋបាទានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាមុបាទាន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ចក្កំ ។ ឧទានានោ ច នោឧទានានោ ច ធម្មា
 នោឧទានានស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វេទ្ធិយំ ។
 សហជាតោ នោឧទានានោ ឃិកោ ខន្ធិ ច ឧទា-
 នានោ ច តិណ្ណានំ ខន្ធិនំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូចានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន្ទ ខន្ធិ . . . ។ សហជាតា
 ឧទានានោ ច មហាក្រុតា ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតា ឧទានានោ
 ច វត្ថុ ច នោឧទានានានំ ខន្ធិនំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧទានានោ ច សម្មយុត្តកា
 ច ខន្ធិ បុរេជាតស្ស វេទស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧទានានោ ច សម្ម-
 យុត្តកា ច ខន្ធិ កតទ្បិក្ការោ អាហារោ ច វេទស្ស
 កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ឧ-
 ទានានោ ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធិ រូបដីវិត្តិយព្វា
 កដត្តារូចានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានា-
 នោ ច នោឧទានានោ ច ធម្មា ឧទានានស្ស
 ច នោឧទានានស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ចក្កៈ ។ ឧបាទានធម៌ក្តី នោឧបាទានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោឧបា-
 ទានធម៌ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្ន
 អាហារ នឹងស្រ្តី ។ សហជាត គឺ នោឧបាទានក្ខន្ធ ១ ក្តី ពួក
 ឧបាទានក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ សហជាត គឺ ពួកឧបាទានក្តី ពួក
 មហាកូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។
 សហជាត គឺ ពួកឧបាទានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកនោ-
 ឧបាទានក្ខន្ធ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្ន គឺ ពួកឧបាទានក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកកន្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្ន គឺ ពួកឧបាទានក្តី ពួកសម្បយុត្តកកន្តក្តី
 កតទ្បិញ្ញាហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។
 បច្ចុប្បន្ន គឺ ពួកឧបាទានក្តី ពួកសម្បយុត្តកកន្តក្តី រូបជីវិត្រ្យន្តិយក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកដតារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌ក្តី
 នោឧបាទានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃនោឧបាទានធម៌ផង
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត

ឧបាសម្ពុទ្ធព បញ្ញាវិហារ

លោឌុចានាលោ ឯកោ ខន្ធោ ច ទិដ្ឋចានានត្ថា
 តិណ្ណាដំ ខន្ធានំ កាមុចានានស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។
 ចក្កំ ។ សហជាតំ ទិដ្ឋចានានត្ថា វត្ថុ ច កាមុ-
 ចានានស្ស សម្បយុត្តកានត្ថា ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ចក្កំ ។

[១២៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
 កក្កេ តីណិ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ តីណិ វត្ថុនិយេ
 តីណិ ណារេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

[១២៩] ឌុចានាលោ ធម្មោ ឌុចានានស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឌុចានាលោ ធម្មោ លោឌុចានានស្ស ធម្មស្ស

ឧបាទានទុកៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ នោឧបាទានទុក្ខ ១ ក្តី ទ្រង់បាទានក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង
នៃកាមុបាទានផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២
... ។ ចក្កៈ ។ សហជាត គឺ ទ្រង់បាទានក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាមុ-
បាទានផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ ។

[១២៨] ក្តីហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្តីអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីអនន្តរៈប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្តីសមនន្តរៈប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្តីសព្វាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្តីឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្តីបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីអារសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្តីកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្តី
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីត្រ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តី
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្តីអត្ថិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្តីអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២៩] ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌

મર્ત્યવૃત્તિના મરુતોનામવૃત્તિ

મારુતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા સુભાષિતવૃત્તિયેન
 યજ્ઞયા ઋષિસ્વયવૃત્તિયેન યજ્ઞયા ધૃત્વિતવૃત્તિ-
 યેન યજ્ઞયા ૧ ઋષિનામો યજ્ઞ ઋષિનામસ્વ-
 યેન ઋષિનામસ્વ યજ્ઞસ્વ મારુતવૃત્તિયેન
 યજ્ઞયા સુભાષિતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા ઋષિસ્વય-
 વૃત્તિયેન યજ્ઞયા ૧ યજ્ઞનામો યજ્ઞ યજ્ઞના-
 મસ્વ યજ્ઞસ્વ મારુતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા સુભા-
 ષિતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા ઋષિસ્વયવૃત્તિયેન યજ્ઞ-
 યા ધૃત્વિતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા યજ્ઞનામવૃત્તિયેન
 યજ્ઞયા યજ્ઞવૃત્તિયેન યજ્ઞયા મારુતવૃત્તિયેન
 યજ્ઞયા સ્વયવૃત્તિયેન યજ્ઞયા ૧ યજ્ઞના-
 મો યજ્ઞ ઋષિનામસ્વ યજ્ઞસ્વ મારુતવૃત્તિયેન
 યજ્ઞયા સુભાષિતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા ઋષિસ્વ-
 યવૃત્તિયેન યજ્ઞયા ધૃત્વિતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા
 (૧) ૧ યજ્ઞનામો યજ્ઞ ઋષિનામસ્વ યજ્ઞ યજ્ઞના-
 મસ્વ યજ્ઞસ્વ મારુતવૃત્તિયેન યજ્ઞયા

૧ મ. ઋષિ વૃત્તિ વૃત્તિયેન વૃત્તિયેન વૃત્તિ ૧

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឧបា-

ទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ផង នៃនោឧបាទានធម៌ផង ដោយ

ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាទានធម៌

ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ

អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយត្រ័យប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានធម៌ ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ

សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោឧបាទានធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-

ទានធម៌ផង នៃនោឧបាទានធម៌ផង ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ឧបទានទុក្ខេ បញ្ញាវារោ

សហជាតិវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ ឧបទានិស្សយវ្យុត្តយេន
 បច្ចុយោ បន្ទាជាតិវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ បុរេជាតិវ្យុត្ត-
 យេន បច្ចុយោ ។ ឧទានានោ ច លោធិធិធិធិធិធិធិធិ ច
 ធិធិធិ ឧទានានិស្ស ធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិ
 បច្ចុយោ សហជាតិវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ ឧបទានិស្សយ-
 វ្យុត្តយេន បច្ចុយោ ។ ឧទានានោ ច លោធិធិធិធិធិធិធិធិធិ
 ធិធិធិ ធិធិធិ លោធិ
 វ្យុត្តយេន បច្ចុយោ សហជាតិវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ
 ឧបទានិស្សយវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ បន្ទាជាតិវ្យុត្តយេន
 បច្ចុយោ អាហារវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ ក្រដ្ឋិនិយវ្យុត្ត-
 យេន បច្ចុយោ ។ ឧទានានោ ច លោធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិ
 ច ធិធិធិ ឧទានានិស្ស ច លោធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិធិ
 ច ធិ
 អាហារវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ សហជាតិវ្យុត្តយេន
 បច្ចុយោ ឧបទានិស្សយវ្យុត្តយេន បច្ចុយោ ។

[១៣០] និហេតុយា នវ និអារម្មណោ នវ
 សត្វត្ថ នវ លោកិកតេ នវ ។

[១៣១] ហេតុវ្យុត្តយា និអារម្មណោ នវ ...
 និស្សយេ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ
 និស្សយេ នវ សត្វត្ថ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ
 នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ
 នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ នវ និស្សយេ

ឧបាសន៍ទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាទៈ

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឧបាសន៍ធម៌ក្តី នោឧបាសន៍ធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាសន៍ធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាសន៍ធម៌
 ក្តី នោឧបាសន៍ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោឧបាសន៍ធម៌ ដោយការម្ម-
 ណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ឧបាសន៍ធម៌ក្តី
 នោឧបាសន៍ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាសន៍ធម៌ផល នៃនោឧបាសន៍ធម៌ផល
 ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៣០] ក្តីនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីនការម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្តីនោ-
 សវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣១] ក្តីនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ . . . ក្តីនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីនអតាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្តីនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្តីបច្ច័យទាំង
 អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្តីនសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នវ័ប្បយុត្តេ នវំ នោនត្តិយា នវំ នោវិតតេ នវំ ។

[១៣២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវំ . . .

អធិបតិយា នវំ ។ អនុលោមមាតិកា កាតញ្ច ។

. . . អវិតតេ នវំ ។

ឧបាសទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាសទុកំ

បដិប្បវា

[១៣៣] ឧបាសទុកំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសទុកំ

យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាសទុកំ

ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ

ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធា បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ

បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កនំ . . . ។

យថា លោកិយទុកំ ឯកំ កាតញ្ចំ និប្បាណករណំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ កងនោតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
កងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(១៣២) កងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
... កងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើចុះ ។ . . . កងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ ឧបាទានទុក ។

ឧបាទានីយទុកៈ

បដិប្បវារៈ

(១៣៣) ឧបាទានីយធម៌^(១) (ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន)
អាស្រ័យ នូវឧបាទានីយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្បជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទានីយក្នុង ១ នូវ
ខន្ធ ២ . . . វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ កងបដិសន្ធិកុណៈ ពួកខន្ធ
អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . . ។

លោកិយទុកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ (ឧបាទានីយទុកៈ)
យ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យប្លែក ។ គ្មានទេ ។

១ កុសល អកុសល វិបាក ពិរិយាព្យាត្រីឥក្ខន្ធក្នុង ៣ និស្សបទាំងអស់ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទកំ

បដិបូរិវោ

[១៣៤] ឧបាទានសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 បាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឧបាទានសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ភយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ។ ឧបាទានសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឧបាទានសម្បយុត្តំ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 រូបំ ទិដ្ឋិកភវិប្បយុត្តលោកសហកតេ ខន្ធទ្វេ បដិច្ច
 លោកោ ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច
 ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឧបាទានសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 ភយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . .
 ទិដ្ឋិកភវិប្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 ភយោ ខន្ធា លោកោ ច ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ។

ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌៖

បដិច្ចារៈ

[១៣៤] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌^(១) (ធម៌ ប្រកបដោយឧបា-
 ទាន) អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ ១ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌^(២) (ធម៌ដែលប្រាសចាកឧបា-
 ទាន) អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ
 ប្បច័យ គឺ ចិត្តសមដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ
 លោកៈក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 លោកៈវៃតប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទាន-
 សម្បយុត្តកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី លោកៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយលោកៈវៃតប្រាសចាកទិដ្ឋិ នូវខន្ធ ២ ... ។

១ បានដល់លោកមូល ៨ ជាទិដ្ឋិតតសម្បយុត្ត ៤ ជាទិដ្ឋិតវិប្បយុត្ត ៤ ។ ២ បាន
 ដល់លោកៈ ជាទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តទាំង ៤ ទោសមូល ២ មោហមូល ២ កុសលក្នុងភូមិ ៤
 វិបាកក្នុងភូមិ ៤ កិរិយាព្យាប្រឹក្សានុភូមិ ៣ រូប និងនិព្វាន ។

អរិយធម៌បំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទាននវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាននវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទាននវិប្បយុត្តំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ បដិសន្ធិកូលោ ឧបាទាននវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា កដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ
 . . . ។ ឧបាទាននវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិ-
 កតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។
 ឧបាទាននវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ
 ច ឧបាទាននវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តញ្ច
 ឧបាទាននវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោក-
 សហកតំ ឯកំ ខន្ធា លោកញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ ឧបាទានសម្បយុត្តញ្ច ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាននវិប្បយុត្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ក៏ ចិត្តសម្មជានុបក្ខី អាស្រ័យ
 នូវឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្មជានុប អាស្រ័យ
 នូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ខន្ធ ៣ ក៏ កងតារូបក្ខី អាស្រ័យ
 នូវឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធ ១ កងបដិសន្ធិកុណៈ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ឯពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ។

ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកកន្ធ អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែល
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្ខី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្ខី
 អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកកន្ធក្ខី ចិត្តសម្មជានុបក្ខី អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែល
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ផង នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តែ
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ឧបាទានវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង

ឧបាទានសម្បយុត្តទ្ធិ បដិច្ចវារោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទានសម្បយុត្ត ខន្ធ
 ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិកត-
 វិប្បយុត្តលោកសហគតេ ខន្ធ ច លោកញ្ច បដិច្ច
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តញ្ច ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច
 ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតំ ឯកំ ខន្ធឯ លោកញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទ ខន្ធទ... ។

[១៣៥] ឧបាទានសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ច-
 យា ឧបាទានសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ន្ទ ខន្ធទ... ។ ឧបាទានសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច
 លោកោ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តោ ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតំ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា លោកោ
 ច ន្ទ ខន្ធទ... ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ធម្មំ

ឧបាសម្ពុយុត្តន្តៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មជានុប អាស្រ័យ នូវ
 ពួកឧបាសម្ពុយុត្តន្តផង នូវពួកមហាក្កតផង ចិត្តសម្មជានុប
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវ
 លោកៈផង ។ ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ក្តី ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ផង នូវឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពួក ក្តី ចិត្តសម្មជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង
 នូវខន្ធ ២ . . . ។

(១៣៥) ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាសម្ពុ-
 យុត្តន្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពួក អាស្រ័យ
 នូវឧបាសម្ពុយុត្តន្ត ១ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌
 អាស្រ័យ នូវឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ លោកៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃ
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ក្តី ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពួក ក្តី លោកៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 លោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ឧបាសម្ពុយុត្តន្តធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ខន្ធ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ បដិសទ្ធិកុណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ខន្ធ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។
 ឧបាទានសម្បយុត្តញ្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ
 ខន្ធឯកំ លោកញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ
 ... ។ សង្ខតំ ។

[១៣៦] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ធម អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ ធម សមនន្តរេ ធម សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញោ ធម និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ ធម
 មុរេជាតេ ធម អាសេវនេ ធម កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ
 អាហារេ នវ សព្វត្ថេ នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ ធម
 វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា ធម វិគតេ ធម
 អវិគតេ នវ ។

អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណ្ឌប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ល វត្ថុ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកកន្ល អាស្រ័យ នូវលោកៈ
 ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទាន-
 សម្បយុត្តធម៌ផង នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការ-
 ម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ
 តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

- [១៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣៧] ឧបាសម្ពុយ្យត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 នាសម្ពុយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ ឧបាសម្ពុយ្យត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្រេ ខន្ធធ្វេ . . .
 អហេតុកប្បដិសន្ធិំ យាវ អសញ្ញាសត្តា វិចិក្ខា-
 សហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចិក្ខា-
 សហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[១៣៨] ឧបាសម្ពុយ្យត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 នាសម្ពុយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា
 ឧបាសម្ពុយ្យត្តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 រូបំ ។ ឧបាសម្ពុយ្យត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសា-
 នសម្ពុយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា
 ឧបាសម្ពុយ្យត្តោ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយ្យត្តំ លោកំ បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ ឧបាសា-
 សម្ពុយ្យត្តោ ឧបាសម្ពុយ្យត្តោ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 នាសម្ពុយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា
 ឧបាសម្ពុយ្យត្តោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយ្យត្តលោកសហគតេ
 ខន្ធធ្វេ ច លោកញ្ច បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ . . .

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

[១៣៧] ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្ត-
 សម្បជ្ជានុបេក្ខី អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធទ ជាអហេតុកៈ
 នូវខន្ធ ២ . . . អហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១៣៨] ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្បជ្ជានុប-
 អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធទ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ អា-
 ស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បដ្ឋយ
 គឺ ចិត្តសម្បជ្ជានុបេ អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធទ ចិត្តសម្បជ្ជានុ-
 បេ អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ
 រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបា-
 ទានសម្បយុត្តធម៌ផង នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នការម្មណាប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្បជ្ជានុបេ អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានសម្ប-
 យុត្តកន្ធទផង នូវពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសម្បជ្ជានុបេ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង ។ . . .

នអនិបតិប្បត្តយា នអនន្តរាប្បត្តយា នសមនន្តរាប្បត្ត-
យា នឧបនិស្សយាប្បត្តយា ។

[១៣៧] ឧបាទាននសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
ទាននសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បត្ត-
យា អរូបេ ឧបាទាននសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ចត-
យោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។ ឧបាទាននសម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាននិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុ-
រេជាតប្បត្តយា អរូបេ ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តលោកសហ-
កតេ ខន្ធា បដិច្ច លោកោ ឧបាទាននសម្បយុត្តោ
ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧបាទាននសម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាននសម្បយុត្តោ ច ឧបាទាននិប្ប-
យុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ នបុរេជាតប្បត្តយា អរូបេ
ទិដ្ឋិកតសម្បយុត្តលោកសហកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
តយោ ខន្ធា លោកោ ច ទ្វេ ខន្ធធ្វេ ... ។ ឧបាទាន-
និប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទាននិប្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បត្តយា អរូបេ ឧបាទាននិប្ប-
យុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ
... ឧបាទាននិប្បយុត្តោ ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
រូបំ ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តំ លោកំ បដិច្ច ចិត្តស-
ម្មដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរេវច្ច័យ នសមនន្តរេវច្ច័យ និននឧប-
និស្សយេវច្ច័យ ។

[១៣៧] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ កង់អរូប ខន្ធ ៣
អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . ។ ឧបា-
ទានវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ កង់អរូប លោកៈ អាស្រ័យ នូវពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប
អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី
ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ កង់អរូប ខន្ធ ៣ ក្តី លោកៈក្តី
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ នូវខន្ធ
២ . . . ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ កង់អរូប ខន្ធ ៣
អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ . . . ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប អា-
ស្រ័យ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធ ចិត្តសម្មដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវលោកៈ
ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ កង់បដិសន្ធិកុណៈ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

ឧបាសម្ពយ្យត្តកថា បដិច្ចវិហារ

ឧបាសម្ពយ្យត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាសម្ពយ្យត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា អរូបេ ទិដ្ឋិកត-
 វិប្បយ្យត្តំ លោកំ បដិច្ច សម្បយ្យត្តកា ខន្ធា ។ ឧបា-
 នាសម្បយ្យត្តញ្ច ឧបាសម្ពយ្យត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ឧបាសម្ពយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្ប-
 ច្ចយា អរូបេ ទិដ្ឋិកតវិប្បយ្យត្តលោកសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធា លោកញ្ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។
 ឧបាសម្បយ្យត្តញ្ច ឧបាសម្បយ្យត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ឧបាសម្បយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ច-
 យា ឧបាសម្បយ្យត្តោ ខន្ធា ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយ្យត្តលោកសហគតេ
 ខន្ធា ច លោកញ្ច បដិច្ច ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ។ . . .
 នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នអាសេវនប្បច្ចយា ។

[១៤០] ឧបាសម្បយ្យត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 នាសម្បយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា
 ឧបាសម្បយ្យត្តោ ខន្ធា បដិច្ច សម្បយ្យត្តកា
 ចេតនា ។ ឧបាសម្បយ្យត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 នាសម្បយ្យត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា

ឧបាសនសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ឧបាសនសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប ពួកសម្បយុត្តកក្កន
 អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាសនសម្បយុត្តធម៌
 អាស្រ័យ នូវឧបាសនសម្បយុត្តធម៌ផង នូវឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង
 នូវខន្ធ ២ . . . ។ ឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាសនសម្ប-
 យុត្តធម៌ផង នូវឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មដានរូប អាស្រ័យ នូវពួកឧបាសនវិប្បយុត្ត-
 កក្កនផង នូវពួកមហាកក្កនផង ចិត្តសម្មដានរូប អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង ។ . . .
 ព្រោះនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(១៤០) ឧបាសនសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាសនសម្ប-
 យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺ សម្បយុត្តកចេតនា
 អាស្រ័យ នូវពួកឧបាសនសម្បយុត្តកក្កន ។ ឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌
 អាស្រ័យ នូវឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទាននវិប្បយុត្តោ ខន្ធភ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា
ពាហិរំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . . ។

ឧបាទាននវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ
លោកំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ ឧបាទា-
នសម្បយុត្តកា ឧបាទានវិប្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
បាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា
ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតេ ខន្ធភ ច លោកកា
បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ។ សង្ខតំ ។

[១៤១] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ភីណិ
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបរាជានេ សត្ត នបញ្ញាជានេ
នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារេ នវ
នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ
នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តោ ភីណិ នវិប្បយុត្តោ ធម្ម
នោនត្តិយា ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ កាតកា សហជាតវារេ
បដិច្ចវារសទិសោ ។

គឺ សម្បយុត្តកថេតនា អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ពាហិរ
 ... អាហារសម្បជាន ... ឧតុសម្បជាន ... ។ ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 កម្មប្បច្ច័យ គឺ សម្បយុត្តកថេតនា អាស្រ័យ នូវលោកៈ ដែលប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានសម្បយុត្ត-
 ធម៌ផង នូវឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
 គឺ សម្បយុត្តកថេតនា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ
 តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

- (១៤១) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការមុណប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តវប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ទាំងពីរយ៉ាង ក្រៅនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ឯសហ-
 ជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវិរោ

(១៤២) ឧបាសម្ព័យ្យុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបា-
 នានសម្ព័យ្យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តិណិ បដិច្ចសទិសំ ។ ឧបាសម្ព័យ្យុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
 ឧបាសម្ព័យ្យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឧបាសម្ព័យ្យុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា ... យាវ អជ្ឈ-
 តិកា មហាក្ខតា វត្ថុំ បច្ចយា ឧបាសម្ព័យ្យុត្តា
 ខន្ធវា វត្ថុំ បច្ចយា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ ។
 ឧបាសម្ព័យ្យុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបាសម្ព័យ្យុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ឧបាស-
 ម្ព័យ្យុត្តា ខន្ធវា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បច្ចយា
 សម្ព័យ្យុត្តកា ខន្ធវា ។ ឧបាសម្ព័យ្យុត្តំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ឧបាសម្ព័យ្យុត្តោ ច ឧបាសម្ព័យ្យុត្តោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ឧបាសម-
 វ័យ្យុត្តា ខន្ធវា មហាក្ខតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តំ លោកំ បច្ចយា សម្ព័យ្យុត្តកា
 ខន្ធវា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា ទិដ្ឋិកត-
 វិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធវា ច លោកោ ច ។

ឧបាទានសម្បយុត្តកុរៈ បច្ចយវារៈ

បច្ចយវារៈ

(១៤២) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ល ១ . . . រហូតដល់ពួកមហាក្ខតខាងក្នុង ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកកន្ល ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ល ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកកន្លក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

ឧទានានិសម្បយុត្តញ្ច ឧទានានិវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុ-
 យា ឧទានានិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ឧទានានិសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ទិដ្ឋិកត-
 វិប្បយុត្តលោកសហគតំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច លោកញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ ឧទានានិ-
 សម្បយុត្តញ្ច ឧទានានិវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 ឧទានានិវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ឧទានានិសម្បយុត្តោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចុ-
 យា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកស-
 ហគតេ ខន្ធធ្វេ ច លោកញ្ច បច្ចុយា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
 រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតេ ខន្ធធ្វេ ច វត្តញ្ច
 បច្ចុយា លោកោ ។ ឧទានានិសម្បយុត្តញ្ច ឧទា-
 នានិវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា ឧទានានិសម្បយុត្តោ
 ច ឧទានានិវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ឧទានានិសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច
 បច្ចុយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ឧទានានិ-
 សម្បយុត្តោ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចុយា ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ រូបំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតំ ឯកំ
 ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធា លោកោ ច

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងឧ-
 បាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាក
 ទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌
 ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកឧបាទានសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសម្មជាន-
 រូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាក
 ទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈផង លោកៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំ
 ដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង ។ ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានសម្បយុត្ត-
 ធម៌ផង នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាទានសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុ
 ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកឧបាទានសម្ប-
 យុត្តក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ក្តី លោកៈក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង

ឧបាសម្ពុយ្យុត្តទុកេ បច្ចយវារោ

ទ្វេ ខទ្វេ . . . ។ សង្ខតំ ។ អារម្មណាប្បច្ចយម្ហិ
បញ្ច វិញ្ញាណា កាកត្វា ។

[១៤៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សព្វត្ថេ នវ វិចារកេ ឯកំ
អវិគតេ នវ ។

[១៤៤] ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ឧបា-
ទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា អ-
ហេតុកំ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បច្ចយា . . .
យាវ អសញ្ញសត្តា ចក្កាយតនំ បច្ចយា ចក្ក-
វិញ្ញាណំ កាយាយតនំ . . . វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា
ឧបាទានវិប្បយុត្តា ខន្ធវា វិចីកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ច-
សហគតេ ខន្ធវា ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា វិចីកិច្ឆាសហ-
គតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ សង្ខតំ ។

[១៤៥] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
នឧបទិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ សត្តេ នបច្ឆាជានេ
នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ចត្តាវ នវិចារកេ នវ

ឧបាសនសម្បយុត្តទុកៈ បច្ចយវារៈ

នឹងខន្ធ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ វិញ្ញាណទាំង ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ បណ្ឌិត គប្បធ្វើចុះ ។

[១៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៤៤] ឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាសនវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពឹងផ្អែក នឹងឧបាសនវិប្បយុត្តកន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ . . . រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ . . . ពួក ឧបាសនវិប្បយុត្តកន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចក្ខិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចក្ខិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៤៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នលោនេ ឯកំ
នមត្តេ ឯកំ នសម្មយុត្តោ ភីណិ នវិប្បយុត្តោ ន
នោនត្តិយា ភីណិ ហោវិគតេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណមិ និស្សយវារោមិ
កាតញ្ចា ។

សំសដ្ឋារោ

(១៤២) ឧទានានសម្មយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ
ឧទានានសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ឧទានានសម្មយុត្តំ ឯកំ ខន្ធិ សំសដ្ឋា . . . ភីណិ ។
ឧទានានវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ឧទានានវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសំ អរូបំ ។
ឧទានានវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ឧទានានសម្ម-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសំ
អរូបំ ។ ឧទានានសម្មយុត្តញ្ច ឧទានានវិប្បយុត្តញ្ច
ធម្មំ សំសដ្ឋោ ឧទានានសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បដិច្ចសទិសំ អរូបំ ។

(១៤៧) ហេតុយា ន អារម្មណោ ន អធិបតិយា
ន សត្វត្តំ ន វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ ន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនោហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោ-
នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី និងស្វយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ
យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសង្ខារៈ

[១៤៦] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងឧបាទានសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ច្រឡំ នឹងឧបាទានសម្បយុត្ត-
ក្ខន្ធទ... មានវារៈ ៣ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងឧបាទា-
នវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ អរូប ដូចគ្នា
នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹង ឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ អរូប ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-
វារៈដែរ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងឧបាទានសម្បយុត្តធម៌
ផង នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ អរូប ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(១៤៦) ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ ធម្មំ សំសង្ការោ
ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយោ ។

(១៤៧) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា ន
នបុរេជាតេ ន នបច្ឆាជាតេ ន នអាសវនេ ន
នកម្មេ ចត្តារិ នវិចារកេ ន នឈានេ ឯកំ នមក្ក
ឯកំ នវិប្បយុត្តកុរោ ន ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាទាបិ សម្ពុយុត្តកុរោបិ
កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(១៥០) ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ ធម្មោ ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ
សម្ពុយុត្តកុរោ ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ ហេតុ សម្ពុយុត្តកុរោ ខត្តានំ ខត្តានំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ
ធម្មោ ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបាសម្ពុយុត្តកុរោ ហេតុ ចិត្ត-
សម្មដ្ឋានំ រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិ-
កតិប្បយុត្តកុរោ កសហកតា ហេតុ ទិដ្ឋិកតិប្ប-
យុត្តកុរោ លោកស្ស ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូទានំ
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ កាតញ្ចំ

ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ៈ បញ្ញាវិវរៈ

[១៤៨] ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំ នឹងឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជានុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជានុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ការរាប់ទាំង ៤ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១៥០] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ពួកហេតុ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបដ្ឋយ នៃលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកញ្ញដ្ឋានំ

ឧទានានសម្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូទា-
 នំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានវិប្បយុត្តា
 នម្មា ឧទានានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ឧទានានវិប្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តា លោកោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូទា-
 នំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ ម្យលំ កា-
 តត្ថំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តា លោកោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាតត្ថំ ទិដ្ឋិកត-
 វិប្បយុត្តា លោកោ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋានានញ រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទា-
 នានសម្បយុត្តោ ច ឧទានានវិប្បយុត្តោ ច នម្មា ឧទា-
 នានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា មោហោ ច លោកោ
 ច សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកឧបាទានសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃ
 ពួកចិត្តសម្បជានុបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ដែលច្រឡំដោយ
 លោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃលោកៈ
 ផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ឧបាទានវិប្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង នៃពួកចិត្ត-
 សម្បជានុបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជា
 បច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ នៃពួកចិត្តសម្បជានុប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើចុះ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនផង
 នៃពួកចិត្តសម្បជានុបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌
 ក៏ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក៏ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈក៏ លោកៈក៏ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែ
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តក្កោ បញ្ញាវារោ

ម្យលំ កោតតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ មោ-
 ហោ ច លោភោ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូទានំ ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច
 ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស
 ច ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ មោហោ
 ច លោភោ ច សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នានញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥០] ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបាទានសម្បយុត្តោ ខន្ធន្ត អារត្ត ឧបាទានសម្បយុត្តោ
 ខន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ កោតតំ ឧបាទានសម្បយុត្តោ
 ខន្ធន្ត អារត្ត ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ខន្ធា ច លោភោ
 ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ កោតតំ ឧបាទានសម្បយុត្តោ
 ខន្ធន្ត អារត្ត ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ខន្ធា ច
 លោភោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ
 ។ មេ ។ បុត្រេ សុចិណ្ណានិ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្តា

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ មោហៈក្តី លោភៈក្តី ដែលប្រឡំដោយ
 លោភៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈក្តី លោភៈក្តី ដែលប្រឡំដោយលោភៈតែ
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកនផង ពួកចិត្តសមដានរូប
 ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៥១) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកកន កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាវត្ត នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកកន ។ មូល បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកកនក្តី លោភៈក្តី កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាវត្ត នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកកន ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ
 ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោភៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោភៈក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាវត្ត នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកកន ។ ឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយការមូលប្បច្ច័យ គឺ
 (បុគ្គល) ឲ្យ នូវទាន . . . នូវសីល . . . នូវឧបោសថកម្ម ។ បេ ។ នូវ
 ពួកកុសល ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពីឈាន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

លាជំ បច្ចុវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ អារត្ត
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ វាគោ ... វិចិត្តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចំ
 ... លាទេ បរិហីទេ វិប្បដិសាវិស្ស ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈតិ អរិយា មក្កា វុដ្ឋហិត្វា មក្កំ បច្ចុវេក្ខតិ
 ដលំ ... ទិញ្ញាជំ បច្ចុវេក្ខតិ ទិញ្ញាជំ កោត្រកុស្ស
 វោទានស្ស មក្កស្ស ដលស្ស អាវដ្ឋនាយ អាម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អរិយា ឧទានានវិប្បយុត្តោ
 បរិហីទេ កិលេសេ ... វិក្ខម្ហិតេ កិលេសេ ...
 បុព្វេ ... ចក្កំ ... វត្ថំ ... ឧទានានវិប្បយុត្តោ
 ខន្ធច លោកញ្ច អនិច្ចតោ ... វិបស្សនំ អស្សា-
 ទេនិ អភិទទ្គនិ តំ អារត្ត ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ វាគោ
 ... វិចិត្តិញ្ញា ... ឧទ្ធច្ចំ ... ទោមនស្សំ ... សត្វំ
 បរិបុណ្ណំ ទិព្វេន ចក្កនា យាវ កាយវិញ្ញាណំ
 ឧទានានវិប្បយុត្តោ ខន្ធវា វត្ថុវិញ្ញាណស្ស ចេតោ-
 បរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យ-
 ថាគម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវដ្ឋ-
 នាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ ឧទានាន-
 វិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧទានានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទានំ ... ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ហើយពិចារណា នូវឈាន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិ ប្រារព្ធ នូវកុសលនោះ ... វិចិក្ខុចារ ... ឧទ្ធច្ចៈ ...
 ទោមនស្ស របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះតែលះបង់
 ឈាន កើតឡើង ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា
 នូវមគ្គ នូវផល ... ពិចារណា នូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ វេទានៈ មគ្គ និងផល ដោយការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្ត-
 កិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិន
 ហើយ ... ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ឃើញ
 ច្បាស់ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្លងផង នូវលោកៈផង ថាមិនទៀង
 ... ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ប្រារព្ធ
 នូវខន្ធនោះ ... វិចិក្ខុចារ ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស ...
 ដំណើរទាំងអស់ មានបរិបូណ៌ (ទាំងអំពីឃើញរួច) ដោយទិព្វចក្ខុ
 រហូតដល់កាយវិញ្ញាណ ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្លង ជាបច្ច័យ នៃការ
 ពិចារណា នូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាភមបតញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យ នូវទាន ... ។ ថេ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទ្រព្យ បញ្ញាវិហារ

ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ឧបាទានវិប្បយុត្ត
 ខន្ធ ច លោកញ្ច អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត
 វាលោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ច ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស
 ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ . . . ឧបាទានវិប្បយុត្ត ខន្ធ ច លោកញ្ច អារត្ត
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធ ច លោកោ
 ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតេ ខន្ធ ច លោកញ្ច អារត្ត ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តា ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ កាតតំ ទិដ្ឋិ-
 កតវិប្បយុត្តលោកសហគតេ ខន្ធ ច លោកញ្ច
 អារត្ត ឧបាទានវិប្បយុត្តា ខន្ធ ច លោកោ ច
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ កាតតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតេ ខន្ធ ច លោកញ្ច អារត្ត ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហគតា ខន្ធ ច លោកោ ច ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នូវឈាន . . . នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ព្រេកអរ រីករាយ នឹងពួក
ឧបាទានវិប្បយុត្តកន្លងផង នឹងលោកៈផង រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-
ទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
គឺ នូវចក្ខុ . . . នូវវត្ថុ . . . ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាស
ចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកឧបាទានវិប្ប-
យុត្តកន្លងផង នូវលោកៈផង ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្លង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង ។ មូល
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្លងក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង
ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង
នូវលោកៈផង ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
លោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(១៥២) ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទាន-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
ឧបាទានសម្បយុត្ត ខន្ធ ករុំ កត្វា ឧបាទានសម្ប-
យុត្តា ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ ឧបាទា-
នសម្បយុត្តា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាតត្ថំ អារម្មណា-
ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ឧបាទា-
នសម្បយុត្ត ខន្ធ ករុំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ
លោកោ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ ឧបាទាន-
សម្បយុត្តា អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អធិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
កតា អធិបតិ លោកស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ ម្យលំ កាតត្ថំ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ឧបាទានសម្បយុត្ត ខន្ធ
ករុំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច
លោកោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ ឧបាទា-
នសម្បយុត្តា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៥២] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្លកើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ល ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកន្ល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ល ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បជានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ អធិបតិ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃលោកៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូល គឺ ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ល ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកន្លផង នៃពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

ឧបាសម្ពុយ្យុត្តកថា បញ្ញាវិហារ

ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា អធិបតិ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧទានានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
 ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ នានំ . . . សីលំ ។ បេ ។
 លាណា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ
 អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ ករំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
 យុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ អរិយា មត្តា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា ។ បេ ។ ជលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ឧទានានវិប្បយុត្ត ខន្ធទេ ច
 លោកញ្ច ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ តំ ករំ
 កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។
 សហជាតាធិបតិ ឧទានានវិប្បយុត្តា អធិបតិ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧទានានសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ នានំ ។ បេ ។ លាណា . . .
 ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ឧទានានវិប្បយុត្ត ខន្ធទេ ច

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

អធិបតិ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ៃនលោកៈផង ៃនពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូបផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
ធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន ... នូវសីល ។ បេ ។
ចេញ អំពីឈាន ហើយធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ធ្វើ នូវកុសលនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ
។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ
... ធ្វើ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកក្ខន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព
ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ធ្វើ នូវខន្ធ
នោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ
គឺ ឧបាទានវិប្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
ពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌
ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យនូវទាន ។ បេ ។ អំពីឈាន
... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកក្ខន្ធផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

លោកញូ កុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ តំ កុំ
 កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ ឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ច ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ឧបាទានវិប្បយុត្ត-
 ខន្ធ ច លោកញូ កុំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតា ខន្ធ ច លោកោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តោ ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណាធិបតិ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតេ ខន្ធ
 ច លោកញូ កុំ កត្វា ឧបាទានសម្បយុត្តោ ខន្ធ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ម្យលំ កាតតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 គតេ ខន្ធ ច លោកញូ កុំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ
 លោកោ ឧប្បជ្ជតិ ។ ម្យលំ កាតតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោ-
 កសហគតេ ខន្ធ ច លោកញូ កុំ កត្វា ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហគតា ខន្ធ ច លោកោ ច ឧប្បជ្ជន្តិ ។

[១៥៣] ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧបាទានសម្បយុត្តោ ខន្ធ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ហើយក្រែកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើ
 នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។
 ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
 ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
 គឺ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែ
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តកន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។ ឧបាទានសម្បយុត្ត-
 ធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ ពួកឧបាទានសម្ប-
 យុត្តកន្ធកើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ
 តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។ មូល បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើចុះ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវ
 ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង
 ឲ្យជាទីគោរព ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែលច្រ-
 ឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ
 នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង
 ឲ្យជាទីគោរព ។

[១៥៣] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយអន្តរាប្បច័យ គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ មុន ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវិហោ

បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧបាទានសម្បយុត្តាធំ ខន្ធចំ
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាកតំ បុរិមា
 បុរិមា ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធចំ បច្ឆិមស្ស
 បច្ឆិមស្ស ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបាទានសម្បយុត្តា ខន្ធចំ វុដ្ឋានស្ស
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាកតំ បុរិមា
 បុរិមា ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធចំ បច្ឆិ-
 មាធំ បច្ឆិមាធំ ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តលោកសហគតាធំ
 ខន្ធចំ លោកស្ស ច អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបាទានិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ ទិដ្ឋិ-
 កតិប្បយុត្តោ លោកោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ទិដ្ឋិក-
 តិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តោ លោកោ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា ឧបាទានិប្បយុត្តា
 ខន្ធចំ បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ឧបាទានិប្បយុត្តាធំ ខន្ធចំ
 អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនុលោមំ តោត្រកុស្ស
 ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ
 កាកតំ បុរិមោ បុរិមោ ទិដ្ឋិកតិប្បយុត្តោ លោកោ

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានសម្បយុត្តក្នុង ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ
 តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃលោកៈ ក្រោយ ។ ដែលប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តក្នុង ជាបច្ច័យ
 នៃវដ្តាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ
 មុនៗ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 ក្រោយ ។ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃលោកៈ
 ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ លោកៈ មុនៗ ដែល
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃលោកៈ ក្រោយៗ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃ
 វដ្តាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តក្នុង មុនៗ ជាបច្ច័យ
 ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តក្នុង ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម
 ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកូ និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ លោកៈ មុនៗ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតាទំ
 ខន្ធាទំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារដ្ឋេនា ឧទានា-
 នសម្បយុត្តាទំ ខន្ធាទំ អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ម្យលំ កាកត្ថំ បុរិមោ បុរិមោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកោ
 បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតាទំ
 ខន្ធាទំ លោកស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារដ្ឋេនា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតាទំ ខន្ធាទំ
 លោកស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទា-
 នានសម្បយុត្តោ ច ឧទានានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧទានានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 គតា ខន្ធា ច លោកោ ច បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ ទិដ្ឋិ-
 កតវិប្បយុត្តលោកសហគតាទំ ខន្ធាទំ អនន្តវប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាកត្ថំ បុរិមោ បុរិមោ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធា ច លោកោ
 ច បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តស្ស លោ-
 កស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហគតា ខន្ធា ច លោកោ ច វដ្ឋានស្ស
 អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាកត្ថំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនា (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យ
 នៃពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើចុះ លោកៈ មុន ។ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃ
 លោកៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃលោកៈផង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ
 មុន ។ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ មុន ។
 ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 លោកៈ ក្រោយ ។ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួក
 ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃវដ្តាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ

បុរិមា បុរិមា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តុលោកសហគតា ខន្ធា ច
លោកោ ច បច្ឆិមាធំ បច្ឆិមាធំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តុលោក-
សហគតាធំ ខន្ធាធំ លោកស្ស ច អនន្តវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៥៤] ឧបាសម្ពុយុត្តុក្កេ ធម្មោ ឧបាសា-
នសម្ពុយុត្តុស្ស ធម្មស្ស សមនន្តវប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ . . . សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ច-
សទិសំ នវ ។ . . . អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បដិច្ចសទិសំ ន ។ . . . ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បច្ចយវាវសទិសំ នវ ។

[១៥៥] ឧបាសម្ពុយុត្តុក្កេ ធម្មោ ឧបាសា-
នសម្ពុយុត្តុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តវបទិស្សយោ បកក្ខបទិស្ស-
យោ ។ បេ ។ បកក្ខបទិស្សយោ ឧបាសម្ពុយុត្តុក្កេ
ខន្ធា ឧបាសម្ពុយុត្តុក្កេធំ ខន្ធាធំ ឧបទិស្សយប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាតត្ថំ ឧបាសម្ពុយុត្តុក្កេ
ខន្ធា ឧបាសម្ពុយុត្តុក្កេធំ ខន្ធាធំ លោកស្ស ច ឧប-
ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាតត្ថំ ឧបាសា-
នសម្ពុយុត្តុក្កេ ខន្ធា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តុលោកសហគតាធំ
ខន្ធាធំ លោកស្ស ច ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃត្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈ
ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃត្រាស
ចាកទិដ្ឋិផង នៃលោកៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(១៥៤) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ . . . ជាបច្ច័យ
ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ . . .
ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

(១៥៥) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាន-
សម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ
គឺ ពួក ឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកឧបា-
ទានសម្បយុត្តកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធផង នៃលោកៈ
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួក
ឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ
តៃត្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃលោកៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទានានិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧទានានិប្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
 បនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សន្នំ ឧបនិស្សយ ទានំ
 ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ មាទំ ជប្បេតិ
 សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ . . . ឧទានានិប្បយុត្តំ រាគំ មាទំ
 បត្តទំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ
 ។ បេ ។ សន្នំ ភិក្ខុតិ សុទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ
 សុទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ ឧទានានិប្បយុត្តស្ស រាគស្ស
 មាទស្ស បត្តនាយ កាយកស្ស សុខស្ស ផលសមា-
 បតិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានិ-
 ប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧទានានិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ សន្នំ ឧប-
 និស្សយ មាទំ ជប្បេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណិ សីលំ ។ បេ ។
 បញ្ញំ . . . ឧទានានិប្បយុត្តំ រាគំ មាទំ បត្តទំ . . .
 សេនាសនំ ឧបនិស្សយ អទិន្នំ . . . មុសា . . . បិសុ-
 ណំ . . . សម្ពំ . . . សន្និ . . . ទិល្វាបំ . . . ឯកា-
 តារិកំ . . . បរិបទ្តេ . . . បរទារិ . . . តាមយាតំ
 . . . និកមយាតំ . . . សុទ្ធា . . . សេនាសនំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិ-
ស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សោយបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ត-
បនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ
ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លើង
មានៈ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា ... នូវឧបាទានវិប្បយុត្តកគៈ
នូវមានៈ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ... អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ
នូវទាន ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ
ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ។ បេ ។ នៃបញ្ញា នៃឧបាទានវិប្បយុត្តកគៈ មានៈ
សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ
ហើយតម្លើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា ... នូវ
ឧបាទានវិប្បយុត្តកគៈ នូវមានៈ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ... អាស្រ័យ
នូវសេនាសនៈ នូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ... កុហក ... នូវពាក្យ
ញុះញង់ ... នូវពាក្យគតប្រយោជន៍ ... នូវទី-ត ... នូវការលប
ឆក់យកទ្រព្យគេ ... នូវការប្លន់យកទ្រព្យក្នុងផ្ទះមួយ ... (ចាំស្តាត់)
កងផ្លូវជបត្តា ... នូវប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ... នូវការសម្លាប់អ្នក
ស្រុក ... នូវការសម្លាប់អ្នកនិគម ... សត្វ ... សេនាសនៈ

ឧបាសម្ពយ្យត្ថទុកេ បញ្ញារាព

ឧបាសម្ពយ្យត្ថស្ស រាគស្ស មោហស្ស មារស្ស
 ទិដ្ឋិយោ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបាសម្ពយ្យត្ថោ ធម្មោ ឧបាសម្ពយ្យត្ថស្ស ច
 ឧបាសម្ពយ្យត្ថស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តរ្តបនិស្ស-
 យោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្ស-
 យោ សន្តំ ឧបនិស្សយ មាទំ ជញ្ជេតិ សីលំ
 . . . បញ្ញំ . . . ឧបាសម្ពយ្យត្ថំ រាគំ ។ បេ ។
 សេនាសនំ ឧបនិស្សយេ កាមយាតំ កកោតិ និកម-
 យាតំ កកោតិ សន្តា . . . សេនាសនំ ទិដ្ឋិកតវិប្ប-
 យ្តត្ថលោកសហគតានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាសម្ពយ្យត្ថោ
 ច ឧបាសម្ពយ្យត្ថោ ច ធម្មោ ឧបាសម្ពយ្យ-
 យ្តត្ថស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយ្តត្ថលោកសហគតា ខន្ធា ច លោកោ ច
 ឧបាសម្ពយ្យត្ថានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ម្យលំ កាតតំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយ្តត្ថលោក-
 សហគតា ខន្ធា ច លោកោ ច ឧបាសម្ពយ្យត្ថានំ
 ខន្ធានំ លោកស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ចវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តកតៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 ទ្រូវសទ្ធា ហើយតម្លើងមានៈ ទ្រូវសីល ... ទ្រូវបញ្ញា ... ទ្រូវឧបា-
 ទានវិប្បយុត្តកតៈ ។ បេ ។ អាស្រ័យ ទ្រូវសេនាសនៈ ហើយធ្វើ ទ្រូវ
 ការសម្លាប់អ្នកស្រុក ធ្វើ ទ្រូវការសម្លាប់អ្នកនិគម សទ្ធា ... សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាក
 ទិដ្ឋិផង នៃលោកៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តធម៌ក៏ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក៏ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈ
 តែប្រាសចាកទិដ្ឋិក៏ លោកៈក៏ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្ធ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយលោកៈតែប្រាសចាកទិដ្ឋិក៏ លោកៈក៏ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 ឧបាទានវិប្បយុត្តកន្ធផង នៃលោកៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ម្ចាស់ កាតត្បំ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធា
ន លោកោ ច ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតានំ
ខន្ធានំ លោកស្ស ច ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៦] ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណាបុរេជានំ ចក្កំ
... វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ ទោមស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន
ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោគនាតុយា សន្និ-
សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជព្វាយតនំ
... ។ វត្ថុបុរេជានំ ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កា-
យាយតនំ ... វត្ថុ ឧបាទានវិប្បយុត្តានំ ខន្ធានំ លោ-
កស្ស ច បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានវិប្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជាន-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
អារម្មណាបុរេជានំ ចក្កំ ... វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ
តំ អារត្ត រាតោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ
វត្ថុ ឧបាទានសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ បុរេជានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទាន-
សម្បយុត្តស្ស ច ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាស
ចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ
តៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃលោកៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៥៦] ឧបាទានវិប្បយុត្តធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្ត-
ធមិ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេ-
ជាន ។ ការម្មណបុរេជាន គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថា
មិនទៀង ។ បេ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ
ព្វ នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជ្រាយតនៈ ... ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ ចក្ខុយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកឧបាទានវិប្បយុត្តក្នុងផង នៃលោកៈផង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។
ឧបាទានវិប្បយុត្តធមិ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធមិ ដោយបុ-
រេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ អា-
រម្មណបុរេជាន គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ក្រេតកអវ រីករាយ
ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ កើត
ឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាន គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទាន-
សម្បយុត្តក្នុង ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធមិ ជា
បច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធមិផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធមិផង

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញវិហ

បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
ជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ... វត្ថុំ អារម្ម ទិដ្ឋិកត-
វិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធា ច លោកោ ច ឧប្បជ្ជន្តំ ។
វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតានំ
ខន្ធានំ លោកស្ស ច បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៥៧] ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទាន-
វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
សង្ខតំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
សង្ខតំ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ
ច ធម្មោ ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សង្ខតំ ។ ... អាសវនប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

[១៥៨] ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទាន-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបាទានសម្បយុត្តោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
កក្កប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតា បាណខណ្ឌិកា ។ សហជាតា

ឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេជាក និងវត្ថុបុរេជាក ។
ការម្មណបុរេជាក គឺ នូវចក្ខុ ... ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
លោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណញ្ញ នូវវត្ថុ ។
ឯវត្ថុបុរេជាក គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈ
តៃប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នៃលោកៈផង ដោយបុរេជាកប្បច្ច័យ ។

(១៥៧) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយបច្ច័យជាកប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ច័យជាកប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ច័យជាកប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
បំប្រញ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

(១៥៨) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបា-
ទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទានសម្បយុត្ត-
ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាក និងនានាខណិកៈ ។ សហជាក

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទានានសម្បយុត្តា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 កតា ចេតនា លោកស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ធានាខណិកា ឧទា-
 នានសម្បយុត្តា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា
 ច រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានសម្ប-
 យុត្តា ធម្មា ឧទានានសម្បយុត្តស្ស ច ឧទានាន-
 វិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧទានានសម្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ
 កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានវិប្បយុត្តា ធម្មា
 ឧទានានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតា ធានាខណិកា ។ សហជាតា
 ឧទានានវិប្បយុត្តា ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ធានាខណិកា ឧទានានវិប្បយុត្តា ចេតនា វិចារកានំ
 ខន្ធានំ កដត្តា ច រូទានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនា ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ
 ជាបច្ច័យ នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

ឯនានាខណិកៈ គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តវេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាក-
 កន្លងផង នៃពួកកងតារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្ត
 ធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកកន្លងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 ចេតនា ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកកន្លងផង នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។

សហជាត គឺ ឧបាទានវិប្បយុត្ត ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កកន្លងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខ-
 ណិកៈ គឺ ឧបាទានវិប្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកកកន្លង នៃ
 ពួកកងតារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

ឧបាសម្មយុត្តកថា បញ្ញាវិហារ

(១៥៧) ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិចារកោ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ឯកោ ។ បេ ។ ឯកំ ។

(១៦០) ឧបាទានសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ណានប្បច្ចយេន បច្ចយោ មក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥមេសុ ចក្ខុសុបិ យថា កម្មប្បច្ចយេ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តោ លោកោ ទស្សិតោ ឯវំ ទស្សិតោ ចត្តារិ ចត្តារិ បញ្ញា ។ . . . សម្មយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធ ។

(១៦១) ឧបាទានសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បដ្ឋាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បដ្ឋាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ ឧបាទានសម្មយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានសម្មយុត្តស្ស ច

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៥៧] ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ ឧបាទានវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក ។ បេ ។
វារៈ ១ ។

[១៦០] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ។ ឯ
លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ លោក បានសំដែងហើយ ក្នុងកម្មប្ប-
ច្ច័យ យ៉ាងណា (លោកៈនេះ) បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ក្នុងបច្ច័យ
ទាំង ៤ នេះ យ៉ាងនោះដែរ មានបញ្ហាបួន ។ ។ ... ជាបច្ច័យ
ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១៦១] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត និង
បច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត
គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកឧបាទានសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
ច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទាននវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បុរេជានំ វត្ថុ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហក-
 តានំ ខន្ធានំ លោកស្ស ច វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ សហជានំ បដ្ឋាជានំ ។ សហជាតា
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហកតា ខន្ធា ច លោកោ ច
 ចិត្តសម្បដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 បដ្ឋាជាតា ។ បេ ។

[១៦២] ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឯកំ
 បដិច្ចសទិសំ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបា-
 ទានវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជានំ បដ្ឋាជានំ ។ សង្ខតំ ។ ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ច ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បដិច្ចសទិសំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧបាទា-
 នវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជានំ បុរេជានំ បដ្ឋាជានំ អាហារំ វេទ្ធិយំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋផង
 នៃលោកៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបា-
 ទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ ។ បេ ។

(១៦២) ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
 ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបា-
 ទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
 ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវិវា

សង្ខតំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សង្ខតំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ធម្មា
 ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ច ឧបាទានវិប្បយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 ឥមេសុ សហជាតំ សហជាតសទិសំ បុរេជាតំ បុរេជា-
 តសទិសំ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ច ឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តោ ច ធម្មា ឧបាទានសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ឧបាទានសម្បយុត្តោ ឃកោ ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណាន្នំ
 ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។
 សហជាតោ ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ឃកោ
 ខន្ធា ច លោកោ ច តិណ្ណាន្នំ ខន្ធានំ អត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តោ ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហ-
 ជាតោ ឧបាទានសម្បយុត្តោ ខន្ធា ច មហាក្ខតោ ច
 ចិត្តសម្មាសាទំ រូបាទំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ បញ្ញាវារៈ

សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទាន-
សម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។

សេចក្តីបំប្រញ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
យុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់

សហជាត និងបុរេជាត ។ បណ្តាសហជាត និងបុរេជាតទាំងនេះ សហ-
ជាត ដូចគ្នានឹងសហជាតបច្ច័យ ឯបុរេជាត ដូចគ្នានឹងបុរេជាតបច្ច័យ

ដែរ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-

ជាត ។ សហជាត គឺ ឧបាទានសម្បយុត្តកន្ល ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១

ដែលប្រឡំដោយលោកៈត្រៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
ខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ។ ឧបាទានសម្បយុត្ត-

ធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌
ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ

និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកឧបាទានសម្បយុត្តកន្លក្តី ពួក
មហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្មជានរូប ដោយអត្ថិប្បច័យ ។

អរិយធម៌ដំបូង អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

សហជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធភ ច
 លោកោ ច ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សហជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 គតា ខន្ធភ ច វត្ថុ ច លោកស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ឆាជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា
 ខន្ធភ ច លោកោ ច បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហគតា ខន្ធភ ច លោកោ ច កតន្និដ្ឋារោ
 អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ បច្ឆាជាតា ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា
 ខន្ធភ ច លោកោ ច រូបដីវិត្រិទ្ធិយញ្ច កដត្តារូចានំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានសម្បយុត្តោ ច
 ឧទានានវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧទានានសម្បយុត្តស្ស
 ច ឧទានានវិប្បយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ទិដ្ឋិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ឯកោ ខន្ធភ ច
 លោកោ ច តិណ្ណំ ខន្ធភ ច ចិត្តសមុដ្ឋាបាទញ្ច
 រូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធភ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី
 លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហ-
 ជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី វត្ថុក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃលោកៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី លោកៈក្តី កឡើងវិញហារក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី លោកៈក្តី រូបដ៍វិតិទ្រ្តិយក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហ-
 ជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយលោកៈតៃប្រាសចាកទិដ្ឋក្តី លោកៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមដានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

ឧបាទានសម្មយុត្តទុកេ បញ្ញាវិពេ

សហជាតោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ឯកោ
 ខន្ធលោ ច វត្ថុ ច តិណ្ណន្នំ ខន្ធលំ លោកស្ស ច
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធលោ . . . ។ . . .
 នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញា ឆ ទិស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ តិណ្ណិ បច្ឆាជាតេ តិណ្ណិ អាសេវនេ នវ
 កម្មេ ចត្តារិ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិ-
 យេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ សម្មយុត្ត
 ឆ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ
 នវ អវិកតេ នវ ។

[១៦៤] ឧបាទានសម្មយុត្តោ ឆម្មោ ឧបាទាន-
 សម្មយុត្តស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានសម្មយុត្តោ ឆម្មោ

ឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយលោកៈវិត្រប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី វិត្រ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃលោកៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២
... ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្ប-
ច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៦៤] ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-
យុត្តធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌

સર્વવિધીના સર્વભૂતજન્યજ્ઞાન

શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છસ્ય આત્મલાભ્યર્થાય ન
 ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ શુભાશાન્તિર્વ્યયુ-
 વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ આત્મ-
 ભ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ ॥ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છ
 શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇત્યાદિ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇ
 ઇચ્છસ્ય આત્મલાભ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થ-
 યાય ન ઇત્યાદિ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ॥
 શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય
 ઇચ્છસ્ય આત્મલાભ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થ-
 યાય ન ઇત્યાદિ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ શુભ-
 આશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ
 આત્મભ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ ॥ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છ
 ઇચ્છ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છસ્ય આત્મલાભ્યર્થ-
 યાય ન ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ શુભાશાન્તિર્વ્ય-
 યુક્તસ્ય ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ શુભાશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ ॥
 શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય
 ઇચ્છ શુભાશાન્તિર્વ્યયુક્તસ્ય ઇચ્છસ્ય આત્મલાભ્યર્થ-
 યાય ન ઇત્યાદિ સુખાશાન્તિર્વ્યર્થાય ન ઇત્યાદિ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយចច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឧបាទាន-
 សម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តធម៌ផង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយចច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយន្រ្ទន្ទិយ-
 ប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌
 ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តធម៌ផង ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ

ឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទា-

នសម្បយុត្តធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្ប-

ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តធម៌

ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ

ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយក្រន្ទិយប្បច្ច័យ ។ ឧបាទាន-

សម្បយុត្តធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃឧបាទានសម្ប-

យុត្តធម៌ផង នៃឧបាទានវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(១៦៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់

សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[១៦៦] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ នវ . . .
ន អធិបតិយា នវ ន អនន្តរេ នវ ន សមនន្តរេ នវ
ន អញ្ញាមញ្ញា តីណិ ន ឧបនិស្សយេ នវ សព្វត្ថេ នវ
ន សម្មយុត្តេ តីណិ នវ ប្បយុត្តេ ន ទោនត្តិយា នវ
ទោវិគតេ នវ ។

[១៦៧] ន ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ . . .
អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា ។ . . .
អវិគតេ នវ ។

ឧបាទានសម្មយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានឧបាទានិយទុកំ

បដិប្បវិវា

[១៦៨] ឧទានានព្វេវ ឧទានានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ឧទានានោចេវ ឧទានានិយោច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា និដ្ឋទានានំ បដិច្ច កាមុទានានំ កា-
មុទានានំ បដិច្ច និដ្ឋទានានំ ។ ចក្កំ ។ ឧទានា-
នព្វេវ ឧទានានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧទានានិយោចេវ-

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[១៦៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធវិភមាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

[១៦៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា ។ ...
 ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ ឧបាសានសម្បយុត្តទុកៈ ។

ឱបាទានឱបាទានិយទុកៈ

បដិប្បវារៈ

[១៦៨] ធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ កាមុបាទាន អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋុបាទាន
 ទិដ្ឋុបាទាន អាស្រ័យ នូវកាមុបាទាន ។ ចក្កៈ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទាន

ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ បដិច្ចវិហោ

លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបា-
 នាសេ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ។ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧបា-
 នាសេ លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ-
 លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ទិដ្ឋបាទានំ បដិច្ច កាមុបាទានំ សម្មយុត្តកា ច
 ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ចក្កំ ។ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយ-
 ទុកេ លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ-
 លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជ
 តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ បដិសន្ធិ យាវ
 អដ្ឋត្តិកា មហាក្ខតា ។ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ លោក-
 ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ-
 លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ-
 លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ។ ឧ-
 បាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបា-
 នាសេ លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ លោកឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ-
 ឧបាសម្ពុទ្ធសំយទុកេ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ឧបាសនាឧបាសនិយម្យកៈ បដិបូរិវៈ

ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសម្មដានុបក្កី អាស្រ័យ នូវពួកឧបាសាន ។
 ធម៌ ជាឧបាសានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានក្កី ធម៌ ជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសានក្កី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាសាន
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 កាមុបាសានក្កី ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសម្មដានុបក្កី អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋ-
 បាសាន ។ ចក្កៈ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបា-
 សាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាសានតែមិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 សាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្កី ចិត្តសម្មដានុប-
 ក្កី អាស្រ័យ នូវខន្ធ១ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបា-
 សាន បដិសន្ធិ ដកបដល់មហាក្កុតខានក្កង ។ ធម៌ ជាឧបាសានទាំងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាសាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែ
 មិនមែនជាឧបាសាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាសាន
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសាន ។
 ធម៌ ជាឧបាសានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានក្កី ធម៌ ជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសានក្កី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទាននិយោគោ ឆោតឧបាទានំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ឧបាទានា ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធធ្វេ . . . ។ ឧបាទាននោ ឧបាទាននិយញ្ច ឧបាទា-
 និយោគោ ឆោតឧបាទានញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោ-
 ចេវ ឧបាទាននិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 និដ្ឋេទានាញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធធ្វេ បដិច្ច កាមុទា-
 នានំ ។ ចក្កំ ។ ឧបាទាននោ ឧបាទាននិយញ្ច ឧបា-
 នានិយោគោ ឆោតឧបាទានញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទា-
 និយោចេវ ឆោតឧបាទានោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ឧបាទាននិយោគោ ឆោតឧបាទានំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច
 ឧបាទានេ ច បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ឧបាទានេ ច មហាក្កេ ច បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧបាទាននោ ឧបាទាននិយញ្ច
 ឧបាទាននិយោគោ ឆោតឧបាទានញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ឧបា-
 នានោចេវ ឧបាទាននិយោ ច ឧបាទាននិយោចេវ ឆោត-
 ឧបាទានោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទា-
 និយោគោ ឆោតឧបាទានំ ឯកំ ខន្ធាញ្ច និដ្ឋេទានាញ្ច
 បដិច្ច តយោ ខន្ធា កាមុទានាញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . ។ ចក្កំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ខន្ធ ពា ក្តី ពួកឧបាទានក្តី ចិត្តសម្បជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន នូវខន្ធ ២ ... ។
 ធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
 ឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ កាមុបាទាន អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋបាទានផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្កន
 ផង ។ ចក្កៈ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង នូវ
 ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសម្បជានុបក្តី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានផង នូវពួក
 ឧបាទានផង នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្បជានុប អាស្រ័យ នូវពួកឧបា-
 ទានផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ ធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានក្តី ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន
 ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 នូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី កាមុបាទានក្តី ចិត្ត-
 សម្បជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែ
 មិនមែនជាឧបាទានផង នូវទិដ្ឋបាទានផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ចក្កៈ ។

ឧបាសនឧបាសនិយទុកេ បញ្ញាវិវេ

ឯវំ យថា ឧបាសាននុកំ ឯវំ បដិច្ចវារោមិ
សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយវារោមិ
សំសង្កវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ កាកាត្យោ
និដ្ឋានាករណា ។ អាមសនំ នានាករណំ ។

បញ្ញាវិវេ

[១៦៧] ឧបាសានោចេវ ឧបាសានិយោច ធម្មោ
ឧបាសានស្សចេវ ឧបាសានិយស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចុយោ ឧបាសានោចេវ ឧបាសានិយោច ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ឧបាសានានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ ។ ឧបាសានោចេវ ឧបាសានិយោច ធម្មោ ឧបា-
សានិយស្សចេវ នោចឧបាសានស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ ឧបាសានោចេវ ឧបាសានិយោច ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសម្បដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ ឧបាសាននុកសនិសា និដ្ឋាន
នវ បញ្ញា ។

[១៧០] ឧបាសានោចេវ ឧបាសានិយោច ធម្មោ
ឧបាសានស្សចេវ ឧបាសានិយស្សច ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ឧបាសានេ អារត្ត ឧបាសាន

ឧបាសនឧបាសនិយទុកៈ បញ្ញារិវៈ

ឧបាសនទុកៈ យ៉ាងណា (ឧបាសនឧបាសនិយទុកៈ) ក៏
 យ៉ាងនោះដែរ បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី
 និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ៗ គ្នាទេ ។ អាម-
 សនៈ គឺ បរាមាសទុកៈ ទើបមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ៗ គ្នា ។

បញ្ញារិវៈ

[១៦៧] ធម៌ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសន ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសន ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
 សន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាសន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកហេតុ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុបដ្ឋានផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 បញ្ញាតាំង ៧ មិនប្លែកគ្នាទេ ដូចឧបាសនទុកៈដែរ ។

[១៧០] ធម៌ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសន ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ជាឧបាសនតាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសន ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកឧបាសន ប្រារព្ធហើយ នូវពួកឧបាសន

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជន្តំ ។ តីណិ ។ ឧទានានិយោចេវ គោតឧទា-
 នានោ ធម្មោ ឧទានានិយស្សចេវ គោតឧទានានស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ ។ បេ ។
 ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សនេតិ
 អភិធម្មតិ តំ អារត្ត វគោ . . . ទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ
 . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អរិយោ គោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ
 វេនានំ បច្ចវេក្ខន្តិ បហីនេ កិលេសេ . . . វិក្ខម្ភិតេ
 កិលេសេ . . . បុព្វេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ . . . ។ សង្ខតំ ។ អនាគតសញ្ញាណស្ស អារម្ម-
 នាយ អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧទានានិយោ-
 ចេវ គោតឧទានានោ ធម្មោ ឧទានានស្សចេវ ឧទា-
 នានិយស្សច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សង្ខតំ ។ ឥតវេ ទ្វេ ឧទានានទុកសទិសា ។ ឧទា-
 នានោចេវ ឧទានានិយោច ឧទានានិយោចេវ គោត-
 ឧទានានោ ច ធម្មោ ឧទានានស្សចេវ ឧទានានិយស្ស-
 ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
 ហេដ្ឋា អធិបតិ តីណិ ឧទានានទុកសទិសា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ។ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
តែមិនមែនជាឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
តែមិនមែនជាឧបាទាន ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន
។ បេ ។ ចេញ អំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន ត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈ ប្រារព្ធ នូវកុសលនោះ... ទិដ្ឋិ វិចិត្តិញ ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស
កើតឡើង ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវគោត្រក្ខ ពិចារណា នូវវេ-
ទាន នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែល
សង្កត់សង្កិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាល
មុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ ជាបច្ច័យ
នៃការពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
ឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបំប្រុង ។ វារៈទាំង ២ ក្រៅនេះ ដូចគ្នានឹងឧបាទានទុកៈដែរ ។
ធម៌ ជាឧបាទានទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ធម៌ ជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាឧបាទាន
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អធិបតិធម៌ ខាងក្រោម មានវារៈ ៣ ដូចឧបាទានទុកៈដែរ ។

[១៧០] ឧបាសម្ពទានិយម្យកំ លោមឧបាសម្ពទានិយម្យកំ
 ឧបាសម្ពទានិយម្យកំ លោមឧបាសម្ពទានិយម្យកំ ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
 ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ នាម ។ បេ ។ លោម
 វុដ្ឋហិត្វា លាមំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ
 អភិទទ្គតិ តំ ករំ កត្វា វាគោ . . . ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 ។ បេ ។ សេក្ខា កោត្រកំ ករំ កត្វា . . . វោនាមំ
 . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ឧបាសម្ពទានិយម្យកំ លោមឧ-
 បាសម្ពទានិយម្យកំ ឧទ្ធា ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទទ្គតិ
 តំ ករំ កត្វា វាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឧ-
 បាសម្ពទានិយម្យកំ លោមឧបាសម្ពទានិយម្យកំ ឧទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ ។
 សហជាតាធិបតិ ឧបាសម្ពទានិយម្យកំ លោមឧបាសម្ពទានិយម្យកំ
 អធិបតិ សម្បយុត្តកាមំ ឧទ្ធាមំ ចិត្តសម្មដ្ឋានានត្ថ
 រូបាមំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អវសេសា
 ទ្វេបិ អារម្មណាធិបតិបិ សហជាតាធិបតិបិ ឧបាសម្ព-
 ទានិយម្យកំ ។ យដេវ អធិបតិបិ តិណិ ឧបា-
 នានិយម្យកំ ឧទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធានិយម្យកំ ឧទ្ធានិយម្យកំ
 ទិសា ឧបាសម្ពទានិយម្យកំ លោកុត្តរំ នត្ថិ បច្ចនិយម្យ
 តតវេ ទ្វេ កណាណាបិ ឧបាសម្ពទានិយម្យកំ ។

ឧបាសានឧបាសានិយទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[១៧១] ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសាន
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសាន
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន ។ បេ ។ ចេញ អំពីឈាន
 ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រតៈ
 ធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព. . . ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ បេ ។
 ពួកសេក្ខបុគ្គល ធ្វើ នូវគោត្រកូ ឲ្យជាទីគោរព. . . នូវវេទនា . . .
 នូវចក្ខុ . . . នូវវិត្ត . . . ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសាន
 តែមិនមែនជាឧបាសាន ឲ្យជាទីគោរព ត្រេកអរ រីករាយ រតៈ ធ្វើ
 នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ ពួកខន្ធ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែនជាឧបាសាន កើតឡើង ។ ឯ
 សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាសានតែមិនមែន
 ជាឧបាសាន ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុប្បាស-
 រូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំង ២ ដ៏សេសក្តី អារម្ម-
 ណាធិបតិក្តី សហជាតាធិបតិក្តី ដូចឧបាសានទុកៈវិដរ ។ ឯការត
 និងអធិបតិ មានវារៈ ៣ ដូចឧបាសានទុកៈវិដរ បច្ច័យទាំងអស់ ដូច
 ឧបាសានទុកៈវិដរ ឯលោកុត្តរៈ ក្នុងឧបាសានិយៈ មិនមានទេ បច្ច័យៈ
 ក្តី ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី ដូចឧបាសានទុកៈវិដរ ។

បឋំ ឧបាសានឧបាសានិយទុកៈ ។

ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចារិវោ

(១៧២) ឧបាទាននោរោ ឧបាទានសម្បយុត្តកា
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានោចេវ ឧបាទានសម្បយុត្តាច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា និដ្ឋបាទានំ បដិច្ច
 កាមុបាទានំ ។ ចក្កំ កាតតំ ។ ឧបាទាននោរោ-
 ឧបាទានសម្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានសម្ប-
 យុត្តោចេវ នោចឧបាទានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ឧបាទានេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ។ ឧបា-
 ទាននោរោ ឧបាទានសម្បយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទា-
 នោចេវ ឧបាទានសម្បយុត្តាច ឧបាទានសម្បយុត្តា-
 ចេវ នោចឧបាទានោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា និដ្ឋបាទានំ បដិច្ច កាមុបាទានំ សម្បយុត្ត-
 កា ច ខន្ធា ។ ចក្កំ ។ ឧបាទានសម្បយុត្តនោរោ ។
 សង្ខតំ ។ អាមសំ នាវាការណំ ឧបាទានធុកសនិសំ
 នវ បញ្ញា រូបំ នត្តិ ឯវំ សព្វេបិ វារា វិត្តារេត្តា
 អរូបំយេវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុកៈ

បដិប្បវាវៈ

(១៧២) ធមិ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន អាស្រ័យ
 នូវធមិ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ កាមុបាទាន អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋុបាទាន ។ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើជាចក្កៈចុះ ។ ធមិ ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន
 អាស្រ័យ នូវធមិ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវពួក
 ឧបាទាន ។ ធមិ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទានក្តី ធមិ ប្រ-
 កបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ ជា
 ឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ កាមុបាទានក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យ នូវទិដ្ឋុបាទាន ។
 ចក្កៈ ។ នូវធមិ ប្រកបដោយឧបាទាន ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មាន
 ការប៉ះពាល់ មានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នា ដូចគ្នានឹងឧបាទានទុកៈដែរ
 មានបញ្ហា ៧ រូប មិនមានទេ វារៈទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ
 យ៉ាងនេះចុះ អរូបនៅដដែល ។

ឧបាសនឧបាសនសម្បយុត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវិវៈ

បញ្ញាវិវៈ

(១៧៣) ធម៌ ជាឧបាសនតាំងប្រកបដោយឧបាសន ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ជាឧបាសនតាំងប្រកបដោយឧបាសន ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាឧបាសនតាំងប្រកបដោយឧបាសន ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាសន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បី
 សួរផងចុះ ពួកហេតុ ជាឧបាសនតាំងប្រកបដោយឧបាសន ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកខ្លួន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរ
 ផងចុះ ពួកហេតុ ជាឧបាសនតាំងប្រកបដោយឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកខ្លួនផង នៃពួកឧបាសនផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ប្រកប
 ដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ហេតុ ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកខ្លួន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ
 ពួកហេតុ ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកឧបាសន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរ
 ផងចុះ ពួកហេតុ ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកខ្លួនផង នៃពួកឧបាសនផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទានានាថេវ ឧបាទានានសម្មយុត្តោច ឧបាទានានសម្ម-
 យុត្តោចេវ តោចឧបាទានា ច ធម្មា ឧបាទានានស្សចេ-
 វ ឧបាទានានសម្មយុត្តស្សច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ឧបាទានានាថេវ ឧបាទានានសម្មយុត្តោច ឧបា-
 ទានានសម្មយុត្តោចេវ តោចឧបាទានា ច ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ឧបាទានានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 ម្ហលំ បុត្តិតតំ ឧបាទានានាថេវ ឧបាទានានសម្មយុត្តោច
 ឧបាទានានសម្មយុត្តោចេវ តោចឧបាទានា ច ហេតុ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 ម្ហលំ បុត្តិតតំ ឧបាទានានាថេវ ឧបាទានានសម្មយុត្តោច
 ឧបាទានានសម្មយុត្តោចេវ តោចឧបាទានា ច ហេតុ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ឧបាទានានញ្ច ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។

[១៧៤] ឧបាទានានាថេវ ឧបាទានានសម្មយុត្តោច ធម្មា
 ឧបាទានានស្សចេវ ឧបាទានានសម្មយុត្តស្សច ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបាទានានេ អារត្ត ឧបា-
 ទានា ឧប្បជ្ឈនំ ។ ម្ហលំ បុត្តិតតំ ឧបាទានានេ អារត្ត ឧបា-
 ទានានសម្មយុត្តោចេវ តោចឧបាទានា ខន្ធា ឧប្បជ្ឈនំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទានក្តី ធម៌ ប្រកបដោយឧបា-
 ទានតែមិនមែនជាឧបាទានក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកប
 ដោយឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ជាឧបាទានទាំង
 ប្រកបដោយឧបាទានក្តី ពួកហេតុ ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជា
 ឧបាទានក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីស្តារផងចុះ ពួកហេតុ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយ
 ឧបាទានក្តី ពួកហេតុ ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកខ្លួន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត
 គប្បីស្តារផងចុះ ពួកហេតុ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទានក្តី ពួក
 ហេតុ ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកខ្លួនផង នៃពួកឧបាទានផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៧៤) ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ដោយអារម្មណប្ប-
 ច្ច័យ គឺ ពួកឧបាទាន កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកឧបាទាន ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីស្តារផងចុះ ពួកខន្ធ ប្រកបដោយឧបាទានតែ
 មិនមែនជាឧបាទាន កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកឧបាទាន ។

ឧបាសម្ពុទ្ធសម្មយុត្តទុកេ បញ្ញារិកេ

ម្យលំ បុត្តិភតំ ឧបាទានោ អារត្ត ឧបាទានោ ច សម្ម-
 យុត្តកា ច ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ឧបាទានសម្មយុត្តោ-
 ចេវ ឆោ ឧបាទានោ ឆម្មោ ឧបាទានសម្មយុត្តស្ស ចេវ-
 ឆោ ឧបាទានស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ឧបាទានសម្មយុត្តោចេវ ឆោ ឧបាទានោ ខន្ធ
 អារត្ត ឧបាទានសម្មយុត្តោចេវ ឆោ ឧបាទានោ ខន្ធ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ តីណិបិ កាតញ្ច ។ យដនេ តីណិបិ
 កាតញ្ច ។

[១៧៥] ឧបាទានោចេវ ឧបាទានសម្មយុត្តោ-
 ច ឆម្មោ ឧបាទានស្សចេវ ឧបាទានសម្មយុត្តស្ស ច
 ឆម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។ ឧបា-
 ទានសម្មយុត្តោចេវ ឆោ ឧបាទានោ ឆម្មោ ឧបាទា-
 នសម្មយុត្តស្សចេវ ឆោ ឧបាទានស្ស ឆម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណា ធិបតិ សហ-
 ជាតា ធិបតិ តីណិបិ ។ តីសុបិ ខ្លេបិ អធិបតិ កា-
 តញ្ច ។ យដនា ធិបតិបិ តីណិ ។

[១៧៦] ឧបាទានោចេវ ឧបាទានសម្មយុត្តោ-
 ច ឆម្មោ ឧបាទានស្សចេវ ឧបាទានសម្ម-
 យុត្តស្ស ច ឆម្មស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ

ឧបាសនឧបាសនសម្បយុត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

បណ្ឌិត គប្បីសួរ នូវមូលចុះ ពួកឧបាសនក្តី ពួកសម្បយុត្តក្នុងក្តី
 កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកឧបាសន ។ ធម៌ ប្រកបដោយ
 ឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ប្រកបដោយឧបា-
 សនតែមិនមែនជាឧបាសន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ប្រកប
 ដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវ
 ពួកខន្ធ ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ។ បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើវារៈ ៣ យ៉ាងចុះ ។ ក្នុងតំណាងដែលត្រូវ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើវារៈ ៣
 យ៉ាងទៀតចុះ ។

[១៧៥] ធម៌ ជាឧបាសនទាំងប្រកបដោយឧបាសន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ជាឧបាសនទាំងប្រកបដោយឧបាសន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ប្រកបដោយឧបាសនតែមិនមែនជាឧបាសន ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណធិបតិ សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣
 ដែរ ។ អធិបតិទាំង ២ យ៉ាង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងវារៈទាំង៣ចុះ ។
 ឯយជនាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៦] ធម៌ ជាឧបាសនទាំងប្រកបដោយឧបាសន ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ជាឧបាសនទាំងប្រកបដោយឧបាសន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បុរិមា បុរិមា ឧបាទានានោចរំ ឧបាទានានសម្បយុត្តាច
ខន្ធា បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ឧបាទានានំ អនន្តរវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ឃំ ឆំ ជំ បញ្ញា កាកត្វា អារជ្ជនាបិ
វុដ្ឋានម្បិ ធនតិ ។

[១៧៧] ឧបាទានានោចរំ ឧបាទានានសម្បយុត្តា-
ច ឆម្មោ ឧបាទានានស្សៈចរំ ឧបាទានានសម្បយុត្តស្សៈច
ឆម្មស្សៈ សមនន្តរវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឆរំ ។ . . .
សហជាតវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឆរំ អញ្ញាមញ្ញាវប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឆរំ ធិស្សៈយវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឆរំ ។

[១៧៨] ឧបាទានានោចរំ ឧបាទានានសម្បយុត្តា-
ច ឆម្មោ ឧបាទានានស្សៈចរំ ឧបាទានានសម្បយុត្តស្សៈច
ឆម្មស្សៈ ឧបធិស្សៈយវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បេ ។
តីណិ ។ ឧបាទានានសម្បយុត្តាចរំ តោចឧបាទានោ
ឆម្មោ ឧបាទានានសម្បយុត្តស្សៈចរំ តោចឧបាទានានស្សៈ
ឆម្មស្សៈ ឧបធិស្សៈយវប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ-
បធិស្សៈយោ អនន្តរ្យបធិស្សៈយោ បកត្តបធិស្សៈយោ
។ បេ ។ បកត្តបធិស្សៈយោ ឧបាទានានសម្បយុត្តាចរំ-
តោចឧបាទានា ខន្ធា ឧបាទានានសម្បយុត្តានោចរំ តោ-
ចឧបាទានានំ ខន្ធាណំ ឧបធិស្សៈយវប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកខ្លួន ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន មុន ។ ជាបច្ច័យ
នៃពួកឧបាទាន ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បញ្ញា ៧ យ៉ាង
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ អារជ្ជនាភ្នំ វដ្តនាភ្នំ មិនមានទេ ។

[១៧៧] ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ
គឺ មានវរៈ ៧ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ជាបច្ច័យ ដោយអពាមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្ស្រ-
យប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[១៧៨] ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ
។ បេ ។ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបា-
ទាន ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន
ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ៍បនិស្ស្រយ អនន្តបនិស្ស្រយ
និងបកត្តបនិស្ស្រយ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស្រយ គឺ ពួកខ្លួន ប្រកប
ដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃពួកខ្លួន ដែល
ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ

ឧបាសម្ពុទ្ធសម្មយុត្តទ្ធកេ បញ្ញាវិហារ

តីណិ ។ យដន្ធបទិស្សយេ បិ តីណិ ។ . . អាសវ-
នប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៧៧] ឧបាសម្មយុត្តោចេវ តោច ឧបាសា-
នោ ធម្មោ ឧបាសម្មយុត្តស្សចេវ តោច ឧបាសា-
នស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។
. . . អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ វេទ្ធិយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ លាវនប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ តីណិ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ សម្មយុត្ត-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ
នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ វិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នវ អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៨០] ហេតុយា នវ អាម្មលោ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាត
នវ អនាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ កម្ម តីណិ អាហារ តីណិ វេទ្ធិ-
យេ តីណិ លាវនេ តីណិ មគ្គេ នវ សម្មយុត្តេ នវ

ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

មានវារៈ ៣ ។ ឯក្នុងយជន្ទុបនិស្ស័យ មានវារៈ ៣ ដែរ ។ . . . ជា
បច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧៧] ធម៌ ប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ
ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយ
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[၈၄၈] ឧបាទានោចេវ ឧបាទានសម្បយុត្តោ-
 ច ធម្មោ ឧបាទានស្សចេវ ឧបាទានសម្បយុត្តស្សច
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឧបាទានោចេវ ឧបាទានសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧបាទា-
 នសម្បយុត្តស្សចេវ លោចឧបាទានស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឧបាទានោចេវ-
 ឧបាទានសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧបាទានស្សចេវ ឧបា-
 ទានសម្បយុត្តស្សច ឧបាទានសម្បយុត្តស្សចេវ លោ-
 ចឧបាទានស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

ឯវម្បី នវ កាតត្វា ឯកេកស្ស ម្ភលេ តីណិ
 តីណិ បញ្ញា ។

[၈၄៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ
 នមធំបតិយា នវ សព្វត្ថ នវ លោអវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៨១] ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។ ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលប្រកបដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទាន ដោយការម្មណ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាឧបាទានទាំងប្រកបដោយឧបាទានផង នៃធម៌ ដែលប្រកប
ដោយឧបាទានតែមិនមែនជាឧបាទានផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

វារៈ ៧ ចណ្ឌិត គប្បធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ក្នុងមូល នៃបច្ច័យមួយៗ
មានបញ្ញាបី ។ ។

[១៨២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ឧបាទានីប្បយុត្តឧបាទានិយទុកេ បដិច្ចវិពោ

[១៨៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាវច្ឆុណោ នវ . . .
នអធិបតិយា នវ នមនន្តរេ នវ នសមនន្តរេ នវ
នឧបនិស្សយេ នវ សព្វត្ថុ នវ នមត្តេ នវ នសម្ប-
យុត្តេ នវ នោនត្ថិយា នវ នោវិគតេ នវ ។

[១៨៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អាវច្ឆុណោ នវ . . .
អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា កាតត្វា ។

ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបាទានីប្បយុត្តឧបាទានិយទុកំ

បដិច្ចវិពោ

[១៨៥] ឧបាទានីប្បយុត្តំ ឧបាទានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ឧបាទានីប្បយុត្តោ ឧបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
ន្នតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបាទានីប្បយុត្តំ ឧបាទានិយំ ឯកំ
ខន្ធិ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ
. . . បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។ ឯកំ មហាក្កតំ . . .

ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

[១៨៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៨៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។

ចប់ ឧបាទានឧបាទានសម្បយុត្តទុក្ខៈ ។

ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៨៥] ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយធម៌ (ធម៌ដែលប្រាស
 ចាកឧបាទាន តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន) អាស្រ័យ នូវឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តឧបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 ក៏ ចិត្តសម្បជានុបក្ខី អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយក្ខន្ធ ១
 នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ ។ បេ ។ មហាក្ខត ១ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដន្តារូបំ ឧ-
 បាទារូបំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ អនុបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ខន្ធន្ធ ខន្ធន្ធ . . . ។
 ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទា-
 នវិប្បយុត្តោ ឧបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ឧបាទានវិប្បយុត្តោ អនុបាទានិយេ ខន្ធន្ធ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ឧបាទានិយោ ច
 ឧបាទានវិប្បយុត្តោ អនុបាទានិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អនុបាទានិយំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថា រូបំ ។
 ឧបាទានវិប្បយុត្តំ ឧបាទានិយត្ថា ឧបាទានវិប្បយុត្តំ អ-
 នុបាទានិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ឧបាទានវិប្បយុត្តោ ឧបា-
 ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តោ អនុបាទានិយេ ខន្ធន្ធ ច មហាក្កតេ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ចិត្តសម្មដានរូប កងតារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហា-
 ភូត ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទាន-
 វិប្បយុត្តអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣
 អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ .. ។
 ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តអនុ-
 បាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មដានរូប
 អាស្រ័យ នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយក្ខន្ធ ។ ឧបាទានវិប្ប-
 យុត្តឧបាទានិយធម៌ក្តី ឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មដានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបា-
 ទានិយក្ខន្ធ ១ ។ ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយធម៌ អាស្រ័យ នូវឧបា-
 ទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយធម៌ផង នូវឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មដានរូប អាស្រ័យ
 នូវពួកឧបាទានវិប្បយុត្តអនុបាទានិយក្ខន្ធផង នូវពួកមហាភូតផង ។

កិលេសទុកេ បដិច្ចវិវោ

[១៨៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ ។ បេ ។
អវិគតេ បញ្ច ។ ឥមំ ទុកំ ច្ចុទ្ធិន្តរទុកេ លោកិ-
យទុកសទិសំ និប្ពានាករណំ ។

ឧបាសវិប្បយុត្តឧបាសិយទុកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសទុកំ

បដិច្ចវិវោ

[១៨៧] កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកំ បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋិ បីនំ
ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋិ
ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ បដិច្ច មោហោ
មាណោ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ បដិច្ច
មោហោ មាណោ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ
បដិច្ច មោហោ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ
បដិច្ច មោហោ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ទោសំ
បដិច្ច មោហោ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ
ទោសំ បដិច្ច មោហោ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ
វិចិកំ បដិច្ច មោហោ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ

កិលេសទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

[១៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ទុក្ខៈនេះ ដូចគ្នានឹង
 លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូឡន្តរទុក្ខៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។
 ចប់ ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទុក្ខៈ ។

កិលេសទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៨៧] កិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ ចំនេះ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ
 និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ ឧទ្ធច្ចៈ អហិ-
 រិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ មានៈ ចំនេះ
 ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
 មានៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
 ចំនេះ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
 ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
 ចំនេះ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវទោសៈ
 មោហៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវទោសៈ
 មោហៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខុបា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧទ្ធច្ចំ បដិច្ច មោហោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។ កិ-
 លេសំ ធម្មំ បដិច្ច លោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា កិលេសំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ
 ច លោកិលេសោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 លោកំ បដិច្ច មោហោ ធិដ្ឋិ បីដំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អ-
 នោត្តប្បំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។
 ចក្កំ ។ លោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច លោកិលេសោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកិលេសំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ខន្ធ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ខន្ធ បដិច្ច វត្តំ វត្តំ
 បដិច្ច ខន្ធ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ លោកិលេសំ
 ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា លោកិលេសោ ខន្ធ បដិច្ច កិលេសោ ។ លោ-
 កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ ច លោកិលេសោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា លោកិលេសំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ កិលេសោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . . កិលេសញ្ច លោកិលេ-
 សញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មោហាៈ អហិរិកៈ នឹងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចៈ ។ នោ-
 កិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកសម្បយត្រកកនក្កី ចិត្តសមដានុបក្កី អាស្រ័យ នូវកិ-
 លេស ។ កិលេសធម៌ក្កី នោកិលេសធម៌ក្កី អាស្រ័យ នូវកិលេស-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ទិដ្ឋិ ចិនៈ
 ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ នឹងអនោត្តប្បៈក្កី ពួកសម្បយត្រកកនក្កី ចិត្តសមដា-
 នុបក្កី អាស្រ័យ នូវលោកៈ ។ ចង់ជាចក្កៈផងចុះ ។ នោកិលេស-
 ធម៌ អាស្រ័យ នូវនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺ ខន្ធ ពា ក្កី ចិត្តសមដានុបក្កី អាស្រ័យ នូវនោកិលេសក្ខន្ធ ១
 នូវខន្ធ ២ ... កងបដិសន្ធិកុណៈ វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួក
 ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត ១... ។ កិលេសធម៌ អាស្រ័យ
 នូវនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកកិ-
 លេស អាស្រ័យ នូវពួកនោកិលេសក្ខន្ធ ។ កិលេសធម៌ក្កី នោកិ-
 លេសធម៌ក្កី អាស្រ័យ នូវនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្កី ពួកកិលេសក្កី ចិត្តសមដានុបក្កី
 អាស្រ័យ នូវនោកិលេសក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ កិលេសធម៌
 អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ផង នូវនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង

កំលេសទុក្ខ បដិច្ចវិហោ

ហេតុប្បដ្ឋយា លោកញា សម្បយុត្តកេត ច ខន្ធ បដិច្ច
 មោហោ ឱដ្ឋ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។
 ចក្កំ ។ កំលេសញា នោកំលេសញា ធម្មំ បដិច្ច
 នោកំលេសោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
 កំលេសំ ឯកំ ខន្ធឱ កំលេសេ ច បដិច្ច តាយា
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . កំលេសេ
 ច មហាក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ កំ-
 លេសញា នោកំលេសញា ធម្មំ បដិច្ច កំលេសោ
 ច នោកំលេសោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 នោកំលេសំ ឯកំ ខន្ធឱ លោកញា បដិច្ច តាយា
 ខន្ធា មោហោ ឱដ្ឋ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញា រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ ចក្កំ ។
 សង្កតំ ។

[១៨៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សព្វត្ត នវ
 វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

[១៨៩] កំលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កំលេសោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិច្ចំ បដិច្ច មោហោ
 ឧទ្ធច្ចំ បដិច្ច មោហោ ។ នោកំលេសំ ធម្មំ បដិច្ច

កិលេសទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ទិដ្ឋិ ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និង
 អនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកុទ្ធផង ។ ចង
 ជាចក្កៈផងចុះ ។ នោកិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ផង នូវ
 នោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវនោកិលេសក្ខន្ធ ១ ផង នូវពួក
 កិលេសផង នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួក
 កិលេសផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី
 អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ផង នូវនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ព មោហាៈ ទិដ្ឋិ ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ
 អនោត្តប្បៈ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវនោកិលេសក្ខន្ធ ១ ផង នូវ
 លោកៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ចងជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(១៨៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

(១៨៩) កិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ អាស្រ័យ នូវវិចិត្តិច្ឆា
 មោហាៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចៈ ។ នោកិលេសធម៌ អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 អហេតុកំ នោកិលេសំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តាយា
 ខន្ធោ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្រេ ខន្ធេ . . . អហេតុ-
 កប្បជិសន្តិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ នោកិលេសំ ធម្មំ
 បដិច្ច កិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 វិចិកិត្តាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច វិចិ-
 កិត្តាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ កិ-
 លេសញ្ច នោកិលេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិកិត្តាសហគតេ
 ខន្ធេ ច វិចិកិត្តញ្ច បដិច្ច វិចិកិត្តាសហគតោ មោហោ
 ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ ច ឧទ្ធច្ចញ្ច បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហ-
 គតោ មោហោ ។

[១៧០] កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេសោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា កិលេសេ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ ។ នោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេសោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា នោកិលេសេ
 ខន្ធេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្តិក្ខណោ ខន្ធេ
 បដិច្ច វត្ថុ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ កិលេសញ្ច នោកិ-
 លេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នូវនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពក្កិ
 ចិត្តសម្មជានុបក្កិ អាស្រ័យ នូវនោកិលេសក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវ
 ខន្ធ ២ . . . មានអហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួកអសព្វាសត្វ ។
 កិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 កិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ផង នូវនោកិលេសធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
 អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នូវវិចិក្ខាផង
 មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវឧទ្ធច្ចៈផង ។

(១៧០) នោកិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មជានុប អាស្រ័យ
 នូវពួកកិលេស ។ នោកិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវនោកិលេស-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មជានុ-
 ប អាស្រ័យ នូវពួកនោកិលេសក្ខន្ធ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកខន្ធ មានរហូតដល់ពួកអសព្វាសត្វ ។ នោកិលេសធម៌
 អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ផង នូវនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង

កំលែសទុកេ បដិច្ចវិហេ

នអាវុធិណាប្បដ្ឋយា កំលែសេ ច សឡយុត្តកេ ច
ខន្ទេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កំលែសេ ច មហា-
ក្រតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ . . . នអធិប-
តិប្បដ្ឋយា នអនន្តរប្បដ្ឋយា នសមនន្តរប្បដ្ឋយា ន-
អញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយា នឧបនិស្សយប្បដ្ឋយា ។

[១៧១] កំលែសំ ធម្មំ បដិច្ច កំលែសោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ លោកំ បដិច្ច
មោហោ ទិដ្ឋិ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ
បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋិ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ
លោកំ បដិច្ច មោហោ មាណោ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ
អនោត្តប្បំ លោកំ បដិច្ច មោហោ មាណោ ឧទ្ធច្ចំ
អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ បដិច្ច មោហោ បីនំ
ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ លោកំ បដិច្ច មោហោ
ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ វិចិត្តិច្ចំ បដិច្ច មោហោ
ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ឧទ្ធច្ចំ បដិច្ច មោហោ
អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។ អរូបេ នោសម្មលកំ នត្តិ ។
កំលែសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកំលែសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ កំលែសេ បដិច្ច សឡ-
យុត្តកា ខន្ទោ កំលែសេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។

កិលេសទុក្ខៈ បដិច្ចវិវាៈ

ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមដានុរូប អាស្រ័យ នូវពួកកិ-
លេសផង នូវពួកសម្បយត្រកកនផង ចិត្តសមដានុរូប អាស្រ័យ នូវ
ពួកកិលេសផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ . . . ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ
ព្រោះនអនន្តប្បច្ច័យ ព្រោះនសមនន្តប្បច្ច័យ ព្រោះនអពាមពាប្បច្ច័យ
ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧១] កិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប មោហៈ ទិដ្ឋិ ចិនៈ
ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ
ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ មានៈ
ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
មានៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ
ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ មោហៈ ឧទ្ធច្ចៈ
អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវវិចិក្ខុតា មោហៈ អហិរិកៈ
និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចៈ ។ ក្នុងអរូប មិនមានទោសមូល
ទេ ។ នោកិលេសធម៌ អាស្រ័យ នូវកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងអរូប ពួកសម្បយត្រកកន អាស្រ័យ
នូវពួកកិលេស ចិត្តសមដានុរូប អាស្រ័យ នូវពួកកិលេស ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឃុំ នវបិ បញ្ញា កាតញ្ច ។ . . . នបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយា
នអាសវនប្បដ្ឋយា ។

[១៧២] កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេសោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា កិលេសេ បដិច្ច
សម្បយុត្តកា ចេតនា នោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច
នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា នោ-
កិលេសេ ខន្ធេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ចេតនា ពា-
ហិវំ . . . អាហារសមុដ្ឋានំ . . . ឧតុសមុដ្ឋានំ . . .
។ បេ ។ កិលេសញ្ច នោកិលេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា កិ-
លេសេ ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធេ បដិច្ច សម្ប-
យុត្តកា ចេតនា ។ ឃុំ សព្វេ បដ្ឋយា កាតញ្ច ។

[១៧៣] នហេតុយា ចត្តារិ នអាម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
នចុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ
នវ នកម្ម តីណិ នវិហាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ហាទាំង ៧ យ៉ាង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។ ... ព្រោះន-
បច្ចាជានុប្បដ្ឋាយ ព្រោះនអាសវនប្បដ្ឋាយ ។

[១៧២] នោកិលេសធមិ អាស្រ័យ នូវកិលេសធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ នូវ
ពួកកិលេស នោកិលេសធមិ អាស្រ័យ នូវនោកិលេសធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ នូវពួក
នោកិលេសក្នុង ពាហិរៈ ... អាហារសម្បជាន ... ឧត្តសម្បជាន
... ។ បេ ។ នោកិលេសធមិ អាស្រ័យ នូវកិលេសធមិផង នូវនោ-
កិលេសធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋាយ គឺ សម្បយុត្តក-
ចេតនា អាស្រ័យ នូវពួកកិលេសផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ។
បច្ចុយទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

[១៧៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការម្មណប្ប-
ដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្ត-
រប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នអតាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនបុរេជានុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជានុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

កិលេសទុក្ខេ បច្ចយវិវោ

នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ ន-
សម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណិ
នោវិកតេ តីណិ ។

ឯវំ ឥតវេ ទ្វេ កណានាបិ សហជាតវារោបិ
កាតញ្ច ។

បច្ចយវិវោ

[១៧៤] កិលេសំ ធម្មំ បច្ចយា កិលេសោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសា ។
នោកិលេសំ ធម្មំ បច្ចយា នោកិលេសោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នោកិលេសំ ឯកំ ខន្ធ
បច្ចយា តាយា ខន្ធ យាវ អជ្ឈត្តិកា មហាក្ខតា
វត្ថុំ បច្ចយា នោកិលេសា ខន្ធ ។ នោកិលេសំ
ធម្មំ បច្ចយា កិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា នោកិលេសេ ខន្ធ បច្ចយា កិលេសា វត្ថុំ
បច្ចយា កិលេសា ។ នោកិលេសំ ធម្មំ បច្ចយា
កិលេសោ ច នោកិលេសោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា នោកិលេសំ ឯកំ ខន្ធ បច្ចយា តាយា
ខន្ធ កិលេសា ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធ . . .

កិលេសទុក្ខៈ បច្ចយវិវរៈ

ក្នុងន័ត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ

យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចយវិវរៈ

(១៧៤) កិលេសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោ-

កិលេសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-

ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេសក្ខន្ធ ១ រហូតដល់ពួក

មហាក្ខតខាងក្នុង ពួកនោកិលេសក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ កិលេស-

ធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គឺ ពួកកិលេស ពឹងផ្អែក នឹងពួកនោកិលេសក្ខន្ធ ពួកកិលេស ពឹងផ្អែក

នឹងវត្ថុ ។ កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេស-

ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ពួកកិលេសក្តី

ចិត្តសមដានរបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេសក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វត្ថុំ បច្ចុយា កិលេសា មហាក្កតេ បច្ចុយា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចុយា កិលេសា ច សម្បយុត្តកា
 ច ខន្ធ ។ កិលេសញ្ច នោកិលេសញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា
 កិលេសោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា លោកញ្ច
 សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធ បច្ចុយា មោហោ ទិដ្ឋិ បីនំ
 ឧទ្ធច្ឆំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។ ចក្កំ ។ លោកញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចុយា កិលេសា ។ កិលេសញ្ច នោកិ-
 លេសញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា នោកិលេសោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា នោកិលេសំ ឯកំ ខន្ធន្ត
 កិលេសញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
 រូបំ ន្ទ ខន្ធ . . . កិលេសេ ច មហាក្កតេ ច
 បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កិលេសេ ច វត្ថុញ្ច បច្ចុ-
 យា នោកិលេសា ខន្ធ ។ កិលេសញ្ច នោកិ-
 លេសញ្ច ធម្មំ បច្ចុយា កិលេសោ ច នោកិលេ-
 សោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា នោកិលេសំ
 ឯកំ ខន្ធន្ត លោកញ្ច បច្ចុយា តយោ ខន្ធ មោ-
 ហោ ទិដ្ឋិ បីនំ ឧទ្ធច្ឆំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ន្ទ ខន្ធ . . . ។ ចក្កំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពួកកិលេស ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសមដានរបស់ ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត

ពួកកិលេសក៏ ពួកសម្បយុត្តកកន្តក៏ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ៗ កិលេសធម៌

ពឹងផ្អែក នឹងកិលេសធម៌ផង នឹងនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ បីនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ

ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកកន្តផង ៗ ចងជាចក្កៈចុះ ៗ

ពួកកិលេស ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈផង នឹងវត្ថុផង ៗ នោកិលេសធម៌

ពឹងផ្អែក នឹងកិលេសធម៌ផង នឹងនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដានរបស់ ពឹងផ្អែក នឹងនោ-

កិលេសក្នុង ១ ផង នឹងកិលេសផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមដានរបស់

ពឹងផ្អែក នឹងពួកកិលេសផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ពួកនោកិលេសក្នុង

ពឹងផ្អែក នឹងពួកកិលេសផង នឹងវត្ថុផង ៗ កិលេសធម៌ក៏ នោកិលេស-

ធម៌ក៏ ពឹងផ្អែក នឹងកិលេសធម៌ផង នឹងនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ មោហៈ ទិដ្ឋិ បីនៈ ឧទ្ធច្ចៈ

អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈក៏ ចិត្តសមដានរបស់ ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេស-

ក្នុង ១ ផង នឹងលោកៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ៗ ចងជាចក្កៈចុះ ៗ

កិលេសទុកេ បច្ចយវារោ

លោកញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា មោហោ ធិដ្ឋិ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ
អហិរិកំ អនោត្តប្បំ សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ។ ចក្កំ ។

អារម្មណប្បច្ចយេ នោកិលេសម្បលេ បញ្ច
វិញ្ញាណា កាតញ្ច ។

(១៧៥) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ សព្វត្ថេ នវ វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

(១៧៦) កិលេសំ ធិដ្ឋំ បច្ចយា កិលេសោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិក្ខិដ្ឋំ បច្ចយា
វិចិក្ខិញ្ញាសហគតោ មោហោ ឧទ្ធច្ចំ បច្ចយា ឧទ្ធច្ចុ-
សហគតោ មោហោ ។ នោកិលេសំ ធិដ្ឋំ បច្ចយា
នោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
យាវ អសញ្ញាសត្តា ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញា-
ណំ កាយាយតនំ . . . វត្តំ បច្ចយា អហេតុកា
នោកិលេសា ខន្ធា ។ នោកិលេសំ ធិដ្ឋំ បច្ចយា
កិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
វិចិក្ខិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុសហគតេ ខន្ធទេ ច វត្តញ្ច
បច្ចយា វិចិក្ខិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុសហគតោ មោ-
ហោ ។ កិលេសញ្ច នោកិលេសញ្ច ធិដ្ឋំ បច្ចយា
កិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា

កិលេសទុក្ខៈ បច្ចយវារៈ

មោហៈ ទិដ្ឋិ ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ នឹងអនោត្ថប្បៈ ពួកសម្បយត្ថកក្ខន្ធ
ពឹងផ្អែក នឹងលោកៈផង នឹងវត្ថុផង ។ ចងជាចក្កៈចុះ ។

បញ្ចវិញ្ញាណ ក្នុងនោកិលេសមូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុង
អារម្មណប្បច្ច័យចុះ ។

(១៧៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវគ្គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(១៧៦) កិលេសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកិលេសធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
ពឹងផ្អែក នឹងវិចិក្ខា មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹង
ឧទ្ធច្ចៈ ។ នោកិលេសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ វហូតដល់ពួកអសព្វាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ កាយា-
យតនៈ ពឹងផ្អែក នឹងបក្ខាយតនៈ... ពួកនោកិលេសក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ
ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ កិលេសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនោកិលេសធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ កិលេសធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងកិលេស-
ធម៌ផង នឹងនោកិលេសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វិចីកិច្ចញ្ច សម្បយុត្តកេ ច ខន្ធេ វត្តញ្ច បច្ចយា
វិចីកិច្ចាសហគតោ មោហោ ឧទ្ធច្ចញ្ច សម្បយុត្តកេ
ច ខន្ធេ វត្តញ្ច បច្ចយា ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។
សង្កតំ ។

[១៧៧] នហេតុយា ចត្តារិ នអារម្មណោ ភីណិ
នអធិបតិយា នវ ។ បេ ។ នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ
នវ នអាហារេ ឯកំ នេវិគតេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាធាបិ និស្សយវារោបិ កាកត្វា ។

សំសជ្ឈិវោ

[១៧៨] កិលេសំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កិលេសោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកំ សំសដ្ឋោ
មោហោ ធិដ្ឋិ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។
ចក្កំ ។ ឯវំ នវ បញ្ញា កាកត្វា ។

[១៧៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ សត្វត្ត
នវ វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

[២០០] កិលេសំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កិលេសោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឯវំ នហេតុប្បញ្ញា
ចត្តារិ កាកត្វា ។

គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រិចា ពឹងផ្អែក នឹងវិចិត្រិចាផង នឹងពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នឹងវត្ថុផង មោហៈ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក
នឹងឧទ្ធច្ចៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឯការរាប់៤ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បី
ធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

សីលសង្ខារៈ

[១៧៨] កិលេសធម៌ ប្រឡំ នឹងកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ ច័នៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និង
អនោត្តប្បៈ ប្រឡំ នឹងលោកៈ ។ ចង់ជាចក្កៈចុះ ។ បញ្ហាទាំង ៧
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០០] កិលេសធម៌ ប្រឡំ នឹងកិលេសធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ នហេតុប្បញ្ញា ៤ យ៉ាង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាង
នេះចុះ ។

កិលេសទុកេ បញ្ញាវិវា

(២០០) នហេតុយា ចត្តារិ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវិវាបិ
កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

(២០២) កិលេសោ ធម្មោ កិលេសស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិលេសា ហេតុ
សម្បយុត្តកានំ កិលេសានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ មូលំ បុច្ឆិតតំ កិលេសា ហេតុ សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិតតំ កិលេសា
ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កិលេសានំ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
នោកិលេសោ ធម្មោ នោកិលេសស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោកិលេសា ហេតុ សម្ប-
យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ ហេតុ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

កិលេសទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

[២០១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

ការរាប់ ពីរយ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត ធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិវាៈ

[២០២] កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ពួកកិលេសហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកិលេស
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ពួកកិលេស-
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកនផង នៃពួកចិត្តសមដារបផង
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ពួកកិលេស
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសម្បយុត្តកកនផង នៃពួកកិលេសផង នៃពួកចិត្ត-
 សមដារបផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនោកិលេសធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកនោកិលេសហេតុ ជា
 បច្ច័យ គឺជាបដិសន្ធិ នៃពួកសម្បយុត្តកកនផង នៃពួកចិត្តសមដារប
 ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២០៣) កិលេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិលេសេ អារត្ត
 កិលេសា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុត្តិតតំ កិលេសេ
 អារត្ត លោកិលេសា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ មូលំ បុត្តិតតំ
 កិលេសេ អារត្ត កិលេសា ច សម្បយុត្តកា ច
 ខន្ធា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ លោកិលេសោ ធម្មោ លោកិ-
 លេសសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 នានំ . . . សីលំ . . . ទោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុ-
 ចិណ្ណានិ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ
 អស្សានេតិ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត រាគោ . . . ទិដ្ឋ
 វិចីកិត្តា ឧទ្ធច្ចំ . . . ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ អរិយា
 មក្កា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។ វេលស្ស អារជ្ជនាយ អា-
 រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . លោ-
 កិលេសេ ខន្ធភិណ្ឌិតា ។ បេ ។ ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ សោ-
 តនាតុយា ។ បេ ។ អនាគតសញ្ញាណស្ស អារជ្ជ-
 នាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ លោកិលេសោ
 ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នានំ ។ បេ ។ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២០៣] កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកកិលេស កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកកិ-
 លេស ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីស្នូរផងចុះ ពួកនោកិលេស កើតឡើង
 ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកកិលេស ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីស្នូរផងចុះ ពួក
 កិលេសភ្នំ ពួកសម្បយតកក្ខន្ធភ្នំ កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកកិ-
 លេស ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល (១១) នូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោស-
 ថកម្ម ... ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញ អំពីឈាន
 ពិចារណា នូវឈាន ត្រេកអរ រីករាយ រតនៈ ... ទិដ្ឋិ ចែកិច្ច
 ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវកុសលនោះ ពួក
 ព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវ
 ពួកនោកិលេសក្នុង ថាមិនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើត
 ឡើង បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ដោយទិព្វសោតធាតុ
 ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល (១១) នូវទាន ។ បេ ។ ចេញ អំពីឈាន

កិលេសទុកេ បញ្ញាវិហេ

ឈានំ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ តំ អារត្ត វគោ . . .
 ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ឧទ្ធច្ចំ ។ បេ ។ ឈានេ
 បរិហំនេ វិប្បជីសារិស្ស ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចក្កំ . . .
 វត្ថំ . . . ទោកិលេសេ ខន្ធេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ
 តំ អារត្ត វគោ ។ បេ ។ ទោមនស្សំ . . . ។ ទោ-
 កិលេសោ ធម្មោ កិលេសស្ស ច ទោកិលេស-
 ស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ
 ។ បេ ។ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។ ចក្កំ . . .
 វត្ថំ . . . ទោកិលេសេ ខន្ធេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធិតិ
 តំ អារត្ត កិលេសា ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា
 ឧប្បជ្ជតិ ។ កិលេសោ ច ទោកិលេសោ ច ធម្មា
 កិលេសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។

(២០៤) កិលេសោ ធម្មោ កិលេសស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិ-
 បតិ កិលេសេ កុំ កត្វា កិលេសា ឧប្បជ្ជតិ ។
 តីណិ អារម្មណាធិបតិយេវ ។ ទោកិលេសោ
 ធម្មោ ទោកិលេសស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

កិលេសទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ត្រេកអរ រីករាយ នឹងឈាន រាគៈ ... ទិដ្ឋិ ... វិចិកិត្តា ...

ខ្លួនច្នៃ ព្រោះប្រាវព្វ នូវកុសលនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស របស់

បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្វាយក្រោយ ព្រោះសាបសូន្យឈាន កើតឡើង

នឹងចក្ខុ ... នឹងវត្ថុ ... បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកនោ-

កិលេសក្នុង រាគៈ ប្រាវព្វ នូវធម៌នោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស ... ។

នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង

ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល (ឲ្យ) នូវទាន ។ បេ ។ បេញ

អំពីឈាន ។ បេ ។ នឹងចក្ខុ ... នឹងវត្ថុ ... បុគ្គល ត្រេកអរ រីក

រាយ នឹងពួកនោកិលេសក្នុង ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយត្រកក្កនក្តី កើត

ឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវខន្ធនោះ ។ កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី

ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២០៤) កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយអធិប-

តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកកិលេស កើតឡើង ព្រោះ

ធ្វើ នូវពួកកិលេស ឲ្យជាទីគោរព ។ មានវារៈ ៣ នៅជាការម្មណា-

ធិបតិដដែល ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អារម្មណាធិបតិ ធានំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្ម
 កត្វា តំ ករំ កត្វា បច្ចុវេក្ខតិ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ
 តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ បុព្វ
 . . . ឈានា . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា
 ។ បេ ។ ផលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ . . . នោកិលេសេ ខន្ទេ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ
 អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ . . . ។
 សហជាតាធិបតិ នោកិលេសា អធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ កិលេ-
 សស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ធានំ
 ។ បេ ។ ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . នោកិលេ-
 សេ ខន្ទេ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ
 កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជាតាធិ-
 បតិ នោកិលេសា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ កិលេ-
 សានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកិលេ-
 សោ ធម្មោ កិលេសស្ស ច នោកិលេសស្ស ច
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ

អភិធម្មបដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល (ទ្រ) នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបា-
 សថកម្ម ធ្វើ នូវកុសលកម្មនោះ ទ្រជាទីគោរព ហើយពិចារណា ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ
 ទ្រជាទីគោរព ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ បេណ្ណ
 អំពីមគ្គ ហើយធ្វើ នូវមគ្គ ទ្រជាទីគោរព ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គល ធ្វើនូវពួកនោ-
 កិលេសក្ខន្ធ ទ្រជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ ទ្រទីគោរព ទិដ្ឋិ ... ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺ នោកិលេសាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង
 នៃពួកចិត្តសម្បន្តរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោកិលេសធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល (ទ្រ) នូវទាន ។ បេ ។
 នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកនោ-
 កិលេសក្ខន្ធ ទ្រជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធនោះ ទ្រជាទីគោរព ទិដ្ឋិ ... ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺ នោកិលេសាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកិលេស ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង
 នៃនោកិលេសធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ

កិលេសទុកេ បញ្ញាវិពេ

សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ទានំ ។ បេ ។
 លារំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . លោកិលេសេ ខន្ធករុ
 កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ ករុ កត្វា កិលេសា
 ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធា ខុប្បជ្ជន្តិ ។ សហជាតាធិ-
 បតិ លោកិលេសា អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កិលេសានញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ កិលេសោ ច លោកិលេសោ
 ច ធម្មា កិលេសសស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ អារម្មណាធិបតិយេវ ។

[២០៥] កិលេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា កិលេសា
 បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ កិលេសានំ អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ មូលំ បុរិមា បុរិមា កិលេសា បច្ឆិមានំ
 បច្ឆិមានំ លោកិលេសានំ ខន្ធានំ អនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ កិលេសា វុដ្ឋានស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ មូលំ បុរិមា បុរិមា កិលេសា បច្ឆិមានំ
 បច្ឆិមានំ កិលេសានំ សម្មយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ
 អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោកិលេសោ ធម្មោ
 លោកិលេសសស្ស ធម្មស្ស អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ

កិលេសទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

និងសហជាតាធិបតិ ។ អាមណាធិបតិ គឺ បុគ្គល (ឲ្យ) នូវទាន ។ បេ ។
 នូវឈាន ... នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ... បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកនោកិលេ-
 សក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ក្រែកអរ រីករាយ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវធម៌នោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺ នោកិលេសាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកកិលេសផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជនរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ នៅជាអាមណាធិបតិដដែល ។

(២០៥) កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ គឺ ពួកកិលេស មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គប្បីសួរ នូវមូលផងចុះ ពួកកិលេស
 មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោកិលេសក្ខន្ធ ក្រោយៗ ដោយអនន្តរ-
 ប្បច្ច័យ ពួកកិលេស ជាបច្ច័យ នៃវដ្តាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 គប្បីសួរ នូវមូលផងចុះ ពួកកិលេស មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិ-
 លេសផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បុរិមា បុរិមា លោកិលេសា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ
 លោកិលេសាទំ អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ បេ ។
 ដលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ
 បុរិមា បុរិមា លោកិលេសា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ
 កិលេសាទំ អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ អាវុដ្ឋនា
 កិលេសាទំ អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ
 បុរិមា បុរិមា លោកិលេសា ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ
 កិលេសាទំ សម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធាទំ អនន្តរប្បច្ឆ-
 យេន បច្ឆយោ អាវុដ្ឋនា កិលេសាទំ សម្បយុត្ត-
 កានញ្ច ខន្ធាទំ អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ កិ-
 លេសោ ច លោកិលេសោ ច ធម្មា កិលេសសស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា កិ-
 លេសោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ
 កិលេសាទំ អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ
 បុរិមា បុរិមា កិលេសោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ
 បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ លោកិលេសាទំ អនន្តរប្បច្ឆយេន
 បច្ឆយោ កិលេសោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ
 វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។ មូលំ
 បុរិមា បុរិមា កិលេសោ ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ពួកនោកិលេសក្ខន្ធ មន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោកិលេស ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ គប្បីស្នរ នូវមូលផ្សំចុះ ពួកនោកិលេសក្ខន្ធ មន ។
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការ
 ពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គប្បីស្នរ
 នូវមូលផ្សំចុះ ពួកនោកិលេសក្ខន្ធ មន ។ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេសផង
 នៃពួកសម្បយត្រកក្ខន្ធផង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការពិចារណា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេសផង នៃពួកសម្បយត្រកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្ប-
 ច្ច័យ ។ កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេសធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយត្រកក្ខន្ធក្តី មន ។
 ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គប្បីស្នរ
 នូវមូលផ្សំចុះ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយត្រកក្ខន្ធក្តី មន ។ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកនោកិលេស ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកកិលេសក្តី
 ពួកសម្បយត្រកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃវជ្ជាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 គប្បីស្នរ នូវមូលផ្សំចុះ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយត្រកក្ខន្ធក្តី មន ។

កំលេសទុកេ បញ្ញាវិពេ

បច្ច័មានំ បច្ច័មានំ កំលេសានំ សឡយុត្តកានញ្ច
ខន្ធានំ អនន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . សមនន្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អត្តា-
មញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៦] កំលេសោ ធម្មោ កំលេសស្ស ធម្មស្ស
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបនិស្សយោ
អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកត្ត្រ្យបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
ត្ត្រ្យបនិស្សយោ កំលេសោ កំលេសានំ . . . តីណំ ។
នោកំលេសោ ធម្មោ នោកំលេសស្ស ធម្មស្ស ឧ-
បនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបនិស្សយោ
អនន្ត្រ្យបនិស្សយោ បកត្ត្រ្យបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត្រ្យ-
បនិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ មានំ
ជយេតិ ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ . . . វាគំ
នោសំ មោហំ មានំ ទិដ្ឋិ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ . . .
សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។
សង្ឃំ កិច្ចតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ
។ បេ ។ ធលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ នោកំលេសោ ធម្មោ កំលេសស្ស ធម្មស្ស

កំលេសទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ នៃពួកកំលេសផង នៃពួកសម្បយុត្តកុទ្ធផង ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរបច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយបច្ច័យ ។

[២០៦] កំលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកំលេសធម៌ ដោយឧប-
 និស្សយបច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ ពួកកំលេស នៃពួកកំ-
 លេស . . . មានវារៈ ៣ ។ នៅកំលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកំលេ-
 សធម៌ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អន-
 ន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
 អាស្រ័យ នូវសត្វ ហើយឲ្យនូវទាន តម្លើង នូវមានៈ ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ
 នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា . . . នូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ
 ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ . . . បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេ-
 នាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី សត្វ ។ បេ ។
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ។ បេ ។ នៃផលសមាបត្តិ ដោយ
 ឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ នៅកំលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកំលេសធម៌

ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបទិស្សយោ
 អនន្តរ្យបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបទិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបទិស្សយោ មាណំ ជប្បតិ
 ទិដ្ឋិ កល្យាណតិ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧប-
 ទិស្សយោ ចាណំ បាណតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ កិលេសានំ ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ កិ-
 លេសសស្ស ច នោកិលេសសស្ស ច ធម្មស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌ្យបទិស្សយោ
 អនន្តរ្យបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបទិស្សយោ សទ្ធិំ ឧបទិស្សយោ មាណំ ជប្បតិ ទិដ្ឋិ
 កល្យាណតិ សីលំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបទិស្សយោ
 ចាណំ បាណតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សទ្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនំ កិលេសានំ សម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កិលេសោ ច
 នោកិលេសោ ច ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២០៧] នោកិលេសោ ធម្មោ នោកិលេ-
 សស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណ្ឌ្យបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណ្ឌ្យបុរេជានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិ-
ស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អា-
ស្រ័យ នូវសត្វ ហើយតម្លើង នូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំ-
បែក នូវសង្ឃ សត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេស-
ធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯប-
កត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ ហើយតម្លើង នូវមានៈ
ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ
ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សត្វ ។ បេ ។
សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេសផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២០៧) នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាត

កិលេសទុកេ បញ្ញាវារោ

ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិព្វេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ ទិព្វាយ ។ សោតនាតុយា
 សទ្ធិំ សុណាតិ រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោ-
 ជ្ជញ្ញាយតនំ . . . ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ នោកិលេសា-
 នំ ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកិ-
 លេសោ ធម្មោ កិលេសស្ស ធម្មស្ស បុរេជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្ធតិ តំ អារត្ត វារោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ កិលេសានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ កិលេសស្ស
 ច នោកិលេសស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។ អារម្មណ-
 បុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សាទេតិ អភិនន្ធតិ តំ
 អារត្ត កិលេសាច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធនំ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ កិលេសានំ សម្បយុត្តកានញ្ច
 ខន្ធនំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

កិលេសទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

គឺ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង
 បុគ្គល ឃើញ នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ នូវសំឡេង ដោយទិព្វ-
 សោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋពាយតនៈ
 ... ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនោកិលេសក្ខន្ធ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺ នឹងចក្ខុ... បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ រាគៈ
 ព្រោះប្រាណ រូបវត្ថុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុ-
 រេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺ នឹងចក្ខុ... បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ
 ពួកកិលេសក៏ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក៏ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ នូវ
 វត្ថុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេសផង
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២០៨] កិលេសោ ធម្មោ នោកិលេសសស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។
 នោកិលេសោ ធម្មោ នោកិលេសសស្ស ធម្មស្ស បច្ឆា-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ កិលេសោ ច
 នោកិលេសោ ច ធម្មោ នោកិលេសសស្ស ធម្មស្ស
 បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខតំ ។ . . . អា-
 សេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២០៩] នោកិលេសោ ធម្មោ នោកិលេសសស្ស
 ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នានាខ-
 ណីកា ។ សហជាតា នោកិលេសោ ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កក្កប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ។ នានាខណីកា នោកិលេសោ
 ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដន្តោ ច រូបានំ
 កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ
 កិលេសសស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោ-
 កិលេសោ ចេតនា កិលេសានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ច នោកិ-
 លេសសស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ នោកិ-
 លេសោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កិលេសានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២០៨) កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
 បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនោកិលេសធម៌ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ កិ-
 លេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
 បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយការសេ-
 វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២០៩) នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
 នោកិលេសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដ្នង នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានបូជន៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ នោកិ-
 លេសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធដ្នង នៃពួកកងតារបូជន៍
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ នោកិលេសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស-
 ចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោកិលេស-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផ្សេង នៃនោកិលេសធម៌ផ្សេង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ គឺ នោកិលេសចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដ្នង
 នៃពួកកិលេសផ្សេង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានបូជន៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២០០] នោកិលេសោ ធម្មោ នោកិលេសសស្ស
 ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។ . . .
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ស្រ្តិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ យានប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
 មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ នវ ។

[២០១] កិលេសោ ធម្មោ នោកិលេសសស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បច្ឆាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ នោ-
 កិលេសសស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សង្ខតំ ។ នោកិលេ-
 សោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរេជាតំ វត្ថុ កិលេសានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោកិលេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ច
 នោកិលេសសស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ បុរេជាតំ វត្ថុ កិលេសានំ សម្បយុត្តកានញ្ច
 ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កិលេសោ
 ច នោកិលេសោ ច ធម្មោ នោកិលេសសស្ស ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។
 សង្ខតំ វិត្តារេតតំ ។

កិលេសទុក្ខៈ ចញ្ញាវិរៈ

(២១០) នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ
ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។

(២១១) កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
ដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកកិលេស ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួក
កិលេសផង នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រួញ
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២០២) កិលេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ បដិច្ចសទិសំ ។
កិលេសោ ធម្មោ លោកិលេសសស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សុទ្ធិតំ ។
កិលេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ច លោកិលេសសស្ស
ច ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសំ ។
លោកិលេសោ ធម្មោ លោកិលេសសស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆា-
ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សុទ្ធិតំ ។ លោកិលេសោ
ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សុទ្ធិតំ ។ សហជាតំ ស-
ហជាតសទិសំ បុរេជាតំ បុរេជាតសទិសំ ។ លោកិ-
លេសោ ធម្មោ កិលេសសស្ស ច លោកិលេសសស្ស ច
ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជា-
តំ ។ សហជាតំ សហជាតសទិសំ បុរេជាតំ បុរេ-
ជាតសទិសំ ។ កិលេសោ ច លោកិលេសោ ច
ធម្មោ កិលេសសស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ លោកោ ច
សម្បយុត្តកា ច ខន្ធោ មោហស្ស ទិដ្ឋិយា ដីនស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២១២) កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ កិលេសធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និង
 បច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌
 ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ
 ដែរ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយអត្តិ-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 សហជាត ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ បុរេជាត ដូចគ្នានឹងបុរេជាតប្ប-
 ច្ច័យដែរ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិ-
 លេសធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ ឯបុរេជាត ដូចគ្នានឹងបុរេជាត-
 ប្បច្ច័យដែរ ។ កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកិលេស-
 ធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត
 គឺ លោកៈក្តី សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃរោហៈ ទិដ្ឋិ ច័នៈ

កិលេសទុកេ បញ្ញាវិរោ

ឧទ្ធច្ចុស្ស អហិរិកស្ស អនោត្តប្បស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សហជាតោ លោកោ ច វត្ថុ ច មោ-
 ហស្ស ទិដ្ឋិយា បីនស្ស ឧទ្ធច្ចុស្ស អហិរិកស្ស
 អនោត្តប្បស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ចក្កំ ។
 កិលេសោ ច នោកិលេសោ ច ធម្មា នោកិលេ-
 សស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ
 នោកិលេសោ ឯកោ ខន្ធលោ ច កិលេសោ ច តិណ្ណាដ្ឋំ
 ខន្ធលាដ្ឋំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបាដ្ឋំ អត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ សហជាតា កិលេសា ច មហាក្កតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានាដ្ឋំ រូបាដ្ឋំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សហជាតា កិលេសា ច វត្ថុ ច នោកិលេសាដ្ឋំ
 ខន្ធលាដ្ឋំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា កិ-
 លេសា ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធលា បុរេជាតស្ស
 ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បច្ឆាជាតា កិលេសា ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធលា
 កតន្ទិដ្ឋក្កោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា កិលេសា
 ច សម្បយុត្តកា ច ខន្ធលា រូបដីតិទ្រិយញ្ច

កិលេសទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ នឹងអនោត្តប្បៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺ
លោកៈក្តី វត្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃមោហៈ ទិដ្ឋិ ច័នៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ
នឹងអនោត្តប្បៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ គប្បីចង់ជាចក្ខុៈចុះ ។ កិលេស-
ធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។
សហជាត គឺ នោកិលេសក្ខន្ធ ១ក្តី កិលេសក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធិញ្ជផល
នៃពួកចត្តិសមុដ្ឋានរូបផល ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺ ពួក
កិលេសក្តី ពួកមហាភូតក្តី ជាបច្ច័យ នៃចត្តិសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិ-
ប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺ ពួកកិលេសក្តី វត្តក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
នោកិលេសក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកកិលេសក្តី
ពួកសម្បយត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយត្តកក្ខន្ធក្តី
កតទ្បិណ្ឌិកហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយត្តកក្ខន្ធក្តី រូបដីវិត្តិទ្រិយក្តី

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កេដត្តារូចានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កិលេសោ
 ច លោកិលេសោ ច ធម្មា កិលេសសស្ស ច លោ-
 កិលេសសស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ លោកិលេសោ
 ឯកោ ខន្ធោ ច លោកោ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ មោហស្ស ច ទិដ្ឋិយា បីនស្ស
 ឧទ្ធច្ចស្ស អហិរិកស្ស អនោត្តប្បស្ស អត្ថិយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សហជាតោ លោកោ ច វត្ថុ ច
 មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បីនស្ស ឧទ្ធច្ចស្ស អហិរិកស្ស
 អនោត្តប្បស្ស សម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ . . . នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៣) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ
 អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេ-
 វវេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារតេ ឯកំ អាហារេ
 តីណិ ឥន្ទ្រិយេ តីណិ ឈារេ តីណិ មក្កេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកកងតារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ កិលេសធម៌ក្តី ទោ-
 កិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង
 ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត
 គឺ នោកិលេសក្ខន្ធទ ក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួក
 ចិត្តសមដានរូបផង នៃមោហាៈ ទិដ្ឋិ ច័នៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និង
 អនោត្តប្បៈផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺ លោកៈក្តី វត្ថុក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃមោហាៈ ទិដ្ឋិ ច័នៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ
 ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ
 ដោយនត្ថប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អវិតតប្បច្ច័យ ។

- (២១៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការមណប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ကိလေသဒုတေ ပဏ္ဍိတိက

သမ္ပယုတ္တေ သံ ဝိပဿယုတ္တေ ပဏ္ဍိတိယာ သံ သန္တိယာ
သံ ဝိကုဏေ သံ အဝိကုဏေ သံ ။

[၂၀၆] ကိလေသော ဓမ္မော ကိလေသဗ္ဗိ ဓမ္မဗ္ဗိ
အာဗ္ဗဏာပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော သမာဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ
ပဉ္စယော ဝုပဏိဗ္ဗယပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ။ ကိလေ-
သော ဓမ္မော ဣကိလေသဗ္ဗိ ဓမ္မဗ္ဗိ အာဗ္ဗဏာပဉ္စ-
ဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော သမာဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော
ဝုပဏိဗ္ဗယပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ပဉ္စာဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ
ပဉ္စယော ။ ကိလေသော ဓမ္မော ကိလေသဗ္ဗိ ဓ-
မ္မော ကိလေသဗ္ဗိ ဓမ္မဗ္ဗိ အာဗ္ဗဏာပဉ္စဉ္စယေ ဝ
ပဉ္စယော သမာဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ဝုပဏိဗ္ဗယ-
ပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ။ ဣကိလေသော ဓမ္မော ဣ-
ကိလေသဗ္ဗိ ဓမ္မဗ္ဗိ အာဗ္ဗဏာပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော
သမာဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ဝုပဏိဗ္ဗယပဉ္စဉ္စယေ ဝ
ပဉ္စယော ပုဂံဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ပဉ္စာဓိပဉ္စ-
ဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ဝုပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော အာဟာ-
ပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော နိဗ္ဗိယပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော ။
ဣကိလေသော ဓမ္မော ကိလေသဗ္ဗိ ဓမ္မဗ္ဗိ အာဗ္ဗ-
ဏာပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော သမာဓိပဉ္စဉ္စယေ ဝ ပဉ္စယော

កិលេសទុក្ខៈ បញ្ញាវិរៈ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(២១៤) កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយការម្ម-
ណាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយ ។ កិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
ការម្មណាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ ។ កិលេសធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។
នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ ជា
បច្ច័យ ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ
ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ ។ នោកិលេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌
ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ នោកិលេសោ ច ធម្មា កិលេសសស្ស ច
 នោកិលេសសស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កិលេសោ ច នោកិលេសោ ច ធម្មា កិលេសសស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 កិលេសោ ច នោកិលេសោ ច ធម្មា នោកិ-
 លេសសស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ វេទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ កិ-
 លេសោ ច នោកិលេសោ ច ធម្មា កិលេសសស្ស
 ច នោកិលេសសស្ស ច ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២០៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ន-
 អធិបតិយា នវ សត្វត្ថេ នវ នោអវិកតេ នវ ។

អភិធម្មចិដិក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោកិ-
 លេសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ កិលេសធម៌
 ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 កិលេសធម៌ក្តី នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនោកិលេសធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ កិលេសធម៌ក្តី
 នោកិលេសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃកិលេសធម៌ផង នៃនោកិលេសធម៌ផង
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២១៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្ប-
 ច្ច័យមានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោកិលេសធម៌ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

កិលេសទុកេ បញ្ញាវិពោ

[២០៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ ចត្តារិ . . .

នអធិបតិយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ

ចត្តារិ នអពាមពោ ទ្វេ នឧបទិស្សយេ ចត្តារិ

សព្វត្ថ ចត្តារិ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ចត្តារិ

នោនត្ថិយា ចត្តារិ នោវិគតេ ចត្តារិ ។

[២០៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ នវ . . .

អធិបតិយា នវ ។ អនុលោមមាតិកា កាតព្វា ។

. . . អវិគតេ នវ ។

កិលេសទុកំ វិជ្ជិតំ ។

សង្កិលេសិកទុកំ

បដិប្បិពោ

[២០៨] សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច សង្កិលេ-

សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

យថា លោកិយទុកំ ឃវំ ទិដ្ឋានាករណំ ។

កិលេសទុកៈ បញ្ញាវារៈ

[២១៦] ក្នុងនាមាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនាមាធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនាមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនាមសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនាមពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនាមឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនាមសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនាមវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនាមនិគ្គិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនាមវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២១៧] ក្នុងនាមាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនាមធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។ . . . ក្នុងនាមវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ កិលេសទុកៈ ។

សង្កិលេសិកទុកៈ

បដិប្បិវារៈ

[២១៨] សង្កិលេសិកធម៌^(១) អាស្រ័យ នូវសង្កិលេសិកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 លោកិយទុកៈ យ៉ាងណា (សង្កិលេសិកទុកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 ធ្វើយ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

១ គឺ ធម៌ដែលត្រូវដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង (ពួកកិលេសទាំងអស់) ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សង្កិលីដ្ឋិទុកំ

បដិប្បវាណេ

(២០៧) សង្កិលីដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច សង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្កិលីដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សង្កិលីដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច
 អសង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្កិលីដ្ឋោ
 ខន្ធា បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ សង្កិលីដ្ឋំ ធម្មំ
 បដិច្ច សង្កិលីដ្ឋោ ច អសង្កិលីដ្ឋោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា សង្កិលីដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ អសង្កិ-
 លីដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច អសង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា អសង្កិលីដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធា . . . បដិសន្ធិក្ខណោ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

សង្កិលីដិទុកៈ

បដិប្បារៈ

[២១៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេច-
 ក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវ
 ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលមិន
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

សង្ក័លិដ្ឋក្កកោ បដិច្ចវាហោ

ខន្ធោ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្កតំ
 ... ។ សង្ក័លិដ្ឋក្កា អសង្ក័លិដ្ឋក្កា ធម្មំ បដិច្ច
 អសង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្ក័-
 លិដ្ឋ ខន្ធោ ច មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ។ សង្ក័តំ ។

[២២០] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អធិប-
 តិយា បញ្ច អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជា-
 តេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្ស-
 យេ ទ្វេ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសវនេ ទ្វេ កក្កេ បញ្ច
 វិចារកេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច ។ សង្ក័តំ ។ អវិគតេ
 បញ្ច ។

[២២១] សង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច សង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហគតេ ខន្ធោ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចុ-
 សហគតោ មោហោ ។ អសង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច

សន្តិលីដ្ឋិក្កៈ បដិច្ចវារៈ

វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាក្ខត្ត ១ . . . ។
ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មជានុប
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នូវពួក
មហាក្ខត្តផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[២២០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមណ្ឌប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។ ក្នុងអវិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[២២១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អសង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេ-
តុកំ អសង្កិលីដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
ចិត្តសម្មជានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធេ . . . អហេតុកប្បដិ-
សន្ធិ ទ្វេ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។

(២២២) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ តីណិ
នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នអញ្ញមញ្ញេ តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ ន-
បុរេជាតេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសវនេ បញ្ច
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ ន-
ស្រ្តិយេ ឯកំ នលារនេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្ប-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា តីណិ
នោវគតេ តីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ គណានាថិ សហជាតវារោថិ កាតត្វា ។

បប្បយវិវោ

(២២៣) សង្កិលីដ្ឋំ ធម្មំ បច្ចុយា សង្កិលីដ្ឋោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ បដិច្ចសទិសំ ។

ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុ-
ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ...
អហេតុកប្បជីសន្តិ មានវារៈ ២ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

(២២២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណ្ឌប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរូប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរូប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បឋមវិវាទៈ

(២២៣) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពឹង
ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

សង្ក្រឹតល្អិត្តកោ បច្ចយវិហោ

អសង្ក្រឹតល្អិត្ត ធម្មំ បច្ចយា អសង្ក្រឹតល្អិត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អសង្ក្រឹតល្អិត្តំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ទ្រេ ខន្ធធ្ធេ . . .
 បដិសន្ធិ យាវ អជ្ឈតិកា មហាក្ខតា ។ អសង្ក្រឹតល្អិត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា សង្ក្រឹតល្អិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា វត្ថុំ បច្ចយា សង្ក្រឹតល្អិត្តោ ខន្ធា ។ អសង្ក្រឹតល្អិត្តំ
 ធម្មំ បច្ចយា សង្ក្រឹតល្អិត្តោ ច អសង្ក្រឹតល្អិត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា សង្ក្រឹតល្អិត្តោ ខន្ធា
 មហាក្ខតោ បច្ចយា ចិត្តសម្មជានំ រូបំ ។ សង្ក្រឹតល្អិត្តោ
 អសង្ក្រឹតល្អិត្តោ ធម្មំ បច្ចយា សង្ក្រឹតល្អិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា សង្ក្រឹតល្អិត្តំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុតោ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ទ្រេ ខន្ធធ្ធេ . . . ។ សង្ក្រឹតល្អិត្តោ អសង្ក្រឹ-
 តល្អិត្តោ ធម្មំ បច្ចយា អសង្ក្រឹតល្អិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

សន្តិសុខវិទ្យា: បច្ចុប្បន្ន:

ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ខន្ធភក្តិ ចិត្តសម្មជានុរូបក្តិ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង នឹងខន្ធ ២ . . . មានបដិសន្ធិ រហូតដល់ពួក
មហាក្ខតខានក្តងដែរ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពឹង
ផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពឹង
ផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តិ ធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តិ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មជានុ-
រូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នឹង
ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភក្តិ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មងផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ផង នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បច្ចយា សង្កីលីដ្ឋេ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច
 បច្ចយា ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។ សង្កីលីដ្ឋញ្ច អសង្កី-
 លីដ្ឋញ្ច ចម្មំ បច្ចយា សង្កីលីដ្ឋោ ច អសង្កីលីដ្ឋោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សង្កីលីដ្ឋំ ឯកំ
 ខន្ធស្វា វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទេ . . .
 សង្កីលីដ្ឋេ ខន្ធទេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា ចិត្តស-
 ម្មដានំ រូបំ ។ សង្កីតំ ។

[២២៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តារិ អ-
 ចិបតិយា នវ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ ស-
 ហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា ចត្តារិ និស្សយេ នវ ឧ-
 បនិស្សយេ ចត្តារិ បុរជាតេ ចត្តារិ អាសេវនេ ច-
 ត្តារិ កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រ-
 យេ នវ វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ ពួកធម៌
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង
 នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសេច-
 ក្តីសៅហ្មងផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។
 សេចក្តីបំប្រញ ។

[២២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិ-
 តតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សង្ក័លិដ្ឋាន បញ្ចយវិហារ

(២២៥) សង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ បច្ចយា សង្ក័លិដ្ឋោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ
 ឧទ្ធច្ចសហកតោ ខន្ធរូ បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ
 ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។ អសង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ បច្ច-
 យា អសង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ច-
 យា អហេតុកំ អសង្ក័លិដ្ឋំ . . . យាវ អសញ្ញាសត្តា
 ចក្ខាយតនំ បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយតនំ
 បច្ចយា កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បច្ចយា អហេតុកា
 អសង្ក័លិដ្ឋោ ខន្ធរូ ។ អសង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ បច្ចយា
 សង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ
 បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោ-
 ហោ ។ សង្ក័លិដ្ឋញ្ច អសង្ក័លិដ្ឋញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 សង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញា-
 សហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ ខន្ធរូ ច វត្ថុញ្ច បច្ចយា
 វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

សន្តិសិទ្ធិទុក្ខៈ បច្ចយវាវៈ

[២២៥] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តឹងផ្អែក
នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
តឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាអហេតុកៈ... រហូតដល់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ តឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ
តឹងផ្អែក នឹងកាយាយតនៈ ពួកខន្ធ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
ហ្មង ជាអហេតុកៈ តឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង តឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង តឹងផ្អែក នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
ហ្មងផង នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

អភិធម្មចំណីពេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២២៦] នហេតុយា ចត្តារិ នអារម្មណេ ភីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នអពាមញ្ញេ ភីណិ នឧបទិស្សយេ ភីណិ នបុរេជា-
 តេ ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្ម
 ចត្តារិ នវិហាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នសង្ខ្រយេ
 ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្ត
 ភីណិ នវិប្បយុត្ត ទ្វេ ពោនតិយា ភីណិ ហោវិគ-
 តេ ភីណិ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេកណាធាបិ និស្សយវារោបិ កាតញ្ច ។

សំសជ្ឈិវោ

[២២៧] សង្កីលីដ្ឋំ ធម្មំ សំសដ្ឋា សង្កីលីដ្ឋោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្កីលីដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធ
 សំសដ្ឋា តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ... ។ អសង្កីលីដ្ឋំ
 ធម្មំ សំសដ្ឋា អសង្កីលីដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា អសង្កីលីដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធ សំសដ្ឋា តយោ
 ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ... បដិសន្ធិ ។

[២២៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវត្ថុនិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សិល្បជីវិតៈ

[២២៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ច្រឡំ នឹង
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ច្រឡំ
 នឹងធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង នឹងខន្ធ ២ ... ជាបដិសន្ធិ ។

សង្ក័លិដ្ឋិទុកេ សំសដ្ឋវិហេ

[២២៨] ហេតុយា ទ្វេ អាវច្ឆុណោ ទ្វេ អធិ-
បតិយា ទ្វេ សព្វត្ត ទ្វេ វិចារកេ ឯកំ អវិគតេ ទ្វេ ។

[២២៧] សង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ សង្ក័លិដ្ឋោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសកតេ
ឧទ្ធច្ចសហកតេ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ
ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។ អសង្ក័លិដ្ឋំ ធម្មំ សំ-
សដ្ឋោ អសង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
អហេតុកំ អសង្ក័លិដ្ឋំ ឯកំ ខន្ធំ សំសដ្ឋោ តាយា
ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . អហេតុកប្បជិសន្ធិ ។

[២៣០] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ នបុ-
រេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ទ្វេ នអាសេវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ ទ្វេ នយានេ ឯកំ នមក្កេ
ឯកំ នសម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវារោបិ
កាតព្វា ។

សន្តិលិង្គទុកៈ សំសន្តិវារៈ

(២២៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

(២២៩) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ច្រឡំ នឹង
ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ
ប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ច្រឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ច្រឡំ នឹងធម៌ ដែលមិន
ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
អហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ . . . ជាអហេតុកៈប្បដ្ឋយសន្តិ ។

(២៣០) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(២៣០) សន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋា ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សន្តិ-
 លីដ្ឋោ ធម្មោ អសន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋា ហេតុ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ សន្តិ-
 លីដ្ឋស្ស ច អសន្តិលីដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋា ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូបានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អសន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ អសន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អសន្តិលីដ្ឋា ហេតុ សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ រូបានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវាទៈ

[២៣១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មងផង នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកហេតុ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

សន្តិលីដ្ឋោ បញ្ញាវិភោ

(២៣២) សន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វាគំ អស្សាទេតិ អភិ-
 នន្ទតិ តំ អារត្ត វាតោ ... ទិដ្ឋិ វិចីកិច្ចា ឧទ្ធច្ចំ ...
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ អស្សាទេតិ ។ កុសលត្តិក-
 សទិសំ ។ វិចីកិច្ចំ អារត្ត ... ឧទ្ធច្ចំ អារត្ត ... ទោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ... វិចីកិច្ចា ... ឧទ្ធច្ចំ ... ។
 សន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ អសន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា បហំនេ កិលេសេ បច្ច-
 វេក្ខតិ វិក្ខម្ភិកេ កិលេសេ ... បុព្វេ សមុទាចិណ្ណា
 ... សន្តិលីដ្ឋោ ខន្ធភ អនិច្ចតោ ... វិបស្សតិ
 ។ បេ ។ ចេតោបរិយញ្ញាណេន សន្តិលីដ្ឋចិត្តសម-
 ន្តិស្ស ចិត្តំ ជានន្ទិ សន្តិលីដ្ឋា ខន្ធភ ចេតោបរិយញ្ញា-
 ណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្ព-
 បកញ្ញាណស្ស អនាកតំសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ
 អសន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទានំ ... សីលំ ... ឧទោសថកម្មំ ...

សន្តិលីដ្ឋិទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

[២៣២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ
(បុគ្គល) ត្រេកអរ រីករាយ នឹងរាគៈ រាគៈ ប្រារព្ធ នូវរាគៈនោះ
... ទិដ្ឋិ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ត្រេក-
អរ នឹងទិដ្ឋិ ។ ដូចគ្នានឹងកុសលត្តិកៈដែរ ។ ប្រារព្ធ នូវវិចិត្តិច្ឆា
... ប្រារព្ធ នូវឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិ-
ច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការ-
ម្មណាប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលលះ
ចង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ដែលធ្លាប់
សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... បុគ្គល ឃើញ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រ-
កបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ថាមិនទៀង ... ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ
ដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
ហ្មង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វ-
និវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគត្តសញ្ញាណ
ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្ម-
ណាប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បុព្វេ ។ បេ ។ លោ ធា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចុវេក្ខតិ
 អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចុវេក្ខតិ ។ បេ ។
 អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ចក្កំ . . .
 វត្តំ . . . អសង្កិលំដ្ឋេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ
 ។ បេ ។ ទិព្វេន ចក្កោ ។ បេ ។ អនាគតំសញ្ញា-
 ណាស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 អសង្កិលំដ្ឋោ ធម្មោ សង្កិលំដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាវុដ្ឋណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ណានំ . . . សីលំ ។ បេ ។ លោ-
 ធា វុដ្ឋហិត្វា . . . ចក្កំ . . . វត្តំ . . . អសង្កិលំដ្ឋេ
 ខន្ធេ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ អារត្ត រាគោ ។ បេ ។
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

[២៣៣] សង្កិលំដ្ឋោ ធម្មោ សង្កិលំដ្ឋស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាវុដ្ឋណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អាវុដ្ឋណាធិបតិ រតំ ករំ កត្វា
 អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ករំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ
 តំ ករំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . ។ សហជា-
 តាធិបតិ សង្កិលំដ្ឋោ អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ ចេញ អំពីឈាន ហើយពិចារណា នូវឈាន
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ហើយពិចារណា នូវមគ្គ ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកខន្ធ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ថាមិនទៀង ... ។ បេ ។ ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន ...
 នូវសីល ។ បេ ។ ចេញអំពីឈាន ... នឹងចក្ខុ ... នឹងវត្ថុ ...
 ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខន្ធ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 រាគៈ ប្រារព្ធ នូវខន្ធនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។

(២៣៣) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវរាគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ នូវរាគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង បុគ្គល ត្រេកអរ
 រីករាយ ព្រោះធ្វើ នូវទិដ្ឋិនោះ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ
 នូវទិដ្ឋិនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ ... ។ ឯសហជាតិធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកុន្ធ

សង្ក័លិដ្ឋក្កកេ បញ្ញាវិរោ

អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ
អសង្ក័លិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតាធិបតិ សង្ក័លិដ្ឋា អធិបតិ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
រូបំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ក័លិដ្ឋោ
ធម្មោ សង្ក័លិដ្ឋស្ស ច អសង្ក័លិដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ សង្ក័-
លិដ្ឋា អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តស-
ម្មដ្ឋាននក្ខ រូបំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
អសង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ អសង្ក័លិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិ-
បតិ ។ អារម្មណាធិបតិ នានំ . . . សីលំ . . . ឧ-
បោសថកម្មំ . . . បុព្វេ ។ បេ ។ យានា វុដ្ឋហិត្វា
យានំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ អរិយា មត្តា វុដ្ឋ-
ហិត្វា មត្តំ ករំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ។ បេ ។ និព្វានំ
ដលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សហជាតា-
ធិបតិ អសង្ក័លិដ្ឋា អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
ចិត្តសម្មដ្ឋាននក្ខ រូបំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

សន្តិលីដ្ឋិទុក្ខៈ បញ្ញាវិរៈ

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
 ហ្មងផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ នូវទាន ... នូវសីល ... នូវ
 ឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ បុគ្គល ចេញ អំពីឈាន
 ធ្វើ នូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ
 អំពីមគ្គ ធ្វើ នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ បេ ។ ព្រះនិព្វាន
 ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អសង្ក័លិវេដ្ឋា ធម្មោ សង្ក័លិវេដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ទានំ . . . សីលំ
 . . . ឧទោសថកម្មំ . . . បុព្វេ ។ បេ ។ លា នា វុដ្ឋ-
 ហិត្វា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . អសង្ក័លិវេដ្ឋ ខន្ធកុ
 កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ កុំ កត្វា រាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

(២៣៤) សង្ក័លិវេដ្ឋា ធម្មោ សង្ក័លិវេដ្ឋស្ស ធម្មស្ស

អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សង្ក័លិវេដ្ឋា
 ខន្ធកុ បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ សង្ក័លិវេដ្ឋាទំ ខន្ធកុ អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ក័លិវេដ្ឋា ធម្មោ អសង្ក័-
 លិវេដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ សង្ក័-
 លិវេដ្ឋា ខន្ធកុ វុដ្ឋានស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 អសង្ក័លិវេដ្ឋា ធម្មោ អសង្ក័លិវេដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា អសង្ក័លិវេដ្ឋា ខន្ធកុ
 បច្ឆិមាទំ បច្ឆិមាទំ អសង្ក័លិវេដ្ឋាទំ ខន្ធកុ ។ បេ ។
 ជលសមាបតិយា អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
 ធិបតិ គឺ នូវទាន... នូវសីល... នូវឧបោសថកម្ម... ក្នុង
 កាលមុន ។ បេ ។ ចេញ អំពីឈាន... នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ...
 បុគ្គល ធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ឲ្យជាទី
 គោរពហើយ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវខន្ធ
 នោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

(២៣៤) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរ-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃវដ្តាន
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុន ។ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ។ បេ ។ នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

សន្តិលីដ្ឋីកោ បញ្ញាវិរោ

អសន្តិលីដ្ឋា ធាត្វា សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 វប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុជ្ជនា សន្តិលីដ្ឋានំ ខុទ្ទានំ
 អនន្តវប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . សមនន្តវប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ចត្តារិ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បញ្ច
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធើ និស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សត្ត ។

(២៣៥) សន្តិលីដ្ឋា ធាត្វា សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវុជ្ជណ្ណបនិស្សយោ
 អនន្តវបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ក្ខបនិស្សយោ វកំ ឧបនិស្សយ ចានាំ ហនតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ណតិ ទោសំ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សយ
 ចានាំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ណតិ វាតោ ។ បេ ។
 បត្តនា វកស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សន្តិលីដ្ឋា ធាត្វា អសន្តិលីដ្ឋស្ស
 ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តវបនិស្ស-
 យោ បកក្ខបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយោ
 វកំ ឧបនិស្សយ ចានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមា-
 បត្តិ ឧប្បាទេតិ ទោសំ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សយ

សន្តិសុខ្យាយៈ បញ្ញាវារៈ

ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ការពិចារណា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញា-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២៣៥) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយ ្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរាគៈ ហើយសម្លាប់ នូវ
 សត្វ ។ បេ ។ បំបក នូវសង្ឃ នូវទោសៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ រាគៈ ។ បេ ។
 សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិ-
 ស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តប្បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវរាគៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ រកោ ...
 បត្តនា សទ្ធាយ បញ្ញាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កា-
 យិកស្ស ទុក្ខស្ស មក្ខស្ស ជលស្ស ជលសមាបត្តិយា
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសង្កលិដ្ឋោ ធម្មោ
 អសង្កលិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អាវុត្តណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរ្យបទិស្សយោ បក-
 ត្របទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្របទិស្សយោ សទ្ធិ ឧប-
 ទិស្សយ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្ប-
 ទេតិ សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
 ទុក្ខំ ឧត្តំ កោជនំ ... សេនាសនំ ឧបទិស្សយ
 ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ សទ្ធា
 ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ ជលសមា-
 បត្តិយា ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសង្ក-
 លិដ្ឋោ ធម្មោ សង្កលិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អាវុត្តណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរ្យប-
 ទិស្សយោ បកត្របទិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្របទិ-
 ស្សយោ សទ្ធិ ឧបទិស្សយ ទាលាំ ហនតិ ។ បេ ។
 សង្ឃំ ភិក្ខុតិ សីលំ ... បញ្ញំ កាយិកំ សុខំ កាយិ-
 កំ ទុក្ខំ ឧត្តំ កោជនំ ... សេនាសនំ ឧបទិស្សយ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង វគៈ . . .

សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ

មគ្គ ផល និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិន

ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ

សេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ

អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ

បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំង

សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល . . . អាស្រ័យ នូវបញ្ញា កាយិ-

កសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោដន . . . នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ

នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ ។

សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧប-

និស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន

ដល់ការម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។

ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសទ្ធា ហើយសម្លាប់ នូវ

សត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ នូវសីល . . . នូវបញ្ញា កាយិ-

កសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោដន . . . អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ

សង្ក័លិដ្ឋីកុរោ បញ្ញាវិហារ

ចារណំ ហានតិ ។ បេ ។ សង្ក័ កិណ្ណតិ សទ្ធា ។ បេ ។
សេនាសនំ រាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ ឧបនិស្សយ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៦) អសង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ អសង្ក័លិដ្ឋស្ស
ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាបុរេ-
ជាតំ វត្តបុរេជាតំ ។ សង្ក័តំ ។ អសង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ
សង្ក័លិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាបុរេជាតំ វត្តបុរេជាតំ ។ សង្ក័តំ ។

(២៣៧) សង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ អសង្ក័លិដ្ឋស្ស
ធម្មស្ស បច្ចាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ អសង្ក័លិដ្ឋោ
ធម្មោ អសង្ក័លិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស បច្ចាជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ . . . អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ទ្វេ ។

(២៣៨) សង្ក័លិដ្ឋោ ធម្មោ សង្ក័លិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សង្ក័លិដ្ឋោ ចេតនា សម្បយុត្ត-
កានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ក័លិដ្ឋោ
ធម្មោ អសង្ក័លិដ្ឋស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ

សន្តិសីទ្ធិទុកៈ បញ្ញាវិរៈ

ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។
សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃរាគៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៣៦) ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណបុរេ-
ជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

(២៣៧) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ។
ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ។ ... ជា
បច្ច័យ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

(២៣៨) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយកម្មប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

បច្ចយោ សហជាតា នានាខណិកា ។ សហជាតា
 សង្កិលីដ្ឋា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ នានាខណិកា សង្កិលីដ្ឋា ចេតនា
 វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ មូលំ ។ សង្កិលីដ្ឋា ចេតនា សម្បយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អសង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ អសង្កិលីដ្ឋស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតា នានា-
 ខណិកា ។ សហជាតា អសង្កិលីដ្ឋា ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នានាខណិកា អសង្កិលីដ្ឋា
 ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្ម-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៣៧) អសង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ អសង្កិលីដ្ឋស្ស
 ធម្មស្ស វិចារកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ ។

(២៤០) សង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ សង្កិលីដ្ឋស្ស
 ធម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីស្រវង្គចុះ ។ ចេតនា ដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង្គ នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងនានាខណិកៈ ។
 សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

[២៣៧] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។

[២៤០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយភាហារប្បច្ច័យ ។ . . .

សន្តិលីដ្ឋានេ បញ្ញាវារេ

ក្រិយ្យប្បច្ចយេន បច្ចាយា លា នប្បច្ចយេន បច្ចាយា
មត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា ។

(២៤០) សន្តិលីដ្ឋា ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា សហជាតំ បច្ចាជាតំ ។
សន្តិតំ ។ អសន្តិលីដ្ឋា ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋស្ស
ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា សហជាតំ
ប្បរជាតំ បច្ចាជាតំ ។ សន្តិតំ ។ អសន្តិលីដ្ឋា ធម្មា
សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា
ប្បរជាតំ វត្ថុ សន្តិលីដ្ឋានំ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តប្ប-
ច្ចយេន បច្ចាយា ។

(២៤២) សន្តិលីដ្ឋា ធម្មា សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
អត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា ឯកំ បដិច្ចសទិសំ ។ សន្តិ-
លីដ្ឋា ធម្មា អសន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន
បច្ចាយា សហជាតំ បច្ចាជាតំ ។ សន្តិតំ ។ សន្តិ-
លីដ្ឋា ធម្មា សន្តិលីដ្ឋស្ស ច អសន្តិលីដ្ឋស្ស ច
ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចាយា បដិច្ចសទិសំ ។

សន្តិលីដ្ឋិទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយណានប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(២៤១) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

(២៤២) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តី
បំប្រញ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មងផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អសង្ក្រិតលំដួង ធម្មា អសង្ក្រិតលំដួស្ស ធម្មស្ស អត្តប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្កិតំ ។ អសង្ក្រិតលំដួង ធម្មា
 សង្ក្រិតលំដួស្ស ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតំ បុរេជាតំ ។ សង្កិតំ ។ សង្ក្រិតលំដួង ច អសង្ក្រ-
 ិតលំដួង ច ធម្មា អសង្ក្រិតលំដួស្ស ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សង្ក្រ-
 ិតលំដួង ឃកោ ខន្ធា ច វត្តុ ច តិល្លាន្នំ ខន្ធានំ
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ សង្កិតំ ។
 សង្ក្រិតលំដួង ច អសង្ក្រិតលំដួង ច ធម្មា អសង្ក្រិតលំដួស្ស
 ធម្មស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆា-
 ជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ សង្ក្រិតលំដួង
 ខន្ធា ច មហាក្ខតោ ច ចិត្តសម្មដ្ឋានានំ រូបានំ
 អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ សង្ក្រិតលំដួង
 ខន្ធា ច កតទិដ្ឋិដ្ឋានេ អាហារេ ច ឥមស្ស
 កាយស្ស អត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតោ
 សង្ក្រិតលំដួង ខន្ធា ច រូបដីតិឥន្ទ្រិយញ្ច កជត្តារូបានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
បុរេជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និងបុរេ-
ជាត ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ស-
ហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មងក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ
២ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ស-
ហជាត បច្ចុប្បន្នជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួក
ខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី កពទ្យ្យង្គិកហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
កាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ចុប្បន្នជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី រូបជីវិត្រិយក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកកដ្ឋានរូប

សង្ក័លីដ្ឋិទុកេ បញ្ញារាព

អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . នត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២៤៣) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ចត្តារិ
អធិបតិយា បញ្ច មនន្តរេ ចត្តារិ សមមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ
អាសវានេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិហាកេ ឯកំ អាហារេ
ចត្តារិ វិជ្ជាយេ ចត្តារិ ណារេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ
សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្ថិយា សត្ត
នត្ថិយា ចត្តារិ វិភតេ ចត្តារិ អវិភតេ សត្ត ។

(២៤៤) សង្កិលីដ្ឋោ ធម្មោ សង្កិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្កិលីដ្ឋោ
ធម្មោ អសង្កិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន

សន្តិលីដ្ឋិទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

(២៤៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអតោមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២៤៤) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស្ទ-
 យប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បន្ទាជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 កុម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សន្តិលីដ្ឋា ធម្មា សន្តិ-
 លីដ្ឋស្ស ច អសន្តិលីដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស សហជាត-
 ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ អសន្តិលីដ្ឋា ធម្មា អស-
 ន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាវុណប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស្ទយប្បច្ចុយេន
 បច្ចុយោ បុរេជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បន្ទាជាតប្ប-
 ច្ចុយេន បច្ចុយោ កុម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អាហារ-
 ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ វត្ថុយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 អសន្តិលីដ្ឋា ធម្មា សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាវុ-
 ណប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស្ទយប្បច្ចុយេន បច្ចុ-
 យោ បុរេជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សន្តិលីដ្ឋា ច
 អសន្តិលីដ្ឋា ច ធម្មា សន្តិលីដ្ឋស្ស ធម្មស្ស សហជា-
 តប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរេជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 សន្តិលីដ្ឋា ច អសន្តិលីដ្ឋា ច ធម្មា អសន្តិលី-
 ដ្ឋស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បន្ទា-
 ជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អាហារប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 វត្ថុយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មងផង នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិន
ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

សង្ក័លីវិជ្ជាទុកេ បញ្ញាវិកេ

(២៤៥) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ សត្ត
 នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញាមញ្ញា បញ្ច ននិស្សយេ បញ្ច
 នឧបនិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ធ នបច្ឆាជាតេ សត្ត
 ។ បេ ។ នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 ចត្តារិ នោអត្តិយា ចត្តារិ នោនត្តិយា សត្ត នោវិគតេ
 សត្ត នោអវិគតេ ចត្តារិ ។

(២៤៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ចត្តារិ...
 នអធិបតីយា ចត្តារិ នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ
 ចត្តារិ នអញ្ញាមញ្ញា ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ ន-
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា ចត្តារិ
 នោវិគតេ ចត្តារិ ។

(២៤៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ចត្តារិ...
 អធិបតីយា បញ្ច ។ អនុលោមមាតិកា ។ ... អវិ-
 គតេ សត្ត ។

(២៤៥) ក្នុងនរហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ រេ ។ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

(២៤៦) ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ ... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

(២៤៧) ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ ... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ... ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មចំណីកោ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កំលេសសម្បយុត្តទុកំ

បដិប្បវិពោ

[២២៨] កំលេសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច កំ-
 លេសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 កំលេសសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធោ
 ទ្វេ ខន្ធោ . . . ។ កំលេសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 កំលេសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 កំលេសសម្បយុត្តោ ខន្ធោ បដិច្ច ចិត្តសម្បដ្ឋានំ រូបំ ។

កំលេសសម្បយុត្តទុកំ សន្តិលីដ្ឋទុកសទិសំ

និទ្ធានាករណំ ។

កំលេសសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

កំលេសសង្កិលេសិកទុកំ

បដិប្បវិពោ

[២២៩] កំលេសញោវ សង្កិលេសិកញា ធម្មំ
 បដិច្ច កំលេសោចេវ សង្កិលេសិកោច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកំ បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋ
 បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហារិកំ អនោត្តប្បំ ។ ចក្កំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កិលេសសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[២៤៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធនា អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ដែលប្រកបដោយកិលេស នូវខន្ធល ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធិ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយកិលេស ។

កិលេសសម្បយុត្តទុកៈ ដូចគ្នានឹងសន្តិលិង្គទុកៈដែរ

មិនមានការ ធ្វើឱ្យផ្សេង ៗ គ្នាទេ ។

ចប់ កិលេសសម្បយុត្តទុកៈ ។

កិលេសសង្កិលេសិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[២៤៩] ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មោហា ទិដ្ឋិ ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោភៈ ។ គប្បីធ្វើជាចក្កៈផងចុះ ។

កិលេសញ្ចេវ សន្តិលេសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សន្តិលេ-
 សិកោចេវ ឆោតកិលេសោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា កិលេសេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ កិលេសញ្ចេវ សន្តិលេសិកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ សន្តិលេសិកោច សន្តិ-
 លេសិកោចេវ ឆោតកិលេសោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា លោកំ បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋិ បីនំ
 ឧទ្ធចំ អហិកំ អនោត្តប្បំ សម្បយុត្តកា ច ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ។

ឃំ បដិច្ចវិរោចិ សហជាតវិរោចិ បច្ចយ-
 វិរោចិ និស្សយវិរោចិ សំសដ្ឋវិរោចិ សម្ប-
 យុត្តវិរោចិ កិលេសទុក្ខសទិសា និដ្ឋាន-
 ករណា អាមសនំ ឆានំ ។

បញ្ញាវិរោ

[២៥០] កិលេសោចេវ សន្តិលេសិកោច ធម្មា
 កិលេសស្សចេវ សន្តិលេសិកស្សច ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ កិលេសោចេវ សន្តិលេសិកា
 ច ហេតុ សម្បយុត្តកានំ កិលេសានំ ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ឃំ ចត្តារិ កិលេសទុក្ខសទិសំ ។

កិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ធម៌ គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវពួក
 កិលេស ។ ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ ចិនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ ពួក
 សម្បយុត្តកក្កន និងចិត្តសមដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវលោកៈ ។
 បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងកិលេសទុក្ខៈយ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យ
 ផ្សេងៗ គ្នាទេ អាមសនៈ គឺ បរាមាសទុក្ខៈ ទើបផ្សេងគ្នា ។

បញ្ញាវារៈ

(២៥០) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច្ចយ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកហេតុ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច្ចយ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កនកិលេស ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ មាន
 វារៈ ៤ ដូចគ្នានឹងកិលេសទុក្ខៈ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២៥០) កំលេសោចេវ សង្កិលេសិកោច ធម្មោ
 កំលេសស្សចេវ សង្កិលេសិកស្សច ធម្មស្ស អាម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ កំលេសេ អាព្ព កំលេសា
 ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ កំលេសេ អាព្ព សង្កិលេ-
 សិកាចេវ នោចកំលេសា ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្យលំ
 កំលេសេ អាព្ព កំលេសា ច សម្បយុត្តកា ច
 ខន្ធ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សង្កិលេសិកាចេវ នោចកំលេ-
 សោ ធម្មោ សង្កិលេសិកស្សចេវ នោចកំលេសស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . .
 សីលំ . . . ឧចោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុចិណ្ណានិ
 . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ បច្ចវេក្ខតិ អស្សាទេតិ
 អភិធម្មតិ តំ អាព្ព វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធចំ . . .
 ឈានេ បរិហីនេ វិប្បដិសារិស្ស នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 អរិយា កោត្រកុំ បច្ចវេក្ខន្តិ វេនានំ បច្ចវេក្ខន្តិ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ . . . សង្កិលេសិកាចេវ នោចកំលេសេ ខន្ធ
 អនិច្ចតោ ។ បេ ។ នោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន
 ចក្កុយា ។ បេ ។ អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ឥតវេ ធ្វេ កំលេសទុកសទិសា ។
 យដនារម្មណាបិ កំលេសទុកសទិសា ។

[២៥១] ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលសៅហ្មង កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាវព្វ នូវពួកកិលេស ។ មូល (បណ្ឌិត គប្បីស្តរផងចុះ) ពួកខន្ធ
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាវព្វ នូវពួកកិលេស ។ មូល (បណ្ឌិត គប្បីស្តរផងចុះ) ពួកកិលេស
 ក៏ ពួកសម្បយុត្តិកខន្ធក៏ កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវពួកកិលេស ។
 ធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវទាន... នូវសីល... នូវឧបោសថ-
 កម្ម... ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន... ចេញ អំពីឈាន
 ពិចារណា នូវឈាន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ
 នូវឈាននោះ ខន្ធច្នះ... ទោមនស្ស របស់បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តី
 ស្តាយក្រោយ ព្រោះសាបសូន្យចាកឈាន កើតឡើង ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវគោត្រកូ ពិចារណា នូវវេទនាៈ នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ...
 នូវពួកខន្ធ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 មិនឡើង ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។
 ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យ ទាំង២
 ក្រៅពីនេះ ដូចគ្នានឹងកិលេសទុកៈដែរ ។ ឯយដនារម្មណ៍ ដូចគ្នានឹង
 កិលេសទុកៈដែរ ។

កិលេសសង្ក័លេសិកទុកេ ចញ្ញាវិពេ

(២៥២) កិលេសោចេវ សង្ក័លេសិកោច ធម្មោ
 កិលេសសស្សចេវ សង្ក័លេសិកស្សច ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។
 សង្ក័លេសិកោចេវ នោចកិលេសោ ធម្មោ សង្ក័លេ-
 សិកស្សចេវ នោចកិលេសស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ នាមំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ
 . . . បុព្វេ សុចិណ្ណាមិ . . . លាណា វុជហិត្វា លាមំ
 កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ សេក្ខា តោត្រកុំ កុំ កត្វា
 បច្ចវេក្ខន្តិ វេនាមំ កុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ ចក្កំ
 . . . វត្ថុំ . . . សង្ក័លេសិកោចេវ នោចកិលេសោ ខន្ធ
 កុំ កត្វា សង្ក័លេសិកោចេវ នោចកិលេសោ ខន្ធា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ សង្ក័លេសិកោចេវ នោ-
 ចកិលេសោ អធិបតិ សម្បយុត្តកាមំ ខន្ធាមំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានញ្ច រូបាមំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ឥតវេ ធ្វេបិ កិលេសទុកសទិសា ។ យដនាធិបតិបិ ។

កិលេសសន្តិលេសិកទុកៈ បញ្ញាវិវរៈ

(២៥២) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណា-
 ធិបតិ គឺ នូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញ អំពីឈាន ធ្វើ នូវឈាន
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកសេក្ខបុគ្គល ធ្វើ នូវគោត្រក្ខ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវវេទនាៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ពិចារណា នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ពួកខន្ធ ដែលគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវពួក
 ខន្ធ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ឲ្យជា
 ទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិធម៌ ដែលគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យ
 ទាំង ២ ក្រៅពីនេះ ដូចគ្នានឹងកិលេសទុកៈដែរ ។ យដនាធិបតិ
 ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

អភិធម្មបំណិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៥៣] កិលេសោចេវ សង្កិលេសិកោច ធម្មោ
 កិលេសសស្សចេវ សង្កិលេសិកស្សច ធម្មស្ស អនន្តរ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ កិលេសទុក្កសទិសា ។
 សង្កិលេសិកោចេវ នោចកិលេសោ ធម្មោ សង្កិលេ-
 សិកស្សចេវ នោចកិលេសស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា សង្កិលេសិកោចេវ-
 នោចកិលេសា ខន្ធា បច្ចិមានំ បច្ចិមានំ សង្កិលេ-
 សិកានញ្ចេវ នោចកិលេសានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អនុលោមំ កោត្រកុស្ស អនុលោមំ
 វេទានស្ស អាវជ្ជនា សង្កិលេសិកានញ្ចេវ នោចកិ-
 លេសានំ ខន្ធានំ អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ឥតរេ
 ទ្វេ អនន្តរកិលេសទុក្កសទិសា និប្ពាណករណា ។
 យដនានន្តរម្បិ សទ្ធិ បច្ចយា កិលេសទុក្កសទិសា
 និប្ពាណករណា ។ ឧបនិស្សយេ លោកុត្តរំ នត្តិ ឥទំ
 ទុកំ កិលេសទុក្កសទិសំ និប្ពាណករណំ ។

កិលេសសង្កិលេសិកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២៥៣) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងកិលេសទុកៈដែរ ។ ធម៌ ដែល
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ មុនៗ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជា
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយៗ ដែលគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម
 (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃរោទានៈ ការពិ-
 ចារណា ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែន
 ជាសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យ ទាំង ២ ក្រៅពី
 នេះ ដូចគ្នានឹងអនន្តកិលេសទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។
 ឯយដនានន្តក្តី បច្ច័យទាំងអស់ក្តី ដូចគ្នានឹងកិលេសទុកៈដែរ មិនមាន
 ការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាដែរ ។ លោកុត្តរធម៌ មិនមាន ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យទេ ទុកៈនេះ ដូចគ្នានឹងកិលេសទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យ
 ផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

កិលេសសង្កតិដ្ឋកំ

បដិច្ចវិវា

(២៥២) កិលេសញ្ចោវ សង្កតិដ្ឋកំ ធម្មំ បដិច្ច
 កិលេសោចេវ សង្កតិដ្ឋកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា លោកំ បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋិ បីដំ ឧទ្ធច្ចំ
 អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។ តកំ ។ កិលេសញ្ចោវ-
 សង្កតិដ្ឋកំ ធម្មំ បដិច្ច សង្កតិដ្ឋកំ ចេវ នោចកិ-
 លេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កិលេស
 បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ ។ កិលេសញ្ចោវ សង្កតិ-
 លិដ្ឋកំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ សង្កតិដ្ឋកំ ធម្មោ
 សង្កតិដ្ឋកំ ចេវ នោចកិលេសោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា លោកំ បដិច្ច មោហោ ទិដ្ឋិ បីដំ
 ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ សម្បយុត្តកា ច
 ខន្ធ ។ សង្កតិដ្ឋកំ ញ្ចោវ នោចកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច
 សង្កតិដ្ឋកំ ចេវ នោចកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា សង្កតិដ្ឋកំ ញ្ចោវ នោចកិលេសំ ឯកំ
 ខន្ធ បដិច្ច តយោ ខន្ធ ទ្វេ ខន្ធ . . . ។

កិលេសសង្កិលីដ្ឋិទុក្ខៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(២៥៤) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 អស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ បីនៈ ឧទ្ធច្ចៈ
 អហិរិកៈ អនោត្តប្បៈ អស្រ័យ នូវលោកៈ ។ ចងជាចក្កៈផងចុះ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 អស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អស្រ័យ នូវ
 ពួកកិលេស ។ ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មងក្តី
 អស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ បីនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ
 អនោត្តប្បៈ និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អស្រ័យ នូវលោកៈ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង អស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធភ អស្រ័យ នូវខន្ធទ ដែលប្រ-
 កបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង នូវខន្ធល ២... ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សង្កលិដ្ឋញ្ចោ ឆោតកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ-
 ចេវ សង្កលិដ្ឋោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្ក-
 លិដ្ឋោចេវ ឆោតកិលេសេ ខន្ធភ បដិច្ច កិលេសា ។
 សង្កលិដ្ឋញ្ចោ ឆោតកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ-
 ចេវ សង្កលិដ្ឋោច សង្កលិដ្ឋោចេវ ឆោតកិលេសោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សង្កលិដ្ឋញ្ចោ ឆោតកិ-
 លេសំ ឯកំ ខន្ធភ បដិច្ច តយោ ខន្ធភ កិលេសា ច ។
 កិលេសញ្ចោ សង្កលិដ្ឋញ្ចោ សង្កលិដ្ឋញ្ចោ ឆោតកិ-
 លេសញ្ចោ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ សង្កលិដ្ឋោច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា លោកញ្ច សម្បយុត្ត-
 កេ ច ខន្ធភ បដិច្ច ហោហោ ទិដ្ឋំ វិនំ ឧទ្ធច្ចំ
 អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។ ចក្កំ ។ កិលេសញ្ចោ សង្ក-
 លិដ្ឋញ្ចោ សង្កលិដ្ឋញ្ចោ ឆោតកិលេសញ្ចោ ធម្មំ បដិច្ច
 សង្កលិដ្ឋោចេវ ឆោតកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ពួកកំលេស អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ។ ធម៌
 ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ ខន្ធ ពាក្យ ពួកកំលេសក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវខន្ធ១ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តី
 សៅហ្មង ។ ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តី
 សៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បថ្នយ គឺ មោហៈ ទិដ្ឋិ
 ច័នៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈផង នូវ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ ចងជាចក្កៈផងចុះ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 សៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នូវធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង

កិលេសសង្កិលីដ្ឋិទុកេ បដិច្ចវិហោ

ហេតុប្បច្ចយា សង្កិលីដ្ឋញ្ចោ លោកកិលេសំ ឯកំ
 ខន្ធាត្ថំ កិលេសេ ច បដិច្ច តាយា ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធា . . . ។ កិលេសញ្ចោ សង្កិលីដ្ឋញ្ចំ សង្កិ-
 លីដ្ឋញ្ចោ លោកកិលេសញ្ចំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ-
 លេវ សង្កិលីដ្ឋោ ច សង្កិលីដ្ឋោលេវ លោកកិលេសោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សង្កិលីដ្ឋញ្ចោ លោក-
 កិលេសំ ឯកំ ខន្ធាត្ថំ លោកញ្ចំ បដិច្ច តាយា ខន្ធា
 មោហោ ទិដ្ឋិ បីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិកំ អនោត្តប្បំ ទ្វេ
 ខន្ធា . . . ។ ចក្កំ ។

(២៥៥) ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ សត្វត្ត
 នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ អវិកតេ នវ ។

(២៥៦) កិលេសញ្ចោ សង្កិលីដ្ឋញ្ចំ ធម្មំ បដិច្ច
 កិលេសោលេវ សង្កិលីដ្ឋោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
 តុប្បច្ចយា វិចិត្តិច្ចំ បដិច្ច វិចិត្តិច្ចាសហកតោ មោ-
 ហោ ឧទ្ធច្ចំ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហកតោ មោហោ ។

កិលេសសង្កិលិដ្ឋិទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មងផង នូវពួកកិលេស
 ផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មងផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជា
 សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣
 មោហៈ ទិដ្ឋិ ចំនៈ ឧទ្ធច្ចៈ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវ
 ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 ផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ . . . ។ ចងជាចក្កៈផងច្បះ ។

[២៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

[២៥៦] ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ អា-
 ស្រ័យ នូវវិចិត្តិញ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវឧទ្ធច្ចៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សង្ក័លិដ្ឋញ្ចវំ ឆោចកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោ
ចេវ សង្ក័លិដ្ឋោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធេ បដិច្ច
វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។ កិ-

លេសញ្ចវំ សង្ក័លិដ្ឋញ្ចំ សង្ក័លិដ្ឋញ្ចវំ ឆោចកិលេសញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច កិលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋោច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ឧទ្ធច្ច-
សហគតេ ខន្ធេ ច វិចិត្តិញ្ញញ្ចំ ឧទ្ធច្ចញ្ចំ បដិច្ច វិចិត្តិ-
ញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

[២៥៧] នហេតុយា ភីណិ នអធិបតិយា នវ
នប្បរជាតេ ភីណិ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

ឃំ ឥតរេ ទ្វេ កណាទាមិ សហជាតវំរោមិ
បច្ចយវំរោមិ និស្សយវំរោមិ សំសដ្ឋវំរោមិ
សម្បយុត្តវំរោមិ បដិច្ចវំរសទិសោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុ
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
 ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
 ហ្មងផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តី
 សៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខុ ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវវិចិក្ខុផង នូវឧទ្ធច្ចៈផង ។

- (២៥៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

ការរាប់ ពីរយ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយ-
 វារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយតវារៈក្តី
 ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ យ៉ាងនេះដែរ ។

កំលេសសង្ក័លិដ្ឋានពេ បញ្ញាវិវា

បញ្ញាវិវា

[២៥៨] កំលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ច ធម្មោ កំ-
 លេសស្សចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋាយា កំលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ហេតុ សម្ម-
 យុត្តកានំ កំលេសានំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយា ។
 កំលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ធម្មោ សង្ក័លិដ្ឋានចេ-
 រោចកំលេសស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយា
 កំលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ហេតុ សម្មយុត្តកានំ
 ខត្តានំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយា ។ កំលេសោចេវ-
 សង្ក័លិដ្ឋាន ធម្មោ កំលេសស្សចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន
 សង្ក័លិដ្ឋានចេវ រោចកំលេសស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយា កំលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ហេតុ
 សម្មយុត្តកានំ ខត្តានំ កំលេសានញ្ច ហេតុប្បដ្ឋ-
 ាយេន បដ្ឋាយា ។

[២៥៩] កំលេសោចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ធម្មោ កំលេ-
 សស្សចេវ សង្ក័លិដ្ឋាន ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋាយា កំលេសេ អាម្មត្ត កំលេសា ឧប្បដ្ឋានិ ។

កិលេសសន្តិលីដ្ឋិទុក្ខៈ បញ្ញាវិវាៈ

បញ្ញាវិវាៈ

(២៥៨) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកិលេស ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង នៃធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មងផង ដោយហេ-
 តុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកកិលេសផង ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។

(២៥៩) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកកិលេស កើតឡើង ព្រោះប្រាណ នូវពួកកិលេស ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ម្យលំ កាតតំ កិលេសេ អារត្ត សន្តិលីដ្ឋាថេវ នោ-
 ចកិលេសា ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ម្យលំ កាតតំ កិលេ
 សេ អារត្ត កិលេសា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សន្តិលីដ្ឋាថេវ នោចកិលេសោ ធម្មោ
 សន្តិលីដ្ឋស្សថេវ នោចកិលេសស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សន្តិលីដ្ឋេថេវ នោចកិលេ-
 សេ ខន្ធ អារត្ត សន្តិលីដ្ឋាថេវ នោចកិលេសា
 ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ម្យលំ កាតតំ សន្តិលីដ្ឋេថេវ នោ-
 ចកិលេសេ ខន្ធ អារត្ត កិលេសា ឧប្បជ្ជន្តិ ។
 ម្យលំ កាតតំ សន្តិលីដ្ឋេថេវ នោចកិលេសេ ខន្ធ
 អារត្ត កិលេសា ច សម្មយុត្តកា ច ខន្ធ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ។ ឥតវេបិ ភីណិ កាតត្វា ។

[២២០] កិលេសោថេវ សន្តិលីដ្ឋាច ធម្មោ
 កិលេសស្សថេវ សន្តិលីដ្ឋស្សច ធម្មស្ស អធិបតិ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួក កិលេស ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកកិលេស ។ ធម៌ ដែល ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ពួកកិលេស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួក ខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ពួកកិលេសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ។ ពួកបច្ច័យក្រៅពីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៣ ផងចុះ ។

[២៦០] ធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ហើយមានវារៈ ៣ ។

កិលេសសង្កិលំដ្ឋិទុកោ បញ្ញាវារោ

សង្កិលំដ្ឋោចេវ នោចកិលេសោ ធម្មោ សង្កិលំដ្ឋស្ស-
 ចេវ នោចកិលេសស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ សង្កិលំដ្ឋោចេវ នោចកិលេសេ ខន្ធ កុំ
 កត្វា ។ បេ ។ ភីណិ ទ្វេបិ អធិបតិ ភីណិបិ កា-
 តព្វា ។ តតវេ ទ្វេបិ ភីណិ កាតព្វា ។

[២៦១] កិលេសោចេវ សង្កិលំដ្ឋោច ធម្មោ
 កិលេសស្សចេវ សង្កិលំដ្ឋស្សច ធម្មស្ស អនន្តរ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវបិ កាតព្វា អារម្មណាបិ វុដ្ឋា-
 នម្បិ នត្ថិ ។ . . . សមនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ បញ្ញា វិកង្កោ នត្ថិ ។
 . . . អាសវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៦២] សង្កិលំដ្ឋោចេវ នោចកិលេសោ ធម្មោ
 សង្កិលំដ្ឋស្សចេវ នោចកិលេសស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សង្កិលំដ្ឋោចេវ នោចកិលេសោ ចេតនា

កិលេសសន្តិសិទ្ធិទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តី
 សៅហ្មង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ព្រោះធ្វើ នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។
 មានវារៈ ៣ ឯអធិបតិទាំង ២ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៣ ផងចុះ ។
 អធិបតិ ២ ក្រៅពីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៣ ដូចគ្នា ។

(២៦១) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៧ ការវិចារណា
 ក៏ វដ្តានក្តី មិនមានទេ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអតាមញ្ញប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានប្រស្នា ៧ ការចែក មិនមានទេ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអា-
 សេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២៦២) ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែ
 មិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 ចេតនា ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង

អភិធម្មបំណិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សង្កិលីដ្ឋានេវ លោចកិលេសោ ធម្មា កិលេសសស្ស
 វេវ សង្កិលីដ្ឋស្សច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សង្កិលីដ្ឋានេវ លោចកិលេសោ ចេតនា សម្ប-
 យុត្តកានំ កិលេសានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សង្កិលីដ្ឋានេវ លោចកិលេសោ ធម្មា កិលេសសស្ស-
 វេវ សង្កិលីដ្ឋស្សច សង្កិលីដ្ឋស្សវេវ លោចកិលេស-
 ស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ សង្កិលីដ្ឋា-
 នេវ លោចកិលេសោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 កិលេសានត្ថ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . .
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ស្រ្តិយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ តីណិ យានប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ
 មន្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ នវ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ នត្ថប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៦៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជានេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តី
 សៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខិលេស ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងផង
 នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែមិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង
 ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ចេតនា ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មងតែ
 មិនមែនជាសេចក្តីសៅហ្មង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
 កិលេសផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ
 ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយវិត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិត្តប្បច្ច័យ ។

[២៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

កិលេសសង្កិល្លិដ្ឋិទុកេ បញ្ញាវិពេ

អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ កក្កេ ភីណិ អាហារេ ភីណិ ឥន្ទ្រិយេ
ភីណិ ឈានេ ភីណិ មក្កេ នវ សម្មយុត្តេ នវ
អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២២៤] កិលេសោចេវ សង្កិល្លិដ្ឋាច ធម្មោ

កិលេសស្សចេវ សង្កិល្លិដ្ឋស្សច ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នវបិ ភីណិយេវ
បទា កាតញ្ច ។

[២២៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ សព្វត្ត

នវ នោអវិគតេ នវ ។

[២២៦] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ...

នអធិបតិយា ភីណិ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ នមក្កេ ភីណិ នវិប្ប-
យុត្តេ ភីណិ នោនត្តិយា ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

កិលេសសង្កិលីដ្ឋិទុក្ខៈ បញ្ញាវារៈ

ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវត្ថុ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(២៦៤) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៧ បទទាំង ៣ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

(២៦៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

(២៦៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២៦៧) ធមោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ធម៌ ។
អនុលោមមាតិកា កាតព្វា ។ . . . អវិគតេ ធម៌ ។
កិលេសសង្កិល្លទុកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចវិវោ

(២៦៨) កិលេសញ្ចេវ កិលេសសម្បយុត្តព្វា
ធម៌ បដិច្ច កិលេសោចេវ កិលេសសម្បយុត្តោ ប
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា លោកំ បដិច្ច មោហោ
និដ្ឋ ដំនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អលោត្តប្បំ ។ កិលេសញ្ចេវ-
សង្កិល្លដ្ឋកុកសនិសំ និដ្ឋានាករណំ សព្វេ វាវា វិត្តា-
វេតព្វា ។

កិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកំ និដ្ឋិតំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុកំ

បដិច្ចវិវោ

(២៦៩) កិលេសវិប្បយុត្តំ សង្កិលេសិកំ ធម៌
បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ សង្កិលេសិកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

(២៦៧) ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ . . . ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ កិលេសសង្កិលីដ្ឋានៈ ។

កិលេសកិលេសសម្បយត្ថទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

(២៦៨) ធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលសៅហ្មងទាំងប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ទិដ្ឋិ មីនៈ ឧទ្ធច្ចៈ
អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ អាស្រ័យ នូវលោកៈ ។ ដូចគ្នានឹងកិលេ
សញោសន្តិលិង្គទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យប្លែកៗ គ្នាទេ វារៈទាំងអស់
បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ កិលេសកិលេសសម្បយត្ថទុកៈ ។

កិលេសវិប្បយត្ថសង្កិលេសិកទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

(២៦៩) ធម៌ ប្រាសហកសេចក្តីសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសហកសេចក្តីសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង

ទស្សនទុកេ បដិច្ចវិវោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា កិលេសវិប្បយុត្តំ សន្តិលេ-
សិកំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច
រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ... ។

យថា លោកិយទុកំ ឯវំ និដ្ឋានាករណំ ។

កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ទស្សនទុកំ

បដិច្ចវិវោ

[២៧០] ទស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្ស-
នេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្ស-
នេន បហាតតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា ទ្វេ
ខន្ធទ... ។ ទស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទស្ស-
នេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ទស្ស-
នេន បហាតតោ ខន្ធទ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។
ទស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច ទស្សនេន បហា-
តតោ ច ន ទស្សនេន បហាតតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតតំ ឯកំ ខន្ធំ
បដិច្ច តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ
... ។ ន ទស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទស្ស-
នេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

ទស្សនទុកៈ បដិច្ចវារៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង នូវខន្ធ ២ ... ។

លោកិយទុកៈ យ៉ាងណា កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុកៈ

យ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្នាទេ ។

ចប់ កិលេសវិប្បយុត្តសន្តិលេសិកទុកៈ ។

ទស្សនទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧០] ទស្សនេនបហាតព្វធម៌^(១) (ធម៌ដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ) អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ១ នូវ
ខន្ធ ២ ... ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ (ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ) អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវពួកទស្សនេន-
បហាតព្វក្ខន្ធ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី
អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ពា ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវទស្សនេន-
បហាតព្វក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ អា-
ស្រ័យ នូវនទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

១ គឺ សោតាបត្តិមគ្គ ព្រោះឃើញព្រះនិព្វានមុនគេ ។ អដ្ឋកថា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ន ទិស្សនេន បហាតត្ថំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . . បដិសន្ធិក្កុលោ
 ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ខន្ធា ឯកំ មហាក្ខតំ
 . . . ។ ទិស្សនេន បហាតត្ថញ ន ទិស្សនេន បហាតត្ថញ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ទិស្សនេន បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ទិស្សនេន បហាតត្ថោ ខន្ធធ្វេ ច មហា-
 ក្ខតេ ច បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្និវត្តំ ។

[២៧០] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អធិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហជា-
 តេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្ស-
 យេ ទ្វេ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ បញ្ច
 វិនាគេ ឯកំ អាហារេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

[២៧២] ទិស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ទិស្ស-
 នេន បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
 វិចិត្តិញ្ញាសហគតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហគតោ
 មោហោ ។ ន ទិស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ទិស្សនេន បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
 ច្ចយា យាវ អសញ្ញសត្តា ឧទ្ធច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ
 បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។

គឺ ខន្ធពាភី ចិត្តសម្មជានរូបភី អាស្រ័យ នូវនទេស្សនេនបហាតព្វកន្ធទ
 នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យ នូវ
 វត្ថុ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ មហាក្ខត១ ... ។ នទេស្សនេនបហាតព្វធម៌
 អាស្រ័យ នូវទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង នូវនទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសម្មជានរូប អាស្រ័យ នូវពួក
 ទេស្សនេនបហាតព្វកន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

- (២៧១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
- មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
- វារៈ ២ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
- វារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
- វារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
- វារៈ ២ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
- ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
- អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(២៧២) ទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ អាស្រ័យ នូវទេស្សនេនបហា-
 តព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិក្ខា អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ ន-
 ទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ អាស្រ័យ នូវនទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អា-
 ស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ រហូតដល់ពួកអសព្វសត្វ ។

វស្សនទុកេ បច្ចយវារោ

(២៧៣) នហេតុយា ទ្វេ នអាវច្ឆុណោ ភីណិ
 នអធិបតិយា បញ្ច នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញា ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបុរេជាតេ
 ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច នកម្មេ
 ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នវ្រ្ម្រិយេ
 ឯកំ នយានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
 ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនត្តិយា ភីណិ នោវិគតេ
 ភីណិ ។

ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សហជាតវារោបិ កាតព្វា ។

បច្ចយវារោ

(២៧៤) នស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បច្ចយា នស្ស-
 នេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ
 បដិច្ចសទិសា ។ ន នស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បច្ច-
 យា ន នស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ន នស្សនេន បហាតត្ថំ ឯកំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខន្ធជេ ...

ទស្សនទុក្ខៈ បដិច្ចវារៈ

[២៧៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាញាញាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអារសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនន្រ្ទិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំងពីរយ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

បប្បយវារៈ

[២៧៤] ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជរ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដានបេក្តី ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វកន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ...

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បវត្តានំ

បដិសន្ធិក្ខណោ យាវ អន្លិក្ខណា មហាក្កតា វត្ថុំ បច្ចយា
 ន ទស្សនេន បហាតព្វា ខន្ធា ។ ន ទស្សនេន បហាតព្វំ
 ធម្មំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វា
 ខន្ធា ។ ន ទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វា ច ន ទស្សនេន បហាតព្វា ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វត្ថុំ បច្ចយា ទស្សនេន បហា-
 តព្វា ខន្ធា មហាក្កតេ បច្ចយា ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។
 ទស្សនេន បហាតព្វញ្ច ន ទស្សនេន បហាតព្វញ្ច ធម្មំ
 បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វំ ឯកំ ខន្ធា វត្ថុញ្ច
 បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធា . . . ។ ទស្សនេន-
 បហាតព្វញ្ច ន ទស្សនេន បហាតព្វញ្ច ធម្មំ បច្ចយា
 ន ទស្សនេន បហាតព្វា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ទស្សនេន បហាតព្វា ខន្ធា ច មហាក្កតេ
 ច បច្ចយា ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។ ទស្សនេន បហា-
 តព្វញ្ច ន ទស្សនេន បហាតព្វញ្ច ធម្មំ បច្ចយា ទស្ស-
 នេន បហាតព្វា ច ន ទស្សនេន បហាតព្វា ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កង ខណៈ វៃនបដិសន្ធិ រហូត ដល់ពួកមហាក្សត្រខាងក្នុង ពួកនិស្សនេនប-
ហាតព្វក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ និស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹង
និស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួក
និស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ និស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី
និស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក នឹងនិស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកនិស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ពឹងផ្អែក
នឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកមហាក្សត្រ ។ និស្សនេនប-
ហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង នឹងនិស្សនេនប-
ហាតព្វធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹង
ផ្អែក នឹងនិស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។
និស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងនិស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង នឹង
និស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកនិស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធផង នឹងពួក
មហាក្សត្រផង ។ និស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី និស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី
ពឹងផ្អែក នឹងនិស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង នឹងនិស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង

វស្សនទុកេ បច្ចយវារោ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា និស្សនេន បហាតតំ ឯកំ
ខន្ធិញ្ច វត្តញ្ច បច្ចយា តយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធធ្វេ . . .
និស្សនេន បហាតតេ ខន្ធធ្វេ ច មហាក្កតេ ច បច្ចយា
ចិត្តសម្មដានំ រូបំ ។

[២៧៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចត្តារិ អធិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[២៧៦] និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បច្ចយា និស្ស-
នេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្បច្ចយា
វិចីកិញ្ញាសហគតេ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហគតោ
មោហោ ។ ន និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បច្ចយា
ន និស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា អហេតុកំ ន និស្សនេន បហាតតំ ឯកំ ខន្ធិ
បច្ចយា តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មដានញ្ច រូបំ យាវ
អសញ្ញាសត្តា ច ត្តាយននំ បច្ចយា ច ក្កវិញ្ញាណំ កា-
យាយននំ . . . វត្តំ បច្ចយា អហេតុកា ន និស្ស-
នេន បហាតតា ខន្ធា ឧន្ធិច្ចសហគតេ ខន្ធធ្វេ បច្ចយា
ឧន្ធិច្ចសហគតោ មោហោ វត្តំ បច្ចយា ឧន្ធិច្ចសហ-
គតោ មោហោ ។ ន និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ
បច្ចយា និស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

ទស្សនទុកៈ បច្ចយវិវរៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ . . . ចិត្តសមដានរូប ពឹងផ្អែក នឹងពួកទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។

(២៧៥) កងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កងការមណ្ឌប្បច្ច័យ មានវារៈ៤ កងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

(២៧៦) ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដានរូបក្តី ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ រហូតដល់ពួកអសញ្ញសត្វ ចកវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងចក្ខុយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ . . . ពួកទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហកតោ មោ-
 ហោ ។ ទស្សនេន បហាតត្វញ្ចា ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វញ្ចា ធម្មំ បដ្ឋយា ទស្សនេន បហាតត្វញ្ចា ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ និហេតុប្បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហកតោ ខន្ធ ច
 វត្ថុញ្ចា បដ្ឋយា វិចីកិញ្ញាសហកតោ មោហោ ។

[២៧៧] និហេតុយា ចត្តារិ នអាវច្ឆនោ ភីណិ

នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ ភីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ នបុរោជាតេ
 ចត្តារិ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្ម
 ចត្តារិ នវិចារកេ ចត្តារិ នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ
 ឯកំ នយានេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ នោនតិយា ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ និស្សយវារោបិ កាតញ្ចា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ពឹងផ្អែក នឹងទស្សនេនបហាតព្វ-
 ធមិផង នឹងទស្សនេនបហាតព្វធមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែក នឹងពួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង នឹងវត្ថុផង ។

(២៧៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមពាប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិប្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

ទស្សនទុកេ សំសដ្ឋិវិវា

សំសដ្ឋិវិវា

(២៧៨) និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ សំសដ្ឋា និស្ស-
នេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
សង្ខតំ ។ ន និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ សំសដ្ឋា ន-
និស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ សង្ខតំ ។

(២៧៩) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយា ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

(២៨០) និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ សំសដ្ឋា
និស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា
វិចិត្តិញ្ញាសហកតេ ខទ្វេ សំសដ្ឋា វិចិត្តិញ្ញាសហកតោ
មោហោ ។ ន និស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ សំសដ្ឋា
ន និស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុ-
ប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។

(២៨១) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា ទ្វេ ន-
បុរេជាតេ ទ្វេ នបច្ឆាជាតេ ទ្វេ នអាសវនេ ទ្វេ
នកម្មេ ទ្វេ នវិហាកេ ទ្វេ នយានេ ឯកំ នមក្ក
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

ឯវំ ឥតរេ ទ្វេ កណាណាបិ សម្បយុត្តវារោបិ កាតតា ។

ទស្សនទុកៈ សំសង្ការៈ

សំសង្ការៈ

(២៧៨) ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ច្រឡំ នឹងទស្សនេនបហា-
តព្វធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
នទស្សនេនបហាតព្វធមិ ច្រឡំ នឹងទស្សនេនបហាតព្វធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(២៧៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងការម្មណ្ឌប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ។

(២៨០) ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ច្រឡំ នឹងទស្សនេនបហាតព្វ-
ធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិត្រា ច្រឡំ នឹងព្វកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ។ នទស្ស-
នេនបហាតព្វធមិ ច្រឡំ នឹងទស្សនេនបហាតព្វធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

(២៨១) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងនសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់ ពីរយ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ហាវិវា

[២៨២] ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តំណី ។ ន ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ន ទស្សនេន-
 បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វោ ហេតុ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូទានំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ ។ បេ ។

[២៨៣] ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ទស្សនេន-
 បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ទស្សនេន បហាតត្វំ វាតំ អស្សនេតិ អភិទន្ធិតិ តំ
 អាវត្ត ទស្សនេន បហាតត្វោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ...
 វិចីកិញ្ចា ... ទស្សនេន បហាតត្វំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទស្សនេន បហាតត្វំ ទិដ្ឋិ អស្សនេតិ អភិទន្ធិតិ តំ
 អាវត្ត ទស្សនេន បហាតត្វោ វាកោ ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ...
 វិចីកិញ្ចា ... ទស្សនេន បហាតត្វំ ទោមនស្សំ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ វិចីកិច្ចំ អាវត្ត វិចីកិញ្ចា ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ...
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទស្សនេន បហាតត្វំ ទោមនស្សំ
 អាវត្ត ទស្សនេន បហាតត្វំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

បញ្ហាវិវាទៈ

[២៨២] ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វហេតុ (ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយសោតាបក្កិមគ្គ) ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយត្ថកក្នុងផល នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

[២៨៣] ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល គ្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទស្សនេនបហាតព្វកៈ ទស្សនេនបហាតព្វកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវទស្សនេនបហាតព្វកៈនោះ ទិដ្ឋិ ... វិចិក្ខុញ្ចា ... ទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល គ្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទស្សនេនបហាតព្វទិដ្ឋិ ទស្សនេនបហាតព្វកៈ កើតឡើង ព្រោះ ប្រារព្ធ នូវទស្សនេនបហាតព្វទិដ្ឋិនោះ ទិដ្ឋិ ... វិចិក្ខុញ្ចា ... ទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស កើតឡើង វិចិក្ខុញ្ចា កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវវិចិក្ខុញ្ចា ទិដ្ឋិ... ទោមនស្ស កើតឡើង ទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស

វស្សនទុកេ បញ្ញវិហោ

ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ វិចិត្តិន្ទា ឧប្បជ្ឈតិ ។ នស្សនេន បហា-
 តត្វោ ធម្មោ ន នស្សនេន បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា នស្សនេន បហាតត្វេ
 បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុត្រេ សមុទានិណ្ណោ ...
 នស្សនេន បហាតត្វេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ ... វិបស្សន្តិ
 ចេតោបរិយញ្ញាណោ ន នស្សនេន បហាតត្វចិត្តស-
 មន្តិស្ស ចិត្តំ ជាទន្តិ នស្សនេន បហាតត្វោ ខន្ធោ ចេ-
 តោបរិយញ្ញាណាស្ស បុត្រេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាស្ស
 យថា កម្មបកញ្ញាណាស្ស អនាគតសញ្ញាណាស្ស អា-
 វជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន នស្ស-
 នេន បហាតត្វោ ធម្មោ ន នស្សនេន បហាតត្វស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នាទំ ...
 សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ អស្ស-
 នេតិ អភិទន្ធតិ តំ អាវុត្តំ ន នស្សនេន បហាតត្វោ
 វាតោ ឧប្បជ្ឈតិ ន នស្សនេន បហាតត្វំ នោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ឈតិ បុត្រេ សុចិណ្ណានិ ... លាទា ... អរិយា
 មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ បច្ចវេក្ខន្តិ ។ បេ ។ ផលស្ស
 អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ន-
 នស្សនេន បហាតត្វេ បហីនេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ

ទស្សនទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ទិដ្ឋិ កើតឡើង វិចិត្តិចា កើតឡើង ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួក
 ព្រះអរិយៈ ពិចារណា នូវពួកទស្សនេនបហាតព្វក្កិលេស ដែលលះបង់
 ហើយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញ នូវពួក
 ទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គល
 អ្នកប្រកបដោយទស្សនេនបហាតព្វចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួក
 ទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល (ឲ្យ) នូវ
 ទាន .. នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបោសថកម្ម ពិចារណា ត្រេកអរ
 រីករាយ ចំពោះកុសលនោះ នទស្សនេនបហាតព្វរាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធ នូវកុសលនោះ នទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស កើត
 ឡើង ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួក
 ព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវផល ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា នូវពួកនទស្សនេនបហាតព្វក្កិលេស ដែលលះបង់ហើយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

វិក្ខម្ភតេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខន្តិ បុព្វេ ។ បេ ។ ចក្កំ
 ... វត្ថុំ ... ន ទស្សនេន បហាតព្វេ ខន្ធ អនិច្ច-
 តោ ... វិបស្សន្តិ អស្សានេន្តិ អភិទន្ធីន្តិ តំ អារត្ត
 ន ទស្សនេន បហាតព្វោ រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ ...
 ន ទស្សនេន បហាតព្វំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន
 ចក្កំ ។ បេ ។ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ
 អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ទស្សនេន បហា-
 តព្វោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទានំ ... សីលំ ... ឧ-
 ទោសថកម្មំ ... បុព្វេ ... ឈានា ។ បេ ។ ចក្កំ
 ... វត្ថុំ ... ន ទស្សនេន បហាតព្វេ ខន្ធ អស្សា-
 ទេតិ អភិទន្ធីន្តិ តំ អារត្ត ទស្សនេន បហាតព្វោ
 រាគោ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ... ទស្សនេន-
 បហាតព្វំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។

[២៨២] ទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ទស្ស-
 នេន បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 ទស្សនេន បហាតព្វំ រាគំ ករុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិ-
 ទន្ធីន្តិ តំ ករុំ កត្វា ទស្សនេន បហាតព្វោ រាគោ...

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ពិចារណា នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។
 នូវចក្ខុ... នូវវត្ថុ... ឃើញ នូវពួកនទេស្យនេនបហាតព្វក្នុង ថាមិន
 ទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ នទេស្យនេនបហាតព្វក្នុង: កើតឡើង
 ព្រោះប្រាព្វ នូវនទេស្យនេនបហាតព្វក្នុងនោះ ឧទ្ធច្ចៈ... នទេស្យ-
 នេនបហាតព្វទោមនស្ស កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណា នូវអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។ ន-
 ទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ដោយ
 ការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន ... នូវសីល ...
 នូវឧបោសថកម្ម... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ។ បេ ។ នូវចក្ខុ
 ... នូវវត្ថុ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកនទេស្យនេនបហាតព្វក្នុង
 ទេស្យនេនបហាតព្វក្នុង: កើតឡើង ព្រោះប្រាព្វ នូវនទេស្យនេន-
 បហាតព្វក្នុងនោះ ទិដ្ឋិ... វិចិត្តិច្ឆា... ទេស្យនេនបហាតព្វ-
 ទោមនស្ស កើតឡើង ។

[២៤៤] ទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទេស្យនេន-
 បហាតព្វធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវទេស្យនេន-
 បហាតព្វក្នុង: ឲ្យជាទីគោរព ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទេស្យនេន-
 បហាតព្វក្នុង: ធ្វើ នូវទេស្យនេនបហាតព្វក្នុងនោះ ឲ្យជាទីគោរព ...

វស្សនទុកេ បញ្ញាវារោ

ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ ទិដ្ឋិ កុំ កក្កា ។ បេ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ នស្សនេន បហាតព្វា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នស្សនេន-
 បហាតព្វោ ធម្មោ ន នស្សនេន បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ នស្ស-
 នេន បហាតព្វា អធិបតិ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូទានំ អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ
 នស្សនេន បហាតព្វស្ស ច ន នស្សនេន បហាតព្វស្ស
 ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតាធិ-
 បតិ នស្សនេន បហាតព្វា អធិបតិ សម្បយុត្តកានំ
 ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានព្វា រូទានំ អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ ន នស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ន នស្ស-
 នេន បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 នានំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ . . . បុព្វេ សុ-
 ចិណ្ណានិ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ អស្សនេតិ អភិ-
 នន្តតិ តំ កុំ កក្កា ន នស្សនេន បហាតព្វោ រាគោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ
 កក្កា ។ បេ ។ ជលស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនទុកៈ បញ្ញាវារៈ

ទិដ្ឋិ កើតឡើង ធ្វើ នូវទិដ្ឋិ ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺ ទស្សនេនបហាតព្វាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហា-
 តព្វធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ទស្សនេន-
 បហាតព្វាធិបតិ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិផង នៃន-
 ទស្សនេនបហាតព្វធមិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតា-
 ធិបតិ គឺ ទស្សនេនបហាតព្វាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេន
 បហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយអធិបតិប្ប-
 ច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន... នូវសីល... នូវឧបោសថកម្ម... ដែល
 សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន... ចេញ អំពីឈាន ត្រេកអរ រីករាយ
 និងឈាន នទស្សនេនបហាតព្វរាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសល
 នោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អំពីមគ្គ ធ្វើនូវ
 មគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សហជាតានិបតិ ន ទិស្សនេន បហាតត្វា អនិបតិ
 សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វា រូចានំ
 អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ទិស្សនេន បហា-
 តត្វា ធម្មោ ទិស្សនេន បហាតត្វាស្ស ធម្មស្ស អនិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ នានំ ទត្វា
 ។ បេ ។ យានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ទិស្ស-
 នេន បហាតត្វោ ខន្ធា កវំ កត្វា អស្សានេតិ អភិ-
 នន្តតិ តំ កវំ កត្វា ទិស្សនេន បហាតត្វោ រាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។

[២៧៥] ទិស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ទិស្ស-
 នេន បហាតត្វាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បុរិមា បុរិមា ទិស្សនេន បហាតត្វោ ខន្ធា បច្ចិមានំ
 បច្ចិមានំ ខន្ធានំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ទិស្ស-
 នេន បហាតត្វោ ធម្មោ ន ទិស្សនេន បហាតត្វាស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទិស្សនេន បហា-
 តត្វា ខន្ធា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ម្ងលំ បុរិមា បុរិមា ន ទិស្សនេន បហាតត្វោ ខន្ធា
 ។ បេ ។ ជលសមាបត្តិយា អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ ម្ងលំ អារវ្ឈ្ឈនា ទិស្សនេន បហាតត្វានំ ខន្ធានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

សហជាតាធិបតិ គឺ នទស្សនេនបហាតព្វាធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសម្ពុដ្ឋានរូបដង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 នទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការមណ្ឌាធិបតិ គឺ ឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ នូវ
 ឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួកនទស្សនេនបហាត-
 ព្វក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវនទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[២៨៥] ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហា-
 តព្វធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ មុន ។
 ជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេ-
 នបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយអនន្តរ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃវដ្តានៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ (មូលគប្បីធ្វើចុះ) ពួកនទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ មុន ។
 ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃផលសមាបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល
 (គប្បីធ្វើផងចុះ) ការពិចារណា ជាបច្ច័យ នៃពួកទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ

វស្សនទុកេ បញ្ញារាង

អនន្តវប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ . . . សមនន្តវប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ទ្វេនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៨៦] ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ទស្សនេន-
បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
យោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ ទស្សនេន បហាតត្វំ
រាតំ ឧបនិស្សយ ទាលំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ
ភិក្ខុតិ ទស្សនេន បហាតត្វំ ទោមនស្សំ . . . មោហំ
. . . ទិដ្ឋិ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សយ ទាលំ ហនតិ
។ បេ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុតិ ទស្សនេន បហាតត្វោ រាតោ
។ បេ ។ បត្តនា ទស្សនេន បហាតត្វស្ស រាតស្ស ។ បេ ។
បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ទស្ស-
នេន បហាតត្វោ ធម្មោ ន ទស្សនេន បហាតត្វស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្ត្របនិស្ស-
យោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ
ទស្សនេន បហាតត្វំ រាតំ ឧបនិស្សយ ទានំ ទេតិ
។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បទេតិ ទស្សនេន បហាតត្វំ ទោម-
នស្សំ . . . មោហំ . . . ទិដ្ឋិ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សយ

ទស្សនទុកៈ បញ្ញាវិវរៈ

ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៤៦] ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហា-
តព្វធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អាមម្មណ្ឌូបនិស្ស័យ អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល
អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វកតៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។
បំបែក នូវសង្ឃី នូវទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស . . . នូវមោហា : . . .
នូវទិដ្ឋិ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ
។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃី ទស្សនេនបហាតព្វកតៈ ។ បេ ។ សេចក្តី
ប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វកតៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តី
ប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ
នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថូបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គល អាស្រ័យ នូវទស្សនេនបហាតព្វកតៈ ហើយឱ្យ នូវទាន
។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឱ្យកើតឡើង នូវទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស
. . . នូវមោហា : . . . នូវទិដ្ឋិ . . . អាស្រ័យ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា

អភិធម្មដំកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ ទស្សនេន-
 បហាតញ្ចេ វាគោ ។ បេ ។ បត្តនា សទ្ធាយ ។ បេ ។
 បញ្ញាយ ន ទស្សនេន បហាតញ្ចស្ស វាគស្ស ទោសស្ស
 មោហស្ស មាទស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស
 ផលសមាបត្តិយា ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ន ទស្សនេន បហាតញ្ចេ ធម្មោ ន ទស្សនេន បហា-
 តញ្ចស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
 រម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្ស-
 យោ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្សយោ សុទ្ធិំ ឧបនិស្ស-
 យ ទានំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ
 មាទំ ជប្បេតិ សីលំ . . . បញ្ញំ ន ទស្សនេន បហា-
 តញ្ចំ វាគំ ទោសំ មោហំ មាទំ បត្តនំ កាយិ-
 កំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ទានំ
 ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិំ ឧប្បាទេតិ មាទំ ជប្បេតិ
 សទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា . . . ន ទស្សនេន បហាតញ្ចេ
 វាគោ ។ បេ ។ បត្តនា . . . កាយិកំ សុខំ . . .
 សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញាយ ន ទស្ស-
 នេន បហាតញ្ចស្ស វាគស្ស ។ បេ ។ បត្តនាយ
 កាយិកស្ស សុខស្ស មត្តស្ស ផលសមាបត្តិយា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នេស្សនេន-
 បហាតព្វកតៈ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យ នៃសត្វ ។ បេ ។
 នៃបញ្ញា នេស្សនេនបហាតព្វកតៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 នេស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនេស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និង
 បកត្តបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវ-
 សត្វ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង តម្លឹង
 នូវមានៈ នូវសីល . . . នូវបញ្ញា នូវនេស្សនេនបហាតព្វកតៈ ទោសៈ
 មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ . . . អាស្រ័យ នូវ
 សេនាសនៈ ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
 តម្លឹង នូវមានៈ សត្វ ។ បេ ។ បញ្ញា . . . នេស្សនេនបហាត-
 ព្វកតៈ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា . . . កាយិកសុខ . . . សេនាសនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃសត្វ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា នៃនេស្សនេនបហា-
 តព្វកតៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ

វស្ស៨ទុកេ បញ្ញាវិកេ

ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ននិស្សនេន ប-
 ហាតត្រោ ធម្មោ និស្សនេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរ្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបនិស្សយោ សន្និ ឧបនិស្សយ . . . ទិដ្ឋិ កល្យាតិ
 សីលំ ។ បេ ។ បញ្ញំ ឧបនិស្សយ . . . ននិស្សនេន-
 បហាតត្តំ វាគំ . . . ទោសំ មោហំ មាណំ បត្តនំ
 កាយិកំ សុខំ . . . សេនាសនំ ឧបនិស្សយ ចាលាំ
 ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ ភិន្តតិ . . . សទ្ធា ។ បេ ។ សេ-
 នាសនំ និស្សនេន បហាតត្រស្ស វាគស្ស ទោសស្ស
 មោហស្ស ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

[២៨៧] ននិស្សនេន បហាតត្រោ ធម្មោ ននិស្ស-
 នេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណ្ឌបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អារម្មណ្ឌបុរេ-
 ជានំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សតិ អស្សា-
 ទេតិ អភិន្តតិ តំ អារត្ត ននិស្សនេន បហាតត្រោ
 វាកោ . . . ឧទ្ធច្ចំ . . . ននិស្សនេន បហាតត្តំ ទោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន ចក្កនា ។ បេ ។ ជាដ្ឋន្តាយតនំ

ទស្សនទុកៈ បញ្ញាវិវរៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌ-
 បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថប-
 និស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវសត្វ... ប្រកាន់ នូវទិដ្ឋិ នូវសីល
 ។ បេ ។ អាស្រ័យ នូវបញ្ញា... នូវនទស្សនេនបហាតព្វរកៈ... នូវ
 ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ... អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក នូវសង្ឃ...
 សត្វ ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វរកៈ
 ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(២៨៧) នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេន-

បហាតព្វធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុរេជាន និងវត្ថុ-
 បុរេជាន ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញច្បាស់ នូវចក្ខុ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង... ត្រេកអរ រីករាយ នទស្សនេនបហាតព្វរកៈ
 ប្រាណ ទូវវត្ថុនោះ... ឧទ្ធច្ចៈ... នទស្សនេនបហាតព្វទោមនស្ស
 កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

អភិធម្មបិណ្ឌកោ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កាយវិញ្ញាណាស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ ចក្ខុកាយតនំ ចក្ខុ-
 វិញ្ញាណាស្ស កាយាយតនំ . . . វត្ថុ ន ទស្សនេន បហា-
 តញ្ចំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ទស្ស-
 នេន បហាតព្វោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតព្វស្ស ធម្ម-
 ស្ស បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាបុរេជាតំ
 វត្ថុបុរេជាតំ ។ អាម្មណាបុរេជាតំ ចក្ខុំ . . . វត្ថុំ អស្ស-
 ទេតិ អភិធម្មតិ តំ អាម្ម ទស្សនេន បហាតព្វោ ភកោ
 . . . ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិច្ឆា . . . ទស្សនេន បហាតព្វំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ទស្សនេន-
 បហាតញ្ចំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៨] ទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ន ទស្ស-
 នេន បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ សុដ្ឋិតំ ។ ន ទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ
 ន ទស្សនេន បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ សុដ្ឋិតំ ។ . . . អាសេវនប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ។

[២៨៩] ទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មោ ទស្សនេន-
 បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ទស្សនេន បហាតញ្ចំ ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ... វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទេស្យនេន-
 បហាតព្វក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ នឹងចក្ខុ
 ... ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ នទេស្យនេនបហាតព្វរាគៈ ប្រាវត្ត
 នូវវត្ថុនោះ ... ទិដ្ឋិ ... វិចិកិច្ចា ... ទេស្យនេនបហាតព្វចោមទេស្យ
 កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកទេស្យនេនបហា-
 តព្វក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៨៨] ទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទេស្យនេនប-
 ហាតព្វធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នទេស្យ-
 នេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ដោយបច្ច័យ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយការសេវនេ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៨៩] ទេស្យនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទេស្យនេនប-
 ហាតព្វធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ទេស្យនេនបហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ

វស្សនេយ្យេ បញ្ញាវិហារ

កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និស្សនេន បហានត្រា
 ធម្មោ ន និស្សនេន បហានត្រាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតា នានាខណីកា ។ សហ-
 ជាតា និស្សនេន បហានត្រា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ
 រូទានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នានាខណីកា
 និស្សនេន បហានត្រា ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ ក-
 ដត្តា ច រូទានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ និស្ស-
 នេន បហានត្រា ធម្មោ និស្សនេន បហានត្រាស្ស ច
 ន និស្សនេន បហានត្រាស្ស ច ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ និស្សនេន បហានត្រា ចេតនា សម្មយុត្ត-
 កានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេន រូទានំ កក្កប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ន និស្សនេន បហានត្រា ធម្មោ
 ន និស្សនេន បហានត្រាស្ស ធម្មស្ស កក្កប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតា នានាខណីកា ។ សហជាតា
 ន និស្សនេន បហានត្រា ចេតនា សម្មយុត្តកានំ ខន្ធា-
 នំ ចិត្តសមុដ្ឋានានេន រូទានំ កក្កប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។ នានាខណីកា ន និស្សនេន បហានត្រា
 ចេតនា វិចារកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូទានំ កក្ក-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ទស្សនទុក្ខៈ បញ្ញារាវៈ

នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ស-
 ហជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ ទស្សនេនបហាតព្វចេតនា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នានាខណៈ
 គឺ ទស្សនេនបហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួក
 កដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ទស្សនេនបហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេន-
 បហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ នទស្សនេន-
 បហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នានាខណៈ គឺ នទស្សនេន-
 បហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] ន ទស្សនេន បហាតត្រា ធម្មោ ន ទស្ស-
នេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស វិហាកប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ។ . . . អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ
ក្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ ឈានប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ចត្តារិ មគ្គប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តារិ
សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

[២៧១] ន ទស្សនេន បហាតត្រា ធម្មោ ន ទស្ស-
នេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជានំ បច្ឆាជានំ ។ សុខ្ខីតំ ។ ន ទស្សនេន-
បហាតត្រា ធម្មោ ន ទស្សនេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានំ បុរេជានំ
បច្ឆាជានំ ។ សុខ្ខីតំ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្រា ធម្មោ
ន ទស្សនេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បុរេជានំ វត្ថុ ទស្សនេន បហាតត្រានំ ខត្តានំ
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៧២] ន ទស្សនេន បហាតត្រា ធម្មោ ន ទស្សនេន-
បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ច-
សទិសំ ។ ន ទស្សនេន បហាតត្រា ធម្មោ ន ទស្ស-
នេន បហាតត្រស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[២៧០] នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហា-
តព្វធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ
ដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៧១] ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនប-
ហាតព្វធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត និវេបច្ឆាជាត
។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្ស-
នេនបហាតព្វធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
និវេបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃនទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ
វត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកទស្សនេនបហាតព្វក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២៧២] ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហា-
តព្វធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ទស្សនេនប-
ហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

វស្សទុកេ បញ្ញាវិហ

សហជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ
 ទស្សនេន បហាតត្វស្ស ច ន ទស្សនេន បហាតត្វស្ស
 ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បដិច្ចសទិសា ។
 ន ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ន ទស្សនេន បហា-
 តត្វស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្ខតំ ។ ន-
 ទស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ ទស្សនេន បហាតត្វស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតំ ចក្កំ ... ។
 សង្ខតំ ។ បុរេជាតសទិសំ ។ ទស្សនេន បហាតត្វោ
 ច ន ទស្សនេន បហាតត្វោ ច ធម្មោ ទស្សនេន បហា-
 តត្វស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ ទស្សនេន បហាតត្វោ ឯកោ
 ខន្ធា ច វត្ថុ ច តិណ្ណាដំ ខន្ធាដំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ទ្វេ ខន្ធា ... ។ ទស្សនេន បហាតត្វោ ច ន ទស្ស-
 នេន បហាតត្វោ ច ធម្មោ ន ទស្សនេន បហាតត្វស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បច្ឆាជាតំ
 អាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតោ ទស្សនេន បហា-
 តត្វោ ខន្ធា ច មហាក្ខតា ច ចិត្តសម្មជ្ជាណាដំ រូបាដំ

ទស្សនទុកៈ បញ្ញាវិរៈ

បានដល់សហជាត និងបច្ចាជាត ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់បុរេជាត គឺ នូវចក្ខុ ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។
 ដូចគ្នានឹងបុរេជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី នទស្សនេ-
 នបហាតព្វធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទស្សនេនបហា-
 តព្វកន្ត ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២
 ... ។ ទស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី នទស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃទស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត
 បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកទស្សនេន-
 បហាតព្វកន្តក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូប

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា ទស្សនេន-
 បហាតញ្ញា ខន្ធា ច កតតន្ត្រីយោ អាហារោ ច សមស្ស-
 កាយស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា
 ទស្សនេន បហាតញ្ញា ខន្ធា ច រូបដីតិទ្រ្គិយញ្ច កដត្តា-
 រូបាណំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ . . . ទត្ថប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ វិភតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អវិភតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។

(២៧៣) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណោ ចត្តារិ
 អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ ទិស្សយេ សត្ត
 ឧបទិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ
 អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារតេ ឯកំ អាហារេ
 ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ លារេ ចត្តារិ មក្កេ ចត្តារិ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តិណិ អត្ថិយា សត្ត ទត្ថិយា
 ចត្តារិ វិភតេ ចត្តារិ អវិភតេ សត្ត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វកន្តក្តី
កតឡើងវិញហារក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត
គឺ ពួកទស្សនេនបហាតព្វកន្តក្តី រូបជីវិត្រ្យ័យក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួក
កដតារូប ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយនត្ថប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

- (២៧៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរាណប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ២ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
- ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្ត-
- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
- ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ទស្សនទុក្ខៈ បញ្ញាវិរៈ

(២៧៤) ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហា-
តព្វធមិ ដោយការម្មណ្យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ
នៃនទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយការម្មណ្យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធមិ
ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិផង នៃទស្សនេនបហាតព្វធមិផង
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃន-
ទស្សនេនបហាតព្វធមិ ដោយការម្មណ្យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវត្ថុ-
យប្បច្ច័យ ។ នទស្សនេនបហាតព្វធមិ ជាបច្ច័យ នៃទស្សនេន-
បហាតព្វធមិ ដោយការម្មណ្យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ទស្សនេនបហាតព្វធមិក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ន ទិស្សនេន បហាតញ្ចេ ច ធម្មា ទិស្សនេន បហា-
 តញ្ចស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរេ-
 ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ទិស្សនេន បហាតញ្ចេ
 ច ន ទិស្សនេន បហាតញ្ចេ ច ធម្មា ន ទិស្សនេន-
 បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បដ្ឋាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ភីន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(២៧៥) នហេតុយា សត្ត នការម្មណោ សត្ត
 នអធិបតីយា សត្ត នអនន្តរេ សត្ត នសមនន្តរេ សត្ត
 នសហជាតេ បញ្ច នអញ្ញមញ្ញេ បញ្ច នទិស្សយេ បញ្ច
 នឧបទិស្សយេ សត្ត នបុរេជាតេ ន ធម្មញ្ញាជាតេ សត្ត
 ។ បេ ។ នមក្កេ សត្ត នសម្បយុត្តេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
 ចត្តារិ នោអត្តិយា ចត្តារិ នោនត្តិយា សត្ត នោវិគតេ
 សត្ត នោអវិគតេ ចត្តារិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ទេស្សនេនបហា-
តព្វធម៌ក្តី នទេស្សនេនបហាតព្វធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនទេស្សនេនបហា-
តព្វធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវស្ស័យប្បច្ច័យ ។

- (២៧៩) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការមណ្ឌប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៥ ក្នុងនអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនមគ្គប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោតតប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ការតាមរក បដិប្បវិរោ

[២៧៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ ចត្តារិ ...

នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ចត្តារិ នសមនន្តរេ ចត្តារិ

នអញ្ញាមញ្ញា ទ្វេ នឧបនិស្សយេ ចត្តារិ សព្វត្ថ ចត្តារិ

នសម្បយុត្ត ទ្វេ នវិប្បយុត្ត ទ្វេ លោនតិយា ចត្តារិ

លោភិកតេ ចត្តារិ ។

[២៧៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ចត្តារិ ...

អធិបតិយា បញ្ច ។ អនុលោមមាតិកា កាតញ្ច ។

... អភិកតេ សត្ត ។

វស្សនទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ការតាមរក

បដិប្បវិរោ

[២៧៨] ការនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ការ-

នាយ បហាតញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

យថា នស្សនទុកំ ឃរំ វិត្តារេតត្ថំ និដ្ឋានាករណំ ។

[២៧៩] ហេតុយា បញ្ច ។ បេ ។ អភិកតេ បញ្ច ។

ភាវិនាទុកៈ បដិច្ចវារៈ

(២៧៦) ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនិកមិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិកនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនិសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិកពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនិឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនិសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនិខោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

(២៧៧) ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនិកមិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ... ក្នុងនិវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ចប់ ទស្សនទុកៈ ។

ភាវិនាទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

(២៧៨) ការនាយបហាតត្វធម៌ (១) (ធម៌ដែលត្រូវលះដោយ
 ការនា) អាស្រ័យ នូវការនាយបហាតត្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ទស្សនទុកៈ យ៉ាងណា ការនាទុកៈ បណ្ឌិត គប្បី
 ឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

(២៧៩) ក្នុងនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនិវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

១ គឺ សកទាតិមិ អនាតាមិ និងអរហត្តមគ្គ ។ អន្តិកថា ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកប្បដ្ឋានំ

[៣០០] ភាវនាយ បហានត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ភាវនា-
 យ បហានត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ឧទ្ធច្ច-
 សហគតេ ខន្ធ បដិច្ច ឧទ្ធច្ចសហគតោ មោហោ ។
 ន ភាវនាយ បហានត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា អហេតុកំ
 ន ភាវនាយ បហានត្វំ ឯកំ ខន្ធ យាវ អសញ្ញាសត្តា
 វិចិក្ខាសហគតេ ខន្ធ បដិច្ច វិចិក្ខាសហគតោ
 មោហោ ។ សង្ខិតំ ។

[៣០១] នហេតុយា ន្ទ ។ បេ ។ លោកិកតេ
 តីណិ ។ បច្ចយវាវបច្ចដិយេ នហេតុប្បច្ចយេ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតេ តីណិ មោហោ ឧទ្ធវិកត្វោ សត្វេបិ វាវ
 ទស្សនទុក្ខសទិសា ឧទ្ធច្ចបច្ចដិយម្បិ ធានំ ។

បញ្ញាវិវោ

[៣០២] ភាវនាយ បហានត្វោ ធម្មោ ភាវនា-
 យ បហានត្វស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ភាវនាយ បហានត្វោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។ ន ភាវនាយ បហា-
 នត្វោ ធម្មោ ន ភាវនាយ បហានត្វស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ សង្ខិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

[៣០០] ភាវនាយបហាតព្វធម៌ អាស្រ័យ នូវភាវនាយបហា-
 តព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ ដែលច្រឡំ-
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ នភា-
 វនាយបហាតព្វធម៌ (ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយភាវនា) អាស្រ័យ នូវ
 នភាវនាយបហាតព្វធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា អាស្រ័យ នូវនភាវនាយបហាតព្វកន្ធទ ជា
 អហេតុកៈផង នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខាផង រហូត ដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[៣០១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ (ត្រង់ពួកខន្ធ) ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុង
 នហេតុប្បដ្ឋយ ជាបច្ចនីយៈក្នុងបច្ចយវារៈ មានវារៈ ៣ មោហៈ បណ្ឌិត
 គប្បីរើឡើងសំដែងចុះ វារៈទាំងអស់ ដូចគ្នានឹងទស្សនទុកៈដែរ ឯឧទ្ធច្ចៈ
 បច្ចនីយៈ ទើបផ្សេងគ្នា ។

បញ្ញាវារៈ

[៣០២] ភាវនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃភាវនាយបហា-
 តព្វធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកភាវនាយបហាតព្វហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ នភាវនា-
 យបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនភាវនាយបហាតព្វធម៌ ដោយហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[៣០៣] ការនាយ បហាតត្រា ធម្មា ការនាយ-
 បហាតត្រាស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ការនាយ បហាតត្រា វាតំ អស្សនេតិ អភិទ្ធីតិ តំ
 អាត្ត ការនាយ បហាតត្រា វាតោ . . . ឧទ្ធច្ចំ . . .
 ការនាយ បហាតត្រា ទោមនស្សំ . . . ឧទ្ធច្ចំ អាត្ត
 ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ការនាយ បហាតត្រា ទោមនស្សំ
 ឧប្បជ្ជតិ ការនាយ បហាតត្រា ទោមនស្សំ អាត្ត ការ-
 នាយ បហាតត្រា ទោមនស្សំ . . . ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 ការនាយ បហាតត្រា ធម្មា ន ការនាយ បហាតត្រាស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ អរិយា ការនា-
 យ បហាតត្រា បហំនេ កិលេសេ . . . វិក្កម្ហិតេ កិ-
 លេសេ . . . បុត្រេ សមុទាចិណ្ណោ . . . ការនាយ ប-
 ហាតត្រា ខន្ធ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សន្តិ អស្សនេន្តិ
 អភិទ្ធីន្តិ តំ អាត្ត ន ការនាយ បហាតត្រា វាតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ . . . វិចិកិត្តា . . . ន ការនាយ បហាតត្រា
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន ការនា-
 យ បហាតត្រាចិក្កសមដ្ឋិស្ស ចិក្កំ ជានន្តិ ការនាយ-
 បហាតត្រា ខន្ធ ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុត្រេនិវា-
 សានុស្សតិញ្ញាណស្ស ។ បេ ។ អនាគតសញ្ញា-
 ណស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ការវិនិច្ឆ័យ: បញ្ញាវិវាទ:

[៣០៣] ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ និង ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វកៈ ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វកៈ ព្រោះប្រាជ្ញា នូវការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វកៈនោះ... ឧទ្ធច្ចៈ... ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វទោមនស្ស... ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា នូវឧទ្ធច្ចៈ ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វទោមនស្ស កើតឡើង ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វទោមនស្ស ប្រាជ្ញា នូវការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វទោមនស្ស ... ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ។ ការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វធម៌ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ (ឃើញ) នូវពួកការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់ នូវពួកការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វក្នុង មិនទាន់ឡើង ... ត្រេកអរ រីករាយ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វកៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា នូវការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វក្នុងនោះ ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិ ... នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វទោមនស្ស កើតឡើង ពួកព្រះអរិយៈ ដឹង នូវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វក្នុង ជាបច្ច័យ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតត្វ ឬចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ ថេ ។ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ន ភាវនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ ន ភាវនាយ បហា-
តព្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នានំ . . .
សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ បច្ចវេក្ខតិ
អស្សាទេតិ អភិនទ្គតិ តំ អារត្តំ ន ភាវនាយ បហា-
តព្វោ វគោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិន្ទា . . . ន ភាវ-
នាយ បហាតព្វំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ ។ បេ ។
ឈានា ។ បេ ។ អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា ។ បេ ។
សលស្ស អារជ្ជនាយ អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អរិយា ន ភាវនាយ បហាតព្វេ បហីនេ កីលេសេ
។ បេ ។ ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ភាវនាយ បហាតព្វេ
ខន្ទេ អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិំ អស្សាទេនិំ អភិនទ្គនិំ
តំ អារត្តំ ន ភាវនាយ បហាតព្វោ វគោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ
. . . វិចិត្តិន្ទា . . . ន ភាវនាយ បហាតព្វំ ទោមនស្សំ
ឧប្បជ្ជតិ ធិព្វេន ចក្កនា ។ បេ ។ យថាកម្មបកញ្ញា-
ណស្ស អនាគត្តសញ្ញាណស្ស អារជ្ជនាយ អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវនាយ បហាតព្វោ
ធម្មោ ភាវនាយ បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ នានំ . . . សីលំ . . . ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នការវនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនការវនាយបហាតព្វធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យនូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើនូវ
 ឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណា នូវកុសលនោះ ត្រេកអរ រីករាយ
 នការវនាយបហាតព្វកគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវកុសលនោះ ទិដ្ឋិ
 ... វិចិកិច្ចា ... នការវនាយបហាតព្វទោមនស្ស កើតឡើង ក្នុងកាល
 មុន ។ បេ ។ អំពីឈាន ។ បេ ។ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
 ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា នូវផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 ពួកព្រះអរិយៈ (ឃើញ) នូវពួកនការវនាយបហាតព្វកិលេស ដែល
 លះបង់ហើយ ។ បេ ។ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ឃើញច្បាស់
 នូវពួកនការវនាយបហាតព្វកន្ធ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ
 នការវនាយបហាតព្វកគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ នូវនការវនាយបហា-
 តព្វកន្ធនោះ ទិដ្ឋិ ... វិចិកិច្ចា ... នការវនាយបហាតព្វទោមនស្ស
 កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា
 នូវយថាភម្មបគណាណ និងអនាគតិសញ្ញាណ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។
 នការវនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនការវនាយបហាតព្វធម៌ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន ... នូវសីល ... ។ បេ ។

ការតែងតាំង បញ្ជាវិញ

យានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ការនាយ បហា-
តព្វ ខន្ធ អស្សុទេតិ អភិទន្ធនិ តំ អារត្ត ការ-
នាយ បហាតព្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ . . . ឧទ្ធច្ចំ . . .
ការនាយ បហាតព្វំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។

[៣០៤] ការនាយ បហាតព្វា ធម្មា ការនា-
យ បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
ការនាយ បហាតព្វំ រតំ ករុំ កត្វា អស្សុទេតិ អភិ-
ទន្ធនិ តំ ករុំ កត្វា ការនាយ បហាតព្វា រកោ
ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ ការនាយ បហាតព្វា
អធិបតិ សម្បយុត្តកោនំ ខន្ធនំ អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ការនាយ បហាតព្វា ធម្មា នការនា-
យ បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
ការនាយ បហាតព្វំ រតំ ករុំ កត្វា អស្សុទេតិ អភិ-
ទន្ធនិ តំ ករុំ កត្វា ន ការនាយ បហាតព្វា រកោ
ឧប្បជ្ជតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ ការ-
នាយ បហាតព្វា អធិបតិ ចិត្តសម្មជានានំ រូបានំ

ការនាទុកៈ បញ្ជាក់ៈ

នូវយាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... គ្រេកអរ រីករាយ នឹង
ពួកនាវានាយបហាតព្វក្នុង នាវានាយបហាតព្វពគៈ កើតឡើង ព្រោះ
ប្រាសព្វ នូវនាវានាយបហាតព្វក្នុងនោះ ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ការនាយ-
បហាតព្វខោមនស្ស កើតឡើង ។

(៣០៤) ការនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការនាយបហា-
តព្វធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
ធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ នូវការនាយបហាតព្វពគៈ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយគ្រេកអរ រីករាយ ការនាយបហាតព្វពគៈ កើត
ឡើង ព្រោះធ្វើ នូវការនាយបហាតព្វពគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯ
សហជាតាធិបតិ គឺ ការនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្នុង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ការនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃនាវានាយបហាតព្វធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ
នូវការនាយបហាតព្វពគៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយគ្រេកអរ រីករាយ
នាវានាយបហាតព្វពគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវការនាយបហា-
តព្វពគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។ ឯសហជាតា-
ធិបតិ គឺ ការនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃពួកបុគ្គលសម្បជានុប

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ភាវនាយ បហាតព្វោ
 ធម្មោ ភាវនាយ បហាតព្វស្ស ច ន ភាវនាយ បហា-
 តព្វស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតាធិបតិ ភាវនាយ បហាតព្វោ អធិបតិ សម្ម-
 យុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិប-
 តិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវនាយ បហាតព្វោ ធម្មោ
 ន ភាវនាយ បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ នានំ ធាតុ សីលំ . . . ឧទោសថកម្មំ
 កត្វា តំ ករុំ កត្វា ន ភាវនាយ បហាតព្វោ រកោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ។ សហជាតាធិបតិ ន ភាវនាយ បហាតព្វោ
 អធិបតិ សម្មយុត្តកានំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច
 រូបានំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវនាយ-
 បហាតព្វោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ នានំ
 ។ បេ ។ ឈានំ . . . ចក្កំ . . . វត្ថុំ . . . ន ភាវនាយ-
 បហាតព្វោ ខន្ធា ករុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិទន្ធាតិ តំ
 ករុំ កត្វា ភាវនាយ បហាតព្វោ រកោ ឧប្បជ្ឈតិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ការវិនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនាយបហាតព្វធម៌ផង នៃនការវិនាយបហាតព្វធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺ ការវិនាយបហាតព្វធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នការវិនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនការវិនាយបហាតព្វធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ឲ្យ នូវទាន នូវសីល ... ធ្វើ នូវឧបាស- ថកម្ម នការវិនាយបហាតព្វកតៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ សហជាតាធិបតិ គឺ នការវិនាយបហាតព្វធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ ។ នការវិនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនាយបហាតព្វធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ គឺ នូវ ទាន ។ បេ ។ នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ នូវពួក នការវិនាយបហាតព្វកន្ធិ ឲ្យជាទីគោរព ត្រេកអរ រីករាយ ការវិនាយ- បហាតព្វកតៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ នូវនការវិនាយបហាតព្វកន្ធិនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។

ការវិនិច្ឆ័យ: បញ្ញាវារ:

[៣០៥] ការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វ-
 ធម៌ ដោយអនន្តរបច្ច័យ មានវារ: ៤ ។ ការវិនិច្ឆ័យ: ដូចគ្នានឹង
 ទស្សនទុកៈវែង មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។ ... ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតបច្ច័យ មានវារ: ៥ ជាបច្ច័យ ដោយអពាមញ្ញបច្ច័យ
 មានវារ: ២ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយបច្ច័យ មានវារ: ៧ ។

[៣០៦] ការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាត-
 ព្វធម៌ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ការម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ ការវិនិច្ឆ័យ-
 បហាតព្វរតៈ ... ទោសៈ មោហៈ មានៈ ... សេចក្តីក្រឡាញ់ ជា
 បច្ច័យ នៃការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វរតៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងសេច-
 ក្តីក្រឡាញ់ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ ការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនៃការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វធម៌ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវការវិនិច្ឆ័យបហាតព្វរតៈ
 ហើយឲ្យ នូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់នូវសត្វ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ ភាវនាយ បហាតត្ថំ នោសំ . . .
 មោហំ . . . មាណំ . . . បត្តនំ ឧបនិស្សាយ នាណំ
 ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ចាណំ ហនតិ
 ។ បេ ។ សង្ឃំ កិណ្ឌតិ ភាវនាយ បហាតត្រោ វកោ
 ។ បេ ។ បត្តនា សទ្ធាយ ។ បេ ។ បញ្ញា ន ភាវនា-
 យ បហាតត្ថស្ស វកស្ស នោសស្ស មោហស្ស ទិដ្ឋិ-
 យា បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស
 ទុក្ខស្ស អក្កស្ស ជលស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវនាយ បហា-
 តត្រោ ធម្មោ ន ភាវនាយ បហាតត្ថស្ស ធម្មស្ស
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ឆណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរ្ឋបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ សន្នំ ឧបនិស្សាយ នាណំ ទេតិ ។ បេ ។
 សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ហាតិ សីលំ . . . បញ្ញា
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ វកំ នោសំ មោហំ មាណំ ទិដ្ឋិ
 បត្តនំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ ទុក្ខំ . . . សេនា-
 សនំ ឧបនិស្សាយ ចាណំ ហនតិ ។ បេ ។ សង្ឃំ
 កិណ្ឌតិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ បេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

។ បេ ។ បំបែក ទ្វេសង្ស័យ ទ្វេភាវនាយបហាតព្វទោសៈ . . . ទ្វេ
មោហៈ . . . ទ្វេមានៈ . . . បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេសេចក្តីប្រាថ្នា
ហើយឲ្យ ទ្វេទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់
ទ្វេសត្វ ។ បេ ។ បំបែក ទ្វេសង្ស័យ ភាវនាយបហាតព្វរាគៈ ។ បេ ។
សេចក្តីប្រាថ្នា (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា ជាបច្ច័យ នៃនកាវ-
នាយបហាតព្វរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ មគ្គ ផល និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
នកាវនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនកាវនាយបហាតព្វធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្សណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង
បកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេសទ្ធា
ហើយឲ្យ ទ្វេទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ប្រកាន់ ទ្វេ
ទិដ្ឋិ ទ្វេសីល . . . បុគ្គល អាស្រ័យ ទ្វេបញ្ញា នកាវនាយបហាតព្វរាគៈ
ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិក-
ទុក្ខ . . . ទ្វេសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់ ទ្វេសត្វ ។ បេ ។ បំបែក
ទ្វេសង្ស័យ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃសទ្ធា ។ បេ ។

ការពិធីករ បញ្ញាវិញ

បញ្ញាយ ន ការពិធីករ បញ្ញាវិញ រាជស្ន រោសស្ន
 មោហស្ន ទិដ្ឋិយា បត្តនាយ កាយិកស្ន សុខស្ន
 កាយិកស្ន ទុក្ខស្ន មគ្គស្ន ជលសមាបត្តិយា
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ការពិធីករ បញ្ញា-
 វិញ ធម្មោ ការពិធីករ បញ្ញាវិញ ធម្មស្ន ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបនិស្សយោ
 អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ បកត្ត-
 បនិស្សយោ សុទ្ធិ ឧបនិស្សយ មាណំ ជម្រេតិ សីលំ
 ។ បេ ។ បញ្ញំ រាគំ ។ បេ ។ បត្តនំ កាយិកំ សុខំ
 កាយិកំ ទុក្ខំ ។ បេ ។ សេនាសនំ ឧបនិស្សយ
 មាណំ ជម្រេតិ សុទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនំ ការពិធីករ-
 បញ្ញាវិញ រាជស្ន រោសស្ន មោហស្ន មាណស្ន
 បត្តនាយ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៣០៧) ន ការពិធីករ បញ្ញាវិញ ធម្មោ ន-
 ការពិធីករ បញ្ញាវិញ ធម្មស្ន បុរេជានប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អារម្មណ្ឌបុរេជានំ វត្ថុបុរេ-
 ជានំ ។ អារម្មណ្ឌបុរេជានំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
 អនិច្ចតោ . . . វិបស្សនិ អស្សាទេតិ អភិណ្ឌតិ

ភារីនាទុកៈ បញ្ញាវារៈ

នៃបញ្ញា នៃការនាយបហាតព្វកតៈ ទោសៈ មោហៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
 ច្ច័យ ។ នៃការនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃការនាយបហាតព្វធម៌
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ
 នូវសទ្ធា ហើយតម្លើង នូវមានៈ នូវសីល ។ បេ ។ នូវបញ្ញា នូវរាគៈ
 ។ បេ ។ នូវសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ។ បេ ។
 អាស្រ័យ នូវសេនាសនៈ ហើយតម្លើង នូវមានៈ សទ្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃការនាយបហាតព្វកតៈ ទោសៈ មោហៈ
 មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៣០៧) នៃការនាយបហាតព្វធម៌ ជាបច្ច័យ នៃនៃការ-

នាយបហាតព្វធម៌ ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ្ឌបុ-
 រេជាន និងវត្ថុបុរេជាន ។ ការម្មណ្ឌបុរេជាន គឺ បុគ្គល ឃើញ
 ច្បាស់ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... គ្រេកអរ រីករាយ

អភិធម្មិបដិកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

តំ អារត្ត ន ភាវនាយ បហាតត្វោ ពកោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ វិចីកិញ្ញា ឧប្បជ្ឈតិ ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ទិព្វេន ចក្កុណា ។ បេ ។
 ដោដ្ឋញ្ញយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជាតំ
 ចក្កាយតនំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយ-
 វិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ន ភាវនាយ បហាតត្វានំ ខន្ធានំ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ន ភាវនាយ បហា-
 តត្វោ ធម្មោ ភាវនាយ បហាតត្ថស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ ។ អារម្មណបុរេជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុំ អស្សា-
 ទេតិ អភិនន្តតិ តំ អារត្ត ភាវនាយ បហាតត្វោ
 ពកោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ឈតិ ភាវនាយ បហាតត្ថំ
 ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ ភាវនាយ-
 បហាតត្វានំ ខន្ធានំ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 . . . បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ អាសេវនប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

[៣០៨] . . . កុម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភាវនាយ-
 បហាតត្វោ ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ កុម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ម្ហលំ ភាវនាយ បហាតត្វោ ចេតនា

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នការវនាយបហាតព្វកតៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវវត្ថុនោះ ទិដ្ឋិ កើត
ឡើង វិចិត្តិយា កើតឡើង នការវនាយបហាតព្វទោមនស្ស កើតឡើង
ដោយទិព្វចក្ខុ ។ បេ ។ ដោយដ្ឋាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។
ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយ-
តនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃពួកនការវនាយ-
បហាតព្វក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នការវនាយបហាតព្វធម៌ ជា
បច្ច័យ នៃការវនាយបហាតព្វធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
ការម្មណបុរេជាត នឹងវត្ថុបុរេជាត ។ ការម្មណបុរេជាត គឺ បុគ្គល
គ្រេកអរ រីករាយ នឹងចក្ខុ . . . នឹងវត្ថុ ការវនាយបហាតព្វកតៈ កើត
ឡើង ព្រោះប្រាវព្វ នូវវត្ថុនោះ ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ការវនាយបហា-
តព្វទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃ
ពួកការវនាយបហាតព្វក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ជាបច្ច័យ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវរៈ ២ ។

[៣០៨] . . . ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ ការវនាយប-
ហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
មូល បណ្ឌិត គប្បីសួរផងចុះ ការវនាយបហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ

ភារីនាមុកេ បញ្ញាវិហ

ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 ម្ធរំ ភារីនាយ បហាតញ្ច ចេតនា សម្បយុត្តកា-
 នំ ខន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ ន ភារីនាយ បហាតញ្ច ធម្មោ
 ន ភារីនាយ បហាតញ្ចស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតា នានាខណីកា ។ សហជាតា
 ន ភារីនាយ បហាតញ្ច ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ខន្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 នានាខណីកា ន ភារីនាយ បហាតញ្ច ចេតនាវិចា-
 កានំ ខន្ធានំ កជត្តា ច រូចានំ កម្មប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។ . . . វិចាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯកំ
 ។ សង្ខតំ ។ . . . អវិកតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 សព្វប្បច្ចយា ទស្សនទុកសទិសា ភារីនា និព្វានា-
 ករណា ។

(៣០៧) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ចត្តារិ
 អធិបតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
 ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ
 ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចាកេ ឯកំ

ការវិនាទុកៈ បញ្ញាការៈ

នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីស្នារ
 ផងចុះ ការវិនាយបហាតព្វចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នៃការវិនាយបហាតព្វធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃនៃការវិនាយបហាតព្វធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
 ជាត នឹងនានាខណៈ ។ សហជាត គឺ នៃការវិនាយបហាតព្វចេតនា
 ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណៈ គឺ នៃការវិនាយបហាតព្វចេតនា ជា
 បច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកកដក្ការូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ... ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ... ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។ ការវិនាទុកៈ ដូចគ្នានឹងទស្ស-
 នទុកៈ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ៗ គ្នាទេ ។

- (៣០៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
- មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ២ ក្នុងបច្ចុប្បជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
- វារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មគ្គ
 ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា
 សត្ត នត្តិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ សត្ត ។

បច្ចុដ្ឋិយវិគដ្ឋោ ទស្សនទុក្ខសទិសោ វិគជិតញោ

ឯវំ តីណិ គណនាបិ គណេតញា ។

ការវិភាគ ធម្មតិក ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

កងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កង
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 កងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កងវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ កងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ការចែកនូវបច្ចន័យៈ ដូចគ្នានឹងទស្សនទុកៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីចែក
 ផងចុះ ឯការរាប់ទាំង ៣ យ៉ាង បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ការនាទុកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ទសមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

ឧបាទានទុកំ

បដិច្ចវរោ	១
បច្ចយវរោ	១១
សំសដ្ឋវរោ	១៧
បញ្ញាវរោ	១៧

ឧបាទិន្នទុកំ

បដិច្ចវរោ	៣៦
បច្ចយវរោ	៤៥
សំសដ្ឋវរោ	៥០
បញ្ញាវរោ	៥២

ឧបាទានទុកំ

បដិច្ចវរោ	៧៥
-----------	-----------	----

អភិធម្មបិដក
 បដ្ឋាន ទេសមភាគ
 ———
 សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

អនុលោមទេកប្បដ្ឋាន

ឱបាទាទុក្កៈ

បដិច្ចវរៈ	១
បច្ចយវរៈ	១១
សំសដ្ឋវរៈ	១៧
បញ្ញាវរៈ	១៧

ឱបាទិន្ទទុក្កៈ

បដិច្ចវរៈ	៣៦
បច្ចយវរៈ	៤៥
សំសដ្ឋវរៈ	៥០
បញ្ញាវរៈ	៥២

ឱបាទានទុក្កៈ

បដិច្ចវរៈ	៧៥
---------------------	----

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា	អង្កែ
ច្បាប់រដ្ឋ	៨១
សំណងរដ្ឋ	៨៣
បញ្ហារដ្ឋ	៨៥

ឧបាទានិយទុក្ខំ

ចដ្ឋចរដ្ឋ	១០៤
---------------------	-----

ឧបាទានសម្បយត្តទុក្ខំ

ចដ្ឋចរដ្ឋ	១០៥
ច្បាប់រដ្ឋ	១១៣
សំណងរដ្ឋ	១១៦
បញ្ហារដ្ឋ	១១៧

ឧបាទានឧបាទានិយទុក្ខំ

ចដ្ឋចរដ្ឋ	១៤០
បញ្ហារដ្ឋ	១៤៣

ឧបាទានឧបាទានសម្បយត្តទុក្ខំ

ចដ្ឋចរដ្ឋ	១៤៦
---------------------	-----

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

បច្ចុយវរៈ ៨១

សំសង្កវរៈ ៨៣

បញ្ញាវរៈ ៨៥

ឱបាទានិយទុកៈ

បដិច្ចវរៈ ១០៤

ឱបាទានសម្បយត្តទុកៈ

បដិច្ចវរៈ ១០៥

បច្ចុយវរៈ ១១៣

សំសង្កវរៈ ១១៦

បញ្ញាវរៈ ១១៧

ឱបាទានឱបាទានិយទុកៈ

បដិច្ចវរៈ ១៤០

បញ្ញាវរៈ ១៤៣

ឱបាទានឱបាទានសម្បយត្តទុកៈ

បដិច្ចវរៈ ១៤៦

មាតិកាបន្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បញ្ហាវេ	១៤៧

ឧបាទានវិប្បយុត្តឧបាទានិយទុក្ខំ

បដិច្ចវេ	១៥៣
--------------------	-----

កិលេសទុក្ខំ

បដិច្ចវេ	១៥៥
បច្ចយវេ	១៦១
សំសដ្ឋវេ	១៦៤
បញ្ហាវេ	១៦៥

សង្កិលេសិកទុក្ខំ

បដិច្ចវេ	១៨១
--------------------	-----

សង្កិលិដ្ឋិទុក្ខំ

បដិច្ចវេ	១៨២
បច្ចយវេ	១៨៤
សំសដ្ឋវេ	១៨៨
បញ្ហាវេ	១៩០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

បញ្ហាវារៈ ១៤៧

ឧបាទានវិប្បយុត្តិឧបាទានិយទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៥៧

កិលេសទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៥៥

បច្ចយវារៈ ១៦១

សំសដ្ឋវារៈ ១៦៤

បញ្ហាវារៈ ១៦៥

សង្កិលេសិកទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៧១

សង្កិលិដ្ឋិទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ១៧២

បច្ចយវារៈ ១៧៤

សំសដ្ឋវារៈ ១៧៨

បញ្ហាវារៈ ១៧០

មាតិកាបន្តានី

មាតិកា	អង្កែក
កិលេសសម្មយុត្តិ	
បដិច្ចវេទ	២០៤
កិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខំ	
បដិច្ចវេទ	២០៤
បញ្ញាវេទ	២០៥
កិលេសសង្កិលិដ្ឋិទុក្ខំ	
បដិច្ចវេទ	២០៧
បញ្ញាវេទ	២១៣
កិលេសកិលេសសម្មយុត្តិទុក្ខំ	
បដិច្ចវេទ	២១៨
កិលេសវិប្បយុត្តិសង្កិលេសិកទុក្ខំ	
បដិច្ចវេទ	"
ទស្សនទុក្ខំ	
បដិច្ចវេទ	២១៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

កិលេសសម្មយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ២០៤

កិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ២០៤

បញ្ចវារៈ ២០៥

កិលេសសង្កិលិដ្ឋទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ២០៧

បញ្ចវារៈ ២១៣

កិលេសកិលេសសម្មយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ២១៨

កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ "

ទស្សន៍ទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ ២១៧

មាតិកាបន្តិ

មាតិកា	អង្កែ
បច្ចុយវពេ	២២១
សំសដ្ឋវពេ	២២៥
បញ្ហាវពេ	២២៦

វារិវិទ្យុកំ

បដិច្ចវពេ	២៤១
បញ្ហាវពេ	២៤២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

បច្ចុយវរៈ ២២១

សំសង្កវរៈ ២២៥

បញ្ហាវរៈ ២២៦

ការវិភាគៈ

បដិច្ចវរៈ ២៤១

បញ្ហាវរៈ ២៤២

វិទ្យាវិទ្យាបត្តិ

វិទ្យាវិទ្យា	អវិទ្យាវិទ្យា	អង្គ	រដ្ឋលេខា
បដិច្ចក	បដិច្ច	១១០	៦
យោ	តយោ	"	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្តាត់
នូវឧបាទានធម៌	នូវនោឧបាទានធម៌	៦	៦
នឹងពួកមហាក្ខត	នឹងពួកមហាក្ខត	៤៥	៨
ជាឧបាទិន្ន . . .	ជាអនុបាទិន្ន . . .	៥៤	១៧
ជាអនុបាទិន្ន-	ជាអនុបាទិន្ន	៥៦	៦
ដោយឧប- ។	ដោយឧប-	៥៧	១២
ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ	ដោយបច្ឆាជានប្បច្ច័យ។	៦២	៧
ទុកហើយប ណិត	បណិត	៦៧	៨
កិរិយាព្យត្រិតក្នុងភូមិ ៣	កិរិយាព្យត្រិតក្នុងភូមិ ៣	៧៥	១៧
នៃពួកកងត្តារូប	នៃពួកកងត្តារូបផង	៧៦	៦
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-	ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស-		
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុ-	យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ		
រេជានប្បច្ច័យ ។	បច្ឆាជានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ		
	ដោយបុរេជានប្បច្ច័យ	១០៣	៣
ព្រោះនរោត្តប្បច្ច័យ	ព្រោះនរោត្តប្បច្ច័យ	២១៣	១០
លោកៈ	លោកៈក្តី	១២៧	២
ឲ្យទីគោរព	ឲ្យជាទីគោរព	១៦៨	៧
នៃពួកកិលេសចេតនា	នៃពួកកិលេស	១៧៤	១៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ បន្ទាត់
ដោយឧបនិស្សយ ្ស្រ្ន្ន្ន្ន	ដោយឧបនិស្សយប្ប្រ្ន្ន្ន	១៧៥ ៧
កិលេសកិលេសសម្បយភ្ន្ន្ន្ន្ន	កិលេសកិលេសសម្ប-	២១៨ ៦
	យភ្ន្ន្ន្ន្ន្ន	
បដិច្ចវារៈ	បច្ចយវារៈ	២២១ ១
ដោយឧបនិស្សយប្ប្រ្ន្ន្ន	ដោយឧបនិស្សយប្ប្រ្ន្ន្ន	២៣៣ ៣
ដោយអត្ថិប្ប្រ្ន្ន្ន	ដោយអត្ថិប្ប្រ្ន្ន្ន ។	១៣៨ ១

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖

Printing costs were kindly met by the following organizations

Atsuko Ikago

2-21-1 Nishinippori, Arakawa-ku, Tokyo Japan

この本は次の方によって復刻されました。

五十子敦子 (いかご あつこ)

東京都荒川区西目暮里2-21-1

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.103

“ABHIDHAMMA PITAKA”

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・アビダルマピタカ第103巻

発行：プノンペン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

